

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562

เสนอต่อ
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จัดทำโดย
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562

เสนอต่อ
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จัดทำโดย
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มกราคม 2564

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 เป็นการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ในบริบทสังคม เศรษฐกิจ ความท้าทาย และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มของปัญหาและ เสนอแนะแนวทางแก้ไขการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอนาคต ซึ่งสรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวโน้มสถานการณ์เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างครอบครัว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประชากรวัยสูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น และอัตราการเกิดที่ ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลในช่วงปี 2562 พบว่า เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ร้อยละ 53.7 ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ร้อยละ 23.5 และอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ ร้อยละ 21.4 ตามลำดับ ข้อมูลนี้ สะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่ ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ทั้งในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความมั่นคงด้านจิตใจ ตลอดจน ความพร้อมของผู้ดูแลเด็ก นอกจากนี้ สถานการณ์สังคมสูงวัยและการย้ายถิ่นของประชากรวัยแรงงานใน ครอบครัว ก่อให้เกิดผลกระทบตามมา คือ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบครอบครัวเป็นครอบครัวข้ามรุ่น หรือ ครอบครัวหัวกลางมากขึ้น กล่าวคือ เด็กต้องอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประชากรวัยพึ่งพิงทั้งสองฝ่าย อาจ นำไปสู่ปัญหาความพร้อมของผู้สูงอายุในการดูแลเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอาจมีข้อจำกัด จึงต้องสร้าง ความร่วมมือในระดับชุมชนในการประคับประคองทั้งเด็กและผู้สูงอายุ สำหรับเด็กโต อาจนำไปสู่ปัญหา ช่องว่างระหว่างวัย อีกทั้งเด็กและเยาวชนในวัยเรียนอาจต้องมีภาระดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ใน ครอบครัว ทำให้หมดโอกาสในด้านการศึกษาและการทำงานที่มั่นคงในอนาคต

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เด็กและเยาวชนต้องใช้ชีวิตภายใต้เทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่ง ส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่ของสุขภาพและพัฒนาการโดยเฉพาะในเด็กเล็ก ในขณะที่เด็กโต เริ่มมีแนวโน้มปัญหา ด้านพฤติกรรมจากการเข้าถึงสื่อ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (digital literacy) ทั้ง ในกลุ่มของเด็ก และผู้ดูแลเด็ก อีกทั้งในกลุ่มเยาวชนประสบปัญหาการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้ง และเป็นต้นแบบของการแพร่กระจายความเกลียดชังกันในโลกออนไลน์ ซึ่งมีเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบ จากสิ่งเหล่านี้จำนวนไม่น้อย ส่งผลต่อการใช้ชีวิต และสภาพจิตใจ จึงเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการ แก้ไขด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐ และคนในสังคม

ในส่วนของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบัน เยาวชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่ง ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ คือ ส่วนใหญ่เยาวชนใช้ฐานข้อมูลจากสื่อออนไลน์ในการส่งผ่านข้อมูลเป็นสำคัญ ดังนั้น การส่งเสริมหรือกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงควรดำเนินการไปพร้อมกับการส่งเสริมในเรื่อง ของการรู้เท่าทันสื่อ และการใช้วิจารณญาณในการเท่าทันข้อมูล

สำหรับสถานการณ์ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งคุกคามสุขภาพของเด็กและเยาวชน สิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อรับมือ คือ การเตรียมการสำหรับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ซึ่งเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องเดินทาง จึงนำไปสู่ความเสี่ยงด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการในด้านการป้องกันอย่างเข้มงวด โดยการจัดทำกรอบและทิศทางของแผนการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึงการสร้างความรู้ในการลด หลีกเลี่ยง ตลอดจนการป้องกันความเสี่ยงด้านสุขภาพให้กับเด็กและเยาวชน โดยความร่วมมือของผู้ปกครองและโรงเรียน รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมด้านสุขภาพและการดูแลตนเองของเด็กและเยาวชน อีกทั้ง การให้ความสำคัญกับสิทธิเด็ก และการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับบริบทการเลี้ยงดูและการเติบโตของเด็กที่เกิดจากการอุ้มบุญ และกฎหมายที่รองรับ

รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 พบว่า ในปี 2562 เกิดโครงการตามแผนทั้งหมด 2,575 โครงการ ใช้งบประมาณรวมทั่วประเทศ เท่ากับ 446,194,965 บาท ซึ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยการพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน จำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 44.54 และใช้งบประมาณมากที่สุด คือ ร้อยละ 56.25 เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดโครงการตามแผนจำนวนมากที่สุด โดยภาคใต้เป็นภูมิภาคที่ใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการตามแผนสูงที่สุด จากข้อมูลพบว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การดำเนินงานยังไม่บรรลุตามยุทธศาสตร์เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พบว่า หลายโครงการ/กิจกรรมได้ถูกออกแบบเป็นโครงการต่อเนื่อง แต่ต้องเผชิญปัญหาความไม่ต่อเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบ มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูลอุปสรรคด้านงบประมาณ และการไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน/กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้การดำเนินโครงการเพื่อตอบยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมบทบาทและระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ว่าด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และยุทธศาสตร์ที่ 5 ว่าด้วยการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงเกิดขึ้นไม่มาก คือ ร้อยละ 14.02, 11.15 และ 3.50 ตามลำดับ เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายและประชาชนในพื้นที่ รวมทั้ง ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความชัดเจนและมีบทบาทสำคัญในการระดมความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ด้วย ดังนั้น การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จำเป็นต้องมีการวางแผนและสร้างสิ่งสนับสนุนจากส่วนกลาง โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านข้อมูล ซึ่งควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบการจัดเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าใจการดำเนินงานตามแผน เพื่อการบรรลุตามเป้าประสงค์

ในปี 2562 เป็นการครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ประเทศไทยได้มีการจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภายใต้หัวข้อ CRC@30 and Beyond โดยคณะกรรมการและคณะทำงานจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้จัดทำรายงาน “ประเทศไทยกับ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ขึ้น ซึ่งมีข้อเสนอสำคัญตามข้อผูกพันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ ประเด็นสุขภาพพื้นฐานและสวัสดิการของเด็ก ใน 5 ประเด็นย่อย คือ (1) การเข้าถึงบริการสุขภาพของเด็กเรื้อรัง

หรือเด็กที่ไม่มีผู้ปกครอง ควรจดทะเบียนการเกิดของเด็กเร่ร่อนให้ครบถ้วนโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับเด็กต่างชาติควรมีตัวผู้ปกครองหรือเด็กเข้าสู่ระบบการจ้างงานโดยร่วมมือกับประเทศต้นทาง แล้ว กำหนดมาตรการจ่ายเบี้ยประกันสังคมและสุขภาพตามระบบปกติ (2) **การตีมนมแม่** ควรส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือให้สถานที่จ้างงานของแม่จัดพื้นที่สำหรับดูแลเด็กทารกระหว่างวันเพื่อให้แม่มีโอกาสให้นมลูกระหว่างวัน รวมถึงควรสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการดูแลเด็กทารกระหว่างวัน (3) **การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น** ควรปรับเปลี่ยนมาตรการในการดูแลช่วยเหลือเด็กวัยรุ่น กรณีเด็กตั้งครรภ์จากเด็กด้วยกัน ไม่ควรดำเนินคดีอาญา แต่ต้องมีมาตรการทางสังคมและการศึกษา กระตุ้นให้ทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายร่วมรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์ (4) **ปัญหายาเสพติดและสารเสพติด** ต้องจัดระบบงานที่มีกลไกติดตามเด็กที่ต้องอยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เพื่อให้ความคุ้มครองและกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขโดยเร็ว และ (5) **ปัญหาเด็กยากจน** ควรจัดตั้งแผนพัฒนาอาชีพพัฒนารายได้ให้แก่ครอบครัวยากจนเป็นรายครอบครัว การให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ จัดกิจกรรมการพัฒนาการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้เลือกพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม รวมถึงการให้ทุนหรือความช่วยเหลืออื่น ๆ

ส่วนที่ 2 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน พบว่า ปัญหาของเด็กและเยาวชน ในแต่ละช่วงวัยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับหน่วยทางสังคมอื่น โดยเฉพาะครอบครัว เมื่อพิจารณาแล้ว สามารถแบ่งปัญหาของเด็กและเยาวชนในทุกช่วงวัยได้ 2 กลุ่มปัญหา คือ (1) ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและการพัฒนา และ (2) ปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

กลุ่มเด็กแรกเกิด ถึงช่วงวัย 12 ปี พบว่า ปัญหาหลักเป็นปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและการพัฒนา ซึ่งเป็นผลมาจากความพร้อมของพ่อแม่ สภาพครอบครัว และรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป จากข้อมูลสรุปได้ว่า ร้อยละของการเข้ารับบริการฝากครรภ์เมื่ออายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ และฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ จากร้อยละ 56.44 เป็นร้อยละ 70.01 ในปี 2562 แม่หญิงตั้งครรภ์มีแนวโน้มได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิกเพิ่มมากขึ้น แต่ในปี 2562 มีหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน เพียงร้อยละ 75.9 เท่านั้น ซึ่งยังไม่บรรลุตามเป้าหมายร้อยละ 100 ในปี 2562 อัตราส่วนการตายมารดาเท่ากับ 22.3 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน จึงเกินกว่าค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ เกิน 17 ต่อแสนการเกิดมีชีพ ทารกแรกเกิด-ต่ำกว่า 6 เดือน ได้กินนมแม่อย่างเดียว เพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ จากร้อยละ 50.89 เป็นร้อยละ 58.78 ในปี 2562 เด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 6.14 ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่เกินร้อยละ 7 ในปี 2562 ความครอบคลุมการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงของเด็ก 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.19 และสูงที่สุดส่วน ร้อยละ 58.5 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 57 ร้อยละปราศจากฟันผุของเด็กอายุ 3 ปี มีค่าสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 คือ จากร้อยละ 66.89 เป็นร้อยละ 70.95 ในปี 2562 แต่ในปี 2562 ยังมีปัญหาเด็กพัฒนาการล่าช้า รวมถึงมีเด็กจมน้ำเสียชีวิตทั้งสิ้น 550 คน โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอม (เดือนมีนาคม-พฤษภาคม) และสุดท้ายเมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียน แม้ว่านโยบายเรียนฟรี 15 ปี จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง แต่ก็มีปัญหาในทางปฏิบัติ คือ ค่าใช้จ่ายส่วนเกินบางส่วนที่ผู้ปกครองอาจต้องจ่ายเพิ่ม โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายสมทบที่ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ปัญหาที่เด่นชัดในกลุ่มนี้ คือ ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพราะในทางปฏิบัติแล้ว ไม่ใช่แม่ทุกคนที่จะสามารถให้นมลูกได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะแม่ในกลุ่มที่ทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งต้องพบกับอุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง จากบริบทของสถานที่ทำงานที่ไม่เอื้อต่อความเป็นแม่ ทั้งในด้านเวลาในการทำงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่สำหรับแม่ที่ต้องให้นมก็ตาม สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพมากพอ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหานี้ จึงควรกระตุ้นให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคธุรกิจ ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการทุกแห่ง โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันตามบริบทของสถานประกอบการ รวมถึงการเพิ่มกิจกรรมการให้คำแนะนำ และช่วยเหลือแม่ที่ทำงานเป็นรายบุคคล และการศึกษาติดตามถึงผลลัพธ์ในระยะยาวต่อไป

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้น ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับกลุ่มเด็กแรกเกิด ถึงช่วงวัย 12 ปี มีประเด็นดังนี้

- 1) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลติดตามพัฒนาการ 2,500 วันแรก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเชิงพื้นที่สามารถเรียกใช้ข้อมูล เพื่อวางแผน ให้บริการ และติดตามข้อมูลเพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการสมวัยผ่านโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 2) การสนับสนุนนโยบายเรียนฟรีโดยไม่ต้องสบทบเพิ่มเติม เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับเด็กนักเรียน
- 3) การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการดูแลเด็กทารกระหว่างวัน เพื่อสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเต็มที่
- 4) การพัฒนาและยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพมาตรฐาน และเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเด็กเล็กในแต่ละท้องถิ่น

กลุ่มเด็กและเยาวชน 13 ปีขึ้นไป พบว่า ปัญหาหลักเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งความไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเด็กและเยาวชน จากข้อมูลสรุปปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปัญหาการติดพนันออนไลน์ ปัญหาติดเกมออนไลน์ การถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ ปัญหายาเสพติด การตั้งครมในแม่วัยรุ่น และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ นอกจากนี้ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ อย่างเด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กที่เป็นเหยื่อจากความรุนแรง และเด็กที่กระทำผิดทางอาญา ก็ยังปรากฏความรุนแรงของปัญหา ทั้งมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น และ/หรือมีความรุนแรงของปัญหามากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในวงกว้างขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ สำหรับแนวทางการแก้ไข ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เด็กได้อยู่กับพ่อแม่ และพ่อแม่ควรมีทางเลือกที่จะดูแลเด็กเอง

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้น ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน 13 ปีขึ้นไป มีประเด็นดังนี้

- 1) การป้องกันปัญหาเยาวชนจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวสู่รูปแบบครอบครัวข้ามรุ่น โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของครอบครัวข้ามรุ่น หรือ ครอบครัวแห่งกลาง เพื่อแสวงหาแนวทางสนับสนุนการพึ่งตนเองของเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการดูแลครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืนโดยไม่ต้องพึ่ง การเรียน รวมถึงการสร้างบริบทของชุมชนปลอดภัยสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ
- 2) การสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (digital literacy) ทั้งในกลุ่มของเด็ก เยาวชน และผู้ดูแลเด็ก รวมถึงสนับสนุนการสร้างสื่อสร้างสรรค์และปลอดภัยให้มากขึ้น และการสร้างมาตรการทาง กฎหมายเพื่อถ่วงดุลและควบคุมสื่อที่สร้างความรุนแรงให้แก่เด็กและเยาวชน ควบคู่กับการ สร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งออนไลน์
- 3) การป้องกันเด็กวัยรุ่นไม่ให้ตั้งครรภ์ โดยสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมค่านิยมที่ดีทางเพศ และกิจกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- 4) การแก้ปัญหากลุ่มเด็กเร่ร่อน เด็กที่ถูกทอดทิ้ง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ควรกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับเด็กเร่ร่อนและเด็กที่ถูกทอดทิ้ง พร้อมจัดสรรงบประมาณ ในการช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้อย่างเป็นระบบ ด้วยการทำงานแบบบูรณาการ นอกจากนี้ ในระดับ พื้นที่ ควรผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการจัดทำข้อมูลเด็กกลุ่มนี้ และดูแลให้เด็กกลุ่มนี้ได้รับสวัสดิการพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการอย่างสมวัย เช่น ได้รับการศึกษา และการเข้าถึงบริการสุขภาพ รวมถึงสถานที่รองรับเด็กให้มีที่พัก มีสถานฝึกอาชีพ และมีบุคลากร ดูแลงานด้านนี้โดยตรง เพื่อวางแผนและสร้างทักษะชีวิตแก่เด็ก เพื่อยุติการเร่ร่อน
- 5) การแก้ปัญหาเด็กยากจน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรดำเนินงาน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กยากจนแบบบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาให้ เด็กยากจนยังคงได้รับสวัสดิการพื้นฐานด้านการศึกษา และการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเท่า เทียม จัดตั้งแผนพัฒนาอาชีพพัฒนารายได้ให้แก่ครอบครัวยากจน ให้เด็กในครอบครัวยากจน สามารถเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และได้ฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มเด็กและ เยาวชนที่มีการจัดตั้ง ดำเนินงานเป็นทางการ และมีบทบาทโดดเด่น คือ สภาเด็กและเยาวชน ซึ่งในปี 2562 เกิดการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ (ตำบล เขต อำเภอ จังหวัด และแห่งประเทศไทย) จำนวน 8,780 แห่ง สภาเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้บริบทที่ เหมาะสมกับพื้นที่ในจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 20,201 กิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่สร้างความเข้มแข็งของสภาเด็ก และเยาวชน และกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อการขับเคลื่อนและเป็นกระบอกเสียงสะท้อนคุณภาพชีวิตของเด็ก และเยาวชนในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ทางสภาเด็กและเยาวชนได้สะท้อนจุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรค จากการดำเนินงานในปี 2562 คือ ยังขาดการประชาสัมพันธ์องค์กร ขาดการประสานงานระหว่างองค์กร ในระดับพื้นที่ยังมีการทำงาน ซ้ำซ้อน เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบ่อย การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง โดยองค์กรภายนอกยังไม่เข้าใจบทบาท

ของสภาเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ในทุกระดับยังไม่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่

ดังนั้น ในการดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงควรผลักดันบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนให้เป็นศูนย์กลางของการมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) กรมกิจการเด็กและเยาวชนทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์สภาเด็กและเยาวชนให้เป็นที่รู้จักของท้องถิ่น โดยเฉพาะเป็นที่รู้จักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) สถาบันการศึกษาต้นสังกัดของคณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชนควรมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาของสภา และได้ประชุมร่วมกันระหว่างสถาบันเพื่อหาหรือแนวทางสนับสนุนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
- 3) กำหนดให้สภาเด็กและเยาวชนทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูลเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันผลักดันให้สภาเด็กและเยาวชนได้สร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยกำหนดตัวชี้วัดเป็นจำนวนโครงการที่สามารถแก้ปัญหาให้แก่เด็กและเยาวชน หรือจำนวนโครงการที่สะท้อนการเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ มากกว่าการทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพียงอย่างเดียว เพื่อให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นกระบอกเสียงที่แท้จริงของพื้นที่

ส่วนที่ 4 บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน พบว่าการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ทั่วประเทศไทย ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนได้ดำเนินงานและบูรณาการโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พระราชบัญญัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่ว่าด้วยการรักษา คุ้มครอง ปกป้อง ส่งเสริมตามสิทธิมนุษยชนที่เด็กและเยาวชนพึงจะได้รับอย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในภายภาคหน้าสืบไป

ในปี 2562 การระดมสรรพกำลังของภาคส่วนต่างๆ ทำให้โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ได้รับการขับเคลื่อนและผลักดันจนกลายเป็น “โครงการมหัศจรรย์ 2,500 วันแรก” ซึ่งสะท้อนถึงความร่วมมือของภาคีเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชน ในการระดมกำลัง การปฏิบัติงาน การรับฟังข้อเสนอแนะ การถ่ายทอดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานให้สามารถขับเคลื่อนและตอบโจทย์ต่อการพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏปัญหาการดำเนินงานในเชิงพื้นที่ คือ ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น การคัดกรองบุคคลที่จะได้รับเงินอุดหนุน และการติดตามพัฒนาการของเด็กในระยะยาว เป็นต้น

ดังนั้น การดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลเด็กแรกเกิดให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีรูปแบบการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้

ส่วนที่ 5 งบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เมื่อพิจารณาการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า กระทรวงที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่าง กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายสูงสุดในปีงบประมาณ 2561-2562 โดยในปีงบประมาณ 2562 ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 11.63 ในขณะที่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีภารกิจโดยตรงในการพัฒนาเด็กและเยาวชน การสร้างครอบครัวเข้มแข็ง และการพัฒนาคุณภาพของประชากรทุกช่วงวัย ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเป็นลำดับที่ 11 ทั้งในปีงบประมาณ 2561-2562 โดยในปีงบประมาณ 2562 ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายลดลงจากปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 0.47 ตัวเลขงบประมาณรายจ่ายนี้เป็นสิ่งที่สะท้อนการให้ความสำคัญของรัฐบาลต่อภารกิจด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในปี 2562 ปรากฏกระทรวงที่มีรายงานการใช้งบประมาณเพื่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 9 กระทรวง ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐถือเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเป็นหน่วยงานที่มีเสถียรภาพในการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากการสำรวจการใช้งบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ พบว่า ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ หน่วยงานนอกภาครัฐการอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากที่สุด คือ ร้อยละ 59.25 ในขณะที่ภาคธุรกิจก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนเช่นกัน อย่างไรก็ตาม **ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งจากหน่วยงานราชการ และนอกภาครัฐการเป็นข้อมูลที่มีข้อจำกัดมาก** เพราะในประเทศไทยยังขาดระบบการรวบรวมข้อมูลด้านงบประมาณ และไม่มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

ดังนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศด้านข้อมูลโครงการ/กิจกรรมและงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน พร้อมกับการพัฒนาระบบการรายงานผลการดำเนินงานและรายงานการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และวางแผนเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้ ทั้งนี้ ระบบการรายงานผลจำเป็นต้องพัฒนาเชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกันกับการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เช่น ข้อมูลพัฒนาการของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะพัฒนาการ 2,500 วันแรก ข้อมูลด้านการศึกษา และข้อมูลเกี่ยวกับการจ่ายเงินสงเคราะห์ต่างๆ เป็นต้น

คำนำ

สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงสังคมในปัจจุบันทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและมีข้อท้าทายใหม่ ๆ และสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรคและเป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิต ปัญหาที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรง ซับซ้อนยิ่งขึ้น ซึ่งการแก้ไขปัญหาและการวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุและวิธีแก้ไขปัญหาคืออาศัยข้อมูลที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างทันทั่วทั้งที่และเกิดความต่อเนื่อง

การศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์เด็กและเยาวชนในประเทศไทยให้สมบูรณ์ในทุกมิติครอบคลุมเด็กและเยาวชนทุกช่วงวัย คือ ช่วงตั้งครรภ์และทารก (ปฏิสนธิ-2 ปี) ช่วงเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) ช่วงวัยประถมศึกษา (6-12 ปี) ช่วงวัยรุ่น (13-17 ปี) และช่วงเยาวชน (18-25 ปี) ในกระบวนการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน คุ้มครอง บำบัด ฟื้นฟูของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐเอกชน ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน จึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะนอกจากจะได้ทราบสถานการณ์แล้ว ยังสามารถคาดการณ์แนวโน้ม และเสนอแนวทางเพื่อประกอบการวางแผน เฝ้าระวัง ป้องกัน ให้ความรู้ นำไปผลักดันการลงทุนทั้งด้านงบประมาณ และระยะเวลาการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนเป็นภาพรวมของประเทศ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 20 กำหนดให้กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีหน้าที่จัดทำรายงานการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ เสนอคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละครั้ง

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับมอบหมายจากกรมกิจการเด็กและเยาวชนให้รับผิดชอบการจัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 โครงการศึกษานี้ จึงเป็นการศึกษารวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในบริบทสังคม เศรษฐกิจ ความท้าทาย และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ) ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยต่าง ๆ เพื่อจัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มของปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอนาคตต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล เชาว์วัฒนกุล และคณะ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูปภาพ	ฉ
ส่วนที่ 1 แนวโน้มสถานการณ์เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21	1
1.1 สถิติข้อมูลประชากรเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562	1
1.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	3
1.3 รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560–2564	16
1.4 สาระสำคัญงานครบรอบ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย	24
1.5 บทสรุปแนวโน้มสถานการณ์เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21	27
ส่วนที่ 2 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินการและแนวทาง การแก้ไขปัญหและการพัฒนาเด็กและเยาวชน	29
2.1 ช่วงปฐมวัย-2 ปี	29
2.2 ช่วงเด็กปฐมวัย 3–5 ปี	34
2.3 ช่วงเด็กวัย 6–12 ปี	37
2.4 ช่วงเด็กวัย 13–17 ปี	40
2.5 ช่วงเยาวชน 18–25 ปี	50
2.6 เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	55
2.7 เด็กที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม	65
2.8 เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ	69
2.9 บทสรุปสภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน	71
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	73
3.1 ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย	73
3.2 เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่	82
3.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนไทยในอาเซียนและเวทีนานาชาติ	87
3.4 บทสรุปการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	91
4.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	91
4.2 องค์การพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	102
4.3 ภาควิชาการกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	112
4.4 บทบาทของสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	123
4.5 อาสาสมัครกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	131
4.6 ภาคประชาสังคมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	137
4.7 การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	146
4.8 บทสรุปการดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	151
ส่วนที่ 5 งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	153
5.1 งบประมาณภาครัฐบาล	153
5.2 งบประมาณนอกภาครัฐราชการ	175
5.3 งบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ	176
5.4 บทสรุปงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	178
ส่วนที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	179
6.1 บทสรุปและการวิเคราะห์	179
6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	189
บรรณานุกรม	193
ภาคผนวก	
ก ตัวอย่างโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564	
ข ชื่อและสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	
ค เอกสารการนำเสนอบทสรุปของรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติเปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชน ปี 2560-2562	1
2	จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนตามช่วงอายุ ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562	2
3	จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนตามภูมิภาค ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562	2
4	ร้อยละของเด็กและเยาวชนอายุ 0-17 ปี จำแนกตามการอยู่อาศัยกับพ่อแม่ พ.ศ. 2562	2
5	ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ทั่วประเทศ	17
6	โครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 ที่ใช้งบประมาณสูงสุด 5 ลำดับแรก ของแต่ละภูมิภาค	21
7	การได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีนของหญิงตั้งครรภ์ ปี 2556-2562	33
8	จำนวนผู้ลงทะเบียน และผู้มีสิทธิ โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ระหว่างปี 2559-2563	37
9	ประเภทของเกมที่ได้รับความนิยมมากที่สุดของเด็กไทย	42
10	จำนวนและร้อยละของคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ปี 2562 จำแนกตาม ประเภทของยาเสพติด	43
11	จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ระหว่างปี 2561-2562 จำแนกตามประเภทยาเสพติด	43
12	พฤติกรรมที่เด็กทำเมื่อถูกกลั่นแกล้งทางออนไลน์	46
13	จำนวนและร้อยละแม่วัยรุ่นที่มีารับบริการหลังคลอดจำแนกตามอายุ พ.ศ. 2562	48
14	จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนทั่วประเทศ ปี 2562 จำแนกตามเพศ	66
15	จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนทั่วประเทศ ปี 2562 จำแนกตามฐานความผิด	66
16	จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของคดีที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ระหว่างปี 2561-2562 จำแนกตาม ฐานความผิด	67
17	จำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำภายหลังจากได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและ อบรมฯ ปีงบประมาณ 2561-2562	68
18	แสดงการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการของสภาเด็กและเยาวชน	77
19	การจัดสรรงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ปี 2562 และปี 2563	78
20	ข้อมูลการซื้อและฉีดวัคซีนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	94
21	สรุปข้อมูลการออกข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ การควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์	94
22	ลักษณะขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูล	102
23	ประเด็นการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน	103
24	แนวทางการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน	104
25	กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	พื้นที่ดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน	105
27	ความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน	106
28	การทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน	106
29	ประเภทขององค์กรธุรกิจ	109
30	ประเด็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ภาคธุรกิจสนับสนุน	109
31	พื้นที่การสนับสนุนของภาคธุรกิจ	110
32	ประเภทการสนับสนุนของภาคธุรกิจ	110
33	เหตุผลในการสนับสนุนของภาคธุรกิจ	111
34	ความร่วมมือกับภาคส่วนอื่นของภาคธุรกิจ	111
35	เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561-2562	153
36	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	155
37	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงแรงงาน	164
38	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงยุติธรรม	165
39	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงมหาดไทย	166
40	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข	168
41	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ	170
42	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงวัฒนธรรม	174
43	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงกลาโหม	174
44	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	175
45	แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานนอกภาค ราชการ	176
46	งบประมาณการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน	176
47	ผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ	177
48	งบประมาณการสนับสนุนจากภาคธุรกิจ	177
49	ผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจต่อภาคธุรกิจ	178

สารบัญรูปภาพ

รูปที่		หน้า
1	แสดงชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย ปี 2562	7
2	แสดงพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562 จำแนกตามช่วงวัย	7
3	ทักษะดิจิทัลสำหรับเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21	11
4	จำนวนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในการเลือกตั้งการเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562	13
5	สัดส่วนโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จำแนกตาม ยุทธศาสตร์	18
6	สัดส่วนงบประมาณที่ใช้ในโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จำแนกตามยุทธศาสตร์	20
7	สื่อประชาสัมพันธ์การจัดงานเวทีสิทธิเด็ก ครั้งที่ 30	26
8	อัตราส่วนการตายมารดาไทย ต่อการเกิดมีชีพแสนคน ประจำปี 2555-2562	31
9	อัตราส่วนการตายมารดาจำแนกรายเขต ปี 2562	31
10	จำนวนสาเหตุพื้นฐานการตายมารดาระหว่างตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด จำแนกตาม WHO (ICD-MM)	32
11	ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน ปี 2560-2562 แยกรายเขตสุขภาพ	35
12	ร้อยละการตรวจฟัน และปราศจากฟันผุ เด็กอายุ 3 ปี ปี พ.ศ. 2558-2562	36
13	แนวโน้มการติดโรคของวัยรุ่น ปี 2557-2562	49
14	เปรียบเทียบจำนวนและอัตราการทำงาน พ.ศ. 2561 และ 2562	52
15	ซองบุหรีชิกาเรตรูปแบบใหม่	54
16	สถิติการมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ประจำปี 2562	59
17	จำนวนคนเร่ร่อนในกรุงเทพมหานคร	61
18	สถิติความรุนแรงในครอบครัวไทยตลอด 5 ปี	63
19	สื่อประชาสัมพันธ์โครงการเพชรน้ำหนึ่งของกรมกิจการเด็กและเยาวชน	70
20	สื่อประชาสัมพันธ์โครงการห้องเรียนดนตรี	70
21	ภาพสรุปการใช้งบประมาณและการดำเนินโครงการของสภาเด็กและเยาวชน ปีงบประมาณ 2562	81
22	ภาพตัวอย่างสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนของสำนักข่าว Thai PBS ทางเว็บไซต์	124
23	ภาพแสดงสัญลักษณ์การจัดระดับความเหมาะสมของรายการ/โทรทัศน์สำหรับผู้บริโภค วัยเด็กและเยาวชน	126
24	ภาพคิวอาร์โค้ดแสดงแนวทางปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์	130
25	ภาพแสดงระบบและกลไกการดำเนินงานส่งเสริมเด็กอายุ 0-2 ปี สูงดีสมส่วนและ พัฒนาการสมวัย	150
26	แผนภูมิเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561-2562	154

ส่วนที่ 1

แนวโน้มสถานการณ์เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

ตามทิศทางของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564 ซึ่งได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยยึดเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี อีกทั้ง ยังได้บูรณาการนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ ทิศทางของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564 นี้ จึงมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

1.1 สถิติข้อมูลประชากรเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562

จากข้อมูลประชากรเด็กและเยาวชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบข้อมูลจำนวนเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 0-25 ปี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 21,169,801 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.81 จากประชากรทั้งประเทศ 66,558,935 คน

ตารางที่ 1 สถิติเปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชน ปี 2560-2562

ประเภท	ธันวาคม 2560	(ร้อยละ)	ธันวาคม 2561	(ร้อยละ)	ธันวาคม 2562	(ร้อยละ)
ประชากรทั้งประเทศ	66,188,503	(100.00)	66,413,979	(100.00)	66,558,935	(100.00)
เด็ก (0-17 ปี)	14,206,936	(21.46)	13,529,812	(20.37)	13,832,936	(20.78)
เยาวชน (18-25 ปี)	7,622,345	(11.52)	7,368,589	(11.09)	7,336,865	(11.02)
รวมเด็กและเยาวชน	21,829,281	(32.98)	20,898,401	(31.47)	21,169,801	(31.81)
จำนวนการเกิด	702,755		666,109		618,193	

ที่มา: สถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2562)

ตารางที่ 1 จำนวนเด็กและเยาวชน ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 21,169,801 คน จำแนกเป็นเด็ก จำนวน 13,832,936 คน และเยาวชน จำนวน 7,336,865 คน ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเพศชาย จำนวน 10,858,412 คน และเพศหญิง จำนวน 10,311,389 คน โดยประชากรเด็กและเยาวชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 จำนวน 271,400 คน ขณะที่จำนวนการเกิดในปี พ.ศ. 2562 มีการลดลงจากปี พ.ศ. 2561 เท่ากับ 47,916 คน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนตามช่วงอายุ ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562

อายุ	ชาย (คน)	(ร้อยละ)	หญิง (คน)	(ร้อยละ)	รวมจำนวนเด็กและ เยาวชน (คน)	(ร้อยละ)
0-5 ปี	2,156,193	(19.86)	2,037,543	(19.76)	4,193,736	(19.81)
6-12 ปี	2,876,815	(26.49)	2,717,032	(26.35)	5,593,847	(26.42)
13-17 ปี	2,076,587	(19.12)	1,968,766	(19.09)	4,045,353	(19.11)
18-25 ปี	3,748,817	(34.52)	3,588,048	(34.80)	7,336,865	(34.66)
รวม	10,858,412	(100.00)	10,311,389	(100.00)	21,169,801	(100.00)

ที่มา: สถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2562)

ตารางที่ 2 เมื่อจำแนกเด็กและเยาวชนตามช่วงอายุ ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ 18-25 ปี รองลงมาคือ 6-12 ปี ถัดมาคือ 0-5 ปี และสุดท้ายคือ 13-17 ปี

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนตามภูมิภาค ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562

ภูมิภาค	เด็ก (0-17 ปี)		เยาวชน (18-25 ปี)		รวม	(ร้อยละ)
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ภาคเหนือ	1,208,546	1,139,123	652,658	631,853	3,632,180	(17.16)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,301,908	2,179,292	1,250,051	1,215,970	6,947,221	(32.82)
ภาคกลาง	2,380,314	2,253,937	1,274,306	1,191,382	7,099,939	(33.54)
ภาคใต้	1,218,827	1,150,989	571,802	548,843	3,490,461	(16.49)
รวม	7,109,595	6,723,341	3,748,817	3,588,048	21,169,801	(100.00)

ที่มา: สถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2562)

ตารางที่ 3 เมื่อจำแนกเด็กและเยาวชนตามภูมิภาค ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 พบว่า ภูมิภาคที่มีเด็กและเยาวชนจำนวนมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 33.54 รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 32.82 ภาคเหนือ ร้อยละ 17.16 และภาคใต้ ร้อยละ 16.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ร้อยละของเด็กและเยาวชนอายุ 0-17 ปี จำแนกตามการอยู่อาศัยกับพ่อแม่ พ.ศ. 2562

ภูมิภาค	อาศัยอยู่กับ พ่อและแม่	ไม่ได้อาศัย อยู่กับทั้งพ่อ และแม่	อาศัยอยู่กับ แม่	อาศัยอยู่กับ พ่อ	ไม่ทราบ ข้อมูล	รวม
ภาคเหนือ	50.3	26.6	16.3	5.3	1.4	100.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	40.5	35.9	18.0	3.8	1.7	100.0
ภาคกลาง	59.2	17.1	17.0	5.1	1.7	100.0
ภาคใต้	65.8	13.0	15.8	5.0	0.4	100.0
กรุงเทพมหานคร	66.6	13.2	14.2	5.6	0.4	100.0
ภาพรวม	53.7	23.5	16.7	4.7	1.3	100.0

ที่มา: รายงานการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562, สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

ตารางที่ 4 เมื่อจำแนกเด็กและเยาวชนตามการอยู่อาศัยกับพ่อแม่ พ.ศ. 2562 พบว่า โดยภาพรวมเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่ คิดเป็นร้อยละ 53.7 ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ร้อยละ 23.5 และอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ ร้อยละ 21.4 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาค พบว่า เด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่ มีจำนวนน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรายภูมิภาค คือ ร้อยละ 40.5 ในขณะที่ ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ จำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 35.9

1.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายจากรอบด้าน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยต้องกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องและมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (กรมนามัย, 2562) สำหรับสถานการณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน อันเป็นประเด็นสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมานั้น ประกอบด้วย (1) สถานการณ์ด้านโครงสร้างประชากรและสังคมสูงวัย (2) สถานการณ์ด้านการย้ายถิ่นของประชากร (3) สถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (4) สถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (5) สถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม (6) สถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และ (7) สถานการณ์ด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีการอุ้มบุญ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.2.1 สถานการณ์ด้านโครงสร้างประชากรและสังคมสูงวัย

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2548 และกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสมบูรณ์ใน พ.ศ. 2564 ซึ่งหมายถึง สังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด โดยคาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด โดยสาเหตุหนึ่งมาจากประเทศไทยประสบความสำเร็จในการวางแผนครอบครัวในช่วง พ.ศ. 2515 - 2538 จนทำให้ปัจจุบันประชากรไทยมีอัตราเจริญพันธุ์โดยรวม ลดลงต่ำกว่าระดับทดแทนถึงประมาณ 1.8 คน หรือกล่าวได้ว่าสตรี 1 คนจะมีบุตรน้อยกว่า 2 คน นอกจากนี้ ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้อายุคาดเฉลี่ย (Life Expectancy) ของคนไทยเพิ่มขึ้น ประกอบกับประชากรรุ่นเกิดล้าน (ประชากรที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2506-2526 ซึ่งมีมากกว่า 1 ล้านคนในแต่ละปี) ที่กำลังเคลื่อนเข้าสู่กลุ่มประชากรสูงวัย (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562) ซึ่งการเข้าสู่สังคมสูงวัยนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม โดยนโยบายด้านสังคมที่ควรนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับการเข้าสู่สังคมสูงวัยที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการรองรับการลดลงของแรงงาน การรองรับสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์และระดับสุดยอด รวมถึงการส่งเสริมการมีบุตรของประชากร ขณะที่การรองรับสถานการณ์สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์และระดับสุดยอดนั้น อาจต้องมีการเสริมพลังและสร้างคุณค่าแก่ผู้สูงอายุ โดยการให้ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวและชุมชนเดิมให้นานที่สุด ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ต้องการการช่วยเหลือ ก็ยังคงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยมีการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม ขณะที่ด้านเศรษฐกิจและกำลังแรงงานนั้น จากการที่มีประชากรเข้าสู่ตลาดแรงงานน้อยลง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยในอนาคต จึงต้องอาศัยการเพิ่มผลิตภาพแรงงานมากกว่าการเพิ่มจำนวนแรงงานที่เข้ามาทดแทน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนในการเตรียมความรู้ให้กับเยาวชนก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ให้มีความพร้อมทั้งในด้านการพัฒนาความรู้ และทักษะของแรงงาน เพื่อยกระดับมาตรฐานแรงงานให้มีมาตรฐานสากล

ในปี 2562 ข้อมูลคาดประมาณของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าจำนวนผู้เรียนที่มีอายุ 3-21 ปี คือ ผู้ที่จะเข้าเรียนต่อในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และในระดับปริญญาตรีจะลดลง แม้คาดว่าจำนวนผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจะเพิ่มขึ้นตามความต้องการของโครงสร้างการพัฒนาประเทศ แต่ก็มีเพิ่มขึ้นไม่มากนัก จึงนับเป็นโอกาสที่ดีสำหรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาประเทศและแนวโน้มการศึกษาของโลก ทั้งด้านคุณภาพ ความเสมอภาค และประสิทธิภาพทางการศึกษา ตลอดจนการปรับตัวของสถานศึกษาในระดับต่างๆ ทั้งระบบการเรียนการสอน การให้โอกาสผู้เรียนทุกช่วงวัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวนั้นย่อมส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ต่อสถาบันครอบครัว ทั้งขนาดของครอบครัวไทยที่มีขนาดเล็กลง มีรูปแบบที่หลากหลายและมีความเปราะบางมากขึ้น ยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัด เช่น ครอบครัวแห่งกลางที่ส่วนใหญ่จะพบในชนบท ที่พ่อแม่ที่อยู่ในวัยทำงานมักจะอพยพไปทำงานในเมือง ที่มีผลตอบแทนสูงกว่า ส่งผลให้ครัวเรือนประกอบไปด้วยคน 2 รุ่นคือรุ่นปู่ย่าตายาย และรุ่นหลาน แม้ว่าการที่เด็กอาศัยอยู่ในชนบทกับปู่ย่าตายายน่าจะเป็นเรื่องดี เพราะอย่างน้อยที่สุดจะมีคนคอยดูแล ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่บ้านเพียงลำพังหากพ่อแม่ไปทำงาน หรืออาศัยในชนบทหน้าจะมีสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า แต่การที่เด็กไม่อยู่กับพ่อแม่ก็จะทำให้มีปัญหาขาดความอบอุ่น ขาดคนคอยดูแล เรื่องการเรียนหนังสือ อีกทั้งยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงหลายด้าน เช่น ความเสี่ยงต่อการออกเที่ยวกลางคืน การสูบบุหรี่ การดื่มเหล้า การดูลิขิตไม่เหมาะสม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น นอกจากนี้งานศึกษาของ เนื่อแพร เล็กเฟื่องฟู และ ธัญมัทธ สรบุญมี (2561) ซึ่งทำการประเมินขนาดและรูปแบบของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างของครัวเรือนที่แตกต่างกันต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยเฉพาะในประเด็นสถานะครัวเรือนแห่งกลาง พบว่า ครัวเรือนแห่งกลางมีผลเชิงลบต่อการลงทุนทางการศึกษาและการเรียนในโรงเรียนในปีต่อ ๆ ไป โดยเด็กที่โตมาในครัวเรือนแห่งกลางในช่วงอายุ 0-5 ปี จะได้รับผลกระทบต่อจำนวนปีที่เรียนสูงสุดในเชิงลบมากกว่าเด็กในช่วงอายุ 6-12 ปี

1.2.2 สถานการณ์ด้านการย้ายถิ่นของประชากร

ข้อมูลด้านการย้ายถิ่นของประชากร มีความสำคัญและจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ เนื่องจากการย้ายถิ่นของประชากรเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประชากรในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความหนาแน่นของประชากร สำหรับปัญหาของเด็กและเยาวชนย้ายถิ่นในประเทศไทยซึ่งมีหลากหลาย อาทิ แรงงานเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนถูกนำมาแสวงประโยชน์ทางเพศ เด็กและเยาวชนไร้รัฐ เด็กและเยาวชนผู้ลี้ภัย เด็กและเยาวชนไทยย้ายถิ่น เป็นต้น

ในปี 2562 (ตุลาคม-ธันวาคม) สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร ผลการสำรวจ พบว่า มีผู้ย้ายถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 6.64 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการย้ายถิ่น ร้อยละ 1.0 จากประชากรทั้งประเทศ โดยที่ภาคกลาง มีอัตราการย้ายถิ่นสูงสุด ร้อยละ 1.4 ส่วนกรุงเทพมหานคร มีอัตราการย้ายถิ่นต่ำสุด คือ ร้อยละ 0.2

เมื่อพิจารณาอัตราการย้ายถิ่นตามเพศ พบว่า เพศชาย มีอัตราการย้ายถิ่นมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย คือ ร้อยละ 1.0 และ ร้อยละ 0.9 ตามลำดับ ซึ่งหากพิจารณาตั้งแต่ปี 2558-2562 พบว่า อัตราการย้ายถิ่น มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 1.4 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 1.0 ในปี 2562 และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกับภาพรวม คือ เพศชายลดลงจากร้อยละ 1.5 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 1.0 ในปี 2562 และเพศหญิงลดลงจากร้อยละ 1.3 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 0.9 ในปี 2562

ขณะที่ เมื่อพิจารณาอัตราการย้ายถิ่นตามอายุ กลุ่มวัยเยาวชน (อายุ 15–24 ปี) มีอัตราการย้ายถิ่นสูงสุด ร้อยละ 2.2 รองลงมาคือ กลุ่มวัยผู้ใหญ่ (อายุ 25–59 ปี) ร้อยละ 1.0 กลุ่มวัยเด็ก (อายุ 0–14 ปี) ร้อยละ 0.7 และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ มีอัตราการย้ายถิ่นต่ำสุด ร้อยละ 0.2 ซึ่งหากเปรียบเทียบกับผลการสำรวจในปี พ.ศ. 2561 พบว่า อัตราการย้ายถิ่นส่วนใหญ่ของทุกกลุ่มอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ยกเว้นกลุ่มวัยผู้สูงอายุที่อัตราการย้ายถิ่นไม่เปลี่ยนแปลง และเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการย้ายถิ่น พบว่า มีผู้ย้ายถิ่นจำนวน 2.45 แสนคน (ร้อยละ 36.8) ย้ายถิ่นด้วยสาเหตุการงาน เช่น หางานทำ หน้าที่การงาน หรือต้องการเปลี่ยนงาน รองลงมาจำนวน 2.44 แสนคน (ร้อยละ 36.7) ย้ายถิ่นด้วยสาเหตุด้านครอบครัว เช่น ติดตามคนในครอบครัว หรือกลับภูมิลำเนา เป็นต้น จำนวน 9.34 หมื่นคน (ร้อยละ 14.1) ย้ายถิ่นด้วยสาเหตุ ย้ายที่อยู่อาศัย ที่เหลือเป็นย้ายถิ่นด้วยสาเหตุอื่นๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ และเพื่อดูแลผู้อื่น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจนับเป็นช่องทางสำคัญในการยกฐานะทางเศรษฐกิจของประชากร เพราะการแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจช่วยให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน การย้ายถิ่นของพ่อแม่ หรือสมาชิกในครัวเรือน โดยที่ต้องฝากบุตรไว้ให้ญาติผู้ใหญ่ดูแล ก็มีผลในทางลบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในครัวเรือนนั้นด้วยเช่นกัน จากรายงาน ผลกระทบของการย้ายถิ่นภายในประเทศที่มีต่อสุขภาวะและพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า เด็กเล็กที่แยกกันอยู่กับพ่อแม่มีแนวโน้มจะอยู่ในความดูแลของปู่ย่าตายาย เด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มสูงที่จะอยู่ในครัวเรือนยากจน มีโอกาสน้อยที่จะได้สัมผัสกิจกรรมเสริมพัฒนาการจากผู้ดูแล และมีแนวโน้มสูงที่จะถูกทำโทษทางร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่แยกกันอยู่กับทั้งพ่อและแม่ มักจะมีแนวโน้มมีพัฒนาการล่าช้าโดยเฉพาะพัฒนาการทางภาษา นอกจากนี้ เด็กที่ไม่ได้อยู่กับทั้งพ่อและแม่มักมีแนวโน้มน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์และ/หรือมีภาวะทุพโภชนาการเรื้อรังอีกด้วย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559) ดังนั้น สถานการณ์ด้านการย้ายถิ่นของประชากร จึงเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศ อย่างไรก็ตาม การย้ายถิ่นไม่จำเป็นต้องเกิดผลเสียกับเด็กและเยาวชนเสมอไป ในทางกลับกัน การย้ายถิ่นอาจเป็นอีกช่องทางที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนรอดพ้นจากความยากจน และหลุดพ้นจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้ รวมถึงยังอาจนำไปสู่โอกาสในชีวิตที่ดีกว่า

1.2.3 สถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน ทำให้รูปแบบการค้ำมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การค้าเสรีมากขึ้น และมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่หลากหลายขึ้นส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรในสังคมที่เปิดเสรีทางเศรษฐกิจในอาเซียน

ในปี 2562 ข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่า มีการจ้างงานลดลง ร้อยละ 2.1 เมื่อเทียบกับปี 2561 โดยสาเหตุสำคัญมาจากเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง และปัญหาภัยธรรมชาติ ที่เกิดภาวะน้ำท่วมที่รุนแรงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งภาวะน้ำแล้งในบางพื้นที่ ปัญหาดังกล่าว ยังส่งผลให้แรงงานรอฤดูกาลเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 53.7 หรือมีจำนวนทั้งสิ้น 0.7 แสนคน ขณะที่เมื่อพิจารณาการว่างงานตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีอัตราการว่างงานสูงสุดที่ร้อยละ 2.15 รองลงมาเป็นผู้จบอาชีวศึกษาวิชาชีพชั้นสูง มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า มีอัตราการว่างงานที่ร้อยละ 2.05, 1.31, 1.26, 1.09 และ 0.40 ตามลำดับ

ทั้งนี้ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2561 พบว่า ผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น มีอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม แม้การจ้างงานจะลดลง แต่โดยเฉลี่ยแรงงานยังคงมีชั่วโมงทำงานยังอยู่ในระดับใกล้เคียงกับช่วงเดียวกันของปี 2561 โดยเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 0.4

และมีสาเหตุมาจากการปรับตัวของสถานประกอบการที่มีการปรับชั่วโมงทำงานล่วงเวลาลง และบางส่วนมีการปรับลดการจ้างงานที่มีผลผลิตและชั่วโมงการทำงานต่ำ ทำให้โดยเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานยังคงทรงตัวในเกือบทุกสาขาเศรษฐกิจ ขณะที่ค่าจ้างแรงงานในภาพรวมเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยค่าจ้างแรงงานโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 14,334 บาทต่อเดือน และค่าจ้างแรงงานเอกชนเท่ากับ 12,847 บาทต่อเดือน

ในด้านรูปแบบการทำงาน พบว่า ปัจจุบันแรงงานในประเทศไทย มีลักษณะการทำงานแบบคนรุ่นใหม่ มากกว่า 2 ล้านคน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น ปีละประมาณ 300,000–600,000 คน โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2524–2544 ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต โดยอาชีพที่ผู้ว่าจ้างนิยมจ้างบุคคลในลักษณะการทำงานแบบคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย 4 อันดับแรก ได้แก่ กราฟิกดีไซน์ การตลาดออนไลน์และโฆษณา การทำเว็บและโปรแกรมมิ่ง และงานเขียนและแปลภาษา อาจกล่าวได้ว่า เทรนด์การทำงานของเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่มีแนวโน้มเป็นการทำงานที่เน้นด้าน เทคโนโลยี สมัยใหม่มากขึ้น หรือเรียกได้ว่าสังคมยุคดิจิทัลต่อการทำงานของคนรุ่นใหม่ในยุค 4.0 เป็นยุคของคน Gen Z คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2538–2552 ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นตามลำดับ ทำให้คน Gen Z มีความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันก็เปิดกว้างทางความคิด ซึ่งการทำงานที่มีช่องว่างระหว่างวัยค่อนข้างกว้าง ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาเนื่องจากรูปแบบการทำงานที่ไม่ตรงกันตามมาได้

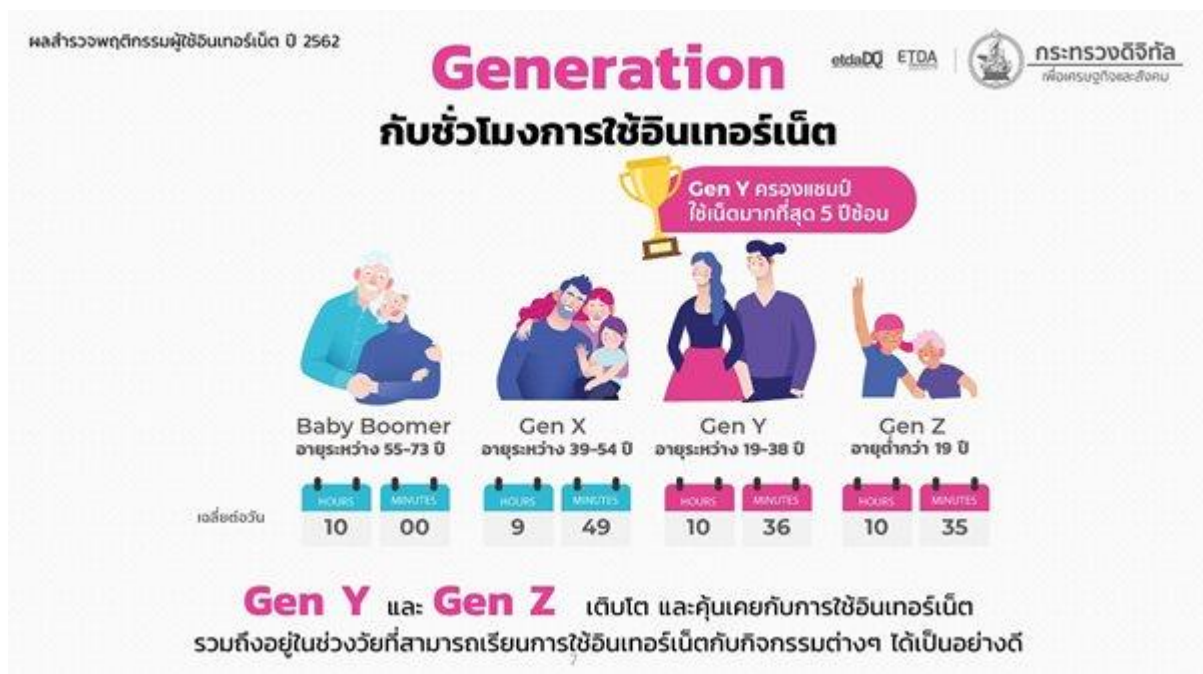
1.2.4 สถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

เด็กและเยาวชนที่เกิดในยุคต่างกัน จะเติบโตมาในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งย่อมส่งผลต่อทัศนคติและรูปแบบการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ต่างกัน ดังเช่นในปัจจุบัน เมื่อเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศไทย จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่เด็กและเยาวชนไทย จะต้องมีความคุ้นเคยในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ จากข้อมูลผลสำรวจสถานการณ์การใช้งานดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ประจำปี 2019 (Global Digital 2019) ของ We Are Social และ Hootsuite ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลทั่วโลก พบว่า คนไทยส่วนใหญ่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต และนิยมใช้ Social Media ผ่านมือถือ โดยประชากรไทยมีบัญชีเครือข่ายออนไลน์ (Social Network Account) เฉลี่ย 10.5 บัญชีต่อคน หรือคิดเป็นอันดับที่ 4 ของโลก รองจากอินเดีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม ตามลำดับ

ในปี 2562 รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) พบว่า จากประชากรไทย 66.4 ล้านคน มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 47.5 ล้านราย โดยคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 22 นาที ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ 10 ชั่วโมง 5 นาที เป็นจำนวน 17 นาที เมื่อจำแนกเป็นช่วงวัยต่างๆ พบว่า กลุ่ม Gen Y (อายุ 19-38 ปี) มีค่าเฉลี่ยการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงที่สุด คือ 10 ชั่วโมง 36 นาที รองลงมา คือ Gen Z (อายุต่ำกว่า 19 ปี) มีค่าเฉลี่ยการใช้งานอินเทอร์เน็ต คือ 10 ชั่วโมง 35 นาที ตามด้วย Baby Boomer (อายุ 55-73 ปี) มีค่าเฉลี่ยการใช้งานอินเทอร์เน็ต คือ 10 ชั่วโมง และ Gen X (อายุ 39-54 ปี) มีค่าเฉลี่ยการใช้งานอินเทอร์เน็ต คือ 9 ชั่วโมง 49 นาที ตามลำดับ

รูปที่ 1 แสดงชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย ปี 2562
ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (2563)

รูปที่ 2 แสดงพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562 จำแนกตามช่วงวัย
ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (2563)

เมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า **นักเรียน/นักศึกษา มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยมากที่สุด คือ 10 ชั่วโมง 50 นาที** โดย Line เป็นแพลตฟอร์มที่คนไทยใช้งานมากที่สุด คือ ร้อยละ 98.5 รองลงมา คือ Facebook (ร้อยละ 89.9) และเมื่อพิจารณาการใช้งานอินเทอร์เน็ตของกลุ่ม Gen Z ที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปี พบว่า ในช่วงวันหยุดมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 12 ชั่วโมง 1 นาที ในขณะที่ วันเรียนมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 10 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับประชากรในวัยอื่นๆ ที่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตในวันหยุดมากกว่าวันทำงาน/วันเรียน นอกจากนี้ ผลสำรวจดัชนีชี้วัดความปลอดภัยบนสื่อออนไลน์สำหรับเด็ก (COSI ; Child Online Safety Index) ของบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส (AIS) และสถาบัน DQ ระดับโลกร่วมกันจัดทำขึ้น ในปี 2562 พบว่า เด็กไทยมีโอกาสเผชิญกับอันตรายต่างๆ บนโลกออนไลน์ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การรังแกออนไลน์, การใช้เทคโนโลยีอย่างไม่มีความรับผิดชอบ, ความเสี่ยงจากการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม, ความเสี่ยงจากการพบคนแปลกหน้า, การถูกคุกคามในโลกไซเบอร์ รวมไปถึงความเสี่ยงต่อการเสียชื่อเสียง ซึ่งผลสำรวจพบว่าร้อยละ 48 ของเด็กไทยเคยเกี่ยวข้องกับการรังแกบนโลกออนไลน์ ส่วนร้อยละ 41 ของเด็กไทยเคยถูกรังแกบนโลกออนไลน์ โดยเด็กผู้ชายรู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการรังแกออนไลน์มากกว่าเด็กผู้หญิง ร้อยละ 56 และ 41 ตามลำดับ

อีกประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ในปี 2562 คือ อัตราการเติบโตของ ตลาดออนไลน์ที่สูงขึ้น โดย priceza.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์เปรียบเทียบราคาสินค้าของประเทศไทย ได้เปิดเผย ข้อมูลจากผลสำรวจและพฤติกรรมของผู้บริโภคไทยในตลาด E-commerce ซึ่งมีสถิติข้อมูลที่น่าสนใจ คือ คนไทย ร้อยละ 40 ใช้ช่องทางซื้อสินค้าผ่าน Social Media รองลงมา คือ ร้อยละ 35 ผ่าน E-Marketplace (เช่น Lazada, Shopee, JD) และร้อยละ 25 ผ่าน E-Tailers (ช่องทาง E-commerce ของธุรกิจที่มีหน้าร้านอยู่แล้ว เช่น Tesco Lotus, Central, HomePro, King Power, Big C และอื่น ๆ) โดยร้อยละ 99 จะซื้อสินค้าผ่านทางสมาร์ทโฟน โดยวิธีการชำระเงินที่พบมากที่สุด คือ ร้อยละ 43 ใช้การโอนเงิน รองลงมา คือ ร้อยละ 38 บัตรเครดิต และร้อยละ 17 ชำระเงินปลายทาง ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบยอดขายเฉลี่ยต่อครั้ง ระหว่าง ปี 2561 กับ ปี 2562 พบว่า ในปี 2561 มียอดขายเฉลี่ยต่อครั้ง 769 บาท ขณะที่ปี 2562 มียอดขายเฉลี่ยต่อครั้ง 475 บาท ซึ่งการลดลงของยอดขายเฉลี่ยต่อครั้งนี้ คาดว่ามาจากการแข่งขันของหลายๆ Platform ที่มีโปรโมชั่นดึงดูดลูกค้าใหม่ ทำให้ยอดขายเฉลี่ยต่อครั้งกระจายไปในหลายๆ Platform แต่อย่างไรก็ตาม อัตราการเติบโตของตลาดออนไลน์ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2561 กับ 2562 พบว่า มีอัตราการเติบโตสูงขึ้น คือ จากร้อยละ 4.69 ในปี 2561 มาเป็นร้อยละ 8.71 ในปี 2562 (Narongyod Mahittivanicha, 2562)

อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่กำลังขับเคลื่อนและก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาลประกอบกับการเจริญเติบโตของสังคมเมือง เทคโนโลยี อุตสาหกรรม ความก้าวหน้าในมิติต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ภาษา และด้านอื่นๆ ทำให้ในการสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรทางสังคมต่างๆ ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา สถาบันศาสนาและสถาบันอื่นๆ ต้องร่วมมือร่วมใจกันส่งเสริม สนับสนุนและเตรียมพร้อมให้เยาวชนได้รับการพัฒนาทักษะต่างๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและในอนาคต และมีพื้นฐานที่ดีที่มั่นคงสามารถมีชีวิตอยู่เติบโตและอยู่รอดในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ ให้มีการเตรียมความพร้อมและสามารถอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำและเปลี่ยนแปลงได้ โดยเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสแสดงศักยภาพตามความสนใจ เน้นการพัฒนาเยาวชนไทย 4.0 ให้มีทักษะตามแนวคิดคุณลักษณะของเยาวชนในศตวรรษที่ 21 (เกษตรชัย และหิมา, 2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 8C ได้แก่ **Critical Thinking and Problem Solving** (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา) **Creativity and Innovation** (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) **Cross-cultural Understanding** (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) **Collaboration**,

Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ) Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้) และ Compassion (ทักษะด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย) ซึ่งทักษะเหล่านี้ล้วนเป็นการส่งเสริมและพัฒนาทักษะให้เป็นเยาวชนไทย 4.0 ที่สามารถดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันผ่านการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อความสำเร็จของเยาวชนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2563) ยังได้รวบรวมและสรุปรายละเอียดของทักษะดิจิทัล ก้าวสู่พลเมืองในศตวรรษที่ 21 จากเวิร์ดอีโคโนมิกฟอรัม ซึ่งเรียบเรียงข้อมูลโดยสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ได้สะท้อนถึงคุณลักษณะและทักษะชีวิตในโลกยุคดิจิทัล หรือความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ระดับ (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2559) ได้แก่

ระดับที่ 1 การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital Citizenship) เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างเกิดประโยชน์ มีความรับผิดชอบและปลอดภัย

ระดับที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัล (Digital Creativity) เป็นความสามารถในการผนวกทักษะในการสร้างสรรค์ข้อมูลและเปลี่ยนความคิดใหม่ๆ ให้เป็นความจริงด้วยการใช้เครื่องมือดิจิทัล

ระดับที่ 3 ผู้ประกอบการยุคดิจิทัล (Digital Entrepreneurship) เป็นความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาที่ท้าทายใหม่ๆ ในโลกหรือเพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้ความพอดีในการใช้สื่อยุคดิจิทัลผ่านทักษะที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถอยู่รอดได้ในฐานะพลเมืองในยุคดิจิทัลโดยคำว่า พลเมืองดิจิทัล หมายถึง พลเมืองผู้ใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์อย่างเข้าใจบรรทัดฐานของการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดนจำเป็นต้องมีความฉลาดทางดิจิทัล

ส่วนคำว่า **ความฉลาดทางดิจิทัล** หมายถึง กลุ่มของความสามารถทางสังคม อารมณ์และการรับรู้ ที่จะทำให้คนคนหนึ่งสามารถเผชิญกับความท้าทายบนเส้นทางของชีวิตในยุคดิจิทัลและสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ ความฉลาดทางดิจิทัลจึงครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ ทศนคติและค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกของโลกออนไลน์ หรือเป็นทักษะการใช้สื่อและการเข้าถึงสังคมในโลกออนไลน์ โดยประกอบด้วยทักษะที่สำคัญและจำเป็น 8 ประการสำหรับเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1) ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) ต้องมีความสามารถในการสร้างสมดุล บริหารจัดการ รักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ให้ได้ทั้งในส่วนของโลกออนไลน์และโลกความจริง จึงต้องทำความเข้าใจ แสดงออกซึ่งการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบนโลกออนไลน์ในบริบทของการสร้างเครือข่ายทางสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม

2) ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) ในด้านการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว การแชร์ข้อมูลออนไลน์เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการตระหนักในความเท่าเทียมกันทางดิจิทัล การเคารพในสิทธิของทุกคนรวมถึงมีวิจารณญาณในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลตนเองในสังคมดิจิทัล รู้ว่าข้อมูลใดควรเผยแพร่ ข้อมูลใดไม่ควรเผยแพร่และต้องจัดการความเสี่ยงของข้อมูลของตนในสื่อสังคมดิจิทัลได้

3) ทักษะในการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) ความสามารถในการวิเคราะห์ แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาดีและข้อมูลที่เข้าข่ายอันตราย รู้ว่าข้อมูล ลักษณะใดที่ถูกส่งผ่านมาทางออนไลน์แล้วควรตั้งข้อสงสัย หากคำตอบให้ชัดเจนก่อนเชื่อและนำไปเผยแพร่หรือ ส่งต่อ ด้วยเหตุนี้ พลเมืองดิจิทัล จึงต้องมีความรู้ความสามารถในการเข้าถึง ใช้ สร้างสรรค์ ประเมิน สังเคราะห์ และสื่อสารข้อมูลข่าวสารผ่านเครื่องมือดิจิทัล ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ด้านเทคนิคเพื่อใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ได้อย่างเชี่ยวชาญ รวมถึงมีทักษะในการรู้คิดขั้นสูง เช่น ทักษะการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ ที่จำเป็นต่อการเลือก จัดประเภท วิเคราะห์ ตีความ และเข้าใจข้อมูลข่าวสาร มีความรู้และ ทักษะในสภาพแวดล้อมดิจิทัล การรู้ดิจิทัลโดยมุ่งให้เป็นผู้ใช้ที่ดี เป็นผู้เข้าใจบริบทที่ดี และเป็นผู้สร้างเนื้อหา ทางดิจิทัลที่ดี ในสภาพแวดล้อมสังคมดิจิทัล

4) ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) ทักษะในการบริหารเวลากับ การใช้อุปกรณ์ดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก นับเป็น อีกหนึ่งความสามารถที่บ่งบอกถึงความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นที่รู้กันอยู่แล้วว่าการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ขาดความเหมาะสมย่อมส่งผลเสียต่อสุขภาพโดยรวม ทั้งความเครียดต่อสุขภาพจิตและ เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเจ็บป่วยทางกาย ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรสิ้นเพื่อใช้รักษาและเสียสุขภาพในระยะ ยาวโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

5) ทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) จาก ข้อมูลทางสถิติล่าสุด สถานการณ์ในเรื่อง Cyber bullying ในไทย มีค่าเฉลี่ยการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ใน รูปแบบต่างๆ ที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกอยู่ที่ร้อยละ 47 และเกิดในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ การด่าทอกันด้วย ข้อความหยาบคาย การตัดต่อภาพ สร้างข้อมูลเท็จ รวมไปถึงการตั้งกลุ่มออนไลน์กีดกันเพื่อนออกจากกลุ่ม ฯลฯ ดังนั้น ว่าที่พลเมืองดิจิทัลทุกคน จึงควรมีความสามารถในการรับรู้และรับมือการคุกคามข่มขู่บนโลก ออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด เพื่อป้องกันตนเองและคนรอบข้างจากการคุกคามทางโลกออนไลน์ให้ได้

6) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลของผู้ใช้งานทั้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) มี รายงานการศึกษาวิจัยยืนยันว่า คนรุ่น Baby Boomer คือ กลุ่ม Aging ที่เกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487–2505 มักจะ ใช้งานอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้อื่น และเปิดใช้งาน WiFi สาธารณะ เสร็จแล้วมักจะ ละเลยไม่ลบรหัสผ่านหรือประวัติการใช้งานถึงร้อยละ 47 ซึ่งเสี่ยงมากที่จะถูกผู้อื่นสวมสิทธิ ขโมยตัวตนบนโลก ออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างง่ายดาย ดังนั้น ความเป็นพลเมืองดิจิทัล จึงต้องมีทักษะ ความสามารถที่จะเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัล ว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ รวมไปถึง ต้องเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อการดูแลสิ่งเหล่านี้อย่างมีความรับผิดชอบ

7) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) ความสามารถในการป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็งและป้องกันการโจรกรรมข้อมูล ไม่ให้เกิดขึ้นได้ ถ้าต้องทำธุรกรรมกับธนาคารหรือซื้อสินค้าออนไลน์ เช่น ซื้อเสื้อผ้า ชุตเดรส เป็นต้น ควร เปลี่ยนรหัสบ่อยๆ และควรหลีกเลี่ยงการใช้คอมพิวเตอร์สาธารณะ และหากสงสัยว่าข้อมูลถูกนำไปใช้หรือสูญ หาย ควรรีบแจ้งความและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที

8) ทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) ความสามารถในการเห็นอก เห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ พลเมืองดิจิทัลที่ดีจะต้องรู้ถึงคุณค่าและจริยธรรมจาก การใช้เทคโนโลยี ต้องตระหนักถึงผลพวงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่เกิดจากการใช้ อินเทอร์เน็ต การกดไลค์ กดแชร์ ข้อมูล ข่าวสาร ออนไลน์ รวมถึงรู้จักสิทธิและความรับผิดชอบต่อออนไลน์ อาทิ

เสรีภาพในการพูด การเคารพทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น และการปกป้องตนเองและชุมชนจากความเสี่ยงออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งออนไลน์ ภาพลามกอนาจารเด็ก สแปม เป็นต้น

อ้างอิงข้อมูล : วิทยาลัยโกลด์คอสต์
เรียบเรียงโดย : สสค.

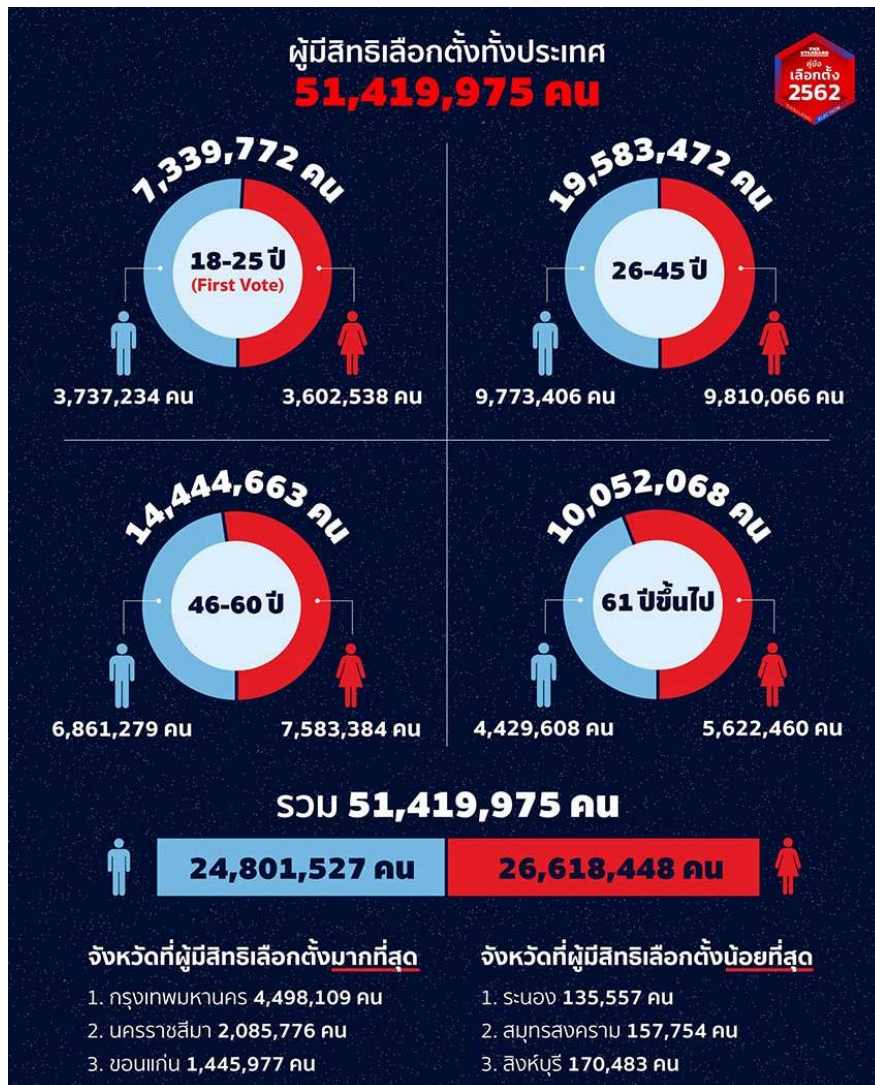
รูปที่ 3 ทักษะดิจิทัลสำหรับเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21
ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (2563)

นอกจากนี้ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (2562) ได้กล่าวถึง การรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญเพื่อป้องกันการเข้าถึงการใช้สื่อและมีวิจารณญาณในการใช้สื่ออย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักหลีกเลี่ยงและไม่เกิดพฤติกรรมการลอกเลียนจากสื่อที่ไม่เหมาะสม เช่น การถูกละเมิดทางเพศ การกลั่นแกล้งรังแกบนโลกออนไลน์ การเล่นเกมออนไลน์เป็นระยะเวลานานจนทำให้เสียสุขภาพ มีพฤติกรรมรุนแรง เสพติดการพนันออนไลน์จนทำให้เสียสุขภาพจิตและสูญเสียทรัพย์สิน การเปิดเผยข้อมูลและความเป็นส่วนตัวบนสื่อออนไลน์จนทำให้ถูกสะกดรอยตามและลักพาตัว เป็นต้น ดังนั้น ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวที่มีเด็กและเยาวชน ครูอาจารย์ รวมถึงหน่วยงานที่คุ้มครองดูแลเด็กและเยาวชน และนักสื่อสารออนไลน์ควรตระหนักให้มีความสำคัญ ฝ่าละออง และส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อและทักษะการวิเคราะห์สื่อให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด อีกทั้งร่วมฝ่าละอองสื่อที่ไม่เหมาะสมบนโลกออนไลน์ไม่ให้ถูกผลิตซ้ำจนเกิดอันตรายต่อเด็กและเยาวชนได้ นำมาสู่การเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างเกราะป้องกันเด็กจากภัยออนไลน์ที่ทุกคนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ทั้งนี้ ในประเด็นเรื่องการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ จากงานสำรวจเรื่อง “ความคิดเห็นสาธารณะเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมกระทำความรุนแรงทางกายภาพและการข่มขู่รังแกผ่านโลกโซเชียล” ของ ดร.วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ หัวหน้าโครงการวิจัยและอาจารย์สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้สะท้อนข้อค้นพบจากการสำรวจจากกลุ่มเยาวชนไทยอายุ 12-24 ปี จำนวน 2,500 ตัวอย่างทั่วประเทศ พบว่า กลุ่มเยาวชน ร้อยละ 43.1 เคยถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล ทั้งการถูกนิทา หรือคำทอผ่านโทรศัพท์มือถือหรือห้องสนทนา ได้รับข้อความก่อกวนทางโทรศัพท์มือถือ อีเมลล์หรือเว็บไซต์ ซึ่งจากการถูกรังแกเหล่านี้ทางเยาวชนร้อยละ 19.8 จะเล่าให้เพื่อนฟัง ร้อยละ 4.9 เล่าให้ผู้ปกครองฟัง และร้อยละ 1.9 บอกคุณครู ซึ่งปัญหาดังกล่าวยังไม่มียุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบโดยตรงทั้งการป้องกัน แก้ไข และออกข้อกำหนดเชิงนโยบายที่ทันต่อปัญหาบนโลกออนไลน์แบบเรียลไทม์ ดังนั้น การแก้ปัญหาควรเริ่มจากการแนะนำให้มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และโทษในการใช้เทคโนโลยี ไอที เพื่อให้เยาวชน ผู้ปกครองและอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด มีความพร้อมที่จะป้องกันภัยที่เกิดขึ้นบนโลกโซเชียล ในขณะที่ผลการวิจัยเรื่อง “โลกาภิวัตน์ เพศภาวะและความรุนแรงในพื้นที่โซเชียลของวัยรุ่นหญิงไทย” ของ รศ.ดร. พิมพ์วัลย์ บุญมงคล อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 1,196 คน พบว่า การโจมตี ช่มชู้ออนไลน์ด้วยข้อความที่รุนแรง ภัยคุกคาม ผ่านอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ โดยวัยรุ่นหญิงเป็นผู้กระทำถึงร้อยละ 32.3 ส่วนร้อยละ 41.4 เป็นผู้ถูกรังแก และร้อยละ 74.5 เป็นผู้พบเห็นความรุนแรงในโลกออนไลน์ ในประเด็นการคุกคามทางเพศออนไลน์ ร้อยละ 6.0 เป็นผู้กระทำ ร้อยละ 5.3 เป็นผู้ถูกรังแก และร้อยละ 35.3 พบเห็นความรุนแรงในโลกออนไลน์ ทั้งนี้สิ่งที่น่ากังวล คือ วัยรุ่นหญิงมักให้ความหมายต่อการรังแกในพื้นที่โซเชียลว่าเป็นสิ่งธรรมดา คำนึงชินและอยู่กับมันอย่างไม่ได้ตั้งคำถามว่า ทำไมต้องเกิดขึ้นและจะหยุดยั้งสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร จึงสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมความรุนแรงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นเด็กและเยาวชนไทยควรได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อเข้าถึงสื่อและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, 2562)

1.2.5 สถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

(1) **ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง** คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศให้วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 เป็นวันจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกในรอบ 8 ปี นับตั้งแต่ปี 2554 และเป็นการเลือกตั้งหลังรัฐประหาร 2557 ในการเลือกตั้งครั้งนี้ยังเป็นการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก หรือ First Time Voter มากกว่า 7.3 ล้านคน โดยกระทรวงมหาดไทยได้สรุปตัวเลขผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ จำนวน 51,419,975 คน โดยกลุ่มช่วงอายุ 26- 45 ปี เป็นกลุ่มช่วงอายุที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุด จำนวน 19,583,472 คน รองลงมาคือช่วงอายุ 46-60 ปี มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 14,444,663 คน ส่วนช่วงอายุ 18-25 ปี ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่ม First Vote มีจำนวนผู้มีสิทธิ 7,339,772 คน แบ่งเป็นเพศชาย 3,737,234 คน เพศหญิง 3,602,538 คน โดยจังหวัดที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร 4,498,109 คน รองลงมา คือ นครราชสีมา 2,085,776 คน ขอนแก่น 1,445,977 คน อุบลราชธานี 1,440,927 คน และ เชียงใหม่ 1,310,244 คน ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด คือ ระนอง 135,557 คน รองลงมา คือ สมุทรสงคราม 157,754 คน สิงห์บุรี 170,483 คน ตราด 172,807 คน และแม่ฮ่องสอน 174,345 คน ตามลำดับ

รูปที่ 4 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งการเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562
ที่มา: <https://thestandard.co/thailandelection2562-voter-number/> (2562)

(2) ด้านการเมืองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ที่ผ่านมา ความรุนแรงเหล่านี้ยังส่งผลกระทบออกไปในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กและเยาวชนในพื้นที่ จากระบบฐานข้อมูลเพื่อการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ (DSRD) ของ ศอ.บต. พบว่า จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงมากขึ้นสัมพันธ์ตรงกับจำนวนเด็กกำพร้าเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทำให้เกิดเด็กกำพร้าในทุกกลุ่มอายุจากพ่อแม่เสียชีวิตในเหตุความไม่สงบ โดยเด็กกำพร้าส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการดูแลโดยพ่อแม่ของตนเอง เด็กอยู่ภายใต้การดูแลของผู้สูงอายุและญาติ ด้วยผู้ปกครองที่เหลือน้อยต้องออกไปทำงาน หารายได้เลี้ยงครอบครัวมากขึ้น ทดแทนกับสมาชิกครอบครัวที่บาดเจ็บและเสียชีวิต กลายเป็นภาระของผู้สูงอายุและญาติที่อยู่ในครอบครัวที่เหลือน้อย เด็กกำพร้าส่วนใหญ่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพราะขาดผู้ปกครองในการดูแลเอาใจใส่ มีปัญหาสุขภาพจิต เก็บตัว และมีปัญหาด้านพฤติกรรมต่างๆ เช่น เด็กกำพร้าผู้หญิงต้องการให้มี อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่คอยคุ้มครองดูแล ต้องการคนปลอบใจ เด็กกำพร้ารู้สึกดีมากที่ครูในโรงเรียนให้กำลังใจ ต้องการคนที่มาช่วยเล่าเรื่องการเรียนรู้ เพราะหลังเกิดเหตุการณ์เด็กจะเรียนหนังสือไม่ค่อยรู้เรื่อง ขาดสมาธิ ขาดเรียนบ่อยครั้ง

1.2.6 สถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม

จากการเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้นำมาซึ่งความท้าทายในแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับผลกระทบของสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง คือ กลุ่มเด็ก และผู้สูงอายุ เช่น การจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย รวมถึงการจัดการมลภาวะทางน้ำ เสียง และอากาศในชุมชนแออัด

ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2562 มลพิษทางอากาศ ยังเป็นปัญหาสำคัญ ทั้งในกรุงเทพฯ ปริมณฑล และบางจังหวัดในภาคเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มขึ้นของฝุ่นพิษ PM2.5 ที่เกินมาตรฐานความปลอดภัยต่อสุขภาพ รวมถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่มากขึ้นในเมือง และยังมีการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนปัญหาอุณหภูมิในเมืองโดยเฉลี่ย ที่สูงกว่าในพื้นที่นอกเขตเมืองอย่างชัดเจน

ฝุ่นและมลพิษได้สร้างผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็ก คนชรา รวมไปถึงสตรีตั้งครรภ์ โดยฝุ่นที่มีขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM2.5) จะสามารถทะลุผนังถุงลมของปอดเข้าสู่กระแสเลือด ทำให้ฝุ่นเหล่านี้แพร่กระจายไปตามอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมไปถึงทารกในครรภ์ ยิ่งไปกว่านั้น จากการเปลี่ยนแปลงของสรีระในร่างกายระหว่างการตั้งครรภ์โดยปกติ จะทำให้สตรีตั้งครรภ์จะมีอัตราการหายใจเพิ่มขึ้น ดังนั้น การสูดดมพิษก็จะมากกว่าสตรีที่ไม่ตั้งครรภ์ ฝุ่นเหล่านี้จะไปทำให้เกิดภาวะเครียดออกซิเดชัน (Oxidative stress) และการอักเสบ ทำให้เซลล์เกิดความเสียหาย สารพันธุกรรมถูกทำลาย รวมไปถึงขัดขวางการเจริญเติบโตของรกและทารกในครรภ์ โดยข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก อธิบายว่า ผลกระทบกับการตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ เช่น ทารกน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ตามอายุครรภ์ ซึ่งภาวะน้ำหนักทารกที่ต่ำกว่าเกณฑ์หรือเจริญเติบโตช้าขึ้น จะสัมพันธ์กับอัตราการเสียชีวิตหรือทุพพลภาพของทารก สติปัญญา โรคหัวใจ เบาหวาน หรือโรคทางเมตาบอลิกในผู้ใหญ่ได้ รวมถึงการคลอดก่อนกำหนด การเพิ่มความเสี่ยงของการเสียชีวิตของทารกในครรภ์ ความเสี่ยงต่อการเป็นโรคหอบหืด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น ยังมีความเสี่ยงมากที่สุดต่อเด็กที่อยู่ในครรภ์ยากจน กล่าวคือ เด็กจากครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องกรองอากาศ หรือหน้ากาก N95 ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว ทางกระทรวงสาธารณสุขได้มีการดำเนินการโดยให้ความรู้ประชาชนในการดูแลสุขภาพ และมอบหมายกรมอนามัยทำหน้าที่ตรวจติดตามปริมาณค่า PM2.5 ทั่วประเทศ พร้อมสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันและผลิตสื่อให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รวมถึงให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) แนะนำประชาชนปฏิบัติตนในสถานการณ์ค่าฝุ่นละอองเกินมาตรฐานที่ถูกต้อง โดยแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติการแก้ไขปัญหา มลพิษด้านฝุ่นละออง ตามที่กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น (มติ ครม.เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2562) ได้แก่ **มาตรการระยะเร่งด่วน** แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อมความเข้าใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, ขึ้นปฏิบัติการ และขึ้นพื้นที่หลังจากสถานการณ์เข้าสู่ระดับปกติ **มาตรการระยะกลาง** (2562-2564) เป็นการลดการระบายมลพิษและลดจำนวนแหล่งกำเนิด เช่น ประกาศใช้มาตรฐานน้ำมัน พัฒนาโครงข่ายการให้บริการขนส่งสาธารณะ เร่งรัดการเปลี่ยนรถโดยสารหรือรถเมล์ และปรับวิธีการและปรับลดอายุรถที่เข้ารับการตรวจสภาพประจำปี รวมไปถึงการเพิ่มภาษีรถยนต์เก่า ลดภาษีรถยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น และ **มาตรการระยะยาว** (2565-2567) เป็นการลดการระบายมลพิษและแหล่งกำเนิดเช่นเดียวกัน แต่จะเน้นไปที่มาตรการที่ต้องใช้เวลานานขึ้น เช่น ปรับปรุงมาตรการการปล่อยมลพิษของรถยนต์เป็น EURO6 กำหนดให้มีการติดตั้งเครื่องกรองไอเสียในรถยนต์ดีเซลเพิ่มเติม ห้ามนำเข้าเครื่องยนต์ใช้แล้วเข้ามาเปลี่ยนแทนรถยนต์เก่า พัฒนาโครงข่ายขนส่งมวลชนให้เชื่อมโยงและครอบคลุม กำหนดมาตรการระบายอากาศเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้า ติดตั้งหอคอยฟอกอากาศขนาดใหญ่ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายหลายฉบับเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สามารถคุ้มครองสิทธิเด็กไปในตัว อาทิ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ฯลฯ แต่พบว่าการใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าว ยังเกิดผลในทางปฏิบัติที่อาจจะยังมีประสิทธิภาพต่ำ ทั้งนี้ เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานของรัฐหน่วยใดเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และยังไม่มีกลไกส่งเสริมและสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่ให้เด็กได้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยตรง โดยคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งประเทศไทยได้เสนอข้อเรียกร้องให้รัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบทางลบต่อเด็กไว้สามประการ คือ 1) อันตรายและความเสี่ยงของมลภาวะเป็นพิษในท้องถิ่นที่เกิดจากพฤติกรรมของสังคม 2) กิจกรรมทางธุรกิจที่อาจเป็นผลเสียของเด็กทางสุขภาพ ความมั่นคงทางอาหารและโอกาสการเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาดและสุขภาพ และ 3) ความเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศที่ก่อภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็ก

1.2.7 สถานการณ์ด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีการอุ้มบุญ

จาก “พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558” หรือถูกเรียกสั้นๆ ว่า “กฎหมายอุ้มบุญ” ซึ่งได้กำหนดให้การขออนุญาตตั้งครรภ์แทนกระทำได้ในคู่สามีภรรยาคนไทยที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคนไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องอายุระหว่าง 20-40 ปี และเคยมีบุตรมาแล้ว และต้องผ่านการตรวจประเมินคุณสมบัติตามที่แพทย์สภากำหนด ซึ่งส่งผลให้ผู้ที่ต้องการมีบุตรแต่ไม่เข้าเกณฑ์ตามกฎหมาย หรือผู้ที่ต้องการรับจ้างอุ้มบุญทางการแพทย์ค้าแอบลักลอบไปรับบริการอุ้มบุญที่ต่างประเทศ ซึ่งการที่หญิงไทยเดินทางไปรับจ้างอุ้มบุญในประเทศที่ไม่มีกฎหมายควบคุมการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์เป็นการเฉพาะนั้น ย่อมมีความเสี่ยงในหลายด้าน ทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกาย หรือสิทธิในการเลี้ยงดูเด็กที่เกิด เนื่องจากการไม่มีข้อกำหนดทางกฎหมายที่ชัดเจนในการดูแลสุขภาพแก่หญิงอุ้มบุญ หรือกำหนดความเป็นพ่อแม่และแม่ของเด็ก ดังนั้น หากเกิดการเจ็บป่วยจากการตั้งครรภ์แทนจึงไม่สามารถเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลจากคู่สามีภรรยา หรือหากเด็กที่เกิดมีความพิการก็อาจจะทำให้เกิดการทอดทิ้งเด็กได้ อีกทั้ง การกระทำดังกล่าวยังนับเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์ ก่อให้เกิดปัญหาต่อเด็กและสังคมตามมา

ทั้งนี้ นัยนา สุภาพงษ์ เอนจิโอด้านส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านความเป็นธรรมทางเพศ (Gender Justice) กล่าวว่า กฎหมายอุ้มบุญฉบับดังกล่าว อาจจะตอบโจทย์และอำนวยความสะดวกให้กับคนที่ทำงานด้านการแพทย์และเทคนิคการแพทย์ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง แต่จุดอ่อนของกฎหมายอุ้มบุญฉบับนี้คือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างหลากหลายทางเพศ ซึ่งถูกเลือกปฏิบัติ และไม่สามารถใช้กฎหมายนี้ในการที่จะมีลูกได้ เพราะไม่ได้ทำให้พ่อแม่ที่อยากมีลูกสามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยการเจริญพันธุ์ได้ทุกคน จากกำหนดไว้ชัดเจนเลยว่า ต้องเป็นพ่อแม่ที่จดทะเบียนสมรสที่เป็นรักต่างเพศเท่านั้น ถ้าเป็นสามีภรรยารักต่างเพศที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสก็ไม่สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายตัวนี้ได้ ถึงอย่างไรก็ตาม สภาพการณ์ของสังคมปัจจุบันได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งแนวความคิด ความรู้สึก และอคติทางเพศที่ได้เริ่มหายไป แต่กลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนี้ ก็ยังคงต้องการซึ่งความเท่าเทียมทางสังคม จึงมีการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมและต้องการให้กฎหมายนั้นครอบคลุมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (วิภาดา เอี่ยมคง, 2553) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT Social Movement) โดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการต่อสู้เคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อเรียกร้องในด้านต่าง ๆ เช่น สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน การยอมรับจากคนในสังคม และเพื่อให้ได้รับการยอมรับให้มีความยุติธรรมในพื้นที่ภายในสังคมของกลุ่มตน เช่น

การออกมาเคลื่อนไหวในประเด็นการให้สิทธิในการที่คู่สมรสเพศเดียวกันอุ้มบุญได้ เพราะ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558 ยังให้สิทธิเฉพาะสามีภรรยาที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย ฉะนั้น การผลักดันเรื่องความมีสิทธิเท่าเทียมกันจึงถือเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ คนปกติ คนพิการ หรือแม้แต่กลุ่มคนหลากหลายทางเพศ เพราะทุกคนล้วนแล้วมีสิทธิเท่าเทียมกันคือสิทธิความเป็นมนุษย์

อย่างไรก็ดี ประเด็นที่ไม่อาจละเลยในสถานการณ์ด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีการอุ้มบุญ คือ การให้ความสำคัญกับสิทธิเด็ก และการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับบริบทการเลี้ยงดูและการเติบโตที่เอื้อต่อการรองรับเด็กที่เกิดจากการอุ้มบุญ ซึ่งตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอุ้มบุญนี้มุ่งคุ้มครองบุคคลที่อยู่ในกระบวนการเกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ให้ได้รับความเป็นธรรมทุกฝ่าย เป็นการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามมาตรฐานของสังคม ดังนั้น ประเด็นสิทธิเด็กและการคุ้มครองเด็กจึงควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษไม่น้อยไปกว่าประเด็นทางสิทธิอื่นๆ

1.3 รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2

พ.ศ. 2560-2564

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 เป็นยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 โดยมีเป้าหมายหลัก คือ ให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการเรียนรู้ สามารถใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทสังคม และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกได้ ตลอดจนเป็นพลเมืองที่สร้างสรรค์ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยมีสุขภาวะที่ดี มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เด็กมีความรู้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ การสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ทิศทางของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 นี้ มีหลักการสำคัญในการดำเนินการ คือ (1) การยึดเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา (2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบจุลภาค ได้แก่ ครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา ชุมชน สื่อ และภาคส่วนอื่นๆ ที่มีความใกล้ชิดกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยตรง (3) การส่งเสริมให้ระบบปฏิสัมพันธ์เกิดความเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุกระดับ (4) การส่งเสริมให้ระบบภายนอกส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน อันได้แก่ สื่อ หลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะทางการสื่อสารระหว่างช่วงวัย และ (5) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบมหภาค ซึ่งได้แก่ กลไกทางกฎหมายด้านการปกป้องและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

จากวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานไว้ทั้งหมด 5 ยุทธศาสตร์ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและเป็นสุข ด้วยการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนสถาน ชุมชน รวมถึงสื่อที่สร้างสรรค์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ในกระบวนการพัฒนาในฐานภาคีที่มีพลังที่เท่าเทียมกับภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเศรษฐกิจ และภาควิชาการได้อย่างมีคุณภาพต่อเนื่องและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมบทบาทและระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ซึ่งเป็นการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้ระบบบริหารจัดการด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเกิดนวัตกรรมความรู้

ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนไปสู่การปฏิบัตินั้น ได้นำกรอบแนวคิดการจัดทำแผนเชิงยุทธศาสตร์ โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังต่อไปนี้ (1) เสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนเด็กและเยาวชนแห่งชาติ รวมถึงการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนไปยังการปฏิบัติ (2) การบูรณาการประสานการปฏิบัติแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติกับแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกัน (3) มีการผลักดันให้มีตัวชี้วัดที่มุ่งเป้าหมายเชิงบูรณาการและงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกหน่วยงาน โดยการจัดประชุมหารือและจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานส่วนกลาง (4) การบูรณาการและประสานคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในระดับชาติ (5) กำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (6) การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการเพื่อการสนับสนุนการดำเนินการ เช่น ระบบพี่เลี้ยง ระบบสนับสนุนการปฏิบัติงาน รวมทั้งระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติให้บรรลุเป้าหมาย และ (7) การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านเด็กและเยาวชนในประเด็นต่างๆ ทั้งการส่งเสริม การแก้ไขปัญหา การปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อใช้ในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์

ในปีงบประมาณ 2562 การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 พบว่า เกิดโครงการที่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 รวม 2,575 โครงการ ใน 75 จังหวัดทั่วประเทศ

ตารางที่ 5 ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ทั่วประเทศ

โครงการที่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564							
ภาค	ยุทธศาสตร์ 1	ยุทธศาสตร์ 2	ยุทธศาสตร์ 3	ยุทธศาสตร์ 4	ยุทธศาสตร์ 5	รวม โครงการ	รวม งบประมาณ
เหนือ	295	97	54	32	19	497	61,116,802
ตะวันออกเฉียงเหนือ	182	128	65	195	23	766*	126,462,764**
กลาง	275	156	118	89	28	666	127,118,697
ใต้	395	136	50	45	20	646	131,496,702
รวมโครงการ	1,147	517	287	361	90	2,575*	
รวมงบประมาณ	250,995,638	82,672,647	62,003,104	31,474,348	14,539,228		446,194,965**

* รวมโครงการที่ไม่สามารถระบุยุทธศาสตร์ได้ จำนวน 173 โครงการ

** รวมโครงการที่ไม่สามารถระบุยุทธศาสตร์ได้ จำนวน 4,510,000 บาท

จากตารางที่ 5 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ทั่วประเทศ สรุปได้ดังนี้

ในด้านโครงการ/กิจกรรม มีโครงการทั้งหมด 2,575 โครงการ เมื่อจำแนกตามรายภาค พบว่าเป็นโครงการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คือ 766 โครงการ รองลงมา คือ ภาคกลาง 666 โครงการ ภาคใต้ 646 โครงการ และภาคเหนือ 497 โครงการ ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามยุทธศาสตร์ พบว่า เป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 มากที่สุด คือ 1,147 โครงการ รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 จำนวน 517 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 จำนวน 361 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 จำนวน 287 โครงการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 จำนวน 90 โครงการ ตามลำดับ โดยมีโครงการที่ไม่สามารถระบุยุทธศาสตร์ได้ จำนวน 173 โครงการ

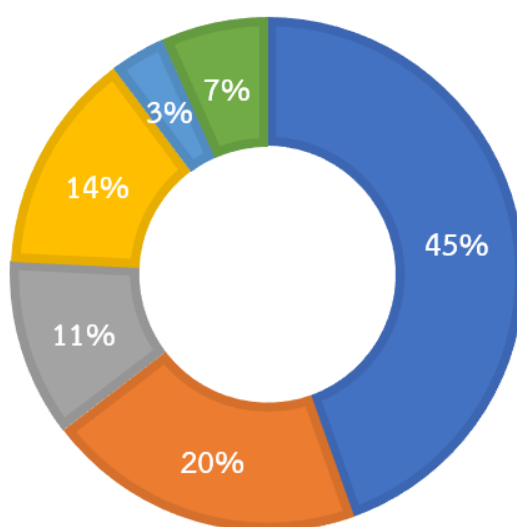
ในด้านงบประมาณ ใช้งบประมาณรวมทั่วประเทศ เท่ากับ 446,194,965 บาท เมื่อจำแนกตามรายภาค พบว่า ภาคใต้ใช้งบประมาณมากที่สุด คือ 131,496,702 บาท รองลงมา คือ ภาคกลาง 127,118,697 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 126,462,764 บาท และภาคเหนือ 61,116,802 บาท ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามยุทธศาสตร์ พบว่า เป็นงบประมาณเพื่อใช้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 มากที่สุด คือ 250,995,638 บาท รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 จำนวน 82,672,647 บาท ยุทธศาสตร์ที่ 3 จำนวน 62,003,104 บาท ยุทธศาสตร์ที่ 4 จำนวน 31,474,348 บาท และยุทธศาสตร์ที่ 5 จำนวน 14,539,228 บาท ตามลำดับ โดยมีโครงการที่ไม่สามารถระบุยุทธศาสตร์ได้ จำนวน 4,510,000 บาท

ทั้งนี้ แต่ละภาคมีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งดูตัวอย่างโครงการได้ในภาคผนวก ก

1.3.1 รูปแบบโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564

■ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ■ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ■ ยุทธศาสตร์ที่ 3
■ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ■ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ■ ไม่ระบุยุทธศาสตร์

รูปที่ 5 สัดส่วนโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จำแนกตามยุทธศาสตร์

ในปี 2562 โครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 มีจำนวนทั้งหมด 2,575 โครงการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า เป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 มากที่สุด คือ 1,147 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 44.54 โครงการตามยุทธศาสตร์นี้เป็นการพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จึงเป็นเด็กและเยาวชนโดยตรง ตั้งแต่เด็กแรกเกิด เด็กปฐมวัย วัยรุ่น วัยเรียน เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กยากจน เยาวชนในสถานพินิจฯ ทั้งนี้ ตัวอย่างโครงการที่พบในทุกภูมิภาค เช่น โครงการการอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ เป็นต้น

โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 20.08 โครงการตามยุทธศาสตร์นี้เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายของโครงการจึงมีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งเด็กและเยาวชน ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครในพื้นที่ เครือข่ายในพื้นที่ตำบลเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ ตัวอย่างโครงการที่พบในทุกภูมิภาค เช่น โครงการพัฒนากลไกคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับตำบล โครงการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน โครงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันปัญหาทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียน โครงการสายใยรักครอบครัวสัมพันธ์ โครงการเงินอุดหนุนสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัย โครงการการผลิตสื่อสร้างสรรค์ลดพฤติกรรมสร้างปัญหาให้แก่เด็กและเยาวชน โครงการป้องกันยาเสพติดในเขตเมือง โครงการการสื่อสารในครอบครัว เป็นต้น

โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 11.15 โครงการตามยุทธศาสตร์นี้เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายของโครงการส่วนใหญ่จึงเป็นตัวแทนเด็กและเยาวชน สภาเด็กและเยาวชน รวมถึงกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน เช่น ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชุมชน ศูนย์พัฒนาครอบครัว ผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการส่งเสริมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นต้น ทั้งนี้ ตัวอย่างโครงการที่พบในทุกภูมิภาค เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชน โครงการการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างพอเพียง โครงการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น โครงการสนับสนุนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ โครงการการอบรมศักยภาพทีมสหวิชาชีพเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนโครงการเยาวชนจิตอาสา โครงการเยาวชนรุ่นใหม่ยุคความรุนแรง โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล เป็นต้น

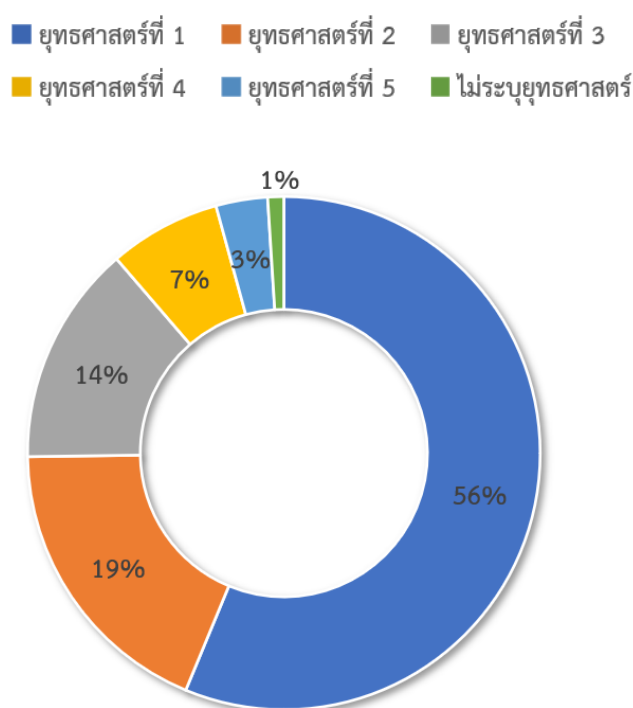
โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 14.02 โครงการตามยุทธศาสตร์นี้เป็นการส่งเสริมบทบาทและระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายของโครงการจึงมุ่งไปที่ภาคีเครือข่าย เช่น หน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน NGO อพม. สภาเด็กและเยาวชน คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนคุ้มครองเด็ก คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัดคณะกรรมการภาคีเครือข่ายสตรี หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการชุมชน ทั้งนี้ ตัวอย่างโครงการที่พบในทุกภูมิภาค เช่น โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล โครงการประชารัฐร่วมใจป้องกันภัยอาชญากรรม โครงการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อ เด็ก สตรี โครงการส่งเสริมทักษะการเป็นวิทยากรแกนนำระบบคุ้มครองเด็ก เป็นต้น

โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 3.50 โครงการตามยุทธศาสตร์นี้เป็นการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายของโครงการส่วนใหญ่จึงเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการศูนย์ชุมชน คณะกรรมการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม ครู ผู้ปกครอง และโครงการส่วนน้อย

ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ตัวอย่างโครงการที่พบในทุกภูมิภาค เช่น โครงการการพัฒนา
ระบบฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชน โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา โครงการ
ขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพเด็ก โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศทาง
การศึกษาเชิงพื้นที่ โครงการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานของบุคลากรด้านเด็กและเยาวชน เป็นต้น

ข้อสังเกต พบว่า หลายโครงการ ผู้ปฏิบัติงานไม่แน่ใจเป้าหมายแท้จริงของการดำเนินงานตาม
แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังปรากฏว่า ชื่อและรูปแบบโครงการเหมือนกันถูกระบุในยุทธศาสตร์ที่ต่างกัน
เช่น โครงการอุดหนุนเงินเด็กแรกเกิด ซึ่งบางจังหวัดระบุเป็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ในขณะที่บางจังหวัดระบุเป็น
ยุทธศาสตร์ที่ 4 โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับพื้นที่ บางจังหวัดระบุยุทธศาสตร์ที่ 2 บางจังหวัด
ระบุยุทธศาสตร์ที่ 3 และบางจังหวัดระบุยุทธศาสตร์ที่ 4 เป็นต้น ในขณะที่โครงการที่ไม่สามารถระบุ
ยุทธศาสตร์ได้ ปรากฏมากถึง 173 โครงการ

1.3.2 งบประมาณที่ใช้ในโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564

รูปที่ 6 สัดส่วนงบประมาณที่ใช้ในโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2
จำแนกตามยุทธศาสตร์

ในปี 2562 งบประมาณที่ใช้ในโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 เท่ากับ
446,194,965 บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า เป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 มากที่สุด คือ
250,995,638 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ร้อยละ 18.53 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ร้อย
ละ 13.90 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ร้อยละ 7.05 และยุทธศาสตร์ที่ 5 ร้อยละ 3.26 ตามลำดับ โดยมีโครงการที่ไม่
สามารถระบุยุทธศาสตร์ได้ ร้อยละ 1.01 ทั้งนี้ โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ซึ่งมีมากถึงร้อยละ 56.25
เนื่องจากมีจำนวนโครงการมาก แต่ไม่ใช่ลักษณะของการใช้งบประมาณต่อโครงการมาก

1.3.3 โครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ที่ใช้งบประมาณสูงสุด 5 ลำดับแรกของแต่ละภูมิภาค

เมื่อพิจารณาโครงการที่ใช้งบประมาณมากกว่า 1,000,000 บาท พบว่า เป็นโครงการที่กระจายในทุกยุทธศาสตร์ ซึ่งแต่ละภูมิภาคจัดโครงการแตกต่างกัน โดยโครงการที่ใช้งบประมาณสูงสุด 5 ลำดับแรกของแต่ละภูมิภาค (เฉพาะโครงการที่มีการรายงานผลการดำเนินงานกลับมาที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน) สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6 โครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 ที่ใช้งบประมาณสูงสุด 5 ลำดับแรกของแต่ละภูมิภาค

ภูมิภาค	ลำดับ	จังหวัด	ชื่อโครงการ	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ยุทธศาสตร์
เหนือ	1	เชียงราย	บ้านพักที่ปลอดภัยตามมาตรการ 12 (บ้านพักที่เชียงราย)	เยาวชนหญิงชนเผ่า ที่ถูกล่วงละเมิด หรือได้รับความเสียหายจากการค้ามนุษย์	9,000,000	1
	2	เชียงราย	พัฒนาศักยภาพผู้รับประโยชน์ตามมาตรา 11	นักเรียนมัธยมศึกษา	5,000,000	1
	3	เชียงใหม่	ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยจังหวัดเชียงใหม่	สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน	3,300,000	2
	4	สุโขทัย	เงินอุดหนุนสำหรับอาหารกลางวัน	นักเรียน	2,220,000	1
	5	แพร่	เสริมสร้างความเข้มแข็งสร้างเด็กและเยาวชน	สภาเด็กและเยาวชน	2,200,000	2
	5	แพร่	เสริมสร้างความเข้มแข็งสร้างเด็กและเยาวชน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2,200,000	3
	5	แพร่	เสริมสร้างความเข้มแข็งสร้างเด็กและเยาวชน	ที่ว่าการอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2,200,000	3
ตะวันออก เฉียงเหนือ	1	อุบลราชธานี	สนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพคนพิการ	คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ	20,000,000	1
	2	นครพนม	ขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน	ประชาชน	6,197,400	1
	3	บุรีรัมย์	ส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ	เด็กและเยาวชน	5,447,500	3
	4	นครพนม	การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	ประชาชน	5,385,955	1
	5	ศรีสะเกษ	สนับสนุนงบประมาณการดำเนินโครงการสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล	สภาเด็กและเยาวชน	4,320,000	4

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ภูมิภาค	ลำดับ	จังหวัด	ชื่อโครงการ	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ยุทธศาสตร์
กลาง	1	จันทบุรี	เสริมสร้างศักยภาพทักษะเด็กและเยาวชนและจัดประชุมสัมมนางานวันเด็กแห่งชาติของจังหวัดจันทบุรี	เด็กและเยาวชน	6,000,000	1
	2	ราชบุรี	สงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน	เด็กในครอบครัวยากจน	5,626,000	1
	3	ตราด	พัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยีภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม (จีน/เขมร/พม่า/ญี่ปุ่น)	ประชาชน	4,000,000	5
	4	เพชรบุรี	ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด TO BE NUMBER ONE	เยาวชน 6-24 ปี	3,379,200	1
	5	นครสวรรค์	ส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน	สภาเด็กและเยาวชน นักเรียน นักศึกษา	3,340,000	3
ใต้	1	พังงา	ส่งเสริมโภชนาการและอนามัยเด็กระดับปฐมวัย	เด็กปฐมวัย 2-5 ปี	27,536,773	1
	2	ประจวบคีรีขันธ์	สงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน	เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี	14,444,000	1
	3	สตูล	สนับสนุนค่าอาหารกลางวันให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน	เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเด็ก	4,873,900	2
	4	สงขลา	เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองและบริการสวัสดิการสังคม	เด็กและเยาวชนในจังหวัดสงขลา	4,078,000	1
	5	สตูล	สนับสนุนอาหารกลางวันนักเรียนระดับอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ 6	เด็กอนุบาล ถึงประถมศึกษาปีที่ 6	2,749,000	1

ภาคเหนือ โครงการที่ใช้งบประมาณสูงสุด ลำดับแรก คือ โครงการบ้านพักที่ปลอดภัยตามมาตรการ 12 (บ้านพักที่เชียงราย) จังหวัดเชียงราย เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้งบประมาณ 9,000,000 บาท รองลงมา คือ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้รับประโยชน์ตามมาตรา 11 จังหวัดเชียงราย เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้งบประมาณ 5,000,000 บาท

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการที่ใช้งบประมาณสูงสุด ลำดับแรก คือ โครงการสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพคนพิการ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้งบประมาณ 20,000,000 บาท รองลงมา คือ โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จังหวัดนครพนม เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้งบประมาณ 6,197,400 บาท

ภาคกลาง โครงการที่ใช้งบประมาณสูงสุด ลำดับแรก คือ โครงการเสริมสร้างศักยภาพทักษะเด็กและเยาวชนและจัดประชุมสัมมนาวันเด็กแห่งชาติของจังหวัดจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้งบประมาณ 6,000,000 บาท รองลงมา คือ โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน จังหวัดราชบุรี เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้งบประมาณ 5,626,000 บาท

ภาคใต้ โครงการที่ใช้งบประมาณสูงสุด ลำดับแรก คือ โครงการส่งเสริมโภชนาการและอนามัยเด็กระดับปฐมวัย จังหวัดพังงา เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้งบประมาณ 27,536,773 บาท รองลงมา คือ

โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นโครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้งบประมาณ 14,444,000 บาท

1.3.3 ปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2

การดำเนินงานตามแผน พบปัญหาในระดับพื้นที่ไม่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค ดังนี้

1) ปัญหาพื้นฐานที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานทุกยุทธศาสตร์ ทุกภูมิภาค พบปัญหา ดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องงานตามแผนโยกย้ายบ่อย เกิดรอยต่อในการประสานงาน เช่น เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เจ้าหน้าที่ด้านเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น

(2) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานมีน้อย เจ้าหน้าที่รัฐมีภาระงานมาก ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนได้เต็มที่

(3) โครงการระบบคุ้มครองเด็กระดับพื้นที่ถูกออกแบบให้มีการทำกิจกรรมต่อเนื่อง ระยะเวลาติดต่อกัน หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่สามารถมาติดต่อกันได้ จะเสียโอกาสการเรียนรู้ ประกอบกับโครงการต่อเนื่องอาจมีปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบ ซึ่งทำให้งานไม่ต่อเนื่อง

(4) การประชุมเพื่อวางแผนงานร่วมกัน หรือเพื่อหาความร่วมมือ หน่วยงานมักส่งผู้แทนเข้าประชุม ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

(5) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสภาเด็กและเยาวชน และกรรมการสภาเด็กและเยาวชน รวมถึงการเปลี่ยนสถานศึกษาของคณะกรรมการทำให้การประสานงานสะดุด

(6) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม เช่น ผู้ปกครองของเด็กวัยแรกเกิดถึง 2 ขวบ คุณแม่วัยรุ่น ประชาชนทั่วไป ทำให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

(7) ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ จำกัด และล่าช้า

(8) ข้อจำกัดด้านข้อมูล ความไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูล ขาดการรายงานผลทำให้ข้อมูลไม่ต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง

2) ปัญหาเฉพาะที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานในแต่ละโครงการ หรือแต่ละพื้นที่

(1) กิจกรรมที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนในโรงเรียน จำเป็นต้องวางแผนการอนุมัติ และดำเนินงานให้ตรงกับแผนการเปิด-ปิดภาคการศึกษา หลายโครงการได้รับอนุมัติเมื่อโรงเรียนปิดภาคเรียนแล้ว ทำให้การจัดกิจกรรมไม่บรรลุเป้าหมาย รวมถึงบางโรงเรียนมีกิจกรรมประจำปีค่อนข้างมากอยู่แล้ว ตารางกิจกรรมแน่นจนไม่สามารถรองรับกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ได้

(2) การดำเนินงานทางด้านสุขภาพมีเพียงมิติเดียวไม่เพียงพอต่อการดูแลเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัย จึงควรมีการดูแลเด็กอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน

(3) การติดตามพัฒนาการเด็ก มีปัญหาเรื่องการเปลี่ยนสถานที่พัก การย้ายที่อยู่ของเด็กและผู้ปกครอง

(4) ในกรณีกลุ่มเป้าหมายของโครงการเป็นแม่วัยรุ่น ข้อจำกัดของแม่วัยรุ่นที่มีภาระเลี้ยงดูบุตร ไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม

(5) ปัญหาของเยาวชนในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน โครงการอบรมเกี่ยวกับเยาวชนจึงควรมุ่งเนื้อหาเฉพาะในแต่ละบริบทพื้นที่

(6) การดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่างกัน การจัดโครงการจึงควรศึกษาข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของท้องถิ่นด้วย

(7) การให้ความรู้คู่มือ DSPM แก่ครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนระดับประถมศึกษายังไม่ครบทุกแห่ง และการอบรมฟื้นฟูทักษะการคัดกรองเจ้าหน้าที่ยังไม่ครอบคลุม

(8) การประชาสัมพันธ์ของโครงการยังไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเสียสิทธิ์ของตนเอง

(9) โครงการที่ต้องติดตามพัฒนาการของเด็ก บางครั้งพบปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการเข้าร่วมโครงการ เช่น ผู้ปกครองไม่ว่าง ผู้ปกครองและเด็กย้ายที่อยู่ ทำให้การติดตามพัฒนาการเด็กไม่ต่อเนื่อง

(10) ปัญหาความความเหลื่อมล้ำระหว่างเงินสงเคราะห์ประเภทต่างๆ เนื่องจากเงินสงเคราะห์ประเภทอื่นๆ สามารถจ่ายได้ถึง 2,000 บาท แต่เงินสงเคราะห์เด็กสามารถจ่ายได้เพียง 1,000 บาท ในกรณีที่ครอบครัวมีเด็กเพียง 1 คน

(11) งบประมาณสนับสนุนรายบุคคลไม่เพียงพอ ในแต่ละปีงบประมาณ จังหวัดต้องทำการขอรับสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม ทำให้เกิดความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคม อีกทั้ง ขั้นตอนในการดำเนินงานใช้เวลานาน บางครั้งผู้ขอรับเด็กไม่เข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การดำเนินงานยังไม่บรรลุตามยุทธศาสตร์เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พบว่า หลายโครงการ/กิจกรรมได้ถูกออกแบบเป็นโครงการต่อเนื่อง แต่ต้องเผชิญปัญหาความไม่ต่อเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบ มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูล อุปสรรคด้านงบประมาณ และการไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน/กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้การดำเนินโครงการเพื่อตอบยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมบทบาทและระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ว่าด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และยุทธศาสตร์ที่ 5 ว่าด้วยการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงเกิดขึ้นไม่มาก คือ ร้อยละ 14.02, 11.15 และ 3.50 ตามลำดับ เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายและประชาชนในพื้นที่ รวมทั้ง ผู้ปฏิบัติงานต้องชัดเจนและมีบทบาทสำคัญในการสร้างระดมความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ด้วย ดังนั้น การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จำเป็นต้องมีการวางแผนและสร้างสิ่งสนับสนุนจากส่วนกลาง โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านข้อมูล ซึ่งควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบการจัดเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าใจการดำเนินงานตามแผน เพื่อการบรรลุตามเป้าประสงค์

1.4 สารสำคัญงานครบรอบ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2532 ซึ่งได้รับการรับรองจากที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติเมื่อวันที่ 20 พ.ย. พ.ศ. 2532 และได้รับการรับรองมากที่สุดในโลกถึง 196 ประเทศ โดยได้ระบุสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กทุกคนในโลก และหน้าที่ของรัฐในการพิทักษ์สิทธิเด็ก และเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางที่สุดในโลก โดยเน้นหลักพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ (1) การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก และการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง

ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่นๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองทางกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน (2) การกระทำหรือการดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก (3) สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และ (4) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และการให้ความสำคัญกับความคิดเหล่านั้น

นับเป็นเวลาครบ 30 ปีแล้ว ที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ถือกำเนิดขึ้น โดยในโอกาสครบรอบ 30 ปีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนี้ ยูนิเซฟได้เผยแพร่รายงานฉบับใหม่ล่าสุดที่มีชื่อว่า The Convention on the Rights of the Child at a Crossroads เพื่อนำเสนอความสำเร็จที่เกิดขึ้นตลอดสามทศวรรษที่ผ่านมา โดยรายงานฉบับดังกล่าว ได้ชี้ให้เห็นความเป็นอยู่ของเด็กๆ ทั่วโลกที่ได้รับการพัฒนาไปหลายด้าน แต่ในขณะเดียวกัน ก็ยังมีเด็กที่อยู่ในกลุ่มยากจนที่สุดอีกจำนวนมากที่ยังคงเข้าไม่ถึงการพัฒนาที่จำเป็นต่อชีวิต ทั้งนี้ ในรายงานยังระบุว่า ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา อัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลดลงถึงร้อยละ 60 ในขณะที่สัดส่วนของเด็กวัยประถมศึกษาที่ไม่ได้เข้าเรียน ลดลงจากร้อยละ 18 เหลือเพียงร้อยละ 8 นอกจากนี้ ยังเผยให้เห็นถึงอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตเด็กๆ ทั่วโลก เช่น ความยากจน การเลือกปฏิบัติ การถูกแบ่งแยก สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการกลับมาระบาดของโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน เช่น โรคหัดเยอรมัน (UNICEF Thailand, 2562)

สำหรับประเทศไทย ซึ่งได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อ พ.ศ. 2535 และเป็นหนึ่งใน 196 ประเทศภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจนถึงปัจจุบัน โดยในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ผลสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2558-2559 พบว่า เด็กวัยประถมศึกษาสูงถึงร้อยละ 94.8 ที่ได้เข้าเรียน” แต่ในขณะเดียวกัน ก็ยังพบความเหลื่อมล้ำอีกหลายด้าน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท ในครอบครัวยากจน ที่ยังคงล้าหลังทั้งในด้านสุขภาพ การศึกษา และพัฒนาการโดยรวมเมื่อเทียบกับเด็กกลุ่มอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น ยังมีเด็กในประเทศไทยถึงร้อยละ 22 ที่ต้องเผชิญกับความยากจนในหลายมิติ ซึ่งอัตราดังกล่าวสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนเด็กที่อายุต่ำกว่า 5 ปี ในจังหวัดชายแดนใต้ กำลังเผชิญกับภาวะแคว้นในอัตราที่สูงกว่าอัตราเฉลี่ยของประเทศ อีกทั้ง ยังมีเด็กข้ามชาติอีกจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าเรียน ซึ่งถือเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนทั้งหมด

1.4.1 การจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ในโอกาสครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ประเทศไทยได้มีการจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภายใต้หัวข้อ CRC @30 and Beyond ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 19 ถึง 22 พฤศจิกายน 2562 ณ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ โดยความร่วมมือของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย วัตถุประสงค์หลักของงานนี้คือ เพื่อเผยแพร่ความสำเร็จและความก้าวหน้าของประเทศไทยต่อการดำเนินงานตามสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และประกาศเกียรติคุณผู้มีคุณูปการต่องานสิทธิเด็ก เพื่อสร้างความตระหนักรู้และผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิเด็ก โดยภายในงานได้จัดให้มีนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ รวมถึงนิทรรศการการพัฒนาการดำเนินงานด้านสิทธิเด็กในประเทศไทย และนิทรรศการผลงานของปุชนียบุคคลด้านสิทธิเด็ก บุคคล องค์กร ตลอดจน เด็ก เยาวชน และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีคุณูปการต่องานด้านสิทธิเด็ก ตลอดจนมีการประชุมสมัชชาสหวิชาชีพ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานด้านเด็ก และการจัดงานเวที

สิทธิเด็ก ครั้งที่ 30 ภายใต้หัวข้อ ก้าวสู่ทศวรรษที่ 4 The Next Step for the Child ฉะนั้น ในโอกาสครบรอบ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก จึงนับเป็นโอกาสสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้ใหญ่ทุกคนได้ตระหนักถึงการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กๆ และเยาวชนทุกคนได้มีสิทธิอย่างครบถ้วน เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกคน ได้เติบโตขึ้นอย่าง เต็มศักยภาพ มีส่วนร่วม ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องต่างๆ ร่วมกันกับผู้ใหญ่ทุกคนในสังคม

รูปที่ 7 สื่อประชาสัมพันธ์การจัดงานเวทีสิทธิเด็ก ครั้งที่ 30
ที่มา: <http://www.chaiyaphum.m-society.go.th/?p=1651> (2562)

1.4.2 รายงาน “ประเทศไทยกับ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก”

คณะกรรมการและคณะทำงานจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้จัดทำรายงาน “ประเทศไทยกับ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ขึ้น สำหรับเป็นข้อเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานการณ์ สิทธิเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งได้มีการทบทวนความก้าวหน้าและความท้าทาย และเสนอแนะแนวทางการสำหรับการพัฒนาเด็ก โดยประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษตามข้อผูกพันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ ประเด็นสุขภาพพื้นฐานและสวัสดิการของเด็ก แบ่งออกเป็นประเด็นย่อยๆ ดังนี้

1) การเข้าถึงบริการสุขภาพของเด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่มีผู้ปกครอง ควรใช้มาตรการเข้าถึงตัวเด็กเร่ร่อนและไล่จี้จดทะเบียนการเกิดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครบถ้วน สำหรับเด็กต่างชาตินำตัวผู้ปกครองหรือเด็กเข้าสู่ระบบการจ้างงานโดยร่วมมือกับประเทศต้นทาง แล้วกำหนดมาตรการจ่ายเบี้ยประกันสังคมและสุขภาพตามระบบปกติ

2) การดื่มนมแม่ ปัจจุบัน เด็กที่เกิดในสถานพยาบาลจากแม่ที่เป็นลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานสามารถดื่มนมแม่ตั้งแต่แรกเกิดเมื่อทำคลอดเสร็จ โดยบุคลากรของสถานพยาบาลจะส่งทารกแรกเกิดให้แม่อุ้มและให้นมได้ทันที และจะได้ดื่มนมอย่างต่อเนื่องจนครบวันลาคลอด อย่างไรก็ตาม แม้บางหน่วยงานจะช่วยกันรณรงค์ให้แม่ปั๊มนมเก็บใส่ตู้เย็นไว้ให้เด็กดื่ม แต่ปริมาณนมยังไม่สามารถครอบคลุมความต้องการของทารกได้ทั้งวัน ดังนั้น ควรส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือให้สถานที่จ้างงานของแม่จัดพื้นที่สำหรับดูแลเด็กทารกระหว่างวันเพื่อให้แม่มีโอกาสให้นมลูกระหว่างวัน อีกทั้งควรสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการดูแลเด็กทารกกลางวัน โดยกระจายตัวตามจุดต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียง มีโอกาสให้นมลูกระหว่างวัน

3) การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ควรปรับเปลี่ยนมาตรการในการดูแลช่วยเหลือเด็กวัยรุ่นด้วยการจำแนกเด็กเป็นสามกลุ่ม คือ (1) กลุ่มเสี่ยงที่จะมีบุตรหรือติดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์สูง อาทิ เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว มีประวัติถูกล่วงเกินทางเพศ มีอาการเสียดแทงทางเพศ เพราะเด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ซ้ำอีก (2) กลุ่มเสี่ยงที่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับใคร แต่เริ่มสร้างสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามแล้ว และ (3) เด็กที่เริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ต่างๆ ไป กรณีเด็กตั้งครรภ์จากเด็กด้วยกัน ไม่ควรดำเนินคดีอาญา แต่ต้องมีมาตรการทางสังคมและการศึกษา กระตุ้นให้ทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายร่วมรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์

4) ปัญหายาเสพติดและสารเสพติด ต้องจัดระบบงานที่มีกลไกติดตามเด็กที่ต้องอยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เช่น อยู่ในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงต่อเด็ก หรือเด็กที่ขาดความสามารถต้านทานต่อแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนหรือสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการดื่มสุราสูบบุหรี่ การใช้ยาเสพติดหรือพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพื่อให้ความคุ้มครองและกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขโดยเร็ว เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้เป็นกลุ่มอ่อนไหวที่จะติดยาเสพติดมากที่สุด

5) ปัญหาเด็กยากจน ควรเริ่มแก้ไขปัญหามาโดยการจัดตั้งแผนพัฒนาอาชีพพัฒนารายได้ให้แก่ครอบครัวยากจนเป็นรายครอบครัว การให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ จัดกิจกรรมการพัฒนาการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้เลือกพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมสำหรับตน รวมถึงการจัดโครงการให้ทุนหรือความช่วยเหลืออื่นๆ เพื่อให้เด็กในครอบครัวยากจนสามารถเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจัดหาสถานที่ฝึกงานฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

1.5 บทสรุปแนวโน้มสถานการณ์เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

จากสถิติข้อมูลประชากรเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 0-25 ปี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 21,169,801 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.81 จากประชากรทั้งประเทศ 66,558,935 คน โดยจำนวนการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง คือ 702,755 คน, 666,109 คน และ 618,193 คน ในปี 2560, 2561 และ 2562 ตามลำดับ ในทางเดียวกัน เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ โดยภาพรวมเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่กับพ่อและแม่ คิดเป็นร้อยละ 53.7 ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ร้อยละ 23.5 และอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ ร้อยละ 21.4 ตามลำดับ จึงเป็นสิ่งที่

สะท้อนให้สังคมยังต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ว่ายังมีเด็กจำนวนน้อยลง การดูแลและการส่งเสริมคุณภาพของเด็กและเยาวชนยังมีความสำคัญจำเป็นมากขึ้นด้วย

ทั้งนี้ บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ สถานการณ์ด้านโครงสร้างประชากรและสังคมสูงวัย การย้ายถิ่นของประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีการอุ้มบุญ บริบทการเปลี่ยนแปลงนี้ล้วนมีผลต่อภาวะเสี่ยงภัยของเด็กและเยาวชน สังคมจึงไม่อาจเพิกเฉยต่อการวางแผนและดำเนินงานเพื่อรับมือต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนท่ามกลางบริบทการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560–2564 พบว่า ในปี 2562 เกิดโครงการตามแผนทั้งหมด 2,575 โครงการ ใช้งบประมาณรวมทั่วประเทศ เท่ากับ 446,194,965 บาท ซึ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยการพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน จำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 44.54 และใช้งบประมาณมากที่สุด คือ ร้อยละ 56.25 อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 ยังปรากฏข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การดำเนินงานยังไม่บรรลุตามยุทธศาสตร์เท่าที่ควร

ในปี 2562 เป็นการครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ประเทศไทยได้มีการจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภายใต้หัวข้อ CRC @30 and Beyond โดยคณะกรรมการและคณะทำงานจัดงานเฉลิมฉลอง 31 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้จัดทำรายงาน “ประเทศไทยกับ 31 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ซึ่งมีข้อเสนอสำคัญตามข้อผูกพันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ ประเด็นสุขภาพพื้นฐานและสวัสดิการของเด็ก ใน 5 ประเด็นย่อย คือ (1) การเข้าถึงบริการสุขภาพของเด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่มีผู้ปกครอง (2) การส่งเสริมสนับสนุนการติมนมแม่ (3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (4) การแก้ปัญหายาเสพติดและสารเสพติด และ (5) การแก้ปัญหาเด็กยากจน

ส่วนที่ 2

สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560–2564 ซึ่งได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มาเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัยให้สอดคล้องตามพัฒนาการ ด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยแบ่งออกเป็นช่วงวัยต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ช่วงปฐมวัย-2 ปี

ในช่วงปีแรกของชีวิต ซึ่งนับเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเด็กในวัยนี้จะมีการเจริญเติบโตที่เร็วกว่าวัยอื่นๆ ทั้งพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม พ่อแม่หรือผู้ที่เลี้ยงดูจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปตามวัยอันเหมาะสม ซึ่งจากทิศทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560–2564 ของเด็กในช่วงปฐมวัย-2 ปี นั้น มีเป้าหมายในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การส่งเสริมหญิงมีครรภ์และเด็กเล็กให้มีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม โดยเน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่หญิงมีครรภ์และมารดา และการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสมและเป็นอาหารที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมให้แม่และเด็กได้เข้ารับการตรวจสุขภาพและพัฒนาการของเด็กที่หน่วยบริการตามช่วงเวลาที่กำหนด โดยในปี 2562 ได้มีการดำเนินการด้านการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย-2 ปี ดังนี้

2.1.1 การฝากครรภ์

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ข้อมูลอนามัยแม่และเด็ก จากรายงาน HDC กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี 2562 ร้อยละการเข้ารับบริการฝากครรภ์เมื่ออายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ และฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์เพิ่มขึ้น คือ จากร้อยละ 56.44 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 70.01 ในปี 2562 โดยหญิงหลังคลอดที่ได้รับการดูแลทั้งหมด 3 ครั้ง มีร้อยละ 65 ซึ่งถือว่ายังไม่บรรลุเกณฑ์ที่กระทรวงสาธารณสุขได้ตั้งไว้

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ตามสิทธิประโยชน์การสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ประกันตนหรือคู่สมรสที่ตั้งครรภ์ในระบบประกันสังคม ซึ่งจะต้องได้รับการตรวจและดูแลการตั้งครรภ์อย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่วัยแรกของการตั้งครรภ์ โดยจะต้องได้รับการตรวจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การคลอดเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน ได้มีการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรให้แก่ผู้ประกันตนในอัตรา 13,000 บาท ต่อการคลอดบุตร 1 ครั้ง พร้อมได้ให้สิทธิประโยชน์กรณีสงเคราะห์บุตร เหน่าจ่ายเดือนละ 600 บาทต่อบุตร 1 คน ซึ่งมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ คราวละไม่เกิน 3 คน นอกจากนั้น ยังได้สนับสนุนค่า

ตรวจ และรับฝากครรภ์ เพิ่มอีก 1,000 บาท เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสมีการฝากครรภ์ตามเกณฑ์คุณภาพ ให้แก่ผู้ประกันตนที่มีการเข้ารับบริการฝากครรภ์ในสถานพยาบาลตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนด โดยจะแบ่งจ่ายตามอายุครรภ์เป็นครั้งๆ ได้แก่ ครั้งที่ 1 อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ จ่ายในอัตราเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 500 บาท ครั้งที่ 2 อายุครรภ์มากกว่า 12 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ จ่ายในอัตราเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 300 บาท และครั้งที่ 3 อายุครรภ์มากกว่า 20 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 28 สัปดาห์ จ่ายในอัตราเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 200 บาท โดยจะต้องมีหลักฐานใบเสร็จรับเงินกับใบรับรองแพทย์ในการเข้ารับบริการจากสถานพยาบาลที่ไปใช้บริการฝากครรภ์ในแต่ละครั้ง เพื่อมายื่นขอรับประโยชน์ทดแทนในส่วนค่าตรวจและรับฝากครรภ์เพิ่มเติมโดยไม่ต้องรอให้มีการคลอดบุตรได้ที่สำนักงานประกันสังคมทุกแห่งทั่วประเทศ

2.1.2 การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ทารกตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 2 ปี เป็นช่วงที่โครงสร้างสมองมีการพัฒนาสูงสุด ทั้งการสร้างเซลล์สมอง และการเชื่อมโยงระหว่างเซลล์สมองเกิดเป็นโครงข่ายเส้นใยประสาทนับล้าน เป็นผลให้เพิ่มประสิทธิภาพ การสื่อสารระหว่างเซลล์สมอง ทำให้เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้จดจำ อีกทั้งยังเป็นช่วงของการสร้างอวัยวะต่างๆ ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้แนะนำว่า ควรให้ทารกได้กินนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และหลังจากนั้นกินนมแม่ควบคู่กับอาหารตามวัยจนถึง 2 ปี หรือนานกว่านั้น ซึ่งจากรายงานขององค์การอนามัยโลก พ.ศ. 2556 พบว่า การกินนมแม่ส่งผลต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก 2.19 - 3.45 จุด แสดงให้เห็นว่าการกินนมแม่เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางด้านบวกกับเด็ก ซึ่งจากรายงานผลสำรวจ “สถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2558-2559” ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เพียงร้อยละ 23.1 และยิ่งไปกว่านั้น มีเด็กเพียงร้อยละ 13 ที่ได้กินนมแม่ต่อเนื่องจนถึง 2 ปี ขณะที่ ข้อมูลของสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า ในปี 2562 มีทารกแรกเกิด - ต่ำกว่า 6 เดือน ได้กินนมแม่อย่างเดียวเพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ ร้อยละ 50.89 เป็นร้อยละ 58.78 ในปี 2562

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการจัดสัมมนาวิชาการอนามัยแม่และเด็ก และการประชุมวิชาการสมุดบันทึกลับสุขภาพแม่และเด็กระดับนานาชาติ ครั้งที่ 11 ภายใต้หัวข้อ “มหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต เพื่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กระดับชาติ และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนงานอนามัยแม่และเด็ก การประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด เพื่อลดการตายมารดา การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ให้การศึกษาทางพันธุศาสตร์ เพื่อป้องกันการเกิดทารกกลุ่มอาการดาวน์ การดำเนินงานขับเคลื่อนพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560

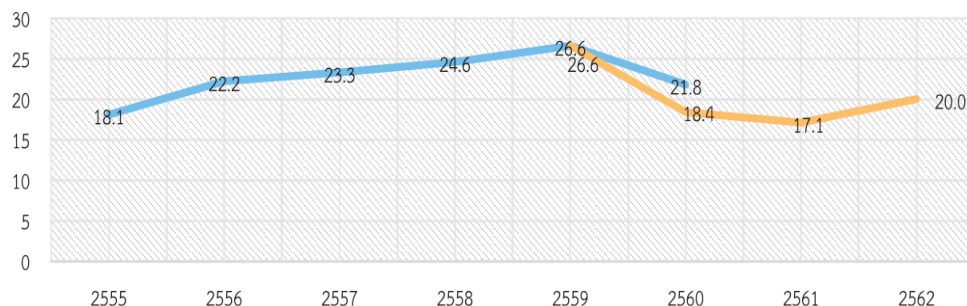
นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น การร่วมแลกเปลี่ยนผลการดำเนินงานมาตรฐานโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูก การร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการฝึกอบรม “หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่” เพื่อพัฒนาศักยภาพพยาบาลบริการด้านอนามัยแม่และเด็ก ด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่ถูกต้อง ตลอดจน การรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสัปดาห์นมแม่โลก (World Breastfeeding Week) นานาชาติร่วมกัน โดยกำหนดวันที่ 1-7 สิงหาคมของทุกปีเป็นสัปดาห์นมแม่โลก หรือ World Breastfeeding Week พ.ศ. โดยในปี 2562 นี้

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดกิจกรรมรณรงค์การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายใต้แนวคิด “Empower Parents Enable breastfeeding เสริมพลังพ่อแม่ เพื่อนมแม่ยั่งยืน”

2.1.3 การตายมารดา

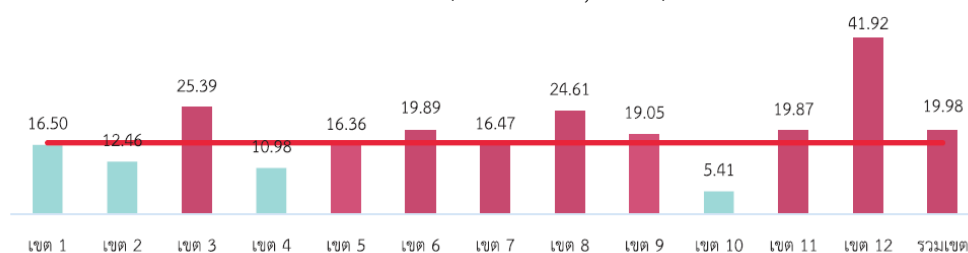
1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

การตายมารดา นับเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐานการดูแลด้านสุขภาพอนามัยที่สำคัญของแม่และเด็ก อีกทั้งยังเป็นตัววัดระบบสาธารณสุข ตลอดจนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอีกด้วย จากข้อมูลการสำรวจของสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย พบว่า ในปี พ.ศ. 2559, 2560 และ 2561 อัตราส่วนการตายมารดาต่อการเกิดมีชีพแสนคน เท่ากับ 26.6, 18.4 และ 17.1 ตามลำดับ ซึ่งจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์การตายมารดาในประเทศไทย มีแนวโน้มลดลงอย่างช้าๆ ทั้งนี้ ในปี 2562 การวิเคราะห์สถานการณ์การตายของมารดาในช่วง 6 เดือนของปี ทั้ง 12 เขตสุขภาพ ไม่รวมกรุงเทพมหานคร จากฐานข้อมูลโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า อัตราส่วนการตายของมารดาเท่ากับ 65 ราย หรือคิดเป็นอัตราส่วนการตายมารดาเท่ากับ 22.3 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน ซึ่งเกินกว่าค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ เกิน 17 ต่อแสนการเกิดมีชีพ

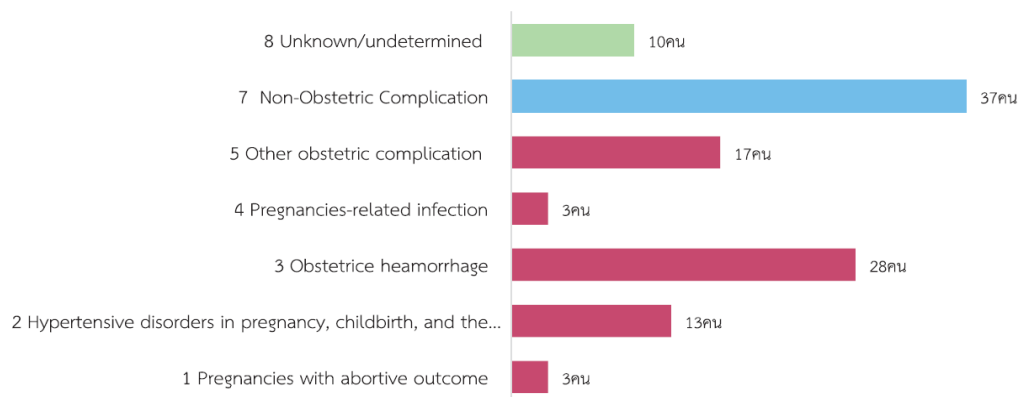
รูปที่ 8 อัตราส่วนการตายมารดาไทย ต่อการเกิดมีชีพแสนคน ประจำปี 2555 – 2562
ที่มา: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย (2562)

เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามรายเขตสุขภาพ พบว่า การดำเนินงานรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา (ตุลาคม 2561 - กันยายน 2562) เขตสุขภาพที่มีผลการดำเนินงานไม่ผ่านเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดมีทั้งสิ้น 6 เขตสุขภาพ ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 3, 6, 8, 9, 11 และ 12 สำหรับเขตสุขภาพที่มีการตายมารดามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 12 จำนวน 27 คน เขตสุขภาพที่ 3 จำนวน 3 คน และเขตสุขภาพที่ 8 จำนวน 11 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนการตายมารดาเท่ากับ 41.92, 25.39 และ 24.61 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน ตามลำดับ และเขตสุขภาพที่มีการตายมารดาน้อยที่สุด ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 10 จำนวน 2 ราย หรือคิดเป็นอัตราส่วนการตายมารดาเท่ากับ 5.41 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน (กรมอนามัย, 2562)

รูปที่ 9 อัตราส่วนการตายมารดาจำแนกรายเขต ปี 2562
ที่มา: ระบบเฝ้าระวังการตายมารดา สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย (2562)

เมื่อพิจารณาสาเหตุการตายมารดา พบว่า เกิดจากสาเหตุทางตรงร้อยละ 58.0 สาเหตุทางอ้อมร้อยละ 33.0 และการตายที่ไม่สามารถระบุสาเหตุการตาย ร้อยละ 9.0 ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุการตาย มารดารายบุคคลพบว่า สาเหตุการตายหลักของมารดาจากสาเหตุทางตรง (Direct Cause) แบ่งเป็น 1) Group 3 Obstetric Hemorrhage จำนวน 28 ราย 2) Group 5 Other obstetric complications จำนวน 17 ราย และ 3) Group 2 Hypertensive Disorders in Pregnancy, Childbirth, and the Puerperium จำนวน 13 ราย และสาเหตุการตายมารดาจากสาเหตุทางอ้อม (Indirect Cause) Group 7 Non-Obstetric Complications 37 ราย โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กรมอนามัย, 2562)

รูปที่ 10 จำนวนสาเหตุพื้นฐานการตายมารดาระหว่างตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด จำแนกตาม WHO (ICD-MM)
ที่มา: ระบบเฝ้าระวังการตายมารดา สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย (2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการตายมารดา ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการและขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์ปัญหาการตายมารดาผ่านระบบเฝ้าระวังการตายมารดา การบูรณาการในพื้นที่ระหว่างคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็ก และ MCH Cluster ระดับเขตสุขภาพ ร่วมกับภาคีเครือข่าย ด้านการพัฒนาระบบบริการที่มีคุณภาพ เช่น การปรับปรุงโปรแกรมประเมินและรับรองมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก การประสานความร่วมมือระหว่างกรมอนามัย และ สรพ. ในการดำเนินงานเพื่อลดการตายมารดาในระดับจังหวัด (PNC) การพัฒนาระบบค้นหาภาวะเสี่ยงในหญิงตั้งครรภ์ตามแนวทาง WHO และการสนับสนุนการเข้าถึงบริการของหญิงตั้งครรภ์ตามชุดสิทธิประโยชน์ และด้านการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีและลดปัจจัยเสี่ยง เช่น การสนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์เข้าถึงนวัตกรรมการสื่อสารสองทาง เพื่อสร้างกระแสความรู้ด้านสุขภาพผ่านโครงการ 9 อย่างเพื่อสร้างลูก และการสร้างความตระหนักรู้แก่หญิงตั้งครรภ์และครอบครัว ผ่านการใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กในการเฝ้าระวังและคัดกรองปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์

2.1.4 การขาดไอโอดีน

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

การขาดสารไอโอดีนเป็นสาเหตุหนึ่งของความพิการทางสติปัญญาที่มีผลกระทบต่อประชากรทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 2 ขวบ หากขาดสารไอโอดีนจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสมองและร่างกายของทารกในครรภ์ อาจทำให้สมองเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ลดความเฉลียวฉลาด หรือระดับ

สติปัญญา (IQ) ของเด็กถึง 10-15 จุด ทำให้เด็กมีปัญหาการเรียน และกระทบต่อการเจริญเติบโต (กรมอนามัย, 2562) จากการศึกษาผล พบว่า การได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีนมีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมภาวะโภชนาการไอโอดีนของหญิงตั้งครรภ์ รวมถึงทารกที่อยู่ในครรภ์ ซึ่งจากรายงาน Health Data Center (HDC) กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ตั้งแต่ปี 2556-2562 มีหญิงตั้งครรภ์ที่มีแนวโน้มได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิกเพิ่มมากขึ้น แต่ในปี 2562 มีหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน เพียงร้อยละ 75.9 เท่านั้น ซึ่งยังไม่บรรลุตามเป้าหมายร้อยละ 100

ตารางที่ 7 การได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีนของหญิงตั้งครรภ์ ปี 2556-2562

ปีงบประมาณ	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
ร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน	45.61	56.39	63.29	70.59	77.28	70.54	75.94

ที่มา: รายงาน HDC, กระทรวงสาธารณสุข (2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการงานด้านการควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน ประกอบไปด้วย การจัดประชุมอนุคณะกรรมการขับเคลื่อนการควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การเฝ้าระวังเพื่อติดตามและประเมินผลการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนในกลุ่มเสี่ยง คือ กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ การขับเคลื่อนการดำเนินงานเครือข่ายเกลือเสริมไอโอดีนยั่งยืน และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเกลือเสริมไอโอดีน การประชาสัมพันธ์รณรงค์เพื่อการป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน ในพื้นที่ทั่วประเทศ ตลอดจนการสนับสนุนน้ำเสริมไอโอดีนเข้มข้น และยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กในโครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.)

2.1.5 ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยและการมีพัฒนาการสมวัย

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ข้อมูลจากรายงาน HDC กระทรวงสาธารณสุขของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปี 2562 มีเด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 6.14 ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่เกินร้อยละ 7 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ยังไม่มีแนวโน้มที่แน่นอน นั่นคือในปี 2561 มีทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 6.23 ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ปี 2560 ที่พบร้อยละ 5.88

นอกจากนั้น เป็นที่ยอมรับว่าการส่งเสริมการพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงปฐมวัยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการสร้างรากฐานทั้งด้านการเติบโตและพัฒนาการให้กับเด็ก อีกทั้ง ยังเป็นการบ่มเพาะคุณลักษณะบางประการที่จะติดตัวเด็กไปตลอดช่วงชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ซึ่งจากข้อมูลการคัดกรองพัฒนาการเด็ก HDC กระทรวงสาธารณสุข ในปี 2562 พบว่า เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าในภาพรวมร้อยละ 26 โดยเด็กพัฒนาการสงสัยล่าช้า อันดับ 1 คือ พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (Expressive Language: EL) ซึ่งจะพบมากในกลุ่มเด็กช่วงอายุ 18 เดือน และ 30 เดือน ตามลำดับ อันดับ 2 คือ ด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language: RL) โดยพบมากในกลุ่มเด็กช่วงอายุ 30 เดือน และ 18 เดือน ตามลำดับ และอันดับ 3 คือ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (Fine Motor: FM) โดยพบมากในกลุ่มเด็กช่วงอายุ 42 เดือน และ 30 เดือน ตามลำดับ (กรมอนามัย, 2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านอนามัยแม่และเด็ก และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยใช้มาตรการสำคัญทั้งเชิงรับและเชิงรุก เพื่อให้แม่มีสุขภาพที่สมบูรณ์พร้อมในระหว่างตั้งครรภ์ และเพื่อแก้ไขปัญหารากแรกเกิดน้ำหนักน้อยและให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย โดยในปี 2562 ได้มีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การขับเคลื่อนงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กไทยระดับประเทศ โดยดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนการดำเนินงาน และพัฒนาศักยภาพเครือข่ายในพื้นที่, การจัดสัปดาห์รณรงค์คัดกรองพัฒนาการเด็ก เพื่อเป็นข้อมูลการวางแผนเตรียมความพร้อมเด็กอายุ 2-5 ปี พร้อมสู่วัยเรียน และการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง: BBL (Brain-Based-Learning) สำหรับเด็กแรกเกิด-3 ปี ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

นอกจากนี้ ทางกรมกิจการเด็กและเยาวชน ยังได้มีการขยายระยะเวลาโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการพื้นฐาน เพื่อเป็นการคุ้มครองและเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 เห็นชอบหลักการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โดยรัฐจะจ่ายเงินอุดหนุนให้กับมารดา หรือบิดา หรือผู้ปกครองผู้ดูแลเด็ก ที่อยู่ในครัวเรือนยากจน หรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน (ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 36,000 บาท ต่อคน ต่อปี) ให้กับเด็ก ที่เกิดระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ถึง 30 กันยายน 2559 รายละ 400 บาท ต่อเดือน เป็นระยะเวลา 1 ปี และขยายระยะเวลาการให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด-3 ปี รายละ 600 บาท ต่อเดือน ซึ่งในปี 2562 นี้ ได้มีการขยายระยะเวลาการให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี และขยายฐานรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยไม่เกิน 100,000 บาท ต่อคน ต่อปี

2.2 ช่วงเด็กปฐมวัย 3-5 ปี

การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต ทั้งนี้ เป้าประสงค์ของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งกำหนดให้เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่เด็กควรได้รับการส่งเสริมให้มีภาวะโภชนาการที่ดี การได้รับวัคซีน การตรวจฟัน และบริการสาธารณสุขพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย 3-5 ปี ดังนี้

2.2.1 พัฒนาการล่าช้า

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ข้อมูลจากรายงาน HDC กระทรวงสาธารณสุขของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต พบว่า ในปี 2562 มีเด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองแล้ว มีพัฒนาการล่าช้าอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน จำนวน 5,891 คน ซึ่งได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I จำนวน 2,943 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0 ทั้งนี้ ยังมีเด็กพัฒนาการล่าช้าอยู่ระหว่างการติดตามเพื่อกระตุ้นพัฒนาการ จำนวน 878 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 และเด็กพัฒนาการล่าช้าที่ติดตามไม่ได้ จำนวน 2,221 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.8 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายในรอบ 1 ปี พบว่ามีเขตสุขภาพที่มีการกระตุ้นพัฒนาการเด็กล่าช้าสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด (ร้อยละ 60) จำนวน 4 เขตสุขภาพ

คือ เขตสุขภาพที่ 3 ร้อยละ 62.7 เขตสุขภาพที่ 7 ร้อยละ 61.3 เขตสุขภาพที่ 9 ร้อยละ 63.2 และเขตสุขภาพที่ 10 ร้อยละ 63.8

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาสาเหตุที่เด็กไม่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) เด็กมารับบริการกระตุ้นพัฒนาการแต่ไม่ได้บันทึกผลข้อมูล 2) พ่อแม่/ผู้ปกครองไม่พาบุตรหลานมารับบริการจากการไม่เข้าใจการส่งเสริม/กระตุ้นพัฒนาการ มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ/ค่าเดินทาง และมีการย้ายถิ่นฐาน และ 3) เด็กย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครอง ทำให้ติดตามไม่ได้/ติดตามได้แต่ไม่ทันรอบการบันทึกข้อมูล/การส่งออกข้อมูลในระบบ HDC

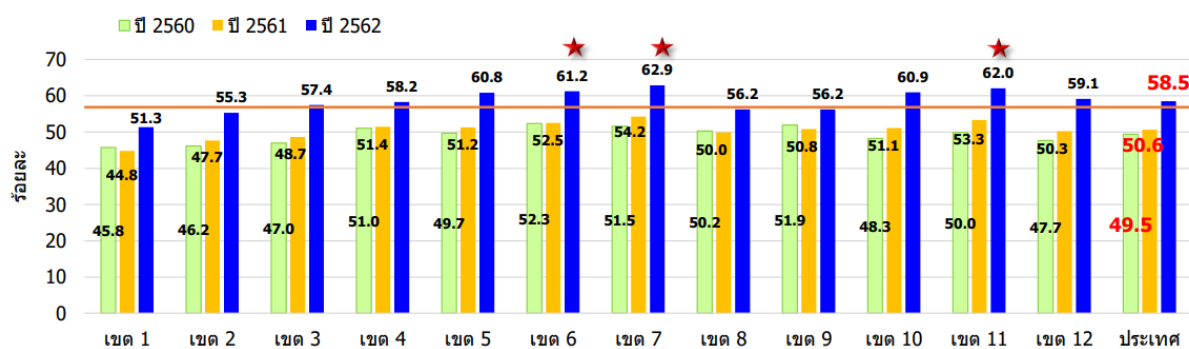
2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการติดตามเด็กพัฒนาการล่าช้าเข้าสู่บริการ และมารับบริการกระตุ้นพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการบันทึกข้อมูลพัฒนาการเด็กด้วยเครื่องมือ TEDA4I และการติดตามเยี่ยมเสริมพลัง นิเทศกำกับ และการติดตามการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

2.2.2 ภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัย

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

แม้ว่าในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมา ภาวะโภชนาการเด็กปฐมวัยจะได้รับการเอาใจใส่จากหลายภาคส่วน แต่ปัจจุบันยังพบปัญหาการทุพโภชนาการของเด็กปฐมวัยอยู่ เช่น การไม่ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน การขาดไอโอดีน น้ำหนักที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ และปัญหาสูงไม่สมส่วนตามเกณฑ์ ซึ่งจากรายงาน HDC กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี 2562 ความครอบคลุมการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงของเด็ก 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.19 และสูงดีสมส่วน ร้อยละ 58.5 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 57 และเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์เด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วนของประเทศ ทั้ง 12 เขตสุขภาพ ระหว่างปี 2559 – 2562 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ร้อยละ 48.4, 50.69, 51.03, และ 58.86 ตามลำดับ

รูปที่ 11 ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน ปี 2560-2562 แยกเขตสุขภาพ

ที่มา: รายงาน HDC, กระทรวงสาธารณสุข (2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

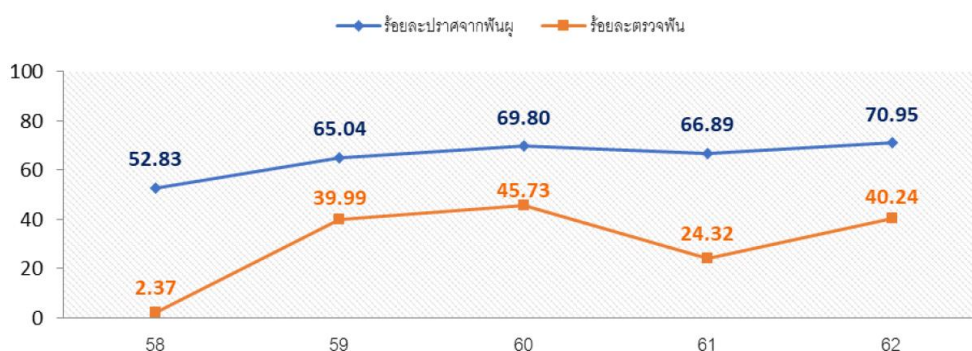
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย อาทิ การสัมมนาวิชาการเครือข่ายเด็กไทยสุขภาพดี ปี 2562 “นวัตกรรมเพื่อเด็กไทยสุขภาพดี” ระดับประเทศ, การพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค และกิจกรรมทางกายของเด็กกลุ่มเสี่ยง, การรณรงค์สร้างกระแสดีมนมจืด 2 แก้วทุกวัน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ดื่มนมเพิ่มขึ้น

โดยเฉพาะกลุ่มเด็กวัยเรียน, การผลิตสื่อและนวัตกรรมส่งเสริมเด็กวัยเรียนโภชนาการดี ตลอดจนการจัดประกวดสื่อเคลื่อนไหวส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ ส่งเสริมวัยรุ่นสูงดีสมส่วน

2.2.3 สุขภาพช่องปาก

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

โรคฟันผุยังคงเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญในกลุ่มเด็กปฐมวัย จากรายงาน HDC กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี 2562 ร้อยละปราศจากฟันผุของเด็กอายุ 3 ปี มีค่าสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 คือ ร้อยละ 66.89 ในปี 2561 และร้อยละ 70.95 ในปี 2562 ขณะที่ ร้อยละการตรวจฟันของเด็กอายุ 3 ปี ในปี 2562 มีค่าสูงขึ้นจากปี 2561 เช่นเดียวกัน คือ ร้อยละ 24.32 ในปี 2561 และ 40.24 ในปี 2562

รูปที่ 12 ร้อยละการตรวจฟัน และปราศจากฟันผุ เด็กอายุ 3 ปี ปี พ.ศ. 2558-2562
ที่มา: รายงาน HDC, กระทรวงสาธารณสุข (2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

จากการดำเนินงานของสำนักทันตสาธารณสุข ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2562 ซึ่งได้กำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัยไว้ คือ การเฝ้าระวัง และให้บริการส่งเสริมป้องกันกลุ่มเสี่ยงโรคฟันผุ โดยพัฒนาระบบข้อมูล เพื่อใช้ในการเฝ้าระวัง การบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมสุขภาพ และการกำกับติดตามร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งได้กำหนดบทบาทของแต่ละภาคส่วนเพื่อร่วมกันส่งเสริมสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัย ได้แก่ บทบาทส่วนกลาง เช่น เครือข่ายเด็กไทยฟันดี ชุมชนต้นแบบเด็กวัยเรียนไร้ฟันผุ การพัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรและภาคีเครือข่าย รวมทั้งการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรณรงค์สร้างกระแสเพิ่มความรอบรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก บทบาทศูนย์อนามัยและจังหวัด เช่น การสนับสนุนการพัฒนายกระดับคุณภาพและขยายพื้นที่เครือข่ายเด็กไทยฟันดี การร่วมรณรงค์สร้างกระแสเพิ่มความรอบรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากร่วมกับส่วนกลาง และการบูรณาการมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่โรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การตรวจและเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพช่องปากโดยทันตบุคลากร การจัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการ การจัดหาแปรงสีฟันที่มีคุณภาพตามมาตรฐานกรมอนามัยให้เด็กใช้ การรณรงค์ให้ผู้ปกครองฝึกเด็กดื่มนมรสจืด/เลิกดื่มนมจากขวด ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็ก ในเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งกระทรวง/หน่วยงานของรัฐ รวมถึงภาคเอกชน สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายภาคส่วน

เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนถึงอายุ 6 ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 จึงมีหลายหน่วยงานที่จัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กร ชุมชน โดยในส่วนของภาครัฐมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก โดยสิ่งที่รัฐบาลณรงค์และเห็นผลเป็น รูปธรรมในทางปฏิบัติ เช่น การให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ตารางที่ 8 จำนวนผู้ลงทะเบียน และผู้มีสิทธิ โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดระหว่าง ปี 2559 – 2563

ปีงบประมาณ	จำนวนผู้ลงทะเบียน (คน)	จำนวนผู้มีสิทธิ (คน)
2559	205,812	202,716
2560	428,811	415,169
2561	761,839	681,629
2562	1,080,147	880,893
2563 (ธันวาคม 2562)	1,332,248	1,149,386

ที่มา: กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562

จากตาราง พบว่า ในปี 2562 มีจำนวนผู้ลงทะเบียนเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และผู้มี สิทธิได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดเพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ ในปี 2561 มีผู้ลงทะเบียนเงินอุดหนุน เพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดทั้งหมด 761,839 คน และเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด 681,629 คน ขณะที่ ในปี 2562 มีจำนวนผู้ลงทะเบียนเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด 1,080,147 คน โดยเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด จำนวน 880,893 คน

ทั้งนี้ ภายหลังจากการดำเนินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนมีภาวะโภชนาการที่ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้รับเงิน อุดหนุน ครอบครัวที่ได้รับเงินอุดหนุนนำบุตรไปรับบริการด้านสาธารณสุขและบริการทางด้านสังคมมากกว่า ครอบครัวที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน รวมถึง กลุ่มสตรีที่ได้รับเงินอุดหนุนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าครอบครัวที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน

2.3 ช่วงเด็กวัย 6 – 12 ปี

จากการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้งานพัฒนาตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560–2564 ซึ่งในช่วงเด็กวัย 6-12 ปี มีจุดเน้นสำคัญ คือ การพัฒนาเด็กโดยการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ตลอดจนการส่งเสริม การศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย โดยเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการใช้ ชีวิต ซึ่งในปี 2562 ได้มีการดำเนินการด้านการพัฒนาเด็กในช่วงเด็กวัย 6–12 ปี ดังนี้

2.3.1 การจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ข้อมูลจากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ.2553-2562) มีเด็กจมน้ำเสียชีวิต จำนวน 8,394 คน โดยในปี 2562 มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตทั้งสิ้น 550 คน โดยเฉพาะในช่วง

ปิดเทอม (เดือนมีนาคม-พฤษภาคม) ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กเสียชีวิตสูงสุด (199 คน) หรือเฉลี่ยวันละ 1.5 คน โดยมีเด็กอายุ 0-2 ปี จมน้ำเสียชีวิต 107 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 19.5 ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กองโรคไม่ติดต่อ/สำนักสื่อสารความเสี่ยงฯ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า สำหรับการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจมน้ำของเด็ก ประเทศไทยได้กำหนดให้แผนการป้องกันการจมน้ำบูรณาการอยู่ในแผนของแต่ละกระทรวงตามบทบาทพันธกิจที่กำหนด (การประชุม South – East Asia Regional Meeting on Drowning Prevention, 2562) เช่น แผนฉุกเฉินอุบัติเหตุทางน้ำ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนนโยบายโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และแผนยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านสาธารณสุข) ระยะ 20 ปี โดยจะใช้กลยุทธ์การสร้างทีมผู้ก่อการดี (MERIT MAKER) เป็นมาตรการหลักที่อยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว โดยครอบคลุมปัจจัยเสี่ยง ทั้งทางด้านตัวบุคคล และสิ่งแวดล้อม

2.3.2 ภาวะอ้วน

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าเทคโนโลยีได้เอื้ออำนวยให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในทางลบ ก่อให้เกิดการมีวิถีชีวิตแบบนั่งอยู่กับที่ ส่งผลต่อการเจริญเติบโต และการมีสุขภาพไม่สมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ จึงก่อให้เกิดปัญหาโรคอ้วน และนำไปสู่ปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจหลอดเลือด ความดันโลหิต โดยองค์การอนามัยโลกและข้อมูลจากการศึกษาหลากหลายประเทศ แนะนำว่า ประชากรในวัยเด็กควรได้ทำกิจกรรมทางกายระดับปานกลางถึงหนักมาก สัปดาห์ละอย่างน้อย 60 นาทีทุกวัน (กรมอนามัย, 2562) ซึ่งจากข้อมูลสถานการณ์ด้านสุขภาพ พบว่า วัยรุ่นร้อยละ 60 ที่มีกิจกรรมทางกายเพียงพอ ส่วนระยะเวลาการมีพฤติกรรมเนือยนิ่งในแต่ละวัน ที่ไม่รวมเวลานอนหลับนั้นสูงถึงเกือบ 14 ชั่วโมงต่อวัน และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น สำหรับวัยรุ่นและเยาวชนไทย กลุ่มอายุ 10-14 ปี เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนกิจกรรมทางกายเพียงพอสูงสุด และโดยมากจะมีแนวโน้มลดลงเมื่ออายุมากขึ้น (ยกเว้นในปี 2561) โดยในปี 2562 กลุ่มอายุ 10-14 ปี ร้อยละ 78.9 มีกิจกรรมเพียงพอ เทียบกับประมาณร้อยละ 70 ในกลุ่มอายุ 15-24 ปี (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการดำเนินงาน โดยการลงพื้นที่ติดตามประเมินผลการพัฒนารูปแบบกิจกรรมทางกายวัยรุ่น และการจัดประชุมประสานความร่วมมือภาคส่วนขับเคลื่อนภารกิจสร้างเสริมทักษะสุขภาพเด็กวัยรุ่นซึ่งได้แก่ ศูนย์อนามัย สำนักงานกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน และ ตำรวจตระเวนชายแดน

2.3.3 ด้านการศึกษา

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ปัจจุบันเด็กไทยเกือบทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นได้ แต่มีเพียงประมาณ 3 ใน 4 และเพียง 1 ใน 2 เท่านั้น ที่เข้าถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา โดยในปี 2561 ธนาคารโลกได้รายงานจำนวนปีเฉลี่ยของการเข้าเรียนในระบบโรงเรียนของคนไทยที่ประมาณ 12.4 ปี แต่หากพิจารณาถึงคุณภาพการเรียนรู้ร่วมด้วย กลับพบว่า คนไทยมีความสามารถเทียบเท่ากับการเข้าเรียนหนังสือโดยเฉลี่ยเพียง 8.6 ปี ซึ่งจากข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาคุณภาพของการจัดการศึกษาของประเทศที่ต้องปรับปรุง เช่นเดียวกับผลคะแนน O-Net ของนักเรียนไทยใน

ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่ยังคงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ (สถาบันวิจัยประชากรสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563)

อย่างไรก็ตาม ในปี 2562 การศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรงบประมาณ การศึกษาเด็กและเยาวชนอายุ 6-14 ปี ทั่วประเทศ จำแนกตามภูมิภาคและระดับความยากจน พบว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ยังอยู่ในวัยเรียนการศึกษาภาคบังคับ และมีฐานะยากจนสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับภาคกลางหรือกรุงเทพฯ แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชากรในประเทศที่รุนแรง และถึงแม้เด็กและเยาวชนจะได้มีโอกาสเข้าเรียนในการศึกษาระดับพื้นฐานที่สูงขึ้น แต่สถานศึกษาในแต่ละแห่งก็มีทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งด้านอุปกรณ์การศึกษา บุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ดังที่เห็นได้ว่า โรงเรียนในเมืองมีความพร้อมกว่ามาก ต่างจากโรงเรียนชนบทขนาดเล็กที่ยังขาดแคลนอยู่มาก อีกทั้งยังเกิดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่-ขนาดเล็ก ระหว่างโรงเรียนในเมือง-ชนบท และความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาระหว่างภูมิภาคในประเทศไทย

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ในปี 2562 การรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของกระทรวงศึกษาธิการ รอบ 4 ปี (ปี 2557-2561) โดยเน้นย้ำถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยเรื่องหลักที่ดำเนินการ คือ การประกันโอกาสทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา และการประกันประสิทธิภาพการศึกษา โดยในด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 2558-2561 ซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณโครงการเรียนฟรี เรียนดี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้ขยายการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กพิการ นอกจากนี้ ยังขยายผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน โดยให้การคุ้มครองดูแลเด็กและช่วยเหลือเด็กที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา เด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านโยบายเรียนฟรี 15 ปี จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง แต่ก็มีปัญหาในทางปฏิบัติ คือ ค่าใช้จ่ายส่วนเกินบางส่วนที่ผู้ปกครองอาจต้องจ่ายเพิ่ม โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายสมทบที่ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันทางสถาบันการศึกษามีการแข่งขันกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้มีการแข่งขันกันในการเพิ่มหลักสูตรอินเตอร์ หลักสูตรสองภาษา หลักสูตรคอมพิวเตอร์ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในส่วนองกิจกรรมพิเศษที่เป็นการเสริมหลักสูตรต่างๆ รวมถึง ค่าวิทยากรภายนอก ค่าสมาชิก กิจกรรมพิเศษ และค่าชุดต่างๆ เช่น ค่าชุดพลศึกษา ชุดลูกเสือ-ยุวกาชาด และเครื่องแบบ เช่น เข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า เป็นต้น ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า แม้ว่าแนวคิดเรื่องนี้เป็นความตั้งใจที่ดีที่จะส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และช่วยลดภาระให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง แต่เมื่อนำมาปฏิบัติจริง กลับพบว่า มีอุปสรรค และปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายนั้น อาจยังไม่ได้คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของประเทศในด้านงบประมาณที่มีอยู่ ทั้งยังไม่สัมพันธ์กับการเรียนต่ออย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ เมื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ ยังก่อให้เกิดปัญหาต่อเนื่องไปยังจุดอื่นๆ เช่น ผู้ปกครองต้องพบความยุ่งยากในการนำหลักฐานใบเสร็จมาเบิกเงิน ทำให้ครูมีภาระเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบหลักฐานการเงิน เป็นต้น

2.4 ช่วงเด็กวัย 13-17 ปี

ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนแต่ละช่วงวัยให้สอดคล้องตามพัฒนาการ โดยช่วงเด็กวัย 13-17 ปี มีจุดเน้นสำคัญ คือ การส่งเสริมความรู้และทักษะการใช้ชีวิตที่เหมาะสม การค้นหาบุคลิกภาพตนเองและการจัดการอย่างเหมาะสม เรื่องเพศศึกษา พฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์ และครอบครัว รวมถึงการสนับสนุนให้เด็กมีทางเลือกทางการศึกษาที่หลากหลาย และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและสังคม ซึ่งในปี 2562 ได้มีการดำเนินการด้านการพัฒนาเด็กในช่วงเด็กวัย 13-17 ปี ดังนี้

2.4.1 ปัญหาติพนั่นออนไลน์

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ในปี 2562 ข้อมูลจากเครือข่ายองค์กรเด็กและเยาวชน พบว่า คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป กว่า 3 ล้านคน เล่นการพนันผ่านช่องทางออนไลน์ โดยพบว่า ร้อยละ 42.38 ของเด็กและเยาวชน เข้าสู่วงจรการพนัน โดยมีปัจจัยชักจูงให้เข้าสู่การเล่นการพนันออนไลน์ คือ สื่อโซเชียลมีเดีย โดยเฟซบุ๊ก และเว็บไซต์ดูหนังฟังเพลง เป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจสถานการณ์การเล่นพนันในสังคมไทย ปี 2562 ของศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ระบุว่า คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 3.19 ล้านคน เล่นการพนันผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีปริมาณเงินหมุนเวียนถึง 20,152 ล้านบาท โดยช่องทางหลักที่ใช้เล่นพนันออนไลน์ คือ โทรศัพท์มือถือ (ร้อยละ 97.1) และสาเหตุที่การพนันออนไลน์ได้รับความนิยมเนื่องจากเข้าถึงง่าย สะดวกรวดเร็ว ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ การตรวจจับของเจ้าหน้าที่ยากลำบาก ขณะเดียวกัน กลุ่มธุรกิจพนันก็มีการพัฒนาความก้าวล้ำไปกับยุคดิจิทัล โดยนิยมใช้สื่อโซเชียลมีเดียเป็นช่องทางโฆษณาเชิญชวนเด็กและเยาวชน ผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ ในรูปแบบต่างๆ โดยใช้บุคคลผู้มีชื่อเสียงและเน็ตไอดอล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเยาวชน รวมถึงว่าจ้างให้เยาวชนบทวิจารณ์ (review) เว็บไซต์พนัน เพื่อแนะนำบอกต่อเชิญชวนกันเองด้วย ดังนั้น จึงเห็นว่า สภาพแวดล้อมรอบตัวจึงมีส่วนช่วยเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่เส้นทางของการพนันได้

ทั้งนี้ จากรายงานสถานการณ์การพนันของกลุ่มเด็กและเยาวชนใน ปี 2562 เมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจปี 2560 พบว่า ในปี 2562 เด็กและเยาวชนชายที่เคยเล่นพนันทายผลฟุตบอลเพิ่มมากขึ้นกว่า 6 แสนคน และการพนันทายผลฟุตบอลยังกลายเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนชายก้าวเข้าสู่โลกพนันเป็นอันดับ 2 นำหน้าสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน ซึ่งเคยอยู่อันดับ 2 และ 3 ในปี 2560 ตามลำดับ เมื่อสอบถามถึงการเล่นพนันในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่า มีเด็กและเยาวชนเล่นการพนันมากถึงร้อยละ 40.0 หรือประมาณ 3.78 ล้านคน โดยจำแนกเป็นเด็กอายุ 15-18 ปี 1.15 ล้านคน และเยาวชนอายุ 19-25 ปี 2.64 ล้านคน

เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเด็กและเยาวชนชาย 2.15 ล้านคน เด็กและเยาวชนหญิง 1.63 ล้านคน โดยในจำนวนนี้มีกลุ่มที่เพิ่งเล่นพนันครั้งแรกในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา หรือที่เรียกกันว่า “นักพนันหน้าใหม่” ประมาณ 0.67 ล้านคน โดยเป็นเด็กและเยาวชนชาย 0.388 ล้านคน เด็กและเยาวชนหญิง 0.284 ล้านคน และเมื่อจำแนกตามภูมิภาค พบว่า เด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการเล่นพนันมากที่สุดถึง 1.506 ล้านคน และยังเป็นภูมิภาคที่มีนักพนันหน้าใหม่มากที่สุด คือประมาณ 0.265 ล้านคน (ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, 2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ดำเนินงานส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากสื่อออนไลน์ โดยการจัดตั้งศูนย์ประสานการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (COPAT) และจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน รวมถึงการประชุมและหารือแนวทางเพื่อสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยมีเครือข่ายองค์กรเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ 6 องค์กร ที่ขับเคลื่อนเรื่องการพนันออนไลน์ ได้แก่ สมาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สมาคมไอเซคพัฒนาผู้นำนักศึกษาระหว่างประเทศ (AIESEC) เครือข่ายเด็กรุ่นใหม่ไม่พนัน และเครือข่ายเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา ตลอดจนความร่วมมือระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สมาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และมูลนิธิธรรมาภิบาลคุณูปการ ซึ่งได้จัดงานแถลงข่าวเปิดตัวสื่อรณรงค์ประเด็นการพนันในช่วงการแข่งขันฟุตบอลโลก

นอกจากนี้ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ร่วมกับ สมาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย โดยความร่วมมือจาก กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ได้จัดงาน "1 ทศวรรษ รวมพลังป้องกันเด็กและเยาวชนจากการพนันออนไลน์" ซึ่งเป็นกิจกรรมเสวนาเพื่อขับเคลื่อนแผนการป้องกันและลดผลกระทบจากการพนันและการพนันออนไลน์ในเด็กและเยาวชนไทย

อย่างไรก็ตาม ยังมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรับมือกับการพนันออนไลน์ ในร่างพระราชบัญญัติการพนันที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาเมื่อ พ.ศ. 2559 ซึ่งได้เพิ่มบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ไว้ในมาตรา 36 โดยบัญญัติให้การจัดให้มีการเล่นหรือการพนัน “โดยใช้วิธีการสื่อสารที่ห่างกันโดยระยะทาง หรือส่งข้อความ ผ่านคลื่นความถี่วิทยุ ทางโทรศัพท์หรือผ่านระบบต่าง ๆ หรือวิธีอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกัน” เป็นความผิด และต้องระวางโทษสองเท่าของอัตราโทษสำหรับการเล่นพนันในสถานที่ปกติ

2.4.2 ปัญหาติดเกมออนไลน์

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ในปี 2562 สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) เผยผลการวิจัยเชิงสำรวจสถานการณ์การเล่นเกมออนไลน์ของเด็กไทย จากกลุ่มนักเรียน 3,056 คน จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.33 เคยเล่นเกมออนไลน์ โดยร้อยละ 64.66 เล่นเกมเกือบทุกวัน อัตราการเล่นเฉลี่ย 3-5 ชั่วโมงต่อวัน ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หากเป็นเด็กในพื้นที่กรุงเทพฯ ร้อยละ 8.1 จะใช้เวลาเล่นเกมต่อเนื่องมากกว่า 8 ชั่วโมงในวันหยุด โดยส่วนใหญ่จะเล่นที่บ้านหรือหอพัก โดยคิดเป็นร้อยละ 71.22

ทั้งนี้ ปัจจัยที่สนับสนุนให้เด็กเล่นเกมออนไลน์ ส่วนใหญ่จะเป็นการชักจูงโดยเพื่อน รองลงมา คือ การเห็นข้อมูลจากสื่อออนไลน์ และมีความเข้าใจว่า E-Sport เป็นกีฬาชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้เด็กเข้าใจผิดว่า เกมออนไลน์ทุกประเภทเป็นกีฬา โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.29 ที่คิดว่า E-Sport เป็นกีฬา จะมีพฤติกรรมการเล่นเกมนานมากกว่าผู้ที่ไม่คิดว่า E-Sport เป็นกีฬา โดยเกมที่ได้รับความนิยมมากที่สุดของเด็กไทย คือ ROV ร้อยละ 51.38 รองลงมา คือ PUBG MOBILE ร้อยละ 18.21 และ Free Fire ร้อยละ 15.53 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ประเภทของเกมที่ได้รับความนิยมมากที่สุดของเด็กไทย

อันดับที่	ประเภทของเกม	ร้อยละ
1	ROV	51.38
2	PUBG MOBILE	18.21
3	Free Fire	15.53

ที่มา: สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) (2562)

ขณะที่ ประเด็นเรื่องค่าใช้จ่ายกับเกมออนไลน์ พบว่า ร้อยละ 25.13 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เคยเสียเงินในการเล่นเกมนออนไลน์ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ระยะเวลาในการเล่นเกมนยังมีความสัมพันธ์กับอาการและพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ ศาสตราจารย์ นพ.สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ผู้อำนวยการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2562 สถานการณ์เด็กติดเกมทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อเยาวชนและสังคมดังปรากฏในเหตุการณ์ต่างๆ เช่น กรณีทำร้ายผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวหลังเล่นเกมออนไลน์ เป็นต้น

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญห

ในปี 2562 กระทรวงสาธารณสุข ได้สำรวจพื้นที่เสี่ยงที่เด็กติดเกมจำนวนมาก และการจัดกิจกรรมเพื่อบำบัด ปรับพฤติกรรมเด็กติดเกมส์ ทั้งนี้ ได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ การจัดทำโปรแกรมแก้ไขและบำบัดเด็กติดเกมส์ โดยใช้วิธีจัดตั้งกลุ่มนิรนามเพื่อช่วยเหลือคนที่มีปัญหาเดียวกัน (Self Help Group) และการทำครอบครัวบำบัด (Family Therapy) การบำบัดโดยปรับความคิดและพฤติกรรม เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมให้ทุกชุมชนมีลานสาธารณะเพื่อทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของชุมชนและตรงความต้องการของเด็ก ทำให้เกิดการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสร้างสภาพภูมิใจในตนเอง

ขณะที่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการดำเนินงานพัฒนานโยบายด้านเด็กและเยาวชนเชิงรุก โดยการขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งสำรวจสถานการณ์เด็กกับภัยสื่อออนไลน์ รณรงค์ ป้องกันให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการป้องกันเด็กและเยาวชนจากการใช้สื่อออนไลน์ และกำหนดอายุขั้นต่ำของเด็กที่เล่นอีสปอร์ต รวมทั้งการกำหนดนโยบายหรือมาตรการห้ามไม่ให้มีการจัดการแข่งขันอีสปอร์ต หรือทำกิจกรรมส่งเสริมการตลาดของธุรกิจเกมในสถานศึกษาที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานกีฬาอีสปอร์ตที่ครอบคลุมประเด็นการปกป้องคุ้มครอง

2.4.3 ปัญหายาเสพติด

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

จากข้อมูลการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดของสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี พบว่า ปัญหาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชน จะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 12 -17 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความเสี่ยงสูงต่อการใช้ยาเสพติด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายที่เริ่มก้าวเข้าสู่วัยรุ่น เป็นช่วงของการปรับตัว และมีการเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมนในร่างกายสูงที่สุด ซึ่งจากรายงานสถิติคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 ระบุว่า มีเด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งสิ้น 10,634 คดี ซึ่งลดลงจากปี 2561

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ปี 2562 จำแนกตามประเภทของยาเสพติด

ประเภทยาเสพติด	จำนวน (คดี)	ร้อยละ
ยาบ้า	7,889	74.19
กระท่อม	995	9.36
ยาไอซ์	676	6.36
กัญชา	630	5.92
อื่นๆ	312	2.93
ยาเค	49	0.46
สารระเหย	30	0.28
ยา/สารเคมีอื่นๆ	22	0.21
เฮโรอีน	22	0.21
ฝิ่น	6	0.05
ยาอี	2	0.02
ยาแก้ไอ	1	0.01
รวม	10,634	100.00

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2562)

จากตาราง จำนวนคดีเด็กและเยาวชนในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษทั้งหมด 10,634 คดี เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทของยาเสพติด พบว่า คดีส่วนใหญ่เป็นคดียาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) มากที่สุด คือ ร้อยละ 74.19 ของคดียาเสพติดทั้งหมด รองลงมา คือ คดียาเสพติดให้โทษประเภทกระท่อม ร้อยละ 9.36 ยาไอซ์ ร้อยละ 6.36 และกัญชา ร้อยละ 5.92 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ระหว่างปี 2561 - 2562 จำแนกตามประเภทยาเสพติด

ประเภทยาเสพติด	จำนวน (คดี)		ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง
	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562	
ยาบ้า	8,264	7,889	-4.54
กระท่อม	1,225	995	-18.78
ยาไอซ์	574	676	-17.77
กัญชา	685	630	-8.03
อื่น ๆ	467	312	-33.19
ยาเค	49	49	0.00
สารระเหย	36	30	-16.67
ยา/สารเคมีอื่น ๆ	18	22	22.22
เฮโรอีน	26	22	-15.38
ฝิ่น	2	6	200.00
ยาอี	3	2	-33.33
ยาแก้ไอ	3	1	-66.67
รวม	11,352	10,634	-6.32

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2562)

จากการเปรียบเทียบจำนวนคดีที่เป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ระหว่างปี 2561 และปี 2562 พบว่า ในปี 2562 มีจำนวนคดีลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 โดยในปี 2562 มีคดีจำนวน 10,634 คดี ปี 2561 มีคดีจำนวน 11,352 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลงเท่ากับ 6.32

เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทของยาเสพติด พบว่า ประเภทของยาเสพติดที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ที่ร้อยละการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ ผิ่น คือ ในปี 2562 มีจำนวน 6 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 2 คดี คิดเป็นร้อยละของการเพิ่มขึ้น เท่ากับ 200 รองลงมา เป็นยา/สารเคมีอื่น คือ ในปี 2562 มีจำนวน 22 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 18 คดี คิดเป็นร้อยละของการเพิ่มขึ้น เท่ากับ 22.22 อันดับที่ 3 เป็นไอซ์ คือ ในปี 2562 มีจำนวน 676 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 574 คดี คิดเป็นร้อยละของการเพิ่มขึ้น เท่ากับ 17.77 ส่วนประเภทของยาเสพติดที่ร้อยละการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุด ได้แก่ ยาแก้ไอ คือ ในปี 2562 มีจำนวน 1 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 3 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลง เท่ากับ 66.67 รองลงมา เป็นยาไอ คือ ในปี 2562 มีจำนวน 2 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 3 คดี คิดเป็นร้อยละของการ ลดลงเท่ากับ 33.33 อันดับที่ 3 เป็นยาเสพติดประเภทอื่นๆ คือ ในปี 2562 มีจำนวน 312 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 467 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลง เท่ากับ 33.19 นอกนั้นเป็นยาเสพติดประเภท กระท่อม สารระเหย เฮโรอีน กัญชา และยาบ้า มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงลดลง เท่ากับ 18.78, 16.67, 15.38, 8.03 และ 4.54 ตามลำดับ

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหายา

การดำเนินโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) ในทุกละหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นโครงการที่มีการดำเนินงานเรื่อยมาตั้งแต่ปี 2545 โดยโครงการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึง “การเป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด” ในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน เพื่อพัฒนาเครือข่ายหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐและเอกชน และเครือข่ายสมาชิก TO BE NUMBER ONE ทั่วประเทศ ในการดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปี 2562 ได้มีการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาทิ การรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อออนไลน์ การจัดนิทรรศการ การจัดประกวด TO BE NUMBER ONE DANCERISE เพื่อเปิดพื้นที่บวกลให้เยาวชนได้แสดงออก เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีค่านิยมไม่ให้อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดและร่วมจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 1,150 คน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม ยังได้ดำเนินการป้องกันกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำแนกเป็น 3 กลุ่มหลักได้แก่

1) เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ได้มีการดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดตามช่วงวัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ภายใต้กรอบการดำเนินงาน 5 ด้าน ประกอบด้วยการสร้างภูมิคุ้มกัน การค้นหา การรักษา การเฝ้าระวัง และการบริหารจัดการ ได้แก่ **ระดับปฐมวัย** โดยการพัฒนาการสอนเด็กปฐมวัยด้วยการพัฒนาทักษะทางสมอง (Brain Executive Functions: EF) อย่างต่อเนื่อง เพื่อวางรากฐานการเสริมสร้างวินัย ลดพฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบองค์รวม **ระดับประถมศึกษา** โดยการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต่อจากระดับปฐมวัย พัฒนาการสอนและทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคู่กับการส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็กนักเรียนผ่านวิทยากรบุคคล และ **ระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา** โดยพัฒนาการเรียนการสอน ควบคู่กับการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ผ่านกิจกรรมเครือข่ายเยาวชนการเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษา

2) โครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ โดยกระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานในสังกัด กระทรวงยุติธรรมส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา มีภูมิคุ้มกันในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติด โดยให้ 10 หน่วยงานในสังกัดกระทรวง ยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กรม สอบสวนคดีพิเศษ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมบังคับคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุม ประพฤติ กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ดำเนินการสร้าง ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาและดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ภายใต้กรอบการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการ ป้องกันตนเองจากภัยสังคม ด้านการสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง ด้านการรู้เท่าทันและห่างไกลจากยาเสพติด และด้านการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

3) เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา โดยการสานต่อแนวคิดเปลี่ยนกลุ่มเสี่ยงเป็นพลัง โดยการค้นหา คัดกรองกลุ่มเป้าหมายตามระดับพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม รวมทั้งให้การช่วยเหลือเยาวชนนอกสถานศึกษาที่ต้องการโอกาสในการพัฒนา คุณภาพชีวิต พร้อมทั้งอบรมเยาวชนนอกสถานศึกษาที่เป็นสมาชิกเยาวชนอาสารักษาดินแดนต้านภัยยาเสพติด (ย.อ.ส.) ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ขยายเป้าหมายการป้องกันยาเสพติดไปยังกลุ่มนักศึกษา กศน. โดยบูรณาการการดำเนินงาน 3 แนวทาง คือ (1) พัฒนาครู กศน. โดยการสอดแทรกความรู้ด้านยาเสพติดไว้ในหลักสูตรการอบรมบุคลากรปกติ ของ กศน. (2) พัฒนานักศึกษา กศน. โดยการสอดแทรกความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดไว้ในหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ค่ายเสริมทักษะต่าง ๆ และ (3) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้รู้เท่าทันยา เสพติดในช่องทางประชาสัมพันธ์ของ กศน. เช่น สถานีโทรทัศน์ เว็บไซต์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ศาลฎีกามีแนวทางว่าจำเลยผู้กระทำผิดฐานเสพเพียงฐานเดียว ถือเป็นผู้ป่วยจากยาเสพติด ต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (คำพิพากษาที่ 5377/2562) ทำให้ผู้กระทำผิดฐานเสพเพียงฐานเดียวได้รับการช่วยเหลือให้ เริ่มต้นชีวิตใหม่และไม่มีประวัติความผิดติดตัว และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) มี แนวทางให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด โดยให้ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู ยาเสพติดรายละไม่เกินสองหมื่นบาทเพื่อให้สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

2.4.4 การถูกกลั่นแกล้งออนไลน์

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

การถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ หรือ Cyberbullying เป็นการกลั่นแกล้ง รังแก หรือคุกคามโดยเจตนาผ่าน สื่อดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ และแท็บเล็ต โดยผู้กลั่นแกล้ง จะส่งข้อความหรือ รูปภาพผ่าน SMS กล่องข้อความ และแอปพลิเคชัน หรือส่งผ่านออนไลน์ในโซเชียลมีเดีย กระดานสนทนา หรือ เกมออนไลน์ ที่ผู้ใช้สามารถเปิดดู มีส่วนร่วม หรือแบ่งปันเนื้อหาได้ โดยรูปแบบของ Cyberbullying ที่พบ บ่อยๆ (ASEAN Stop Cyberbullying Workshop, 2019) ได้แก่ การข่มขู่คุกคาม หรือให้ร้ายเหยื่อ การเปิด ไปยังข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อ โดยการเอาไปโพสต์หรือส่งต่อให้คนอื่นรับรู้ เช่น ภาพหลุด เพื่อประจาน ทำให้อับอาย การคุกคามทางเพศ โดยใช้ถ้อยคำที่ส่อไปในทางเพศ เช่น การส่งภาพหรือวิดีโอมาให้แล้วชวนทำกิจกรรม ทางเพศ การตัดต่อภาพไปเปลี่ยน การลงให้ส่งรูปไม่เหมาะสมแล้วนำไปโพสต์ประจานหรือแบล็กเมล รวมถึง การแอบอ้างตัวตน โดยการแอบเข้าบัญชีออนไลน์ของเหยื่อ หรือสร้างบัญชีใหม่โดยใช้ชื่อและ/หรือรูปภาพของ

เหยื่อ แล้วนำบัญชีไปใช้ในทางไม่เหมาะสม ตลอดจนการสร้างกลุ่มเพื่อโจมตี เช่น เพจแอนด์ต่าง ๆ เพื่อจับผิด ประจาน พุดคุ้ยตำหนิ ตำทอ ทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกเกลียดชังเหยื่อ

ในปี 2562 กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ หรือ โคแพท (COPAT – Child Online Protection Action Thailand) ร่วมกับมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย ได้ทำการสำรวจ สถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 6-18 ปี จำนวน 15,318 คน จากทั่วประเทศ พบว่า เด็ก ร้อยละ 31 เคยถูกลั่นแกล้งออนไลน์ โดยเพศทางเลือกละถูกกลั่นแกล้งมากที่สุด มากถึงร้อยละ 49 และเมื่อถูกลั่นแกล้งทางออนไลน์จะมีเด็กถึงร้อยละ 40 ที่ไม่ได้บอกใคร ขณะเดียวกัน เด็ก ร้อยละ 34 เคยกลั่นแกล้งคนอื่นทางออนไลน์ ซึ่งส่วนหนึ่งบอกว่าเป็นการโต้ตอบที่ตนเองโดนแกล้ง และสิ่งที่เด็กได้ทำเมื่อ ถูกลั่นแกล้งทางออนไลน์ เป็นอันดับ 1 คือ ร้อยละ 44 บล็อกบุคคลที่กระทำ ร้องลงมา คือ ร้อยละ 38 ลบ ข้อความหรือภาพที่ทำให้แอบอาย กังวล หรือรู้สึกไม่ดี และร้อยละ 31 เปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวตามลำดับ

ตารางที่ 12 พฤติกรรมที่เด็กทำเมื่อถูกลั่นแกล้งทางออนไลน์

อันดับที่	พฤติกรรมที่เด็กทำเมื่อถูกลั่นแกล้งทางออนไลน์	ร้อยละ
1	บล็อกบุคคลที่กระทำกับเรา	44
2	ลบข้อความหรือภาพที่ทำให้แอบอาย กังวล หรือรู้สึกไม่ดี	38
3	เปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัว	31
4	รายงานแจ้งปัญหาผ่านปุ่มแจ้ง (Report Abuse) บนเว็บไซต์หรือเฟซบุ๊ก	29
5	ไม่ทำอะไรเลย	22
6	หยุดใช้อินเทอร์เน็ตชั่วคราว	13

ที่มา: COPAT และ มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย (2562)

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่ากังวลคือ เด็กประมาณ ร้อยละ 25 หรือ 3,892 คน เคยนัดพบกับเพื่อนที่รู้จักกัน ในโลกออนไลน์ และนัดเจอกัน โดยปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ โดนพุดจาล้อเลียน ดูถูก ทำให้เสียใจ หลอกให้เสียเงิน เสียทรัพย์สิน ไปจนถึงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (COPAT, มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย, 2562)

2) การดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

จากยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ พ.ศ. 2560–2564 ซึ่งกำหนดให้มีมาตรฐานและแนวปฏิบัติระหว่างหน่วยงานในการกำกับดูแลเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย และการนำไปสู่การปฏิบัติ และมีการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์และมีประสิทธิภาพและ ผลักดันให้มีกฎระเบียบ หรือกฎหมายใหม่ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการ กลั่นแกล้งกันของเด็กและเยาวชนทางสื่อออนไลน์ (Cyberbullying) โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและ กลุ่มอายุของเด็กและเยาวชน

ในปี 2562 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติลดหรือ ยุติการรังแกอันเป็นส่วนหนึ่งภายใต้นโยบายการปกป้องคุ้มครองเด็ก โดยอยู่ในแนวคิดที่จะจัดทำหลักสูตร “ออนไลน์” ที่เกิดจากการพัฒนาร่วมกันกับมูลนิธิรักไทย และเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านการ ยุติการรังแก ซึ่งได้แก่ ความร่วมมือระหว่างมูลนิธิรักไทยและบริษัทโทรคมนาคมไทยเอเยนซีจำกัด (มหาชน) ซึ่งได้ จัดทำโครงการ “กล้าทำดี ยุติการรังแก” ในระดับโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อลดพฤติกรรมกรังแกระหว่าง

เด็กนักเรียน รวมถึง รมรณรงค์ให้ครูและสังคมตระหนักถึงผลกระทบของการรังแกและความรุนแรง รวมถึงความร่วมมือระหว่างมูลนิธิริษัทไทยกับกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ที่จัดทำโครงการนักเรียนก้าวทันยุคการรังแกในโรงเรียนและโซเชียลมีเดีย เพื่อให้เด็กนักเรียนลดการรังแกในโรงเรียนและในโลกไซเบอร์ โดยใช้ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ทั้งนี้ ยังมีการจัดทำโครงการ Stop Bullying: เลิฟแคร์ไม่รังแกกัน ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) กับ dtac และมูลนิธิ Path2Health เพื่อให้บริการปรึกษาผ่านห้องแชทออนไลน์ ในการลดการใช้ความรุนแรงและการรังแกกันในกลุ่มเยาวชนโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กได้รับความคุ้มครองจากการรังแกกันในทุกรูปแบบ เพื่อให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กทุกคน โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ร่วมมือกับ DTAC พัฒนาหลักสูตรการเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งจะหลักสูตรสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ เด็กและเยาวชน

นอกจากนี้ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ยังได้ส่งเสริมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เช่น การสนับสนุนชุดการ์ตูนให้ความรู้เพื่อป้องกันและเฝ้าระวังภัยออนไลน์ และการสนับสนุนการจัดทำภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนผลกระทบจากการกลั่นแกล้งผู้ใช้งานออนไลน์

2.4.5 การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เป็นสิ่งที่ภาครัฐให้ความสำคัญมานาน เพราะการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม มีแนวโน้มที่จะสร้างปัญหาทางสังคมอื่นๆ ตามมา กระทั่งมีการออก พ.ร.บ.การป้องกันและการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น นอกจากนี้ ยังมีการออกแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560-2569 ตามมา (สสส., 2563)

ในปี 2562 ข้อมูลของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย พบว่า สถานการณ์อัตราคลอดในกลุ่มอายุ 10-14 ปี อยู่ที่ 1.1 ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี 1,000 คน (เป้าหมายในปี 2569 อัตราคลอดไม่เกิน 0.5 ซึ่งเคยสูงสุดในปี 2555 เท่ากับ 1.8 ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี 1,000 คน) ส่วนอัตราคลอดในกลุ่มอายุ 15-19 ปี อยู่ที่ 31.3 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน (เป้าหมายในปี 2569 อัตราคลอดไม่เกิน 25.0 ซึ่งเคยสูงสุดในปี 2555 เท่ากับ 53.4 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน)

นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลเฝ้าระวังการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มารับบริการหลังคลอดในสถานบริการจำนวน 196 แห่ง ใน 51 จังหวัด ซึ่งมีวัยรุ่นสัญชาติไทยมารับบริการหลังคลอดและยินยอมให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 1,554 ราย จากการสำรวจ พบว่า มีวัยรุ่นที่มารับบริการตรวจหลังคลอดทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่ในอายุช่วง 16 - 19 ปี ร้อยละ 88.4 โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 17 ปี

ทั้งนี้ วัยรุ่นที่มารับบริการหลังคลอดทั้งหมด จำนวน 1,554 ราย มีจำนวน 1,546 ราย ที่ระบุสถานะการศึกษาก่อนตั้งครรภ์ พบว่า เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ร้อยละ 48.5 ส่วนใหญ่เรียนอยู่ในระบบการศึกษาปกติ ร้อยละ 81.5 ส่วนวัยรุ่นที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา พบว่า ก่อนตั้งครรภ์ไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ มากที่สุด ร้อยละ 48.6 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพรับจ้างรายวัน ร้อยละ 20.5 ขณะที่ด้านข้อมูลสุขภาพของมารดาและทารก พบว่า วัยรุ่นคลอดก่อนกำหนด ณ อายุครรภ์ต่ำกว่า 37 สัปดาห์ ร้อยละ 3.8 โดยส่วนใหญ่คลอดปกติทางช่องคลอด ร้อยละ 84.5 และพบทารกน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 11.1

ขณะที่ ข้อมูลในระบบ Health Data Center กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ร้อยละของการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในปี 2560-2562 คือ ร้อยละ 17.0, 15.9 และ 14.8 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่า ร้อยละการคุมกำเนิดด้วยวิธีสมัยใหม่ในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2560-2562 คือ ร้อยละ 27.0, 30.3 และ 32.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละวัยรุ่นที่มารับบริการหลังคลอดจำแนกตามอายุ พ.ศ. 2562

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ	
	n = 1,554		
< 15	46	2.9	
13	3	0.2	
14	43	2.7	
15 - 19	1,508	97.1	
15	135	8.7	
16	247	15.9	
17	337	21.7	
18	401	25.8	
19	388	25.0	

ที่มา: รายงานเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2562, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย (2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ในระดับจังหวัด และ กทม. การประชุมเชิงปฏิบัติการปรับปรุงมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน YFHS ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน Global Standard for Quality Health-Care Services For Adolescents ขององค์การอนามัยโลก การจัดทำแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560 -2569 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ระยะ 3 ปี (ปีงบประมาณ 2562-2564) ซึ่งได้จัดทำขึ้นตามกรอบยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานและมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพและมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม และพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานในด้านอื่นๆ เช่น การจัดอบรมการให้บริการยาฝังคุมกำเนิดสำหรับพยาบาลให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านวางแผนครอบครัวและอนามัยการเจริญพันธุ์ การจัดทำแนวทางการจัดบริการเตรียมความพร้อมก่อนสมรสและการตั้งครรภ์ การบริการให้คำปรึกษาเรื่องการวางแผนครอบครัวและคุมกำเนิดให้แก่นักเรียนในสถานศึกษาและหญิงวัยเจริญพันธุ์ในสถานประกอบกิจการ รวมถึง การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับท้องถิ่น ผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ซึ่งได้มีการเยี่ยมเสริมพลัง นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และประเมินอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ในระดับพื้นที่

ขณะเดียวกัน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิรักไทย รวมถึงเครือข่ายผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมมือกันจัดตั้ง โครงการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนบทบาทเยาวชนเพื่อติดตามยุทธศาสตร์

ภายใต้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 ด้วยการหนุนเสริมศักยภาพเยาวชนรุ่นใหม่ ยกระดับสู่การเป็น “เยาวชนผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์” โดยโครงการได้มีการนำร่องดำเนินโครงการแห่งแรกที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งต่อมาได้มีการจัดอบรมคนรุ่นใหม่จิตอาสา ใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง หางดง แม่ออน สะเมิง พร้าว และเชียงดาว ประกอบด้วย เยาวชนจากสถานเด็กและเยาวชน และเยาวชนที่สนใจ ด้วยการพัฒนาหลักสูตร I D – Sign ที่ได้รับความร่วมมือจากกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) พัฒนาศักยภาพแกนนำพี่เลี้ยง และแกนนำเยาวชนจังหวัดสู่การเป็นผู้พิทักษ์สิทธิทางเพศวัยรุ่น เพื่อกำกับติดตามการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

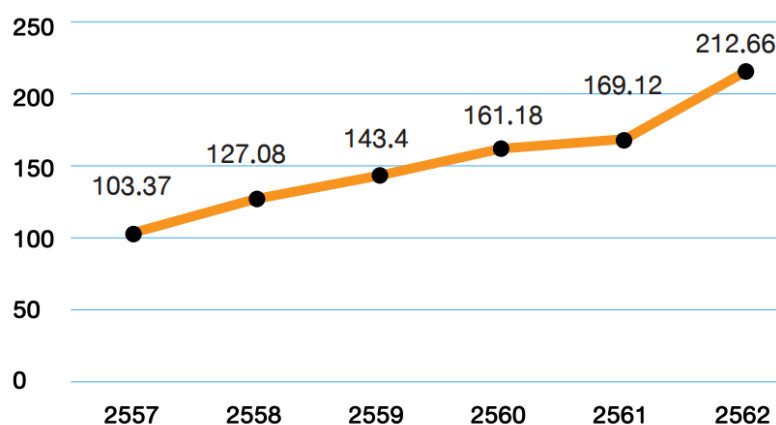
อย่างไรก็ตาม ยังมีการตรวจกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้สถานบริการทุกแห่งต้องให้บริการข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์กับวัยรุ่นในเรื่องสิทธิเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา การคุมกำเนิด การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การรับฝากครรภ์ การดูแลหลังคลอด การยุติการตั้งครรภ์โดยแพทย์ และสถานบริการต้องรักษาความลับ

อนึ่ง กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้ 26 มีนาคม 2562 ทั้งนี้กฎกระทรวงฉบับนี้ได้กำหนดให้วัยรุ่นอายุ 10 ปี ถึง 19 ปี สามารถตัดสินใจด้วยตนเองในการรับบริการอนามัยเจริญพันธุ์ แต่วัยรุ่นที่อายุไม่เกิน 15 ปี ที่ต้องการยุติการตั้งครรภ์จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

2.4.6 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ความเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางเพศอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิตของวัยรุ่นและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยในปี 2562 พบว่า วัยรุ่นและเยาวชนป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ไม่รวมเอชไอวี/เอดส์) จำนวน 16,262 คน โดยแยกเป็นกลุ่มอายุ 10-14 ปี จำนวน 687 คน และกลุ่มอายุ 15-19 ปี จำนวน 15,575 คน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2561 พบว่า ในปี 2562 การติดโรคของวัยรุ่นมีค่าสูงขึ้น แสดงดังรูป

รูปที่ 13 แนวโน้มการติดโรคของวัยรุ่น ปี 2557-2562
ที่มา: สสส. (2563)

นอกจากนี้ จากข้อมูลการสำรวจการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้จัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแม่วัยรุ่นอายุระหว่าง 10-20 ปี จำนวน 11,012 คน พบว่า แม่วัยรุ่นส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 18-20 ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 59.26 รองลงมาจะอยู่ในช่วงอายุ 15-17 ปี หรือร้อยละ 37.75 ส่วนเรื่องการศึกษา พบว่า แม่วัยรุ่นส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมต้น ร้อยละ 60.68 รองลงมาในระดับประถม ร้อยละ 17.21 ขณะที่ผลสำรวจพฤติกรรม พบว่า แม่วัยรุ่นร้อยละ 53.38 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอนอายุ 16-18 ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 32.08 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอนอายุ 13-15 ปี โดยสถานที่ที่มีเพศสัมพันธ์พบว่า ร้อยละ 55.99 คือบ้านของตนเอง

ขณะที่ ปัจจัยที่ทำให้มีเพศสัมพันธ์พบว่า ร้อยละ 76.96 คือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รองลงมาร้อยละ 63.56 คืออยู่กับเพื่อนต่างเพศสองต่อสองในที่ลับตาคน ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.41 ยอมรับว่าไม่มีความพร้อมในการดูแลบุตร โดยสาเหตุหลักมาจากไม่มีอาชีพและรายได้ที่เพียงพอ และไม่มีความรู้ในการเลี้ยงดูบุตร นอกจากนี้ เมื่อสอบถามถึงการตั้งครรภ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 2 พบว่า ผู้หญิงอายุ 17 ปี ตั้งครรภ์ซ้ำสูงที่สุดถึงร้อยละ 22.95 รองลงมา คือ อายุ 19 ปี ร้อยละ 11.31 และอายุ 14 ปี ร้อยละ 4.10 ตามลำดับ

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไข้ปัญหา

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดนโยบายยุทธการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตามยุทธศาสตร์ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 โดยมุ่งยุทธการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่สำคัญ ได้แก่ โรคหนองใน และโรคซิฟิลิส โดยได้กำหนดให้มีการรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ และตลอดช่วงเดือนกุมภาพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้รู้ เข้าใจ และตระหนักถึงการป้องกันตนเองและคู่ให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน เนื่องจากกลุ่มผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่น วัยเจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นตัวสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน

ขณะเดียวกัน กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2560-2569 ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงป้องกันและการจัดสวัสดิการสำหรับแม่วัยรุ่นในชุมชน โดยส่งเสริมเครือข่ายเด็กและเยาวชน DJ Teen การผลิตสื่อสร้างสรรค์รูปแบบต่างๆ อาทิ สื่อกระจายเสียง สื่อพื้นบ้าน สื่อออนไลน์ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์เรื่องเพศเชิงบวก และสร้างความตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่สังคม รวม 40,780 คน นอกจากนี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ยังได้จัดบริการอุปการะเลี้ยงดูเด็กที่ติดเชื้อเอดส์ จำนวน 300 คน ในสถานสงเคราะห์ จำนวน 4 แห่ง เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลที่เหมาะสม โดยการวางแผนการพัฒนาเด็กรายบุคคลและดำเนินการปรับสภาพร่างกาย/จิตใจ บำบัด พื้นฟู พัฒนา การรักษาพยาบาล การให้การศึกษา รวมถึงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

2.5 ช่วงเยาวชน 18 – 25 ปี

จากทิศทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งกำหนดไว้ว่า การพัฒนาช่วงเยาวชน 18 – 25 ปี มีจุดเน้นที่สำคัญคือ การสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีทางเลือกทางการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนและสังคม ตลอดจนการส่งเสริมสมรรถนะด้านอาชีพของเยาวชนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม โดย ในปี 2562 ได้มีการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาช่วงเยาวชน 18-25 ปี ดังนี้

2.5.1 ความต้องการพัฒนาขีดความสามารถ

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ในปี 2562 ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากร อายุ 15 ปี ขึ้นไปประมาณ 56.47 ล้านคน เป็นผู้ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ 4.73 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.4 ของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป เมื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองระหว่างชายกับหญิง พบว่า หญิง ต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าชาย โดยหญิงต้องการพัฒนาขีดความสามารถ 2.56 ล้านคน ส่วนชายต้องการพัฒนาขีดความสามารถ 2.17 ล้านคน และหากพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถร้อยละ 14.2 ภาคใต้ ร้อยละ 10.1 ภาคเหนือ ร้อยละ 8.1 ภาคกลาง ร้อยละ 5.0 และกรุงเทพมหานครร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

ทั้งนี้ หากจำแนกตามหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ จากผู้ต้องการพัฒนาขีดความสามารถหรือสนใจเข้ารับการเรียนรู้ 4.73 ล้านคน โดย 10 อันดับสูงสุด พบว่า ต้องการเข้ารับการพัฒนาขีดความสามารถในด้านอาหารและโภชนาการมากที่สุด 6.82 แสนคน ด้านการเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืช 5.59 แสนคน เสริมสวย 4.32 แสนคน ช่างยนต์และการบำรุงรักษา 3.72 แสนคน ตัดเย็บเสื้อผ้า 3.46 แสนคน ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 2.90 แสนคน การบัญชี การเงินการธนาคาร และอื่นๆ 1.71 แสนคน ช่างกลโรงงาน 1.54 แสนคน การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ 1.38 แสนคน และช่างก่อสร้าง 1.35 แสนคน ส่วนที่เหลือกระจายอยู่ในหลักสูตรด้านอื่นๆ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ได้จัดทำยุทธศาสตร์การแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนแรงงาน (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งได้ดำเนินงานบริหารจัดการส่งเสริมการมีงานทำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประกอบด้วยยุทธศาสตร์ จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การผลิตกำลังแรงงานที่มีศักยภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเน้นการเตรียมความพร้อมแก่กำลังแรงงานทุกช่วงวัย และการพัฒนากำลังแรงงานอย่างมีคุณภาพ **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การรักษาอัตราการมีส่วนร่วมในตลาดแรงงาน ยกกระดับฝีมือผู้อยู่ในตลาดแรงงานให้มีความพร้อมสูง โดยเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานด้วยการใช้เครื่องมือที่มีความทันสมัย **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การพัฒนาระบบกลไกบริหารตลาดแรงงานให้มีประสิทธิภาพสู่ความสมดุล โดยเน้นการปฏิรูปโครงสร้างระบบค่าจ้างให้มีความเหมาะสมกับผลิตภาพแรงงาน และการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบค่าจ้างแรงงานของประเทศไทย **ยุทธศาสตร์ที่ 4** การสนับสนุนการจ้างงานในกลุ่มผู้สูงอายุ และสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ที่ยุ่อกำลังแรงงานให้เข้าสู่ตลาดแรงงาน **ยุทธศาสตร์ที่ 5** การพัฒนาและเชื่อมโยงระบบสารสนเทศกับภาคีเครือข่าย เพื่อแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนแรงงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นพัฒนาระบบสารสนเทศกำลังแรงงานให้ครอบคลุม ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน และ **ยุทธศาสตร์ที่ 6** การส่งเสริมการจ้างงานและการป้องกันการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นการพัฒนาฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนายจ้าง/สถานประกอบการที่มาลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานในประเทศ และระหว่างประเทศ ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (กรมการจัดหางาน, 2560)

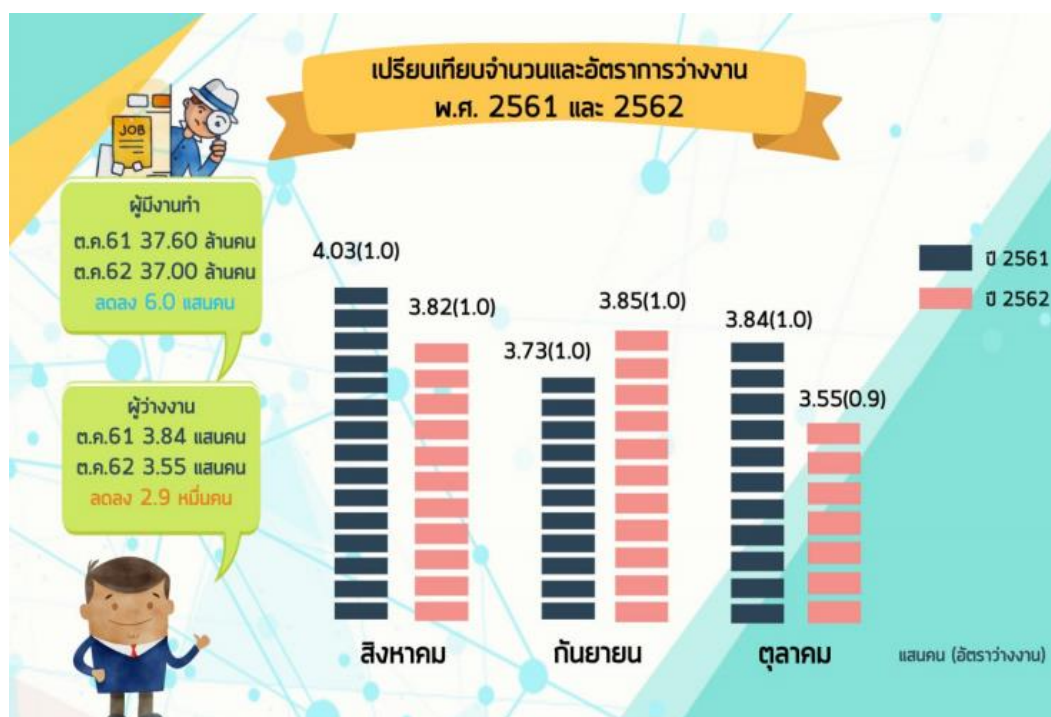
2.5.2 ภาวะการมีงานทำ

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเปิดเผยผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2562 พบว่า จำนวนผู้มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป 56.66 ล้านคน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานหรือผู้ที่

พร้อมจะทำงาน 37.44 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 37.00 ล้านคน ผู้ว่างงาน 3.5 แสนคน และผู้ที่รอฤดูกาล 9.0 หมื่นคน ส่วนผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานหรือผู้ที่ไม่พร้อมทำงาน 19.22 ล้านคน ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน คนชรา เป็นต้น

ทั้งนี้ จำนวนผู้ว่างงานในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 มีทั้งสิ้น 3.55 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 0.9 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2561 จำนวนผู้ว่างงานลดลง 2.9 หมื่นคน และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนกันยายน พ.ศ. 2562 จำนวนผู้ว่างงานลดลง 3.0 หมื่นคน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการว่างงานกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา พบว่า อัตราการว่างงานลดลง จากร้อยละ 1.0 เป็นร้อยละ 0.9

รูปที่ 14 เปรียบเทียบจำนวนและอัตราการว่างงาน พ.ศ. 2561 และ 2562

ที่มา: สํารวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนตุลาคม 2562

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนแรงงาน พ.ศ. 2560-2564 ขึ้น เพื่อให้ทิศทางการดำเนินการในทุกภาคส่วนเป็นไปตามแผนพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ โดยในยุทธศาสตร์การแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนแรงงาน พ.ศ. 2560-2564 ได้กำหนดกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการประสานความร่วมมือและประสานการปฏิบัติ และด้านการติดตามประเมินผลและรายงานผล ซึ่งได้มีการบริหารจัดการแบบบูรณาการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิด ระหว่างหน่วยงานในภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างศักยภาพเสริมความพร้อมในการแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนแรงงาน

ขณะที่ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้จัดทำโครงการยุวชนสร้างชาติ เพื่อลดหรือชะลออัตราการว่างงานของบัณฑิตใหม่ โดยมีเป้าหมายคือเยาวชนวัยหนุ่มสาวในรั้วมหาวิทยาลัยและบัณฑิตจบใหม่ ผ่าน 3 โครงการย่อย คือ (1) โครงการบัณฑิตอาสา เพื่อให้ลงไปพัฒนาพื้นที่ในชุมชนร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ โดยจะรับบัณฑิตจบใหม่ไม่เกิน 3 ปี ระยะเวลา 12 เดือน จะได้

เงินเดือน 10,000–15,000 บาท (2) โครงการอาสาประชารัฐ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาชั้นปี 3-4 จำนวน 10,000 คน ใช้ระยะเวลาทำงาน 4-5 เดือน หรือ 1 ภาคเรียน ให้ไปร่วมงานร่วมกับชาวบ้าน โดยจะมีค่าเบี้ยเลี้ยงให้คนละ 5,000 บาท (3) โครงการกองทุนยุววิสาหกิจเริ่มต้น กลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตนักศึกษา ร่วมกับบุคลากรมหาวิทยาลัย ใช้ระยะเวลา 3-5 ปี เพื่อให้ไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทดลองจัดตั้งสตาร์ทอัพ พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้เกิดเป็นนวัตกรรมทางธุรกิจ นวัตกรรมสังคมและนวัตกรรมสร้างสรรค์

นอกจากนี้ สถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ได้แสวงหาเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และการจัดหาอาชีพแก่เด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น ภายใต้การดำเนินโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของเครือข่ายธุรกิจในด้านการศึกษาและอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น จำนวน 2,393 เครือข่าย โดยแบ่งเป็นด้านการเรียนการสอน จำนวน 620 เครือข่าย ด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู จำนวน 588 เครือข่าย ด้านการฝึกงานและจ้างงาน จำนวน 434 เครือข่าย และด้านการกำกับติดตาม จำนวน 751 เครือข่าย รวมทั้ง มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือเพิ่มเติม โดยมีศูนย์ฝึกและอบรมฯ จำนวน 55 เครือข่าย สถานพินิจฯ จำนวน 132 เครือข่าย

2.5.3 การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

การสูบบุหรี่และดื่มสุราเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นและเยาวชน ซึ่งจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) พบว่า อายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่และดื่มสุราครั้งแรกของคนไทย คือ 18.0 ปี และ 20.3 ปี ตามลำดับ โดยการสูบบุหรี่และดื่มสุรามีแนวโน้มเริ่มในอายุน้อยลงเล็กน้อย

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ 10 ปี และมอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หน่วยงานราชการและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการในการจัดการแก้ไขปัญหาสถานการณ์และติดตามผลยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ รวมถึงพัฒนาแผนปฏิบัติการเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้นำไปขับเคลื่อนดำเนินการ

ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ พ.ศ.2560-2563 ได้มีการดำเนินงาน อาทิ การควบคุมการเข้าถึงทางเศรษฐศาสตร์ และทางกายภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนโดยรวม และประชาชนกลุ่มเสี่ยง การปรับเปลี่ยนค่านิยม และลดแรงสนับสนุนการดื่ม การลดอันตรายของการบริโภค การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ ตลอดจนการพัฒนากลไกการจัดการและสนับสนุนที่เข้มแข็ง

นอกจากนี้ ในปี 2562 กระทรวงสาธารณสุขยังมีการบังคับใช้ “มาตรการของบุหรี่แบบเรียบ” ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลกที่ได้แนะนำให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติ โดยผู้ประกอบการร้านค้าปลีกต้องห้ามจำหน่ายของบุหรี่แบบเก่า และต้องปรับเปลี่ยนเป็นของบุหรี่แบบเรียบตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งหากฝ่าฝืนจะมีความผิดฐานขายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ไม่ได้จัดให้มีหีบห่อตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการบังคับใช้มาตรการของบุหรี่แบบเรียบ เนื่องจากของบุหรี่แบบเรียบจะช่วยลดความดึงดูดของของบุหรี่ ป้องกันไม่ให้ใช้

ของบุหรี่โฆษณา ใช้สีสัน หรือข้อความบนซองบุหรี่ที่สื่อสารข้อมูลผิดๆ เช่น ปลอตภัย มีอันตรายน้อย และทำให้ภาพคำเตือนจากซองบุหรี่มีความชัดเจนมากขึ้น

ซองบุหรี่ซีกาแรตรูปแบบใหม่
 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข
 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับ
 หีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทบุหรี่ซีกาแรด พ.ศ. 2561

รูปภาพข้อความคำเตือน
 สีผิวของซอง
 สันน้ำตาลอมเขียวแก่
 ข้อความเกี่ยวกับพิษภัย
 ชื่อตรา (Brand)
 หรือชื่อรุ่นย่อย (Variant)

วันมีผลบังคับใช้ซองบุหรี่รูปแบบใหม่

10 กันยายน 2562
 วันเริ่มขายซองบุหรี่รูปแบบใหม่วันแรก

8 ธันวาคม 2562
 วันสุดท้ายสำหรับการขายซองบุหรี่รูปแบบเก่า

10 กันยายน 2562 - 8 ธันวาคม 2562
 ขายได้ทั้งซองบุหรี่รูปแบบเก่าและรูปแบบใหม่

อัตราโทษ ตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2562 ห้ามผู้ใดขายบุหรี่ที่เป็นซองรูปแบบเก่า หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท

กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
 โทร. 02-590-3852

รูปที่ 15 ซองบุหรี่ซีกาแรตรูปแบบใหม่

ที่มา: กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค. (2562)

โดยข้อมูลผลการสำรวจความคิดเห็นของเยาวชนไทยต่อซองบุหรี่แบบเรียบของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่ไม่เคยสูบบุหรี่มาก่อนเป็นกลุ่มที่ตอบสนองต่อภาพคำเตือนสุขภาพบนซองบุหรี่แบบเรียบมากที่สุด โดยมีความมั่นใจไม่สูบบุหรี่เพิ่ม 13 เท่า ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นที่เคยสูบบุหรี่มาก่อน มีความมั่นใจที่จะไม่กลับไปสูบบุหรี่เพิ่มกว่า 4 เท่า อีกทั้งซองบุหรี่แบบเรียบยังส่งผลให้วัยรุ่นประมาณ 2 ใน 3 ไม่อยากซื้อบุหรี่มากกว่าซองแบบเดิม ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มาตรการซองบุหรี่เรียบเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ควรมีการบังคับใช้ทางกฎหมายอย่างจริงจัง เพราะจะนำไปสู่การส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอื่นๆ ในการป้องกันนักสูบหน้าใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนของประเทศไทย

2.5.4 ภาวะซึมเศร้าและฆ่าตัวตาย

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก ระบุว่า ปัจจุบัน คนไทยเป็นโรคทางจิตเวชสูงถึง 2.6 ล้านคน โดยเด็กและเยาวชนไทยเป็นกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพจิตคิดเป็นอันดับที่ 3 ตามหลังกลุ่มวัยทำงานและวัยสูงอายุ ทั้งนี้

ข้อมูลจากศูนย์ป้องกันการฆ่าตัวตายระดับชาติ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า โดยเฉลี่ยแล้วคนไทย มีความพยายามฆ่าตัวตาย 53,000 คนต่อปี โดยฆ่าตัวตายได้สำเร็จประมาณ 4,000 คนต่อปี ส่วนคนที่ฆ่าตัวตายไม่สำเร็จนั้น มีแนวโน้มที่จะพยายามกลับมาฆ่าตัวตายซ้ำอีก ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจของกรมสุขภาพจิต พบว่า การฆ่าตัวตายของกลุ่มเยาวชนมีแนวโน้มค่อนข้างจะสูงขึ้นกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการให้บริการสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ที่พบว่า กลุ่มเยาวชนโทรเข้ามาปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้น โดยในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2562 มีผู้โทรเข้ามาใช้บริการทั้งสิ้น 40,635 ครั้ง ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 11-25 ปี จำนวน 13,658 ครั้ง และเมื่อจำแนกตามประเภทของปัญหา พบว่า สัดส่วนของเด็กและเยาวชน มีปัญหาความเครียด หรือวิตกกังวล ปัญหาความรัก ซึมเศร้า และมีความคิดหรือความพยายามฆ่าตัวตายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไข้ปัญหา

รัฐบาลได้กำหนดให้ วันที่ 1-7 พฤศจิกายนของทุกปี เป็นสัปดาห์สุขภาพจิตแห่งชาติ โดยปี 2562 กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการรณรงค์ภายใต้แนวคิด "สุขภาพจิตไทย ...ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง" ตามสโลแกนของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและ ร.มว.กลาโหม โดยมีเป้าประสงค์ป้องกันโรคซึมเศร้า ให้คนไทยหันมาสนใจคนรอบข้าง ซึ่งเริ่มได้จากจุดเล็กๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน ฯลฯ โดยกรมสุขภาพจิต ได้กำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาความรุนแรงในวัยรุ่นทุกระดับ ทั้งในระดับบุคคลและครอบครัว ซึ่งมีการส่งเสริมให้พ่อแม่เลี้ยงลูกด้วยการให้ความรัก ใจเวลา ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ปลูกฝังและวางรากฐานทางคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก มีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ในระดับโรงเรียน มีการเน้นการป้องกัน โดยเน้นทักษะด้านการควบคุมอารมณ์ วิธีจัดการกับความโกรธ การแก้ไข้ปัญหา และจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม ผ่านการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ให้เด็กวัยรุ่นได้แสดงถึงศักยภาพของตัวเอง และในระดับชุมชนและสังคม เน้นการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นหูเป็นตา เพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรง โดยการ จัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย สร้างชุมชนและสังคมที่เข้มแข็ง จัดหาสิ่งที่จะเอื้อต่อการพัฒนาเชิงบวก รวมทั้งให้วัยรุ่นได้มีส่วนร่วมในชุมชน

นอกจากนี้ ทางกรมสุขภาพจิต ยังร่วมกับ Miss Thailand World และเครือข่ายจิตอาสาผู้ฟังที่ดี ร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการฆ่าตัวตาย ในโครงการ “หัวใจมีหู HEART WITH EARS” เนื่องในวันป้องกันการฆ่าตัวตายโลก (World Suicide Prevention Day) ซึ่งตรงกับวันที่ 10 กันยายนของทุกปี โดยประเด็นหลักในปี 2562 คือ การรวมพลังป้องกันการฆ่าตัวตาย (Working Together to Prevent Suicide) เน้นการทำงานร่วมกันในการป้องกันการฆ่าตัวตายในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อบูรณาการงานป้องกันการฆ่าตัวตาย ให้เกิดผลแก่ประชาชนอย่างสูงสุด ซึ่งกรมสุขภาพจิต ได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการจัดการปัญหาด้านสุขภาพจิตของคนไทย โดยเฉพาะการสร้างทักษะพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การสร้างทักษะให้เป็นผู้ฟังที่ดีในสังคม พร้อมเปิดใจรับฟัง ไม่ตัดสิน เพื่อช่วยให้คนไทยมีสุขภาพจิตโดยรวมดีขึ้น

2.6 เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ

จากแนวคิดการพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมซึ่งมีความสำคัญต่ออนาคตของสังคม ฉะนั้น เด็กๆ ทุกคนจึงควรได้รับการคุ้มครองสิทธินับตั้งแต่เกิด ภายใต้ข้อตกลงสากลที่รู้จักเป็นการทั่วไปว่า อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่ได้รับการยอมรับ และเริ่มถือปฏิบัติใน 196 ประเทศทั่วโลก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา เพื่อเป็นหลักประกันว่าเด็กๆ ทุกคนจะมีชีวิตอยู่รอด และได้รับการดูแลให้มีความปลอดภัย ได้มีโอกาสเติบโตและพัฒนาอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย ทั้งนี้ หนึ่งใน

สำหรับประเทศไทย ซึ่งได้บูรณาการงานด้านเด็กและเยาวชน ผ่านกลไกต่างๆ ในเชิงกฎหมายและนโยบายการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยในปี 2562 ได้มีการดำเนินงานขับเคลื่อนการทำงานด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ ดังนี้

2.6.2 เด็กยากจน

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

จากรายงานสถานการณ์ความยากจนของธนาคารโลกล่าสุด ซึ่งพบว่า ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มความยากจนที่เพิ่มสูงขึ้น และไทยเป็นประเทศเดียวในกลุ่มอาเซียนที่มีอัตราความยากจนเพิ่มขึ้นหลายครั้งนับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ทั้งนี้ จากข้อมูลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558-2559 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยมีเด็กประมาณ 1 ใน 5 หรือ ร้อยละ 22 ที่กำลังเผชิญกับความยากจนในหลายมิติ โดยเฉพาะในด้านสุขภาพและการศึกษา โดยพบว่า เด็กยากจนหลายมิติส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท คิดเป็นร้อยละ 23 ขณะที่ เด็กที่ยากจนหลายมิติที่อยู่ในเขตเมืองมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 19 และเมื่อพิจารณาตามภูมิภาค พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนความยากจนหลายมิติของเด็กสูงสุด ตามมาด้วยภาคเหนือ ขณะที่ กรุงเทพมหานครมีระดับความยากจนหลายมิติของเด็กน้อยที่สุด นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าเด็กในแต่ละภูมิภาคประสบความยากจนในมิติที่แตกต่างกัน และยังพบว่า หากหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับที่ต่ำ เด็กในครัวเรือนนั้นๆ มีแนวโน้มที่จะเผชิญความยากจนหลายมิติด้วยเช่นกัน ความยากจนหลายมิติยังแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอายุของเด็กอีกด้วย โดยพบว่าร้อยละ 42 ของเด็กอายุ 0-4 ปีเผชิญกับความยากจนหลายมิติ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าช่วงอายุอื่น ขณะที่ กลุ่มวัยรุ่น (15-17 ปี) เป็นกลุ่มที่ประสบกับความยากจนหลายมิติในระดับที่รุนแรงที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

นอกจากนี้ ข้อมูลจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา หรือ กสศ. ยังระบุว่า ครอบครัวเด็กยากจนที่สุดในไทย มีรายได้เฉลี่ยต่ำสุดเพียงเดือนละ 462 บาทต่อคน และเป็นกลุ่มที่เสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษาทุกวัน ซึ่งจากรายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทยในปี 2562 ที่แม้ว่าคนไทยเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น ด้วยเงินอุดหนุนจากภาครัฐ โดยพบว่า ระดับประถมศึกษาเข้าถึงแล้วร้อยละ 98 ระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 70 แต่ในขณะเดียวกัน การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ยังมีเพียงแค่อ้อยู่ 5 ของผู้ที่มาจากกลุ่มครอบครัวยากจนที่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ และแม้เด็กและเยาวชนจะได้มีโอกาสเข้าเรียนในการศึกษาระดับพื้นฐานที่สูงขึ้น แต่สถานศึกษาในแต่ละแห่งก็ยังมีทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งด้านอุปกรณ์การศึกษามูลค่าทางการศึกษา รวมถึงความพร้อมในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้ว่า โรงเรียนในเมืองมีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนชนบทขนาดเล็กที่ยังขาดแคลนอยู่มาก (กสศ., 2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญห

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เป็นกองทุนที่ก่อตั้งขึ้นในปี 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและขาดแคลนทุนทรัพย์ทั่วประเทศ โดยในปี 2562 กสศ. ได้มีการดำเนินโครงการหลัก 9 โครงการ เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ประกอบด้วยโครงการต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข
- (2) โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ Area-Based Education ช่วยเหลือเด็กที่หลุดออกนอกระบบ
- (3) โครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง ให้ทุนเรียนต่อ ปวช. ปวส. สำหรับนักเรียนยากจนที่เรียนดี
- (4) โครงการพัฒนาสถาบันต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย เพื่อดูแลและพัฒนาเด็กเล็กที่ยากจน เตรียมความพร้อมให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพเมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษา
- (5) โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน (ครูรัก(ษ์)ถิ่น)

(6) โครงการทุนพัฒนาเต็มศักยภาพสายอาชีพ ให้ทุนเรียนต่อปริญญาตรีถึงปริญญาเอก สำหรับ นักศึกษาจากงานที่เรียนดีซึ่งกำลังใกล้จบ ปวส. หรืออนุปริญญาสายอาชีพ

(7) โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (TSQP)

(8) โครงการการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ในโรงเรียนเพื่อความเสมอภาคในการเติบโต เป็นแรงงานคุณภาพยุค 4.0 ของเยาวชนไทย

(9) โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

นอกจากนี้ ทางกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ยังได้ลงนาม MOU ความร่วมมือกับกรม ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในการทำงานช่วยเหลือเด็กยากจนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น โดยนำร่องใน 10 จังหวัดครอบคลุมทุกภูมิภาค ซึ่งในปี 2562 พบว่า มีจำนวนเด็กยากจนกว่า 7 แสน คน เข้าร่วมโครงการเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข หรือทุนเสมอภาค คนละ 1,600 บาท และยังได้เปิดโครงการ “ล้านพลังคนไทย มอบโอกาสทางการศึกษาเป็นของขวัญ” เพื่อชวนให้คนไทยได้ร่วมบริจาคเงินสมทบ เพื่อ ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่มีความเสี่ยงหลุดออกกระบบการศึกษาเพราะความยากจน ขณะเดียวกัน ทางกรม กิจการเด็กและเยาวชน ยังให้การสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าแก่ ครอบครัวให้สามารถเลี้ยงดูเด็กได้อย่างเหมาะสม โดยให้การช่วยเหลือเป็นเงินรายละ 1,000 บาท

2.6.3 เด็กกำพร้า

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

จากข้อมูลของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ระบุว่า สถานการณ์เด็กกำพร้าที่ถูกทอดทิ้งในสถาน สงเคราะห์ในสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปี 2562 มีจำนวนเด็กที่ถูกทอดทิ้ง 4,192 คน โดยเด็กไทยที่ถูกนำไปเป็นบุตรบุญธรรมกับครอบครัวต่างประเทศ 5 อันดับประเทศที่รับไปสูงสุด คือ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมนี สวีเดน และสวิตเซอร์แลนด์

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญห

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินงานด้านการแก้ไขสถานการณ์เด็ก กำพร้า ในด้านต่างๆ ได้แก่ (1) การสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์หรือ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู โดยจัดตั้งสถานที่ตั้งกล่าวทั่วประเทศ (2) การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและพัฒนาเด็กในครอบครัวชุมชน โดยการจัดบริการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน ประสบปัญหาความเดือดร้อน และสงเคราะห์เด็กนักเรียนขาดแคลน ทั้งในด้านการให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ ความช่วยเหลือเป็นเงิน สิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค และอุปกรณ์การศึกษา หรือให้การช่วยเหลือทั้งเงินและ สิ่งของในคราวเดียวกัน ในวงเงินครั้งละไม่เกิน 2,000 บาท ต่อเด็กหนึ่งคนในครอบครัว และไม่เกิน 3,000 บาท สำหรับครอบครัวที่มีเด็กเกินกว่าหนึ่งคน ตลอดจนการจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ ให้กับเด็กในสถาน สงเคราะห์ เด็กกำพร้า และเด็กถูกทอดทิ้ง

โดยในปี 2562 กรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้จัดโครงการสู่มาตุภูมิครั้งที่ 9 (The 9th Nativeland Visit Program) ขึ้น ภายใต้แนวคิด "Proud to be Thai" เพื่อให้บุตรบุญธรรมชาวไทยได้กลับมาค้นหาอัต ถลักษณ์ของตนเองยังประเทศบ้านเกิดและพัฒนาศักยภาพ บุตรบุญธรรม รวมทั้งได้ติดตามและประเมินผลการ รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการ รวม ทั้งสิ้น 500 คน ประกอบด้วย ครอบครัวบุญธรรม และเด็กไทยที่เป็นบุตรบุญธรรม จำนวน 115 ครอบครัว และเจ้าหน้าที่หน่วยงาน/องค์กร ด้านการรับบุตรบุญธรรมต่างประเทศ จำนวน 29 องค์กร จาก 16 ประเทศ โดยกิจกรรมที่จัดให้ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งใน กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด ประกอบด้วยการ

ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การทำงานด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ระหว่างประเทศ ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ การประชุมเชิงปฏิบัติการการติดตามหาบิดามารดาผู้ให้กำเนิดเด็ก การเยี่ยมสถานสงเคราะห์ที่บุตรบุญธรรมเคยอยู่ในความอุปการะ และทัศนศึกษาเชิงศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ตลอดจนการแข่งขันกีฬาสัมพันธ์ เพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ 40 ปี ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

นอกจากนี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ยังได้ดำเนินงานด้านการเสริมสร้างสวัสดิการด้านเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย โดยการจัดหาครอบครัวบุญธรรมที่เหมาะสม ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้แก่เด็กที่ถูกทอดทิ้ง/กำพร้า และเด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ตลอดจนการเตรียมความพร้อมผู้ขอรับบุตรบุญธรรม และติดตามผลการเลี้ยงดูเด็กไทยในครอบครัวบุญธรรมชาวต่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 121,752 คน เป็นชาวไทย 108,512 คน และชาวต่างประเทศ 13,240 คน (ข้อมูลสถิติการจดทะเบียนบุตรบุญธรรมของครอบครัวชาวไทยและครอบครัวชาวต่างประเทศสะสม ปีงบประมาณ 2523 – 2562) รวมถึงจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ เป็นการช่วยเหลือแก่เด็กที่ขาดบิดามารดา โดยจัดครอบครัวอุปถัมภ์ (Foster Care) ซึ่งเป็นเครือญาติของเด็กให้รับอุปการะ รวมทั้งได้พัฒนาศักยภาพครอบครัวอุปถัมภ์และติดตามพัฒนาการเด็กในอุปการะ ด้านการจ่ายสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ ซึ่งจากผลการดำเนินงานพบว่า เด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม จำนวน 5,297 คน และเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์มีพัฒนาการที่เหมาะสม ร้อยละ 96.37

รูปที่ 16 สถิติการมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ประจำปี 2562
ที่มา: กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2562)

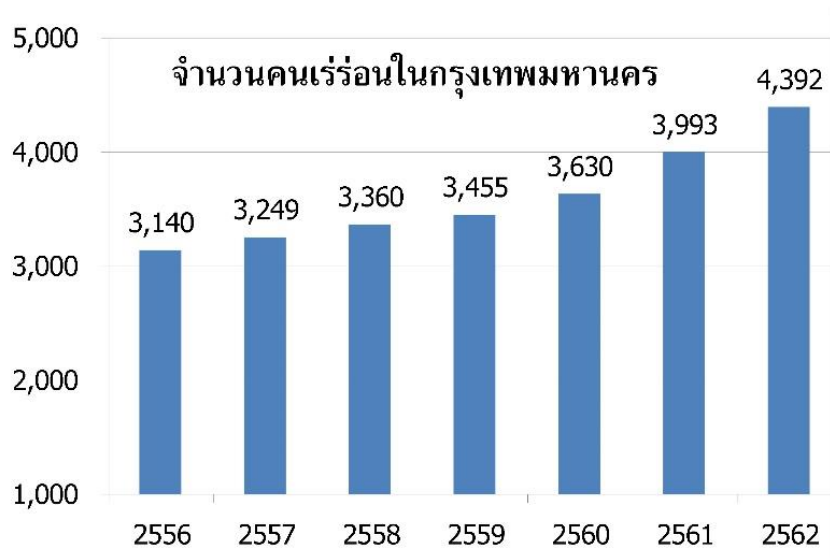
อย่างไรก็ตาม จากแนวทางปฏิบัติว่าด้วยการดูแลเด็กแบบทางเลือก (Alternative Care of Children) ซึ่งองค์การสหประชาชาติ (UN, 2553 อ้างถึงใน UNICEF, 2557) ได้ให้นิยามของคำว่า การเลี้ยงดูทดแทน (Alternative care) หมายถึง การที่เด็กได้รับการดูแลโดยสถาบันหรือบุคคลที่ไม่ใช่พ่อแม่โดยกำเนิด ซึ่งอาจหมายรวมถึงสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า หรือบ้านพัก หรือระบบครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย 5 รูปแบบคือ การเลี้ยงดูโดยเครือญาติ ครอบครัวอุปถัมภ์ รูปแบบอื่นๆ ของการเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมแบบครอบครัวหรือคล้ายครอบครัว การเลี้ยงดูในสถานรองรับและการให้เด็กใช้ชีวิตอิสระภายใต้การกำกับดูแล (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2562)

ทั้งนี้ ตามหลักแนวทางปฏิบัติแห่งสหประชาชาติด้านการเลี้ยงดูทดแทนได้ปรากฏใจความสำคัญ คือ ในข้อ 3 กล่าวถึง ซึ่งมองว่าครอบครัวคือกลุ่มพื้นฐานทางสังคมและเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติสำหรับการเจริญเติบโต ความเป็นอยู่ที่ดีและการคุ้มครองของเด็ก ในมาตรการขั้นแรกจึงเน้นให้เด็กสามารถคงอยู่กับพ่อแม่หรือคนเลี้ยงดูของพ่อแม่ หรือได้รับการเลี้ยงดูโดยญาติสนิทในกรณีที่เหมาะสม ในข้อ 14 กำหนดให้ใช้การแยกเด็กจากครอบครัวเป็นทางเลือกสุดท้าย และหากเป็นไปได้ควรเป็นเพียงมาตรการชั่วคราวและมีช่วงเวลาสั้นที่สุด ในข้อ 15 ปัญหาทางเศรษฐกิจ ความขัดสนด้านวัตถุหรือปัญหาอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความยากจน ย่อมไม่ใช่ข้ออ้างที่สมเหตุผลสำหรับการใช้มาตรการแยกเด็กจากพ่อแม่ หรือรับเด็กเข้าสู่ระบบเลี้ยงดูทดแทน หรือขัดขวางไม่ให้เด็กได้กลับคืนสู่ครอบครัว และในข้อ 123 สำหรับสถานสงเคราะห์ที่ให้การเลี้ยงดูทดแทนแก่เด็ก ควรมีขนาดเล็กและจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองตอบต่อสิทธิและความต้องการของเด็ก ซึ่งจากแนวปฏิบัติดังกล่าว ทางกรมกิจการเด็กและเยาวชนได้มีการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการเลี้ยงดูทดแทนโดยการสร้างมาตรการด้านการเลี้ยงดูทดแทน 4 มาตรการ ประกอบด้วย 1) มาตรการการพัฒนากระบวนการสนับสนุนครอบครัว (Family Support) และกลไกการคัดกรองก่อนการตัดสินใจรับเด็กเข้าสู่ระบบการเลี้ยงดูทดแทน (Gatekeeping) 2) มาตรการการรณรงค์เผยแพร่แนวคิดด้านการเลี้ยงดูทดแทน ความสำคัญของครอบครัวและการเข้าถึงบริการด้านการเลี้ยงดูทดแทน 3) มาตรการพัฒนามาตรฐานกลางในการจัดบริการการเลี้ยงดูทดแทน และ 4) มาตรการการพัฒนากลไกการบริหารจัดการสำหรับการพัฒนาบริการการเลี้ยงดูทดแทน

2.6.4 เด็กเร่ร่อน

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ปัจจุบัน ปัญหาเด็กเร่ร่อนบนท้องถนน ซึ่งมีทั้งเด็กเร่ร่อน ที่เป็นกลุ่มเด็กเร่ร่อนไทย และกลุ่มที่เป็นเด็กเร่ร่อนต่างด้าว โดยข้อมูลผลการสำรวจสถานการณ์คนเร่ร่อนของมูลนิธิอิสรชน ซึ่งเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่มุ่งหวังการแก้ปัญหาคนเร่ร่อนหรือผู้ใช้ชีวิตในที่สาธารณะ พบว่า ในปี 2562 กรุงเทพมหานครมีจำนวนคนเร่ร่อนอยู่ทั้งหมด 4,392 คน โดยเพิ่มขึ้นกว่าปี 2561 ประมาณร้อยละ 10 และหากพิจารณาแนวโน้มสถานการณ์คนเร่ร่อน หลังจากปี 2560 เป็นต้นมา ปรากฏว่า อัตราเพิ่มของคนเร่ร่อนเพิ่มสูงขึ้น โดยกรณีนี้อาจกล่าวได้ว่า ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศไทยถดถอยลง จึงทำให้คนเร่ร่อนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

รูปที่ 17 จำนวนคนเร่ร่อนในกรุงเทพมหานคร
ที่มา: มูลนิธิอิสรชน (2562)

อย่างไรก็ตาม ทองพูล บัวศรี (2562) ผู้จัดการโครงการครูข้างถนน มูลนิธิสร้างสรรค์ เปิดเผยว่า สภาพปัญหาที่พบของเด็กเร่ร่อนนั้นมีความซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็น การไม่มีเอกสารแสดงตัวตน การรวมกลุ่มกันลักทรัพย์ การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การนำเด็กออกมาแสวงหาประโยชน์ กระบวนการคืนเด็กกลับครอบครัว ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ โดยระบุว่า ปัจจุบันมีเด็กเร่ร่อนเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ประมาณ 50,000 คน โดยแยกเป็นเด็กเร่ร่อนไทยประมาณ 30,000 คน และเด็กเร่ร่อนต่างด้าวอีกประมาณ 20,000 คน โดยเด็กเร่ร่อนในที่นี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มหลักๆ คือ เด็กที่ออกจากบ้านมาอาศัยอยู่บนถนน (เด็กเร่ร่อนไทยถาวร) เด็กเร่ร่อนที่ออกจากบ้านมาอาศัยอยู่บนถนนแต่ประกอบอาชีพ เช่น ขายพวงมาลัย ขอดทาน (เด็กเร่ร่อนไทยชั่วคราว) และกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มเด็กและครอบครัวที่อาศัยอยู่บนถนนและส่วนใหญ่เป็นต่างด้าว ในปัจจุบัน มีเด็กเร่ร่อนจำนวนมากที่อยู่ตามเมืองใหญ่ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย นครราชสีมา ขอนแก่น อุตรธานี อุบลราชธานี ภูเก็ต สงขลา เป็นต้น สำหรับกรุงเทพมหานคร มีเด็กเร่ร่อนอยู่ในพื้นถนนสุขุมวิท 1 จนถึงสำโรง ส่วนมากเป็นกลุ่มเด็กเร่ร่อนต่างด้าวที่ออกมาขอดทาน พื้นที่หัวสำโรง เป็นกลุ่มเด็กไทยถาวรที่ใช้ชีวิตบนท้องถนน พื้นที่สะพานพุทธ เป็นกลุ่มเด็กเร่ร่อนไทยถาวรที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นเร่ร่อนและมีครอบครัวเร่ร่อน พื้นที่ชอยนานา ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กเร่ร่อนชั่วคราวมาจากชุมชนโค้งรถไฟยมราช ชุมชนเพชรบุรีตัดใหม่ ซอย 5-7 และชุมชนบ่อนไก่ เป็นต้น

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

เมื่อเดือนพฤษภาคม 2562 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้ร่วมมือกับ กรุงเทพมหานคร กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก เครือข่ายองค์กรทำงานเพื่อเด็กเร่ร่อน และศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านเด็กและเยาวชน คณะครู ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดกิจกรรมเสริมความพร้อมส่งน้องไปโรงเรียน กับกลุ่มเด็กเปราะบางบนท้องถนน ที่มีแนวโน้มจะหลุดออกนอกระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างยั่งยืน ใน 3 ด้านสำคัญ ประกอบด้วย (1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และ ภาคเอกชนในอนาคต (2) สนับสนุนการทำงานให้กับครูศูนย์สร้างโอกาสเด็ก กทม. รวมถึงครูอาสา ครูนอกระบบเพื่อติดตามช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้

เป็นรายกรณีอย่างเป็นระบบ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาคส่วนต่างๆ และ (3) การศึกษาวิจัยแนวทางการวางแผนการศึกษาของเด็กเยาวชนกลุ่มนี้ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและศักยภาพเป็นรายบุคคล เพื่อสนับสนุนความมั่นคงทางอาชีพและครอบครัวในอนาคต รวมทั้งเสริมศักยภาพให้กับเด็ก รวมถึงครอบครัวให้มีกิจกรรมเสริมรายได้หรืออาชีพทางเลือกที่เหมาะสมตามวัย ไม่มีความเสี่ยง ช่วยลดอุปสรรคในการไปโรงเรียนจากความยากจน แต่สามารถสร้างรายได้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนได้ โดยการดำเนินโครงการนี้ จะเริ่มจากการเก็บข้อมูลกลุ่มเด็กที่ทำงานบนท้องถนนในพื้นที่กรุงเทพมหานครในรัศมี 10 กิโลเมตร รอบอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ โดยเข้าไปฟังเสียงจากเด็ก เยาวชน และครอบครัวในพื้นที่โดยตรงว่าต้องการหรือขาดสิ่งใด ซึ่งเด็กและเยาวชนเหล่านี้อยากเรียนหนังสือ แต่ด้วยข้อจำกัดเรื่องฐานะของครอบครัวจึงจำเป็นต้องหารายได้เสริมในช่วงวันหยุด หรือหลังเลิกเรียน เช่น ขายดอกไม้ พวงมาลัยตามสี่แยกไฟแดง หรือบางส่วนร่อนขอเงินตามถนนหนทางต่างๆ

ขณะเดียวกัน ทางสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เครือข่ายองค์กรเพื่อเด็กเร่ร่อน สมาคมสถาบันส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้เปิดตัวโครงการ Children in Street ซึ่งเป็นโครงการสำรวจเด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ใช้ชีวิตตามท้องถนนในพื้นที่ กทม. โดยมอบหมายให้ครูจาก กศน. ในแขวงต่างๆ ซึ่งมีจำนวน 180 แขวง ลงพื้นที่เพื่อค้นหาและวางมาตรการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนบนท้องถนนในพื้นที่ กทม. ให้สอดคล้องกับปัญหาในพื้นที่ ซึ่งในปี 2562 สำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร ได้มีการต่อยอดและขยายผลความคืบหน้าในความร่วมมือช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยได้มอบหมายให้ กศน.เขตปทุมวัน ดำเนินการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายเด็กเร่ร่อน โดย กศน.เขตปทุมวัน ได้ส่งครูสอนเด็กเร่ร่อนหรือเด็กด้อยโอกาสไปจัดการเรียนการสอนที่ทำการของ The hub สายเด็ก ซึ่งเป็นตึกแถว 2 ชั้น อยู่ใกล้หัวลำโพง โดยทำการเปิดสอนในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี ช่วงเวลา 10.00-12.00 น. นอกจากนั้น ยังมีการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ เช่น การพาไปค่ายต่างจังหวัด กีฬาวัยรุ่น และชมมวย เป็นต้น

นอกจากนี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการช่วยเหลือกลุ่มเด็กด้อยโอกาส ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 โดยการจัดพนักงานของรัฐตามกฎหมายไปช่วยประชุมที่มสทวิชาชีพ ที่โรงพัก ในกรณีที่พบเด็กเร่ร่อน โดยได้ทำงานกับทางโครงการครูข้างถนน มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก จำนวน 18 กรณีศึกษา ที่มีการส่งต่อเด็ก เข้าสถานแรกรับเด็กชายบ้านปากเกร็ด อีกทั้งยังทำหน้าที่ประสานงานการคุ้มครองเด็ก ในกรณีที่ต้องรักษาพยาบาลต่อเนื่อง ตลอดจนการวัดไอคิวเด็ก และประสานงานหน่วยงานที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละกรณีศึกษา โดยในกรณีของเด็กผู้หญิงจะมีบ้านรองรับเด็กในการคุ้มครองเด็กที่มาจากการเร่ร่อน, การประพฤติดังกล่าวไม่เหมาะสม, การใช้แรงงานเด็ก หรือการส่งต่อมาจากหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรง เป็นต้น (Workpoint News, 2562)

2.6.5 เด็กถูกทิ้งในที่สาธารณะ

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ข้อมูลจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งระบุว่า มีเด็กทารกวัยแรกเกิด-6 ขวบ ถูกทอดทิ้งตามสถานที่ต่างๆ มีอัตราสูงขึ้นทุกปี เฉลี่ยจำนวนกว่า 100 คนต่อปี โดยสถานที่ทิ้งเด็กทารกยอดนิยม ได้แก่ โรงพยาบาล บ้านผู้รับจ้างเลี้ยง สถานที่สาธารณะ เช่น ป้ายรถเมล์ ถึงขยะ พงหญ้า ฯลฯ สถานสงเคราะห์เด็กของรัฐบาล รวมทั้ง บริเวณหน้าบ้านคนรวยมีฐานะดี เป็นต้น โดย

สาเหตุหลักของการทอดทิ้งเด็ก พบว่า มาจากปัญหาการท้องไม่พร้อมในวัยรุ่น ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ปัญหาความยากจน และความพิการ

ทั้งนี้ จากข้อมูลสถานการณ์เด็กกำพร้าที่ถูกทอดทิ้งในสถานสงเคราะห์ในสังกัด กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปี 2562 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 4,192 คน ซึ่งแม้ว่า จำนวนเด็กที่ถูกทอดทิ้งมีแนวโน้มลดลง แต่เด็กที่ฝากเลี้ยงเนื่องจากพ่อแม่ต้องคดียาเสพติดกลับมีจำนวนมากขึ้น (PPTV Online, 2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินโครงการการรับบุตรบุญธรรม ของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยในปี 2562 พบว่า มีเด็กในโครงการรวมทั้งสิ้นจำนวน 2,325 คน โดยคิดเป็นบุตรบุญธรรมไทย 2,083 คน และบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ 242 คน ซึ่งหากแยกตามประเภท พบว่า เป็นเด็กกรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวน 171 คน เด็กองค์การ จำนวน 58 คน เด็กมีบิดามารดา จำนวน 1,991 คน และเด็กมีคำสั่งศาล จำนวน 105 คน

นอกจากนี้ ในปี 2562 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิสุขภาพไทย สหทัยมูลนิธิ และเครือข่ายพุทธิกา ยังได้เปิดโครงการ “พลังอาสาสมัคร สร้างสุขให้เด็กในสถานสงเคราะห์” เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาสุขภาวะให้แก่เด็กในสถานสงเคราะห์ และเพื่อพัฒนาระบบและกลไกอาสาสมัครที่ทำงานเพื่อเด็ก รวมถึงการสร้างศักยภาพของบุคลากร และสร้างเครือข่ายอาสาสมัคร ผ่านงานอาสาสมัครในสถานสงเคราะห์

2.6.6 เด็กที่เป็นเหยื่อ/ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ในปี 2562 จากการรวบรวมของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า เกิดความรุนแรงในครอบครัว 1,376 เหตุการณ์ โดยมีการดำเนินคดีเพียง 354 คดี ซึ่งเฉลี่ยแล้วมีการดำเนินคดีไม่ถึงครึ่งของจำนวนเหตุการณ์จริงทั้งหมด โดยพบว่า ร้อยละ 53 ถูกกระทำความรุนแรงโดยคู่อริหรือคนในครอบครัว และมักเกิดในที่พักของผู้ถูกกระทำ

รูปที่ 18 สถิติความรุนแรงในครอบครัวไทยตลอด 5 ปี

ที่มา: <https://spectrumth.com> (2562)

ผลการสำรวจขององค์การอนามัยโลก (WHO) เกี่ยวกับความถี่ของปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง ใน 10 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอายุ 15-19 ปี มีความเสี่ยงที่จะถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายหรือทางเพศ โดยร้อยละ 60.6 ของวัยรุ่นมักจะถูกระหว่างทางร่างกายหรือทางเพศ โดยคนใกล้ชิด คู่รักหรือแฟนมากที่สุด ซึ่งความรุนแรงในชีวิตคู่ในลักษณะดังกล่าวยังพบมากในคู่รักหรือแฟนที่อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้แต่งงานด้วย (Cohabiting)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ในทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการดำเนินงานด้านคุ้มครองเด็กในหลายด้าน เช่น การจัดตั้งศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Centre) ในระดับจังหวัดและอำเภอ และจัดตั้งบ้านพักเด็กและครอบครัวในทุกจังหวัด เพื่อให้การดูแลรักษาและช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในภาวะเปราะบาง รวมทั้งเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง อีกทั้ง ยังจัดให้มีบริการสายด่วน 1300 เพื่อรับเรื่องร้องเรียนทุกปัญหาสังคม รวมทั้งการกระทำรุนแรงต่อเด็ก

โดยในปี 2562 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการจัดงาน "ร่วมเป็นหนึ่งเสียงในการยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี บุคคลในครอบครัวและความรุนแรงในสังคมทุกรูปแบบ" ขึ้น และได้มีการเปิดตัวการ์ตูนการ์ตูนแรคเตอร์ "ท่าทางที่อยากเห็น และไม่อยากเห็นในครอบครัว" เพื่อใช้สำหรับเป็นสื่อในการรณรงค์สร้างความตระหนักต่อปัญหาความรุนแรง และส่งเสริมให้มีการแสดงพฤติกรรมที่ดี เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดี ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี บุคคลในครอบครัว และความรุนแรงในสังคมทุกรูปแบบ โดยผลิตเป็นสื่อเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทางสื่อ ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อโซเชียลมีเดีย อีกทั้งทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังได้ร่วมกับ ยูนิเซฟ (UNICEF) เปิดตัวโครงการหนึ่งเสียงเปลี่ยนชีวิต เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสังคมในการหยุดยั้งความรุนแรงต่อเด็ก และกระตุ้นให้ประชาชนต้นตอและรีบแจ้งศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 ซึ่งเป็นสายด่วนของรัฐ เมื่อพบเห็นเด็กถูกกระทำรุนแรงทุกรูปแบบ

ทั้งนี้ จากข้อมูลการรับแจ้งเหตุของสายด่วน 1300 ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 ถึงเดือนกันยายน 2562 พบว่า มีจำนวนเด็กและเยาวชนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเฉลี่ยวันละ 5 คน และหากนับเฉพาะกรณีความรุนแรงในครอบครัว เฉลี่ย 3 คนต่อวัน นอกจากนี้ ในปี 2562 ซึ่งปรากฏสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งได้ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการรายงานความรุนแรงในครอบครัวเข้ามายังศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 ซึ่งเป็นสายด่วนของรัฐ จำนวน 151 กรณี

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ได้แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และการปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงเพื่อธำรงไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว โดยผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สามารถใช้สิทธิทางกฎหมายได้ 2 ทาง (1) ดำเนินการฟ้องคดีอาญาเพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงรับโทษ (2) ดำเนินการขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ หากผู้ถูกกระทำฯ ไม่สามารถดำเนินการได้ ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพแทน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังได้ให้ความคุ้มครองในชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใดๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลอันน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

2.7 เด็กที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม

2.7.1 การมีส่วนร่วมของเด็กในกระบวนการยุติธรรม

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

สังคมไทยต้องประสบกับปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนในรอบปีหนึ่งๆ ประมาณ 30,000 คน หรือเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญาต่อประชากรเด็กและเยาวชน คิดเป็น 3.19 ต่อ 1,000 คน ซึ่งนับเป็นจำนวนที่ไม่น้อยที่เด็กและเยาวชนเหล่านี้เดินออกนอกเส้นทางหรือไม่ได้เข้าสู่เส้นทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสภาวะปกติของประเทศจนต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้ประเทศสูญเสียโอกาส จากคุณค่าและพลังสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าว ในขณะเดียวกัน ผลของการกระทำความผิดทางอาญาได้สร้างความเสียหายต่อสังคมทั้งในด้านความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความสงบสุขในสังคมและความเชื่อมั่นของสังคมไทยในสายตาทองของนานาชาติและมิตรประเทศ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2562)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการแสดงออกและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของเด็กและเยาวชนนั้น มีมากขึ้นในหลายด้าน ทั้งด้านการศึกษา ด้านการเมือง และที่สำคัญด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหน่วยงานภาครัฐส่วนของกระบวนการยุติธรรมของไทยได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

อนึ่งเด็กและเยาวชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมได้ โดยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชนได้ผ่านโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงาน เช่น (1) กิจกรรมเยาวชนอาสาป้องกันการทุจริต โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต พื้นฐานของการดำเนินชีวิตที่นำไปสู่การสร้างสังคมโปร่งใส (2) กิจกรรมสร้างเยาวชน (Anti-Corruption Young Leaders) (3) โครงการ อย.น้อย ซึ่งเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ครอบครัว และชุมชน ด้วยการให้ความรู้การบริโภคอย่างเหมาะสม ปลอดภัย เช่น การตรวจสอบอาหารที่จำหน่ายภายใน/รอบๆ โรงเรียนและตลาดสดหรือชุมชนใกล้เคียง การให้ความรู้แก่เพื่อนนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บอร์ดความรู้ เสียงตามสาย พุดหน้าเสาธง กิจกรรมการแสดง การรณรงค์ให้ความรู้ในชุมชน เช่น การเดินรณรงค์ การแจกเอกสารความรู้ การให้ความรู้ทางหอกระจายข่าวหรือวิทยุชุมชน เป็นต้น โดยมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จัดตั้งชมรมคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน และทำกิจกรรม อย.น้อย ครอบคลุมโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ทั้งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร รวม 10,256 โรงเรียน

จากที่กล่าวถึงกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีการเปิดเวทีให้เยาวชนระดมความคิด วิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบของปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางเฝ้าระวังปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาทุจริต ปัญหาคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งเด็กเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถวิเคราะห์ปัญหา แสดงความคิดเห็นในเรื่องการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้เป็นอย่างดี แสดงว่าผู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้พัฒนาศักยภาพเป็นกลุ่มแกนนำเยาวชนที่จะเผยแพร่ข้อมูลได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพต่อไป

2.7.2 เด็กกระทำความผิดอาญา

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ระบุว่า ในปี 2562 มีจำนวนคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งถูกดำเนินคดีโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำนวน 20,842 คดี โดยเมื่อพิจารณา จำแนกตามเพศ พบว่า เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเพศชายสูงกว่าเพศหญิง คือ มีจำนวน 19,236 คดี หรือ คิดเป็นร้อยละ 92.29 ของคดีทั้งหมด และเป็นเพศหญิง จำนวน 1,606 คดี ซึ่งคิดเป็นเพียง ร้อยละ 7.71 ของ คดีทั้งหมด

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนทั่วประเทศ ปี 2562 จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คดี)	ร้อยละ
ชาย	19,236	92.29
หญิง	1,606	7.71
รวม	20,842	100.00

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2562)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามฐานความผิด พบว่า คดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ โทษมากที่สุด คือ มีจำนวน 10,634 คดี (ร้อยละ 51.02) ของคดีทั้งหมด รองลงมา เป็นคดีที่มีฐานความผิด เกี่ยวกับทรัพย์ มีจำนวน 2,948 คดี (ร้อยละ 14.15) นอกจากนั้น เป็นคดีที่มีฐานความผิดอื่นๆ เช่น พ.ร.บ. จราจรทางบก และ พ.ร.บ.การพนัน จำนวน 2,694 คดี เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย มี จำนวน 2,175 คดี เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด จำนวน 951 คดี เป็นคดีที่มีฐาน ความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 922 คดี และเป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและ การปกครอง จำนวน 517 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.93, 10.44, 4.56, 4.42 และ 2.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนทั่วประเทศ ปี 2562 จำแนกตามฐานความผิด

ฐานความผิด	จำนวน (คดี)	ร้อยละ
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	2,948	14.15
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	2,175	10.44
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	922	4.42
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง	517	2.48
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	10,634	51.02
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	951	4.56
ความผิดอื่นๆ	2,695	12.93
รวม	20,842	100.00

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2562)

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนทั่วประเทศระหว่างปี 2561 และ 2562 พบว่า จำนวนคดีที่ถูกดำเนินคดีทั้งหมดในปี 2562 มีจำนวน

ลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 โดยจำนวนคดีที่ถูกดำเนินคดีทั้งหมดในปี 2562 มีจำนวน 20,842 คดี ปี 2561 มีจำนวน 22,609 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลงเท่ากับ 7.82

เมื่อพิจารณาจำแนกตามฐานความผิด พบว่า คดีที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ คดีที่มีฐานความผิดอื่นๆ คือ ในปี 2562 มีจำนวน 2,694 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 2,595 คดี คิดเป็นร้อยละของการเพิ่มขึ้น เท่ากับ 3.81 รองลงมาเป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คือ ในปี 2562 มีจำนวน 2,175 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 2,157 คดี คิดเป็นร้อยละของการเพิ่มขึ้น เท่ากับ 0.82 ส่วนคดีที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงลดลง ได้แก่ คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คือ ในปี 2562 มีจำนวน 2,948 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 3,782 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลง เท่ากับ 22.03 คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด คือ ในปี 2562 มีจำนวน 951 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 1,119 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลง เท่ากับ 15.04 คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ คือ ในปี 2562 มีจำนวน 922 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 1,038 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลง เท่ากับ 11.22 คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง คือ ในปี 2562 มีจำนวน 517 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 566 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลง เท่ากับ 8.56 และคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ คือ ในปี 2562 มีจำนวน 10,634 คดี ส่วนปี 2561 มีจำนวน 11,352 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลง เท่ากับ 6.32

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของคดีที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยกรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ระหว่างปี 2561-2562 จำแนกตามฐานความผิด

ฐานความผิด	จำนวน (คดี)		ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562	
1. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	3,782	2,948	-22.03
2. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	2,157	2,175	0.82
3. ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1,038	922	-11.22
4. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง	566	517	-8.56
5. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	11,352	10,634	-6.32
6. ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	1,119	951	-15.04
7. ความผิดอื่นๆ	2,595	2,694	3.81
รวม	22,609	20,842	-7.82

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2562)

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นอกจากมีภารกิจในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดแล้ว ยังมีภารกิจในการป้องกันไม่ให้เกิดเด็กและเยาวชนเข้ามาสู่กระบวนการทางยุติธรรม จึงได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการร่วมกับสถานศึกษาและเครือข่าย จำนวน 496 แห่ง มีนักเรียน/นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมฯ จำนวน 74,583 คน ซึ่งมีรูปแบบดำเนินการ ได้แก่ การดำเนินการร่วมกับสถานศึกษาและเครือข่าย ในการจัดกิจกรรมเชิงป้องกันตามสภาพปัญหาของนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา การยกระดับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและเครือข่ายเป็นระดับเข้มข้น โดยมีจำนวนสถานศึกษาที่ดำเนินการในระดับเข้มข้น (ต้นแบบ) หรือศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 222 แห่ง และการดำเนินการร่วมกับ

สถานศึกษาและเครือข่ายในการจัดกิจกรรมเชิงป้องกันภายใต้กรอบการดำเนินงานโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ ของกระทรวงยุติธรรม ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การป้องกันตนเองจากภัยสังคม 2) การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง 3) การรู้เท่าทันและห่างไกลจากยาเสพติด และ 4) การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

จากผลการดำเนินการกรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาจนกระทั่งเข้าสู่สถานพินิจฯ เนื่องจากปัญหาทางสังคมและปัญหาครอบครัว และส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนและออกกลางคัน ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญา โดยกรมพินิจฯ ได้นำหลักการเรื่องการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (IRC : Individual Routing Counselor) มาปรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน โดยการทบทวนแผน Life Plan การสร้างเป้าหมายชีวิต การดูแลเด็กและเยาวชนตามแนวคิด Good Life Model พร้อมการกำกับแผนติดตามหลังปล่อยเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ

ตารางที่ 17 จำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำภายหลังจากได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ปีงบประมาณ 2561-2562

กระทำผิดซ้ำภายใน 1 ปี (ระยะติดตาม ค.ค. 2561-ก.ย. 2562)		
จำนวนเด็ก/เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวในปี 2560	จำนวนเด็ก/เยาวชนถูกจับซ้ำ	ร้อยละ
3189	758	23.77
ฐานความผิด		
1. เกี่ยวกับทรัพย์สิน	82	10.82
2. เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	22	2.90
3. เกี่ยวกับเพศ	5	0.66
4. เกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง และการปกครอง	2	0.26
5. เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	585	77.18
6. เกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	26	3.43
7. ความผิดอื่นๆ	36	4.75
รวม	758	100

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2562)

อย่างไรก็ตาม มีความร่วมมือกับหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการสร้างภาคีเครือข่าย เพื่อเปิดช่องทางให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ได้เรียนรู้ และมีช่องทางการประกอบอาชีพในอนาคต และถึงแม้ว่าเด็กและเยาวชนจะผ่านกระบวนการฝึกอบรม ซึ่งจัดให้เด็กและเยาวชนเข้ารับการศึกษาศึกษาและการฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละคน ที่มีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยกลับครอบครัวและชุมชนแล้วก็ตาม แต่จำเป็นต้องมีการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

2.8 เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ

เด็กทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้ โดยเด็กแต่ละคนจะยังมีศักยภาพด้านต่างๆ ในตัวเองไม่เท่ากัน และเด็กบางคนอาจมีลักษณะของความสามารถบางด้านสูงกว่าคนอื่นๆ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวว่า “ผู้มีความสามารถพิเศษ หมายถึง บุคคลที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน เช่น ด้านสติปัญญา (ทักษะการคิด) ความสามารถทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือหลายสาขา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานทางทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง ความสามารถทางดนตรี ความสามารถทางกีฬา เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่มีระดับอายุ สภาพสิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ใกล้เคียงกัน” ดังนั้น จึงต้องกำหนดให้การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น และผู้ที่มีความสามารถพิเศษจำเป็นต้องได้รับการดูแลและพัฒนาเป็นพิเศษ โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กรู้ความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ อาทิเช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ หรือดนตรี เพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้นำและทำประโยชน์ให้ประเทศชาติ

1) สภาพการณ์และแนวโน้ม

ในปี 2562 พบว่า มีเด็กและเยาวชนไทยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเวทีนานาชาติ เพื่อแสดงความสามารถและร่วมแข่งขันในรายการต่างๆ เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น งาน ASEAN Culture and Artistic Creation Season (Season 1) ณ เมืองเซี่ยเหมิน ประเทศจีน, งาน LAO Super model 2019, โครงการวิทยาศาสตร์ (Science Project Competition) ในรายการ Intel ISEF 2019 ณ เมืองฟินิกซ์ รัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา, โครงการ Generation Unlimited Youth Challenge เยาวชนกล้าคิด สะกิดสังคม ซึ่งจัดโดยองค์การยูนิเซฟ, การเข้าร่วมแข่งขันแบบมินตัน รายการ จาย่า รាយ่า จูเนียร์ กรังด์ปรีซ์ 2019 ที่เมืองตันเกอริง ประเทศอินโดนีเซีย, การเข้าร่วมแข่งขันยิมนาสติกเด็กเล็ก (Youth Gymnastics Competition 2019) ณ เมืองกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน, การเข้าร่วมแข่งขันเชียร์ลีดดิ้งชิงแชมป์โลก ครั้งที่ 10 “The 10th Cheerleading World Championships 2019” ณ เมืองทาคาซากิ ประเทศญี่ปุ่น, การเข้าร่วมแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกสากลโลก 2019 (Olympiad Champion Education Center 2019) ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2) ผลการดำเนินการและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ในปี 2562 กรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้ดำเนินการเสริมสร้างสวัสดิการด้านเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย โดยได้จัดบริการสวัสดิการแก่เด็กในสถานรองรับ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กในสถานรองรับ: เพชรน้ำหนึ่ง จำนวน 7,850 คน เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กด้วยการจัดโปรแกรมการพัฒนาเด็กแต่ละช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิด – 18 ปี และการพัฒนาความสามารถพิเศษของเด็กตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านดนตรี ด้านกีฬา ด้านภาษา ด้านศิลปะ ด้านวิชาการ และด้านอิเล็กทรอนิกส์ และได้ยกระดับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ในรูปแบบ One Talent One Model ตัวอย่างเช่น โมเดลด้านการพัฒนาศักยภาพเด็กด้านกีฬาฟุตบอล โมเดลการพัฒนาศักยภาพเด็กเพื่อประกอบอาชีพ โมเดลการพัฒนาเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ (ดนตรีและศิลปะบำบัด) โมเดลการพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ด้านดนตรี และศิลปะ โมเดลการพัฒนาความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภายนอกหรือพันธกิจเพื่อสังคม เป็นต้น

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับสมาคมขับร้องประสานเสียงแห่งประเทศไทย ยังได้ดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ขับร้องประสานเสียงคณะนักเรียนประสานเสียงเยาวชนไทย (Thai Youth Choir: TYC) ซึ่งนับเป็นการพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้านดนตรีสากลและขับร้องประสานเสียง เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านขับร้องประสานเสียงให้มีความรู้ความสามารถที่ได้มาตรฐาน พัฒนาทักษะและเทคนิคด้านการขับร้องประสานเสียง โดยได้นำคณะนักเรียนประสานเสียงเยาวชนไทยเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การแสดงคอนเสิร์ตประจำปี การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (ค่ายดนตรี) การฝึกซ้อมวงประสานเสียงเยาวชนไทย และการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงในวาระต่างๆ ฯลฯ รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ดนตรีสากลวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนไทย (Thai Youth Winds: TYW) ที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมร่วมกับสหพันธ์โยธวาทิตและวินเทอร์การ์ดประจำประเทศไทย เพื่อเป็นการวางรากฐานเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาวงเครื่องลมในประเทศไทย รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดเวทีให้เยาวชนไทยได้ฝึกทักษะในการบรรเลงมากยิ่งขึ้น เช่น การแสดงคอนเสิร์ตประจำปีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (ค่ายดนตรี) และการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงในวาระต่างๆ เป็นต้น

ทางชมรมสร้างสรรค์และพัฒนาเยาวชนแห่งประเทศไทย ยังได้จัดงานประกาศรางวัลเกียรติยศเชิดชูเกียรติเยาวชนไทยแห่งปี 2562 หรือ “Thailand Master Youth 2019” เพื่อเชิดชู หน่วยงาน องค์กร บุคคล และเยาวชนคนเก่ง คนดี ที่มีความสามารถ สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ ได้เกิดความภาคภูมิใจ และเพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับเด็กเยาวชนในสังคมไทย โดยการประกาศรางวัลเกียรติยศเชิดชูเกียรติเยาวชนไทยในปี 2562 นี้ มีกลุ่มเยาวชนที่ได้รับคัดเลือกเข้ารับรางวัลเชิดชูเกียรติเยาวชนต้นแบบสาขาต่างๆ เป็นจำนวนมาก อาทิ รางวัลเชิดชูเกียรติ เยาวชนต้นแบบ สาขากีฬาและนันทนาการ สาขาศิลปินนักร้อง สาขาศิลปวัฒนธรรม และดนตรี สาขาผู้สร้างแรงบันดาลใจ สาขาวิชาการ สาขาศิลปะและดนตรี สาขาทักษะฝีมือวิชาชีพ สาขาศิลปิน ดารา นักร้อง นักแสดง สาขาไอดอล แรงบันดาลใจ ตลอดจนหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

รวมถึง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ สอศ. ได้จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชาวอาชีวศึกษาที่ผ่านเข้ารอบชิงชนะเลิศ การประกวดผลิตสื่อสร้างสรรค์อาชีวศึกษา อวด-ดี อาชีวะ 5 ในโครงการ “สร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ประจำปี 2562” โดยมีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ให้กับชาวอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง (2) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการศึกษาด้านวิชาชีพที่มุ่งเน้นสู่การมีงานทำ สร้างงานสร้างอาชีพได้หลังจากสำเร็จการศึกษาตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องมาตรฐานอาชีวศึกษา (3) เพื่อให้ชาวอาชีวศึกษาสามารถผลิตสื่อสร้างสรรค์ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจ และปรับเปลี่ยนทัศนคติที่สาธารณชนมีต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืน และ (4) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการบริการด้านการศึกษาสายวิชาชีพมากยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้บุตรหลานเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษามากขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมการอบรมมากกว่า 200 คน ซึ่งนับเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อชาวอาชีวศึกษาให้กับสังคม

2.9 บทสรุปสภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน

ปัญหาของเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับหน่วยทางสังคมอื่น โดยเฉพาะครอบครัว ทั้งนี้ สามารถจำแนกปัญหาของเด็กและเยาวชนในทุกช่วงวัยได้ 2 กลุ่มปัญหา คือ (1) ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและการพัฒนาการ และ (2) ปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ดังนี้

กลุ่มเด็กแรกเกิด ถึงช่วงวัย 12 ปี พบว่า ปัญหาหลักเป็นปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและการพัฒนาการ ซึ่งเป็นผลมาจากความพร้อมของพ่อแม่ สภาพครอบครัวและรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป

ช่วงปฏิสนธิ-2 ปี พบว่า ร้อยละของการเข้ารับบริการฝากครรภ์เมื่ออายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ และฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ จากร้อยละ 56.44 เป็นร้อยละ 70.01 ในปี 2562 แม่หญิงตั้งครรภ์ที่มีแนวโน้มได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิกเพิ่มมากขึ้น แต่ในปี 2562 มีหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน เพียงร้อยละ 75.9 เท่านั้น ซึ่งยังไม่บรรลุตามเป้าหมายร้อยละ 100 ในปี 2562 อัตราส่วนการตายมารดาเท่ากับ 22.3 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน จึงเกินกว่าค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ เกิน 17 ต่อแสนการเกิดมีชีพ ทารกแรกเกิด-ต่ำกว่า 6 เดือน ได้กินนมแม่อย่างเดียว เพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ จากร้อยละ 50.89 เป็นร้อยละ 58.78 ในปี 2562 เด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 6.14 ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่เกินร้อยละ 7

ช่วงเด็กปฐมวัย 3-5 ปี พบว่า ในปี 2562 ความครอบคลุมการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงของเด็ก 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.19 และสูงที่สุดส่วน ร้อยละ 58.5 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 57 ร้อยละ ปราศจากฟันผุของเด็กอายุ 3 ปี ในปี 2562 มีค่าสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 คือ คิดเป็นร้อยละ 66.89 และ 70.95 ตามลำดับ

ช่วงเด็กวัย 6-12 ปี พบว่า ในปี 2562 ยังมีปัญหาเด็กพัฒนาการล่าช้า มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตทั้งสิ้น 550 คน โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอม (เดือนมีนาคม-พฤษภาคม) และสุดท้ายเมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียน แม้ว่าโยบายเรียนฟรี 15 ปี จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง แต่ก็ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ คือ ค่าใช้จ่ายส่วนเกินบางส่วนที่ผู้ปกครองอาจต้องจ่ายเพิ่ม โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายสมทบที่ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

กลุ่มเด็กและเยาวชน 13 ปีขึ้นไป พบว่า ปัญหาหลักเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งความไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเด็กและเยาวชน

ช่วงเด็กวัย 13-17 ปีพบปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาติดพนันออนไลน์ ปัญหาติดเกมออนไลน์ การถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ ปัญหายาเสพติด การตั้งครรภ์ในแม่วัยรุ่น และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ช่วงเยาวชน 18-25 ปี พบปัญหาสำคัญ คือ ความต้องการพัฒนาขีดความสามารถ ภาวะการมีงานทำ การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการสูบบุหรี่ และภาวะซึมเศร้าและฆ่าตัวตาย

นอกจากนี้ **กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ** ได้แก่ เด็กพิการทางสติปัญญา เด็กยากจน เด็กกำพร้า เด็กเรื้อรัง เด็กที่ถูกทอดทิ้งในที่สาธารณะ เด็กที่เป็นเหยื่อ/ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง และเด็กที่กระทำผิดทางอาญา ก็ยังปรากฏความรุนแรงของปัญหา ทั้งมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น และ/หรือมีความรุนแรงของปัญหารุนแรงมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในวงกว้างขึ้น ในขณะที่ **กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ** พบว่า เด็กและเยาวชนไทยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเวทีนานาชาติ ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ด้วย

ส่วนที่ 3

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมที่มาจากเด็กและเยาวชนเองซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยต่อไปในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนโดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้แสดงออกซึ่งศักยภาพ ความต้องการ ความมุ่งมั่น และความคิดสร้างสรรค์ จะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้ ตลอดปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา ได้เกิดกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในรูปแบบต่างๆ จากทุกภาคส่วนในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย การเกิดขึ้นของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนไทยในอาเซียนและเวทีนานาชาติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปด้วยความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและความเป็นสังคมเมืองที่รุกเข้ามาแทนที่วิถีชีวิตแบบเดิม ทำให้ครอบครัวเริ่มอ่อนแอ ชุมชนขาดความเข้มแข็ง กิจกรรมของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ เล่นเกม ใช้เวลาอยู่กับโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์มากกว่าเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การเรียนรู้นอกโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ ของเด็กและเยาวชน จึงน้อยลงตามไปด้วย เพื่อเป็นการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีภูมิคุ้มกันที่ดีและเรียนรู้เท่าทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น สามารถเจริญเติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรบุคคล ของชุมชนและสังคม ที่มีคุณค่าเปี่ยมด้วยคุณธรรม จึงต้องจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งจะ让孩子และเยาวชนที่ผ่านโครงการหรือกิจกรรมจะเป็นเยาวชนต้นที่มีศักยภาพ มีพลังชีวิตที่เข้มแข็งมีความสามารถในการปรับตัว ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเจริญเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ซึ่งได้เพิ่มระดับของสภาเด็กและเยาวชนที่มีอยู่เดิม 4 ระดับ เป็น 6 ระดับ คือ เพิ่มสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล และระดับเขตในกรุงเทพมหานคร ทำให้เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่เป็นทางการนี้ครอบคลุม ตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่น และเป็นเครือข่ายใหญ่ที่สุดและเป็นทางการในการเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนทั้งหมดในประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนในทุกระดับ ในฐานะเป็นแกนนำจิตอาสาเด็กและเยาวชน เพื่อให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เผยแพร่ด้านวิชาการ การศึกษา กีฬา อาชีพ และวัฒนธรรม เพื่อประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของเด็กและเยาวชน และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพให้มีภูมิคุ้มกันแก้ไขปัญหา มีค่านิยมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีทัศนคติในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน มีจิตอาสา สำนึกเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมการเมืองอย่างสร้างสรรค์ ภายใต้หลักการ “เด็กคิด เด็กทำ เด็กนำ ผู้ใหญ่หนุน”

ดังนั้น เพื่อให้มีการส่งเสริมให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางกลไกประสานความร่วมมือของหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการคิด เสนอแนวทาง วางแผนและร่วมดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ชุมชน และสังคม จึงมีการกำหนดมาตรฐานของสภาเด็กและเยาวชนไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการ องค์กร ด้านการดำเนินงาน ด้านคุณภาพในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) **ด้านการจัดการองค์กร** สภาเด็กและเยาวชนมีความชัดเจนในการได้มาของคณะบริหาร มีการกำหนดแผนงานโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีระเบียบ ข้อบังคับ การเงินและบัญชี และการบริหารงานตามโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย มีการประชุมและรายงานผลการดำเนินงาน

(2) **ด้านการดำเนินงาน** สภาเด็กและเยาวชนมีการดำเนินงานตามโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ระเบียบ ข้อบังคับ ตามแนวทางในการจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ การประสานเครือข่าย มีฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชน การจัดระบบงานสารบรรณ การระดมทรัพยากร การส่งเสริมความร่วมมือระดับสากล เช่น จัดทำฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชน จัดทำสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ จัดให้มีการประชุมคณะบริหาร สภาเด็กและเยาวชนเพื่อกำหนดแผนงานการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ประสานเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค พร้อมเสนอหน่วยงาน พมจ./อปท./สท. รับทราบผลการดำเนินงาน ตลอดจนการให้ความรู้หรือจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนระหว่างประเทศ เป็นต้น

(3) **ด้านคุณภาพในการดำเนินงาน** สภาเด็กและเยาวชนมีการจัดทำการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกและองค์กรเครือข่าย ในการประสานงาน การทำกิจกรรม การถอดบทเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว เช่น การดำเนินกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ การจัดให้มีการถอดบทเรียน เป็นต้น

(4) **ด้านการมีส่วนร่วม** สภาเด็กและเยาวชนมีบทบาทของเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ โดยส่งเสริมการมีบทบาทในชุมชนของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และสภาเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน หนึ่ง บทบาทในชุมชนของเด็กและเยาวชนนั้น โดยให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับสภาเด็กและเยาวชน เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ทั้งภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายเยาวชน และ การส่งเสริมให้สภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ตระหนักถึงการเป็นผู้มีจิตอาสา ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เป็นต้น

สำหรับความแตกต่างระหว่างสภาเด็กและเยาวชนกับเครือข่ายเด็กและเยาวชน กล่าวได้ว่า สภาเด็กและเยาวชนเป็นกลไกของเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย กล่าวคือ สภาเด็กและเยาวชนถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 สภาเด็กและเยาวชนมีโครงสร้างเชื่อมโยงกันทั่วประเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ตลอดจนร่วมป้องกัน แก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ในขณะที่เครือข่ายเด็กและเยาวชนเป็นกลไกของเด็กและเยาวชนที่ได้มีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน แต่เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลเพื่อประสานงานระหว่างเด็กและเยาวชนกลุ่มต่างๆ และเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น เสนอข้อเสนอแนะและความต้องการของเด็กและเยาวชนเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในปีงบประมาณ 2562 กรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้รับงบประมาณ (งบอุดหนุน) สำหรับในการสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ชุมชน และ

สังคม ภายในวงเงิน 213,365,000 บาท เพื่อให้สภาเด็กและเยาวชนจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ภายใต้บริบทที่เหมาะสมกับพื้นที่ในจังหวัด รวมทั้งสิ้น 1,272 กิจกรรม ผลการดำเนินงานพบว่า กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้ร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ จำนวน 8,780 แห่ง (ตำบล/เทศบาล 7,774 แห่ง, อำเภอ 878 แห่ง, เขต (กรุงเทพมหานคร) 50 แห่ง, จังหวัด 76 จังหวัด, กทม. 1 แห่ง และแห่งประเทศไทย 1 แห่ง) โดยสภาเด็กและเยาวชนได้ขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย กิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด เช่น การประชุมคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน การประชุมสามัญประจำปีในระดับต่างๆ การจัดสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และกิจกรรมสร้างสรรค์ตามบริบทของพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็ก เยาวชน ชุมชน และสังคม อาทิ เช่น การรณรงค์ยุติความรุนแรง การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน การป้องกันปัญหายาเสพติด การป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน สื่อสร้างสรรค์ และจิตอาสา โดยบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน โดยสภาเด็กและเยาวชนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อองค์ความรู้ด้านต่างๆ นอกจากนี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ยังส่งเสริมบทบาทและระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยบูรณาการกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายและภาคส่วนต่างๆ อาทิ หอการค้าจังหวัด มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เป็นต้น

3.1.1 ผลงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนระดับต่างๆ

กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ ได้แก่ สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เพื่อให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางและกลไกประสานความร่วมมือองค์กรภาคีเครือข่าย ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มของเด็กและเยาวชนในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในทุกระดับ ของชุมชน โดยขับเคลื่อนการเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชน การจัดสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ การจัดพื้นที่สร้างสรรค์ การสนับสนุนงบประมาณให้กับสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับในการทำกิจกรรมในพื้นที่ เป็นต้น (กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน, 2563)

ในปี 2559 กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้ขอแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับประโยชน์สูงสุดและทั่วถึง โดยได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2560 โดยกำหนดให้มีสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับเพื่อเป็นกลไกของเด็กและเยาวชนในการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ทั้งในระดับจังหวัดและระดับชาติ และนำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับชาติต่อไป โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชนได้ร่วมกับ ทีมงานบูรณาการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทุกจังหวัด (ONE HOME) บ้านพักเด็กและครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด นายอำเภอ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนเรียบร้อยแล้ว จำนวน 8,780 แห่ง ดังนี้ (กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน, 2563)

(1) สภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล จำนวน 7,774 แห่ง (กระทรวงมหาดไทย ได้มีประกาศเรื่องการยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลวังเหนือกับเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง เป็นเทศบาลตำบลวังเหนือ เนื่องด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลวังเหนือมีจำนวนประชากรไม่ถึง 2,000 คน โดยให้พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังเหนือที่ยุบไปรวมเป็นพื้นที่ของเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป)

(2) สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ	จำนวน	878	แห่ง
(3) สภาเด็กและเยาวชนเขต	จำนวน	50	แห่ง
(4) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด	จำนวน	76	แห่ง
(5) สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร	จำนวน	1	แห่ง
(6) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย	จำนวน	1	แห่ง

สำหรับการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนในภาพรวม ประกอบด้วย การประสานงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชนแต่ละระดับ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของเด็กและเยาวชน ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ด้านวิชาการ การศึกษา สุขภาพ กีฬา อาชีพ และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน ส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างสอดคล้อง กับความรู้ความสามารถที่พัฒนาไปตามวัยของเด็กหรือเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและ เยาวชน การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรม ทำการรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ หรือประเมินเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ เพื่อส่งต่อข้อมูลดังกล่าว ให้กับสภาเด็กและเยาวชนในระดับถัดขึ้นไป โดยสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยนำเสนอต่อ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) รวมถึงเสนอความเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ โดยสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยจะรวบรวมข้อมูลเพื่อร่วมกำหนดแนวทาง นโยบาย แผนงาน งบประมาณของต่อหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน อีกทั้งเสนอแนะและให้ความเห็นต่อสภาเด็กและเยาวชนในระดับถัดขึ้นไปเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนา เด็กและเยาวชนในท้องถิ่น เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ และออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ โดยให้ คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนแต่ละระดับ ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับข้อบังคับของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และให้สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยจัดทำประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทการดำเนินงานในการสะท้อนความก้าวหน้าของการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ในปี 2562 นั้นสามารถสรุปและสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและการผลักดันจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหลัก ร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยในการขับเคลื่อนและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การสนับสนุนงบประมาณที่สามารถกระจายโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดการขยายผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมไปยังสภาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ในทุกพื้นที่ได้ ทั้งในระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับเขต ระดับจังหวัด รวมถึงระดับกรุงเทพมหานคร และสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ทำให้เห็นว่าการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนได้รับการ

ผลักดันและเข้าถึงกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ร่วมขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ พัฒนาการดำเนินงานภายในพื้นที่ของตนเองได้สืบไป อีกทั้งสามารถประสานความร่วมมือและเกิดการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานความร่วมมือในระดับพื้นที่จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งการบูรณาการความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน ตลอดจนภาคประชาสังคมและภาคชุมชนร่วมด้วย ซึ่งการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยและสภาเด็กและเยาวชนจากทั่วทุกพื้นที่ จากทุกภาคส่วนในปีงบประมาณ 2562 นี้ ได้สะท้อนการเป็นตัวแทนกำลังหลักร่วมขับเคลื่อนและเป็นกระบอกเสียงสะท้อนคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในระดับประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น ผ่านการส่งเสริมทักษะ ความสามารถ ความเป็นผู้นำ ความกล้าแสดงออกซึ่งเกิดประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางสังคมต่างๆ รวมถึงสังคมและประเทศไทยสืบไป

3.1.2 ความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้ดำเนินโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ (ตำบล เขต อำเภอ จังหวัด และแห่งประเทศไทย) และเสริมสร้างความเข้มแข็งของสภาเด็กและเยาวชนให้สามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนตามมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม ภายใต้งบประมาณ จำนวน 200,030,000 บาท (สองร้อยล้านสามหมื่นบาทถ้วน) และค่าเป้าหมาย จำนวน 165,000 คน เมื่อพิจารณาค่าการลงทุนรายคนพบว่า มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยในการจัดกิจกรรมเป็นจำนวนเงินประมาณ 1,212.30 บาท (หนึ่งพันสองร้อยสิบสองบาทสามสิบสตางค์)

นอกจากนี้ ได้ดำเนินโครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด เพื่อส่งเสริมให้สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ เครือข่ายเด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวังการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน มีทัศนคติ จิตสำนึก ค่านิยม ในความซื่อสัตย์สุจริต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต รวมทั้งการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้งบประมาณ 13,335,000 บาท (สิบสามล้านสามแสนสามหมื่นห้าพันบาทถ้วน) และค่าเป้าหมาย จำนวน 23,000 คน เมื่อพิจารณาค่าการลงทุนรายคน พบว่า มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยในการจัดกิจกรรมเป็นจำนวนเงินประมาณ 579.80 บาท (ห้าร้อยเจ็ดสิบเก้าบาทแปดสิบสตางค์)

ตารางที่ 18 แสดงการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการของสภาเด็กและเยาวชน

โครงการ	ระดับสภาเด็กและเยาวชน	งบประมาณปี 2562	
		แหล่ง	เป็นเงิน
โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน	1. สภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล (7,774 แห่ง)	20,000 บาท	155,480,000
	2. สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ (878 อำเภอ)	30,000 บาท	26,340,000
	3. สภาเด็กและเยาวชนเขต (50 เขต)	30,000 บาท	1,500,000
	4. สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด (76 จังหวัด)	จังหวัดละ 100,000 – 320,000 บาท	11,680,000
	5. สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร (1 แห่ง)	500,000 บาท	500,000
	6. สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (1 แห่ง)	680,000 บาท	680,000
	7. จัดกิจกรรมป้องกันเอดส์/อนามัยเจริญพันธุ์ (77 จังหวัด)	50,000 บาท	3,850,000
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			200,030,000

ตารางที่ 18 (ต่อ)

โครงการ	ระดับสภาเด็กและเยาวชน	งบประมาณปี 2562	
		แหล่งละ	เป็นเงิน
โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด	1. สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ (878 อำเภอ)	12,500 บาท	10,975,000
	2. สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด (76 จังหวัด)	30,000	2,228,000
	3. สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร (1 แห่ง)	30,000	30,000
	4. สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (1 แห่ง)	50,000	50,000
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			13,335,000

ตารางที่ 19 การจัดสรรงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ปี 2562 และปี 2563

- 3-5 อำเภอ จังหวัดละ 100,000 บาท	- 6-8 อำเภอ จังหวัดละ 120,000 บาท
- 9-11 อำเภอ จังหวัดละ 140,000 บาท	- 12-14 อำเภอ จังหวัดละ 170,000 บาท
- 15-17 อำเภอ จังหวัดละ 190,000 บาท	- 18-20 อำเภอ จังหวัดละ 210,000 บาท
- 21-25 อำเภอ จังหวัดละ 230,000 บาท	- 26 อำเภอ จังหวัดละ 260,000 บาท
- 32 อำเภอ จังหวัดละ 320,000 บาท	

อย่างไรก็ตาม ในปี 2562 ทางสภาเด็กและเยาวชนได้สะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน ดังนี้

จุดแข็งที่พบ คือ สภาเด็กและเยาวชนสามารถจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีหน่วยงานที่ดูแล มีโครงสร้างการดำเนินงานที่เป็นระบบ อีกทั้งคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนมีองค์ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน เข้าใจในระบบราชการและสามารถบริหารจัดการด้านการเงินได้

จุดอ่อนที่พบ คือ การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนยังขาดการประชาสัมพันธ์องค์การให้เป็นที่รู้จัก ส่งผลให้การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ อาจมีเพียงแค่วงกลมเด็กและเยาวชนที่รับทราบการดำเนินงานกิจกรรมในปีก่อนหน้า รวมถึงยังขาดการประสานระหว่างองค์กรทั้งในระดับประเทศ จังหวัด เขต ตำบล อำเภอในระดับพื้นที่ต่างๆ จึงทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า อีกทั้งพบว่าโครงสร้างการทำงานในระดับพื้นที่ยังขาดกลไกการดำเนินงานที่ยังไม่ชัดเจน ทางสภาเด็กและเยาวชนบางจังหวัดไม่สามารถปฏิบัติตามข้อบังคับของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยได้ ในด้านบทบาทการดำเนินงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชนกับกรมกิจการเด็กและเยาวชนเองยังพบข้อจำกัดในเรื่องของการทำงานที่เกิดความซ้ำซ้อน ทำให้การดำเนินงานมีติดขัดหรือไม่มีข้อกำหนด หรือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ในด้านการสร้างความเข้าใจของประมวลจริยธรรมและข้อบังคับของสภาเด็กและเยาวชนยังขาดการสร้างการรับรู้และการทำความเข้าใจร่วมกัน ในด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงานของสภาเด็กและเยาวชนนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงชุดคณะผู้บริหารและกรรมการในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนค่อนข้างบ่อย ส่งผลให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง และในระดับบุคคลพบว่าผู้ปฏิบัติงานภายในสภาเด็กและเยาวชนที่ได้รับตำแหน่งบางรายไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง

โอกาสที่พบ คือ การปฏิบัติงานของสภาเด็กและเยาวชนได้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอื่นๆ ทำให้เกิดการประสานงานร่วมในการผลักดัน ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน ตลอดจนเกิดเป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ จากทุกภาคส่วนในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับพื้นที่

อุปสรรคในการดำเนินงาน คือ องค์กรภายนอกยังไม่เข้าใจบทบาทการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนส่งผลให้การดำเนินงานไม่ราบรื่นหรือติดขัดบางครั้ง ด้านเจ้าหน้าที่ที่ดูแลสภาเด็กและเยาวชนในทุกระดับยังไม่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความสามารถหรือแสดงออกทางความคิดได้อย่างเปิดกว้างและเต็มที่ รวมถึงยังมีการใช้ถ้อยคำที่รุนแรงหรือไม่เป็นกันเองส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่บั่นทอนและถูกลดความมุ่งมั่นในการทำงาน ตลอดจนบ้านพักเด็กและครอบครัวบางจังหวัดไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือในการออกหนังสือจากสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย รวมถึงไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบที่กำหนด ตลอดจนในบางพื้นที่ไม่สนับสนุนกิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชนจัดทำขึ้นทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้

จากความสำเร็จ ความก้าวหน้า จุดแข็ง โอกาส จุดอ่อนและอุปสรรคในข้างต้น ซึ่งเป็นเสียงสะท้อนจากผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยและทุกพื้นที่ทั่วประเทศนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจและความพยายามในการดำเนินและขับเคลื่อนงานของสภาเด็กและเยาวชนจากบริบทและสถานการณ์ทางสังคมของแต่ละบริบทและพื้นที่ที่แตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายเดียวกันในการผลักดัน ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะ ศักยภาพ ความสามารถของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ตลอดจนเป็นพื้นที่ทางสังคมที่สร้างขึ้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงพบข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า หน่วยงานหลักตลอดจนหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับเขต อำเภอ ตำบลหรือในระดับพื้นที่เอง ควรมีการรับฟัง แลกเปลี่ยน พูดคุย สร้างความเข้าใจและสะท้อนปัญหาจากความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน ร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนของแต่ละพื้นที่ร่วมด้วย เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาและสะท้อนผลการดำเนินความร่วมมือระหว่างกันให้เกิดการพัฒนา ต่อยอดหรือสามารถสร้างจุดร่วม จุดเด่น และอุดช่องว่างจากปัญหาและอุปสรรคให้คลี่คลายได้ เพื่อให้ท้ายที่สุดแล้วการดำเนินงานยังคงสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุดมากยิ่งขึ้น

3.1.3 การมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน หมายถึง การมีบทบาทของเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับได้ขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย กิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด เช่น การประชุมคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน การประชุมสามัญประจำปีในระดับต่างๆ การจัดสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และกิจกรรมสร้างสรรค์ตามบริบทของพื้นที่เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็ก เยาวชน ชุมชน และสังคม เช่น การรณรงค์ยุติความรุนแรง การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน การป้องกันปัญหายาเสพติด สื่อสร้างสรรค์ และจิตอาสา โดยมีการบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ประกอบด้วยโครงการและกิจกรรม ดังนี้

(1) **กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชน และสังคม** ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชนลงไปให้ความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มทักษะ (เป็นการเข้าค่ายอบรม) ให้กับเด็กและเยาวชนในเรื่องต่างๆ เช่น ฟังสอนน้องให้อ่านหนังสือ การฝึกทักษะด้านกีฬา การให้ความรู้ในเรื่องยาเสพติด การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การป้องกันหรือสร้างเข้าใจในเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน การเป็นตัวแทนร่วมหารือเรื่องทรงผมเด็กนักเรียนร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

(2) **กิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนให้มีความเข้มแข็ง** ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชน จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนให้มีความเข้มแข็ง เช่น การประชุม คณะบริหาร การประชุมสามัญประจำปี การจัดสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนระดับภาคและระดับชาติ การเข้าร่วมเวที สัมมนาวิชาการระดับชาติ เรื่องความปลอดภัยบนท้องถนน ครั้งที่ 14 กิจกรรมให้ความรู้เรื่องพระราชบัญญัติส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฯ โครงการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน 4 ภูมิภาค การจัดเวทีสิทธิเด็ก การพัฒนาศักยภาพ การทำงานเป็นทีม การบริหารองค์กรที่ดี เป็นต้น

(3) **กิจกรรมด้านการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหาลูก เยาวชน และสังคม** ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรม ที่สภาเด็กและเยาวชนเข้าไปร่วมรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ให้สังคมช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและ เยาวชนในเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน การต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ โดยผ่านหลายช่องทาง เช่น ในรูปแบบ การเดินรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมีเดียต่างๆ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

(4) **กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ** ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชน ดำเนินการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเด็กแห่งชาติ วันเยาวชนแห่งชาติ วันเอ็ดสโลก วันยาเสพติด วันวาเลนไทน์ วันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

(5) **กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชน นำเด็กและเยาวชนเข้าไปจัดกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การไปปลูกป่าชายเลน การปลูกต้นไม้ เพื่อพ่อหลวง การเก็บขยะมูลฝอย การทำผ่ายชะลอน้ำ เป็นต้น

(6) **กิจกรรมด้านประเพณี/ศิลปะ/วัฒนธรรม** ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชน นำเด็กและเยาวชนเข้าร่วมอนุรักษ์ประเพณี/ศิลปะ/วัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมวันสงกรานต์ การรดน้ำ ดำหัวผู้ใหญ่ การแห่เทียนเข้าพรรษา การฝึกฟ้อนรำต่างๆ ประเพณีบวชป่า (พิธีบวชต้นไม้) เป็นต้น

(7) **กิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์หรือจิตอาสา** ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชน นำเด็กและเยาวชนไปบำเพ็ญประโยชน์หรือจิตอาสา เช่น การซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ/ผู้ด้อยโอกาส การทำ ความสะอาดวัด/โรงเรียน เป็นต้น

(8) **กิจกรรมด้านอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น** ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชนนำ เด็กและเยาวชนเข้าอบรมฝึกอาชีพ และร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย เช่น การฝึกทอผ้าไหม การฟ้อนรำ การทำอาหารหรือขนมไทยโบราณ การปลูกยาสมุนไพร เป็นต้น

(9) **การเข้าร่วมงานในเวทีระดับนานาชาติ** เช่น การเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนเข้าร่วมการประชุมสภา เยาวชน (Youth Council) แห่งการประชุมว่าด้วยการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ และมาตรการสร้างความไว้วางใจ ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย (CICA) การประชุม ECOSOC Youth Forum ของคณะมนตรีเศรษฐกิจและ สังคมแห่งสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา และการประชุม Asia Pacific Youth Forum: Youth at the front of the HIV response ทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เป็นต้น

งบประมาณ ปี 2562 (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 - 30 กันยายน 2562)

1 โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน

รวมทั้งสิ้น 200,030,000 บาท

2 โครงการเยาวชนไทย หัวใจใสสะอาด

รวมทั้งสิ้น 13,335,000 บาท

กิจกรรม : รวมทั้งสิ้น 20,201 กิจกรรม

รูปที่ 21 ภาพสรุปการใช้งบประมาณและการดำเนินโครงการของสภาเด็กและเยาวชนปีงบประมาณ 2562

สภาเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเอง รวมถึงเด็กและเยาวชนในพื้นที่ในด้านกระบวนการตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างสร้างความสัมพันธ์ที่ดี รู้จักและเข้าใจตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับอารมณ์ ทั้งนี้ สภาเด็กและเยาวชนได้มีการบูรณาการ ทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยได้รับการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และองค์ความรู้ด้านต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันอันจะทำให้สภาเด็กและเยาวชน ของยั่งยืนเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติต่อไปในอนาคต (กลุ่มกิจการสภาและ เครือข่ายเด็กและเยาวชน, 2563)

3.2 เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่

เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ นับว่าเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาชุมชนและสังคม ให้สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ตรงตามความเป็นจริง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ (1) เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือจากองค์กรหรือภาคีภายนอก และ (2) เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยเด็กและเยาวชนเอง ดังนี้

3.2.1 เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือจากองค์กรหรือภาคีภายนอก ปรากฏตัวอย่างดังนี้

1) เครือข่ายเด็กและเยาวชนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ตามสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ปัจจุบันมีเด็กไทยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 25 ปี จำนวนมากกว่า 25 ล้านคน โดยร้อยละ 80 อยู่ภายใต้ความคุ้มครองจากระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องให้ความสำคัญในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ประสบกับปัญหาและไม่สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานด้านต่างๆ ในสังคม ตลอดจนต้องการความช่วยเหลือจากสังคมอย่างมาก เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ ประกอบด้วย เครือข่ายแรงงานเด็ก เด็กถูกทอดทิ้งและเด็กกำพร้า เด็กไร้บ้าน เด็กในชุมชนแออัดชุมชนเมือง เด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อเอชไอวี เด็กชนเผ่าและชาติพันธุ์ เด็กและเยาวชนที่ตั้งครรภ์นอกสมรส และเด็กและเยาวชนพิการ

เครือข่ายเด็กและเยาวชน เป็นอีกหนึ่งเครือข่ายที่มีความสำคัญ และอยู่ในเครือข่าย 9 ด้านตาม พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพเด็กและเยาวชน ได้มีการรวมตัวกันในรูปของชมรม มูลนิธิ และองค์กร เพื่อทำกิจกรรมต่างๆอยู่ทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้นสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จึงได้เริ่มดำเนินการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายเด็กและเยาวชนจำนวน 20 กว่าองค์กร ทั้งในกรุงเทพมหานครและภูมิภาค รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรด้านเด็กและเยาวชน นับตั้งแต่เดือนกันยายน 2547 จนถึงปัจจุบัน โดยในการหารือร่วมกันได้มีข้อเสนอว่า ยังมีเด็กและเยาวชนอีกเป็นจำนวนมาก ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของรัฐ หรือยังไม่ได้รับความสะดวกในการเข้ารับบริการด้านสุขภาพ รวมทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิที่พึงได้รับ ตาม พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และสิทธิที่พึงได้รับเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อีกด้วย ดังนั้นสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จึงได้จัดการอบรมความรู้ความเข้าใจในหลักประกันสุขภาพให้แก่แกนนำเครือข่ายเด็กและเยาวชน และสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักประกันสุขภาพของเครือข่ายเด็กและเยาวชนเพื่อขยายผลความรู้ความเข้าใจหลักประกันสุขภาพให้แก่สมาชิกในพื้นที่ การเข้าถึงบริการ รวมทั้งการเผยแพร่หลักประกันสุขภาพผ่านสื่อวิทยุชุมชนและอินเทอร์เน็ตโดยเครือข่ายเด็กและเยาวชนในระยะต่อไป ในปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา สำนักงานได้จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อกระตุ้นการบริการส่งเสริมสุขภาพที่สำคัญ ซึ่งยังดำเนินการไม่ครอบคลุมประชาชนไทยทุกคน ภายใต้ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมไปถึงกลุ่มเด็กและเยาวชน ได้แก่ โครงการการจัดบริการเคลื่อนที่เพื่อป้องกันฟันผุ, โครงการบริการตรวจคัดกรองโรคขาดไทรอยด์ในทารกแรกเกิด และการให้อาหารเสริมในเด็กเพื่อป้องกันปัญหาความบกพร่องทางสมอง การให้ยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กเพื่อป้องกันภาวะโลหิตจางในเด็ก (สำนักงานหลักประกันสุขภาพ, 2560)

2) สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย (TYI)

สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย (TYI) เดิมชื่อเครือข่ายยุวทัศน์ กรุงเทพมหานคร (YNET) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2554 มีภารกิจเริ่มแรก คือการปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ภาคกลางและภาคใต้ โดยปฏิบัติงานในรูปแบบ "จิตอาสา" ต่อมาในปี 2555 เครือข่ายยุวทัศน์ กรุงเทพมหานคร ได้รับการรับรองให้เป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรม จากกรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม ภายใต้พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 จึงทำให้มีภารกิจส่งเสริมงานด้านศิลปะ วัฒนธรรมในมิติต่างๆ ทั้งการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม และด้านการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ตามนโยบาย "จัดสื่อ ร้าย ขยายสื่อดี" ของกระทรวงวัฒนธรรม

ในปี 2560 มติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเครือข่ายยุวทัศน์ กรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 3/2560 เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2560 กำหนดให้มีการแก้ไขระเบียบเครือข่ายยุวทัศน์ กรุงเทพมหานคร เพื่อยกระดับหน่วยงานให้เป็นหน่วยงานทางวิชาการและสนับสนุนการทำงานด้านนโยบายการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน จึงมีผลทำให้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น "สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย" โดยมีวิสัยทัศน์องค์กร คือ "สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย มุ่งมั่นสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนไทย ก้าวไกลสู่พลโลก"

ในปี 2562 สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย ได้ดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายโดยสามารถจำแนกกลุ่มกิจกรรมออกเป็น 2 ด้านดังนี้

(1) โครงการหรือกิจกรรมด้านวิชาการ การประชุมและการอบรม ประกอบด้วย การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาเครือข่ายเยาวชนผู้รับทุนสนับสนุนการดำเนินงาน ของภาคีเครือข่ายเด็กและเยาวชน จำนวน 6 หน่วยงาน ณ โรงแรมกานต์มณี พาเลซ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์สังคมและการรู้เท่าทันสื่อสำหรับเด็กและเยาวชน มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วมกว่า 90 คน ใน 5 จังหวัดภาคใต้ อาทิ จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล และสงขลา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนสู่ผู้นำการลดปัจจัยเสี่ยง การจัดเวทีเสวนา "นโยบายสาธารณะเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนไทยจากการพนัน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อเสนอจากเด็กและเยาวชนต่อการลดผลกระทบจากการพนันให้ผู้แทนพรรคการเมือง ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคเพื่อไทย และพรรคภูมิใจไทย การประชุมรับฟังความคิดเห็นของแกนนำ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส) และมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ จัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นของแกนนำเครือข่ายเยาวชนอาชีวศึกษาเพื่อลดการเจ็บตายบนท้องถนน การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศ ณ สิงคโปร์ ซึ่งเป็นจัดกิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานด้านสุขภาพเด็กและเยาวชน ระหว่างประเทศไทย กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ในหัวข้อ "การควบคุมบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า" ซึ่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นประเทศต้นแบบในการดูแลและคุ้มครองสุขภาพของผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ การประชุมเยาวชนอาเซียน ระหว่างประเทศไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการประชุม Thai-Lao, Youth Forum For Anti Drugs ว่าด้วยหัวข้อ "การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด" ระหว่างเครือข่ายเยาวชนไทย และเยาวชน สปป.ลาว ทั้งนี้กิจกรรมจัดขึ้นโดย สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส) และศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน จังหวัดชลบุรี กิจกรรมการเข้าร่วมแสดงความยินดีกับ ดร.สาธิต ปิตุเตชะ ในฐานะที่ได้รับการโปรดเกล้าแต่งตั้งตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยมีการวางเป้าหมายให้สถาบันยุวทัศน์มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพในพื้นที่ร่วมด้วย กิจกรรมพลเมืองคนรุ่นใหม่ มีวินัย รักถิ่นฐาน โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายเด็กและเยาวชน จากทั่วประเทศไทยกว่า 100 คน มาร่วมแสดงความ

คิดเห็นด้านการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านการขับเคลื่อนในประเด็น "วินัย และรักถิ่นฐาน" โดยข้อเสนอทั้งหมดจะถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวยังได้รับการเผยแพร่ผ่านรายการ "เดินหน้าประเทศไทย" ในวันพฤหัสบดีที่ 7 มีนาคม 2562

(2) โครงการหรือกิจกรรมด้านการส่งเสริม ความสามารถ เพิ่มพูนศักยภาพผ่านทักษะชีวิต ประกอบด้วย โครงการรณรงค์สพอตรณรงค์ Gen Z รู้ทันบุหรี่ไฟฟ้า "สูบแล้วได้อะไร" รางวัลชมเชย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชื่อผลงาน "สูบแล้วได้อะไร" ในโครงการ "ประกวดสพอตรณรงค์ Gen Z รู้ทันบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อการไม่สูบบุหรี่เนื่องในวันงดสูบบุหรี่โลก ปี 2018" โดยสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย และมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ชื่อผลงาน "ไม่เพิ่มเท่ากับลด" รางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ 1 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) ชื่อผลงาน "เท่าจะตาย" รางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ 2 จากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม บริหารธุรกิจ (SBAC) สะพานใหม่ และผลงาน "จะสูบอะไรก็ตายเหมือนกัน" รางวัลชนะเลิศ จากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย การจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาศักยภาพแกนนำเด็กและเยาวชนรู้เท่าทันปัญหาสังคม กิจกรรม "ขับขี่ปลอดภัย ถือใบ ใส่หมวก" ร่วมกับ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยบนถนน (ศวปถ.) ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) จัดกิจกรรมสร้างกระแสนรณรงค์ใหม่ใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย การแถลงข่าวเปิดตัว "สื่อสร้างสรรค์ รู้เท่าทันพนันรอบตัว" โดยมีนักเรียนและนักศึกษาเข้าร่วมโครงการกว่า 120 คน อาทิ นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม บริหารธุรกิจ (SBAC) สะพานใหม่ และวิทยาเขตนนทบุรี และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จัดโดยสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย (ยท) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2562 หัวข้อปกป้องเด็กและเยาวชนจากการพนัน และครอบครัวสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย สวัสดิ์ปีเก่า 2562 ต้อนรับปีใหม่ 2563 ครอบครัวสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย (สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย, 2562) เป็นต้น

3) เครือข่าย 20 จังหวัดสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน

ในปี 2562 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) องค์การช่วยเหลือเด็ก (Save the Children) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (สอ.) และภาคีเครือข่าย 20 จังหวัด สร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง น่าน แพร่ สุโขทัย พิษณุโลก ขอนแก่น มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี นครราชสีมา กาญจนบุรี นครนายก ระยอง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต ยะลาและสงขลา ดำเนินการโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา โดยการระดมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา อายุระหว่าง 2-21 ปี โดยทั้ง 20 จังหวัด จะใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศเชื่อมฐานทะเบียนราษฎร์ของกระทรวงมหาดไทย กับข้อมูลเด็กปฐมวัยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงข้อมูลเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและข้อมูลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อคัดกรองรายชื่อเด็กและเยาวชนนอกระบบให้เป็นข้อมูลปัจจุบันเพื่อทำการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนนอกระบบให้ได้รับการศึกษาเป็นรายบุคคล เนื่องจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) นำร่องช่วยเหลือเด็กและเยาวชน 5,000 คนแรก หลังพบว่า ปี 2562 มีเด็กนอกระบบมากกว่า 8 แสนคนใน 20 จังหวัดนำร่อง จึงเชิญชวนสังคมไทย และภาคีเครือข่ายร่วมบริจาค ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาและหลุดพ้นจาก 3 วงจรเสี่ยงที่อันตรายต่อเด็กและเยาวชน ได้แก่ งานที่เป็นอันตรายและมีรายได้ต่ำ การค้าประเวณีและเป็นยวอาชญากร

ในวันที่ 21 กันยายน 2562 ณ สยามแสควร์วันจึงได้มีการเปิดตัวความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในโครงการรณรงค์ “เด็กไร้...ได้เรียน เราจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” เพื่อค้นหาและช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนนอกระบบได้มีโอกาสกลับเข้าสู่เส้นทางการศึกษาอีกครั้ง ซึ่งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้จัดสรรงบประมาณนำร่องเพื่อช่วยเหลือเด็กนอกระบบกลุ่มแรกจำนวน 5,000 คน คนละ 4,000 บาท (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2562)

3.2.2 เครื่องช่วยเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยเด็กและเยาวชนเอง ปรากฏตัวอย่างดังนี้

1) เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง (Ton-kla Indigenous Children and Youth Network)

เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี 2556 จากการสนับสนุนของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (ศ.ว.ท./IMPECT) ในช่วงที่ดำเนินการทบทวนโครงการ 2556 (PEICY) โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และกระบวนการทบทวนและปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PLA-PLR) ซึ่งมีแกนนำเด็กและเยาวชนร่วมกับแกนนำชุมชนเป็นพี่เลี้ยงในกระบวนการทบทวนกิจกรรมของชุมชนตนเอง หลังจากนั้นแกนนำเด็กและเยาวชนแต่ละชุมชนได้นำผลการทบทวนมานำเสนอและแลกเปลี่ยนใน “เวทีมหกรรมการศึกษาชนเผ่าพื้นเมือง” และต่อมาเมื่อวันที่ 14-15 ตุลาคม 2556 แกนนำเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองทั้ง 9 กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือตอนบน ได้แก่ กะเหรี่ยง คะฉิ่น ดาราอาง ม้ง เมี่ยน ลาหู่ ลีซู ละเวือะ และอาข่า ได้เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (ICE)” ทำให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี ความคิด มุมมองทัศนคติ ทั้งในระดับบุคคล และกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าของตนเอง

กลุ่มเด็กและเยาวชนจึงมีความเห็นร่วมกันจัดตั้งเครือข่ายของเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองขึ้นมา เพื่อเป็นพื้นที่การพบปะและเป็นกลไกของกลุ่มในการทำงานประเด็นร่วมของกลุ่ม โดยในระยะแรกใช้ชื่อว่า “เครือข่ายต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง” (Tonkla Indigenous Youth Network – TKN) ขึ้น จากนั้นเครือข่ายได้วางแผนงาน และจัดกระบวนการให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับและมีการพัฒนาโครงสร้างจัดทำยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบันได้มีการปรับชื่อเครือข่ายเป็น “เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง” (Ton-Kla Indigenous Children and Youth Network- TKN) ซึ่งเป็นชื่อทางการที่ใช้ในการขับเคลื่อนงานจนถึงทุกวันนี้ โดยมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน คือ เด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการเรียนรู้ ส่งต่อและเผยแพร่วิถีวัฒนธรรมได้อย่างภาคภูมิใจ และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสันติ ภายใต้เป้าหมาย 4 ประการ คือ

- (1) เด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองมีศักยภาพในการสืบทอด ถ่ายทอดและเผยแพร่วิถีวัฒนธรรมของตนเองได้
- (2) เด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมืองเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต
- (3) เด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง เข้าถึงสิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียม
- (4) เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมืองเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและมีความยั่งยืน (เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง, 2563)

โดยในปี พ.ศ. 2562 เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง ดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- (1) การประกวดในวันชนเผ่าพื้นเมือง ประจำปี 2562 ภายใต้หัวข้อ “ความสำคัญของภาษาชนเผ่าพื้นเมือง” เพื่อเป็นการสื่อสารสังคมให้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของภาษาชนเผ่าพื้นเมือง

(2) วันชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ประจำปี 2562 เป็นการจัดงานรณรงค์และเฉลิมฉลองเนื่องในวันชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ประจำปี 2562 และสมัชชาระดับชาติว่าด้วยชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 4 “ภาษาแม่ ภาษาเรา ภาษาโลก” ระหว่างวันที่ 8-10 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

(3) Regional Training on Youth Leadership and Youth Conference in Chiang Mai, Thailand, from 5-12 June

(4) ตามหาความยุติธรรม..แม่นาปอย (คดีชัยภูมิ) และแม่อะหมี่มะ (คดีอาเบ) การยื่นฟ้องต่อศาลแพ่งเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากกองทัพบก ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ทหารทั้งสองคน ฐานละเมิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการรบกวนทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

2) เครือข่ายยุติธรรมเยาวชน (Thai Youth Justice Network)

เครือข่ายยุติธรรมเยาวชน เป็นเครือข่ายที่ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากเห็นว่าเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษจากภาครัฐและภาคสังคม ในฐานะทรัพยากรมนุษย์ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ในทางตรงข้าม หากเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม พวกเขาจะมีส่วนสำคัญในการสร้างปัญหาสังคม ไปลดทอนระดับการพัฒนาประเทศ ซึ่งการคุ้มครองฯ เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยได้รับรองไว้ในปี 2535 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกรอบการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่เสนอโดยสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime: UNODC) เสนอให้มีกระบวนการยุติธรรมพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชน และใช้กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด

โดยโครงการบูรณาการการสร้างเสริมสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในกระบวนการยุติธรรม เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัว กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ “เด็ก เยาวชน ที่กระทำผิดสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้กลับมาเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมได้ ถ้าได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่มีมาตรฐาน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยการบูรณาการภาคีทุกภาคส่วน” การดำเนินงานโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (เครือข่ายยุติธรรมเยาวชน, 2563)

(1) สร้างเสริมและพัฒนาความร่วมมือของเครือข่ายแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และเสริมสร้างสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว ระดับชาติ

(2) พัฒนาระบบการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และเสริมสร้างสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในศาลเยาวชนและครอบครัว

(3) พัฒนาระบบการดำเนินงานด้านจิตสังคมในกระบวนการยุติธรรมเด็กเยาวชนและครอบครัว

3) เครือข่ายเยาวชนพัฒนาบ้านเกิด (PPS)

เป็นองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของนิสิตนักศึกษาและเยาวชนที่เป็นนักกิจกรรมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ จากแนวคิดในการสร้างเครือข่ายนักกิจกรรมในอันที่จะสร้างสรรค์สังคมสำหรับเด็กและเยาวชน ตลอดจนสังคมบ้านเกิดให้มีความน่าอยู่และสงบสุข โดยได้ดำเนินกิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนในทุกรูปแบบภายใต้วัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และบ้าน

เกิดของตน ซึ่งที่ผ่านมาเครือข่ายเยาวชนพัฒนาบ้านเกิดได้จัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะสามารถสร้างสรรค์สังคมที่ดี สังคมสีขาวให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนรักษากฎบ้านเกิด กิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อและสร้างแรงบันดาลใจทางการศึกษา กิจกรรมมอบของขวัญวันเด็กแก่เด็กที่ป่วยในโรงพยาบาลในวันเด็กแห่งชาติ และกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน (เครือข่ายเยาวชนพัฒนาบ้านเกิด (PPS), 2563)

4) เครือข่ายเยาวชนภาคอีสาน (คยอ.)

เครือข่ายเยาวชนภาคอีสาน เกิดขึ้นจากการเชื่อมร้อยเครือข่ายของเยาวชนในเขต 11 จังหวัดภาคอีสาน ใน พ.ศ. 2531 เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานในการทำกิจกรรม และยกระดับศักยภาพของเด็กและเยาวชน ให้เป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะที่ผ่านมาเด็กและเยาวชนมักจะถูกกีดกันไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับผู้ใหญ่ ต่อมามีการขยายและเชื่อมร้อยเครือข่ายมากขึ้น จนปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 19 จังหวัด 1,742 กลุ่ม และดำเนินกิจกรรมภายใต้ขอบเขตดังนี้ งานด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่น งานส่งเสริมอาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ทำให้เด็กและเยาวชนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น งานด้านยาเสพติด ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด ตลอดจนช่วยลดพื้นที่เสี่ยงและ กลุ่มเสี่ยง งานด้านการศึกษา เป็นการยกระดับการเรียนรู้ และส่งเสริมให้มีการศึกษาทางเลือก เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และรู้เท่าทันกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น งานด้านไอที ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชน ตลอดจนพื้นที่ชนบท ให้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน และงานด้านเอดส์ เป็นการให้ความรู้กับเด็ก เยาวชน และชุมชน ในการมีเพศสัมพันธ์ที่ป้องกันและปลอดภัย (มูลนิธิสยามกัมมาจล, 2558)

3.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนไทยในอาเซียนและเวทีนานาชาติ

ในปี 2562 เด็กและเยาวชนไทยได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับอาเซียนและเวทีระดับนานาชาติ ผ่านตัวอย่างกิจกรรมหรือโครงการที่เด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วม ดังนี้

3.3.1 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับอาเซียน มีการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

1) อาเซียนสกุลเกมส์ 2019

กีฬาอาเซียนสกุลเกมส์เป็นหนึ่งในพันธกิจของกรมพลศึกษาที่เน้นเรื่องกีฬาพื้นฐานเป็นหลัก โดยนักกีฬาทั้งหมดที่เข้าร่วมต้องเป็นนักเรียนในโรงเรียนที่รับรองโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอาเซียนสกุลเกมส์เปรียบเสมือน “ซีเกมส์” ในฉบับนักเรียน (บิ๊กเอ็ม, 2562) ซึ่งอาเซียนสกุลเกมส์ ในปี 2562 ถูกจัดขึ้นในชื่อ อาเซียนสกุลเกมส์ 2019 ครั้งที่ 11 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 17-25 กรกฎาคม 2562 ที่เมืองเซมารัง เกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย ประกอบด้วย 9 ชนิดกีฬา ได้แก่ กรีฑา, เซปักตะกร้อ, บาสเกตบอล, แบดมินตัน, เทเบิลเทนนิส, เทนนิส, วอลเลย์บอล, วูตวู และปันจักสีลัต ในครั้งนี้ประเทศไทยส่งตัวแทนนักเรียนไทยและคณะเจ้าหน้าที่เข้าร่วมทั้งสิ้น 252 คน (กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

2) เยาวชนอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Plus Three Youth Environment Forum 2019)

งานเยาวชนอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นในปี 2562 เป็นการจัดงานครั้งที่ 5 ซึ่งถูกจัดขึ้นภายใต้หัวข้อ “Clean up Our Sea, Change Our Future” ในระหว่างวันที่ 8 – 13 กันยายน 2562 ที่ประเทศไทย เพื่อให้เยาวชนเห็นความสำคัญถึงสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะปัญหาขยะทะเล ซึ่งเป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแสดงบทบาทในการป้องกันและแก้ไข รวมทั้งการขยายเครือข่ายเยาวชนอาเซียน และประเทศ +3 (จีน เกาหลี ญี่ปุ่น) โดยก่อนหน้านี้ มีการจัดขึ้นในประเทศ สิงคโปร์ และบรูไน

3.3.2 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับนานาชาติ มีการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

1) โครงการเยาวชนแลกเปลี่ยนเอเชียแปซิฟิก

โครงการเยาวชนแลกเปลี่ยนเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Youth Exchange - APYE) เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้เยาวชนจากเอเชียแปซิฟิกได้เรียนรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) นอกจากนี้เยาวชนจะได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมผ่านการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น ตัวแทนเยาวชนที่ได้รับคัดเลือกจะได้รับโอกาสพิเศษในการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ SDGs ซึ่งโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ของโครงการ 1) ส่งเสริมความเข้าใจของเยาวชนเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และบทบาทต่างๆ ของเยาวชนในการบรรลุผลสำเร็จ 2) เพิ่มความเข้าใจและความร่วมมือกันระหว่างเยาวชนทั่วเอเชียและแปซิฟิกผ่านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การพบปะพูดคุย การเชื่อมโยงเครือข่ายและการเป็นพันธมิตร 3) เสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนในการบรรลุโครงการและกิจกรรมโดยการสนับสนุนผ่านทางเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 4) เพิ่มความแข็งแกร่งในความร่วมมือกันระดับโลกและในระดับภูมิภาคเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และการพัฒนาเยาวชนในทวีปเอเชียและแปซิฟิก 5) ชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการฝึกกำลังของกลุ่มเยาวชนในการตัดสินใจและการลงมือทำให้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้บรรลุผล และ 6) ส่งเสริมกิจกรรมอาสาสมัครของเยาวชน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนให้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นบรรลุผล ทั้งนี้ ภายใต้โครงการที่จัดขึ้นมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของเยาวชน ดังนี้

(1) กิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาความเป็นผู้นำ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เยาวชนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมั่นใจ และแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ อีกทั้งยังมีการฝึกอบรมการทำวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการลงพื้นที่ศึกษาหาข้อมูล โดยกิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างการตระหนักรู้ในการมีส่วนร่วม 2) สร้างความเข้าใจในบริบทของประเทศไทยและบทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีส่วนต่อการสร้างความสำเร็จของ SDGs 3) พัฒนาระบบการคิดและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น และ 4) การสร้างทีมและเครือข่าย

(2) กิจกรรมลงพื้นที่ในชุมชน เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและสำรวจถึงปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ศึกษาและทำงานร่วมกับชุมชน องค์กร หรือกิจการเพื่อสังคมในการพัฒนาชุมชนตามแนวทาง SDGs โดยกิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เรียนรู้จากพื้นที่และสถานการณ์จริง 2) นำทฤษฎีมาใช้ในการปฏิบัติ และ 3) ส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ในโครงการเยาวชนแลกเปลี่ยนเอเชียแปซิฟิกมีดังนี้ 1) ชุมชนบางน้ำผึ้ง จ.สมุทรปราการ 2) โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร 3) ชุมชน อ.คลองใหญ่ จ.ตราด 4) ชุมชนกะตี่จัน-คลองสาน กรุงเทพมหานคร 5) ชุมชนหนองสาหร่าย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี 6) ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง จ.ชลบุรี และ 6) ชุมชนแม่กำปอง จ.เชียงใหม่

ในปี 2562 มีการจัดกิจกรรมเยาวชนแลกเปลี่ยนเอเชียแปซิฟิกขึ้นที่ประเทศไทย ระหว่างวันที่ 6-18 มกราคม 2562 โดยมีทั้งเยาวชนไทยและเยาวชนในแถบเอเชียแปซิฟิกเข้าร่วม ซึ่งกิจกรรมที่เยาวชนได้เข้าร่วม ประกอบด้วย การปฐมนิเทศต้อนรับเยาวชน การสัมมนาเชิงลึกเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สะท้อนบทบาทของเยาวชนที่มีต่อความสำเร็จและบริบทของประเทศไทยบนเส้นทางสู่ความยั่งยืน การศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก กิจกรรมการฝึกอบรมพัฒนาความเป็นผู้นำ การลงพื้นที่ชุมชนงานสัมมนาเยาวชน และการสร้างเครือข่ายการร่วมมือทำงานกันในอนาคต (APYE Thailand, 2019)

2) โครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อผู้นำเยาวชน ณ ประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2562

โครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อผู้นำเยาวชน เป็นโครงการตามนโยบายรัฐบาลประเทศญี่ปุ่น ในรูปของความร่วมมือด้านเทคนิคภายใต้โครงการความร่วมมือกับรัฐบาลประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศญี่ปุ่น เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเยาวชนและมิตรภาพอันดีระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทยโดยองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่น (JICA) ซึ่งรับผิดชอบประสานการดำเนินงานในนามของรัฐบาลญี่ปุ่นและกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานในส่วนประเทศไทย โดยเริ่มต้นโครงการตั้งแต่ปี 2527 และดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในสาขาอาชีพต่างๆ ให้เยาวชนผู้ที่จะเป็นผู้นำการสร้างชาติในอนาคตมีโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะสาขาอาชีพ เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนจากประเทศต่างๆ ซึ่งจะเป็นผู้นำต่อไปในอนาคตได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมชมประเทศญี่ปุ่นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเยาวชนญี่ปุ่น และเป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีและมิตรภาพระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

3.4 บทสรุปการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกจัดตั้งแบบเป็นทางการและมีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ **สภาเด็กและเยาวชน** ซึ่งในปี 2562 เกิดการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ (ตำบล เขต อำเภอ จังหวัด และแห่งประเทศไทย) จำนวน 8,780 แห่ง สภาเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้บริบทที่เหมาะสมกับพื้นที่ในจังหวัดต่าง ๆ โดยใช้งบประมาณ 200,030,000 บาทสำหรับโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน และใช้งบประมาณ 13,335,000 บาทสำหรับโครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด ครอบคลุมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 20,201 กิจกรรม มีผู้เข้าร่วม 165,000 คน อย่างไรก็ตาม ทางสภาเด็กและเยาวชนได้สะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรค จากการดำเนินงานในปี 2562 ดังนี้

- 1) จุดแข็ง คือ สภาเด็กและเยาวชนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีหน่วยงานดูแล มีโครงสร้างเป็นระบบ มีองค์ความรู้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เข้าใจระบบราชการ และจัดการด้านการเงินได้
- 2) จุดอ่อน คือ ขาดการประชาสัมพันธ์องค์กร/การประสานระหว่างองค์กร ในระดับพื้นที่ยังมีการทำงานซ้ำซ้อน เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบ่อย การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง
- 3) โอกาส คือ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอื่นๆ มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือ
- 4) อุปสรรค คือ องค์กรภายนอกยังไม่เข้าใจบทบาทของสภาเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ในทุกระดับยังไม่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่

นอกจากสภาเด็กและเยาวชนแล้ว ยังมี**เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่**ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยจำแนกได้ 2 ประเภท คือ (1) เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือจากองค์กรหรือภาคีภายนอก และ (2) เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยเด็กและเยาวชนเอง ดังนี้

เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือจากองค์กรหรือภาคีภายนอก ได้แก่ เครือข่ายเด็กและเยาวชนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย (TYI) และเครือข่าย 20 จังหวัดสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน

เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยเด็กและเยาวชนเอง ได้แก่ เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง เครือข่ายยุติธรรมเยาวชน เครือข่ายเยาวชนพัฒนาบ้านเกิด (PPS) และเครือข่ายเยาวชนภาคอีสาน (คยอ.)

นอกจากนี้ ยังปรากฏการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในเวทีอาเซียนและนานาชาติ ดังนี้

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับอาเซียน ได้แก่ อาเซียนสกุลเกมส์ 2019 และเยาวชนอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Plus Three Youth Environment Forum 2019)

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับนานาชาติ ได้แก่ โครงการเยาวชนแลกเปลี่ยนเอเชียแปซิฟิก และโครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อผู้นำเยาวชน ณ ประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2562

ส่วนที่ 4

บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชาชนรัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การพัฒนาเด็กและเยาวชนได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินงานเพื่อเด็กและเยาวชนจากหน่วยงานหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนภาคประชาสังคมที่มีการสร้างความร่วมมือระหว่างกันโดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม สร้างศักยภาพให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้ ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งการดำเนินงานที่สอดคล้องต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ.2562 นี้ ครอบคลุมภาคประชาชนรัฐทั้ง 6 ภาคส่วน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจ ภาควิชาการ สื่อ อาสาสมัคร และภาคประชาสังคม โดยการนำเสนอในส่วนนี้ประกอบด้วย 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน 2) องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน 3) ภาควิชาการกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน 4) บทบาทของสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 5) อาสาสมัครกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน 6) ภาคประชาสังคมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน และ 7) การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปรากฏรายละเอียดดังนี้

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทการดำเนินงานและร่วมขับเคลื่อนงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่หน่วยงานท้องถิ่นจัดขึ้นตามนโยบายและแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมถึงการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 มีการดำเนินงานใน 3 ลักษณะ คือ (1) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดและตำบล และ (3) โดยความร่วมมือของหน่วยงานด้านวัฒนธรรม ได้แก่ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด ปรากฏรายละเอียดดังนี้

4.1.1 การดำเนินงานโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ตามรายงานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ตลอดปี พ.ศ. 2562 ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พบว่า มีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นเป็นโครงการต่างๆ ทั้งหมด 14 โครงการ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562)

1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ท้องถิ่นไทย ผ่านการเล่น “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา”

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กด้วยสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา และขยายผลไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้สนใจ ผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการสร้างสนามเด็กเล่นสร้างปัญญาอย่างน้อยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นละ 1 แห่ง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสร้าง 2,641 แห่ง ใน 75 จังหวัด ใน 2,144 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 26 จากเป้าหมาย 7,851 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดที่ดำเนินการสร้างครบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เชียงราย ลำปาง สตูล สระบุรี

2) โครงการอาหารกลางวัน (Thai School Lunch: TSL)

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง “การเข้าใช้งานระบบแนะนำสำหรับอาหารกลางวันสำหรับโรงเรียนแบบอัตโนมัติ (Thai School Lunch)” และเพื่อเพิ่มศักยภาพของข้าราชการ/พนักงานส่วนท้องถิ่น ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดอาหารกลางวันได้อย่างมีคุณภาพ สามารถสร้างเมนูอาหารขึ้นได้เอง สามารถประมาณการค่าใช้จ่ายได้ล่วงหน้า และสรุปค่าใช้จ่ายจริงตามราคาวัตถุดิบในแต่ละท้องถิ่นได้ ผลการดำเนินงานแบ่งออกเป็นสองด้านคือ ด้านความสำเร็จเชิงปริมาณ ปีงบประมาณ 2562 จัดสรรงบประมาณค่าอาหารกลางวัน 3 ไตรมาส จำนวน 5,404,397 คน เป็นเงิน 16,837,016,000 บาท ซึ่งรายงานผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานครบทุกแห่ง มีจำนวน 14 จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานไม่ครบทุกแห่ง มีจำนวน 52 จังหวัด และไม่มืองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานสักแห่ง จำนวน 10 จังหวัด ในด้านความสำเร็จเชิงคุณภาพ ทำให้นักเรียนได้รับสารอาหารตามหลักโภชนาการโดยการนำระบบแนะนำสำหรับอาหารกลางวันสำหรับโรงเรียน แบบอัตโนมัติ (Thai School Lunch: TSL) มาใช้ในสถานศึกษา

3) โครงการที่อ่านหนังสือท้องถิ่นรักการอ่าน

โครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ที่ 2 อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสื่อการอ่านของประชาชนทั้งในชุมชนเมืองและภูมิภาค และยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมการอ่าน ภายใต้แผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย พ.ศ. 2560-2564 การส่งเสริมและการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับเอกลักษณ์หรือสถานที่สำคัญ เกร็ดความรู้หรือเรื่องราวที่น่าสนใจของพื้นที่ผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ผลการดำเนินงาน มีประชาชนที่มาติดต่อราชการเข้ามาใช้ประโยชน์ในที่อ่านหนังสือท้องถิ่น รักการอ่าน มีหนังสือหรือสื่อการอ่านที่เพียงพอต่อประชาชนที่มาใช้งาน จัดหาหนังสือเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับพื้นที่ มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครประจำ “ที่อ่านหนังสือท้องถิ่นรักการอ่าน” และพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีที่อ่านหนังสือท้องถิ่น รักการอ่าน มีทั้งสิ้น 7,851 แห่ง และมีจำนวน “ที่อ่านหนังสือท้องถิ่นรักการอ่าน” 9,102 แห่ง

4) โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และต่อต้านการทุจริต ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกจิตสำนึกบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และปรับเปลี่ยนความคิดบุคลากรในการรักษาผลประโยชน์สาธารณะ และเพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน ผลการดำเนินงาน บุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 1,267 คน โดยผู้เข้ารับการอบรมได้รับการเสริมสร้างให้ตระหนักในแนวทางการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน มีโอกาสได้ปรับเปลี่ยนความคิดในการรักษาประโยชน์สาธารณะ มีจิตสำนึกถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งเป็นการสร้างแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5) เด็กไทยไม่จมน้ำ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ความรู้ และมีมาตรการป้องกันความปลอดภัยด้านต่างๆ โดยเฉพาะการจมน้ำ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย มีการจัดการแหล่งน้ำที่เสี่ยงเพื่อ

ป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก ดังมาตรการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีรั้วกันบริเวณเป็นสัดส่วน ไม่มีหลุม และบ่อน้ำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กบริเวณโดยรอบตัวอาคาร มีระบบล๊อคประตูในการเข้า-ออก นอกบริเวณ อาคาร สำหรับครูและเจ้าหน้าที่เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และบุคลากรต้องได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุ และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กได้เมื่อเกิดสถานการณ์ไม่คาดคิด ผลการดำเนินงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นขอให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บรรจุเรื่องการป้องกันการจมน้ำลงในกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และกำหนดแนวทางป้องกันเด็กจมน้ำในเด็กปฐมวัย โดยขอให้จังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใช้เป็นแนวทางดำเนินการดังนี้

5.1) การใช้สระว่ายน้ำหรืออ่างเล่นน้ำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสอนเรื่องอันตรายจากการจมน้ำ/หลีกเลี่ยงแหล่งน้ำเสี่ยง/ตะโกนช่วยเหลือเมื่อเพื่อนจมน้ำ และหากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของอปท. ไม่มีศักยภาพในการจัดหลักสูตรว่ายน้ำสามารถดำเนินการได้โดยต้องคำนึงความปลอดภัยเป็นหลัก

5.2) เกณฑ์ความปลอดภัยสำหรับการป้องกันการจมน้ำในเด็กปฐมวัย: ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการให้สอดคล้องตามเกณฑ์ความปลอดภัยที่สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขกำหนด คือ (1) การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้ปลอดภัย: กำจัดแหล่งน้ำ/ แยกเด็กออกจากแหล่งน้ำ/ แยกพื้นที่เด็กเล่นออกจากแหล่งน้ำ (2) การเฝ้าระวังดูแล ปกป้องคุ้มครองเด็ก: ไม่ให้เด็กอยู่ในหรือใกล้แหล่งน้ำโดยลำพัง/ หากเด็กอยู่ในหรือใกล้แหล่งน้ำต้องมีผู้ดูแลเด็กดูแล/ผู้ดูแลเด็กต้องได้รับการฝึกปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำที่ถูกวิธี และ (3) การสอนให้เด็กรู้จักกฎแห่งความปลอดภัย: สอนให้เด็กหลีกเลี่ยงแหล่งน้ำเมื่ออยู่ตามลำพัง/ สอนให้ใช้ชูชีพเมื่อเดินทางทางน้ำ/ สอนเลี้ยงตัวเมื่อตกน้ำ

5.3) การสอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำเสี่ยง เน้นการสอน “อย่าใกล้ อย่าเก็บ อย่าก้ม” และการตะโกนขอความช่วยเหลือ

5.4) การสอนให้ครูผู้ดูแลเด็ก และเด็กรู้จักการช่วยเหลือคนตกน้ำหรือจมน้ำ โดยเน้นหลัก “ตะโกน โยน ยื่น” และยังมีแนวทางการสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีการเรียนการสอนตามหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัด อปท. ทุกแห่ง จำนวน 1,720 แห่ง ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับการป้องกันเด็กจมน้ำและเพิ่มมาตรการความปลอดภัย ลดความเสี่ยง เช่น ให้เด็กนักเรียนได้เรียนว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด รู้วิธีการช่วยเหลือคนที่กำลังจะจมน้ำและปฐมพยาบาลคนจมน้ำที่ถูกต้อง

6) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาผ่านทางไกล ดาวเทียม (DLTV)

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ DLTV และเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการส่งเสริมพัฒนา กำกับ ติดตาม ประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย ผลการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รายการชุดอุปกรณ์สำหรับห้องเรียนโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ DLTV จำนวน 6,887 แห่ง งบประมาณ จำนวน 211,430,900 บาท

7) โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2562 โดยมีตัวชี้วัด คือ 1) สุนัขในท้องถิ่นได้รับการฉีดวัคซีนร้อยละ 80 และ 2) องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ ร้อยละ 70 ผลการดำเนินงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าสำรวจจำนวนสุนัข แมว และค่าวัคซีนไปแล้วทั้งสิ้น 11,105,931 ตัว งบประมาณ 366,495,723 บาท ดังตารางสรุปข้อมูลการซื้อวัคซีนและวัคซีนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ข้อมูล ณ วันที่ 5 สิงหาคม 2562)

ตารางที่ 20 ข้อมูลการซื้อและฉีดวัคซีนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อมูลการซื้อและฉีดวัคซีนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
แผนซื้อวัคซีนทั้งหมด	ซื้อวัคซีนแล้ว	อยู่ระหว่างการซื้อ	แผนการฉีดทั้งหมด	ฉีดแล้ว	อยู่ระหว่างฉีด
11,105,931	9,405,609	1,700,322	11,105,931	8,616,570	2,489,361

จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รายงานข้อมูลข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ มีข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ คิดเป็นร้อยละ 43 ของอปท.ทั้งหมด

ตารางที่ 21 สรุปข้อมูลการออกข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ การควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์

สรุปข้อมูลการออกข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ การควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์	จำนวน อปท. (แห่ง)	ร้อยละ อปท. ทั้งหมด
มีข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ	3,384	43
ไม่มีข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ	1,836	24
อยู่ระหว่างดำเนินการ	2,554	33
รวมจำนวน อปท. ทั้งหมด	7,775	100

8) โครงการ “ห้องน้ำท้องถิ่นสะอาดปลอดภัย”

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจในการบริการที่ดีมีคุณภาพ สร้างสุขอนามัยตลอดจนเพื่อพัฒนาห้องน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพที่ดีมีมาตรฐาน ยกระดับสากล ภายใต้หลักเกณฑ์ 3 เรื่อง คือ สะอาด (Health) เพียงพอ (Accessibility) และปลอดภัย (Safety) ผลการดำเนินงาน มีห้องน้ำสาธารณะที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 42,272 แห่ง พัฒนาและปรับปรุงห้องน้ำแล้ว จำนวน 34,411 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.40 และยังไม่ได้พัฒนาและปรับปรุงห้องน้ำ จำนวน 7,861 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.60

9) การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกและโรคไข้หวัดใหญ่

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันโรคติดต่อโดยยุงลาย เพื่อส่งเสริมสนับสนุน พัฒนา และขับเคลื่อนการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันโรคติดต่อโดยยุงลาย และแจ้งขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าว ผลการดำเนินงาน 1) มีการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดต่อโดยยุงลาย ในการจัดการสิ่งแวดล้อมและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในพื้นที่ 7 ร. ได้แก่ โรงเรียน โรงเรือน โรงธรรม โรงพยาบาล โรงแรม โรงงาน และสถานที่ราชการ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เป้าหมายเพื่อให้ทุกพื้นที่ปลอดภัยจากลูกน้ำยุงลาย 2) ประชาสัมพันธ์วิธีการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อโดยยุงลาย เกี่ยวกับความรู้และอาการสำคัญของผู้ป่วยไข้เลือดออก 3) พิจารณาจัดกิจกรรมรณรงค์จิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม ป้องกันโรคไข้เลือดออกเพื่อกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย โดยขอความร่วมมือจิตอาสาในพื้นที่มี

ส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น รมรงค์ให้ประชาชนตื่นตัวเรื่องป้องกันไข้เลือดออกและพิจารณาจัดกิจกรรม Big Cleaning อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 4) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อควบคุมลูกน้ำยุงลายตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเหตุน้ำคาว 5) กรณีพบผู้ป่วยในชุมชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุขในระดับพื้นที่ ปฏิบัติการควบคุม การระบาดของโรค และ 6) การจัดซื้อทรายที่มีฟอส สารเคมีหรืออุปกรณ์พ่นยุง

10) โครงการมีความสุขสนุกกับ 4 H (Head Heart Hand Health)

โครงการนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ 4 H สู่การศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยมุ่งเน้นกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ (Cognitive) และบูรณาการกับกิจกรรม STEM กิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะค่านิยม (Affective) กิจกรรมสร้างเสริมทักษะการทำงานดำรงชีพและทักษะชีวิต (Psychomotor) และเพื่อเป็นการต่อยอดการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ให้แก่โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการดำเนินงานกิจกรรม 1) คณะกรรมการวิจัยประกอบด้วย บุคลากรจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศึกษาพิเศษ และครูปฏิบัติการสอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนประมาณ 62 คน 2) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมสร้างสรรค์ 4 H (Head Heart Hand Health) และบูรณาการร่วมกับกิจกรรม STEM เพื่อเพิ่มทักษะและเสริมสร้างสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และทักษะอาชีพ จำนวน 1,046 คน 3) สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดกิจกรรมและพัฒนาการปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ 4 H ไปสู่การเป็นเลิศ (Best Practice) จังหวัดละ 4 ด้าน ด้านละ 1 ผลงาน (ด้านที่ 1 Head ด้านที่ 2 Heart ด้านที่ 3 Hand ด้านที่ 4 Health) สามารถเป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรมและให้ความรู้แก่สถานศึกษาอื่นได้ จำนวน 244 โรงเรียน โดยคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาคัดเลือกสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับคุณภาพ ดังนี้ 1) ด้านพัฒนาสมอง กระบวนการคิด (Head) ระดับดีเยี่ยม 6 แห่ง ระดับดี 6 แห่ง ระดับพอใช้ 2 แห่ง 2) ด้านพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม (Heart) ระดับดีเยี่ยม 2 แห่ง ระดับดี 7 แห่ง ระดับพอใช้ 3 แห่ง 3) ด้านพัฒนาการปฏิบัติ (Hand) ระดับดีเยี่ยม 8 แห่ง ระดับดี 6 แห่ง 4) ด้านพัฒนาสุขภาพ (Health) ระดับดีเยี่ยม 12 แห่ง ระดับดี 3 แห่ง

11) โครงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครู สู่การบูรณาการเรียนรู้ ตามแนวทางของประเทศฟินแลนด์ ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำวิธีการสอนหนังสือแนวทางฟินแลนด์ที่จะกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น และไม่สร้างความเครียดให้นักเรียน รวมทั้งการหาวิธีการสอนหนังสือ เพื่อให้ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านครู ครูนำความรู้ เทคนิค ทักษะ และวิธีการจัดการเรียนรู้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมประเทศไทย และเผยแพร่ความรู้ให้แก่เพื่อนครูในสถานศึกษาได้ ผลการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของประเทศฟินแลนด์ สามารถสร้างความสนใจให้แก่ นักเรียนมากขึ้น เพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ครูผู้สอนสามารถลดความเครียดจากการสอน เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้ฝึกสอน (Coach) หรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ได้ทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนมากขึ้น ครูต้องเปลี่ยนแปลงตนเองให้ทันยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ 2) ด้านผู้เรียน ระดับปฐมวัย เด็กๆ สนใจกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมสิ่งประดิษฐ์ มีความตั้งใจทำงาน มีน้ำใจช่วยเหลือกันในกลุ่ม รู้จักการรอคอย แบ่งปัน การเปรียบเทียบ และการคาดคะเน การสังเกต การตั้งคำถาม กล้าแสดงออกและเป็น

ผู้นำผู้ตามที่ดี ระดับประถมและมัธยมศึกษา นักเรียนมีความสุขสนุกในการเรียนมากขึ้น มีความกดดันต่อการเรียนน้อยลง กล้าคิดกล้าแสดงออก มีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากขึ้น มีระดับผลการเรียนตามเกณฑ์ความรู้ความสามารถในระดับที่ดี นักเรียนยอมรับในผลการเรียนที่ได้รับ

12) การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) กับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลท้องถิ่น

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสนับสนุนกลไกการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) 2) เพื่อเพิ่มโอกาสให้ทรัพยากรบุคคลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแห่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง ตลอดเวลา และทันสถานการณ์ตามนโยบายการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ กฎ ระเบียบ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนเข้าอบรม 3) เพื่อให้ทรัพยากรบุคคลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาตนเอง อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด 4) เพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์และมุมมองที่จำเป็นต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) เพื่อให้ข้าราชการ พนักงานราชการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่าย e-learning ผลการดำเนินงาน สามารถนำหลักสูตรลงเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ (e-Book: <http://www.dla.go.th/servlet/EbookServlet>) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโครงการ e-learning กับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลท้องถิ่นเพื่อพัฒนาระบบและเนื้อหาต่อไป

13) มหกรรมการจัดการศึกษาท้องถิ่น

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งการศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาภาคบังคับ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับทราบถึงศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อจัดประชุมทางวิชาการระดมสมอง กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาท้องถิ่น ทั้งการศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาภาคบังคับ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา 3) เพื่อเป็นการกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน 4) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการจัดการศึกษา และ 5) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาทักษะความรู้และได้แสดงความรู้ ความสามารถ

14) โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข: พัฒนาวัด ด้วยแนวทาง 5 ส. ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมตามหลัก 5 ส. คือ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย ให้มีการดำเนินกิจกรรมโดยสม่ำเสมอ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมโครงการ จำนวน 5,244 แห่ง ผลการดำเนินงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมายที่เข้าร่วมมีจำนวน 7,850 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 และเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมปัจจุบัน 5,244 แห่ง

4.1.2 การดำเนินงานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดและตำบล

การดำเนินงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นนั้นมีหน่วยงานที่มีบทบาทหลักในการร่วมขับเคลื่อน ประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่มีโครงสร้างหลักและเป็นโครงสร้างต้นเรื่องสำคัญในการกระจายและเผยแพร่รวมถึงส่งต่อการดำเนินงานลงมายัง

หน่วยงานภายในท้องถิ่น หรืออาจรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้มีการกำหนด จัดทำ หรือจัดตั้ง โครงการหรือกิจกรรมขึ้นเองร่วมด้วยเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็ก และเยาวชน ซึ่งนับเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่ค่อนข้างใกล้ชิด ในระดับพื้นที่ท้องถิ่นของตนเอง นำมาสู่บทบาทต่อการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ แก่เด็กและเยาวชนใน ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลหรือชุมชนในพื้นที่ โดยหน่วยงานหลักที่สำคัญและขับเคลื่อนการดำเนินงานในการ พัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด องค์การบริหารส่วน จังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ซึ่งจากการรวบรวมตัวอย่าง โครงการหรือกิจกรรมที่สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การ บริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลต่างๆ ได้จัดขึ้นในปี พ.ศ.2562 ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับ ท้องถิ่น ปรากฏตัวอย่างโครงการหรือกิจกรรม ดังนี้

1) ในปี 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย ได้รับข่าวสารจากองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสุโขทัย จากการประชาสัมพันธ์จากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัยในการ ประกาศการคัดเลือกลูกเสือ เนตรนารีที่เห็นสมควรได้รับเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ ประจำปี 2562 แจ้งไปยังสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการบำเพ็ญประโยชน์และ ถือเป็นตัวอย่งที่ดีแก่ลูกเสือ เนตรนารีอื่น ๆ สืบไป

2) ในปี 2562 สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่นในการจัดโครงการฝึกอบรมการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้ สอดคล้องตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564 โดยขอให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมท้องถิ่นละ 1 คน ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด

3) ในปี 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด จังหวัดสตูล จัดโครงการกิจกรรมในการพัฒนาเด็ก และเยาวชน ประกอบด้วย โครงการครอบครัวอบอุ่น ประจำปี 2562 และโครงการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและ เยาวชน ประจำปี 2562

4) ในปี 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลสวด จังหวัดน่าน จัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ ปี 2562 ให้แก่ เด็กและเยาวชนในพื้นที่ เมื่อวันที่เสาร์ที่ 12 มกราคม พ.ศ.2562 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสวด และจัด กิจกรรมพิธีมอบวุฒิบัตรเด็กเล็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลสวด ประจำปี 2561 ในวันที่ 29 มีนาคม 2562

5) ในปี 2562 เทศบาลตำบลอุ้มผาง จังหวัดตาก มีการจัดโครงการกิจกรรมในการพัฒนาเด็กและ เยาวชนที่หลากหลาย ได้แก่ โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน (เข้าวัดวันพระ) โดยศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเทศบาลตำบลอุ้มผาง เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2562 เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็ก นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีสุข รวมถึงสร้างกิจกรรมภายใน ครอบครัวให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมไหว้แม่ประจำปีงบประมาณ 2562 จัดโดย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอุ้มผาง โครงการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ 2562 ณ สนามการแข่งขันกีฬาเทศบาลตำบลอุ้มผาง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอุ้มผางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกสถานที่ให้กับเด็กๆ ได้เรียนรู้ภายในบริเวณรอบๆ อาคารสำนักงานเทศบาลตำบลอุ้มผาง

6) ในปี 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ ร่วมกับสภาเด็กและ เยาวชนเทศบาลตำบลห้วยตะพาน สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลรัตนวาปีศรีเจริญ สภาเด็กและเยาวชน เทศบาลตำบลเค็งใหญ่ สภาเด็กและเยาวชนองค์การบริหารส่วนตำบลจิกคู่ สภาเด็กและเยาวชนองค์การ บริหารส่วนตำบลโพธิ์เมืองน้อย และสภาเด็กและเยาวชนอำเภอห้วยตะพาน จัดโครงการค่ายกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

ประจำปีงบประมาณ 2562 ขึ้นเพื่อปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน มีคุณธรรมและจริยธรรมประจำตน มีจริยามารยาท ที่งดงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูต่อบุพการีหรือผู้มีพระคุณเป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม

7) ในปี 2562 เทศบาลตำบลบางกระทึก ตำบลบางกระทึก อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม ร่วมกับ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางกระทึก จัดโครงการฝึกอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แก่เด็กและเยาวชนตำบลบางกระทึก ประจำปีงบประมาณ 2562 ณ โรงเรียนวัดดอนหวาย เพื่อส่งเสริมความรู้ เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด รวมถึงความสามัคคีในการร่วมใจป้องกันและต่อต้านปัญหายาเสพติดให้แก่น้องๆ เยาวชนในตำบลบางกระทึก อีกทั้งมีการจัดโครงการให้ความรู้การดับเพลิงขั้นต้นให้กับเด็กนักเรียนในเขตพื้นที่ ตำบลบางกระทึก ณ โรงเรียนวัดดอนหวายและโรงเรียนคลองบางกระทึก เพื่อให้ความรู้เบื้องต้น นักเรียนในการ รับมือกับสถานการณ์อัคคีภัยเบื้องต้น รวมถึงเป็นการลดการสูญเสียกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน

4.1.3 การดำเนินงานโดยความร่วมมือของหน่วยงานด้านวัฒนธรรม

การขับเคลื่อนการดำเนินงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมจากหน่วยงาน ด้านวัฒนธรรม จำแนกกิจกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และ 2) โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด มีรายละเอียด ดังนี้

1) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เป็นองค์กรแห่งความรู้และส่งเสริมพลังการมีส่วนร่วม ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานวัฒนธรรมตามเจตนารมณ์ และนโยบายของรัฐบาล ภายใต้แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยมี วิสัยทัศน์ขับเคลื่อนพัฒนาประเทศไทยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประเทศมีความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพคน การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม และการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ได้รับการปลูกฝัง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก ค่านิยมที่ดีงาม และรักษามรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งมีส่วนร่วมใน กิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และต่อยอดองค์ความรู้ด้วยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมและนำความเป็นไทยสู่สากล (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2562) มากไปกว่านั้นคือกรมส่งเสริม วัฒนธรรมมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (พ.ศ.2561-2564) ที่สอดคล้องและ เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับที่ 2 ซึ่งตัวชี้วัด ของแผนปฏิบัติการ 4 ปีที่ร่วมขับเคลื่อนการส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองเป้าหมายเฉพาะด้าน ในด้าน อนุรักษ์ สืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรม โดยปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี สนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพเพื่อ เปิดพื้นที่สาธารณะให้เยาวชน/ประชาชน ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และใช้วัฒนธรรมสร้างคนดีและ สังคมดีนำความเป็นไทยสู่สากล เปิดโอกาสให้เอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นรวมทั้ง รณรงค์การแต่งกายด้วยผ้าไทยทั้งในกลุ่มเด็ก เยาวชนและประชาชนให้แพร่หลายกว้างขวางมากขึ้น อีกทั้งมี เป้าหมายในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยที่เข้าร่วมโครงการของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สวธ.) สามารถ เล่นดนตรีไทยเป็นอย่างน้อย 1 ชนิดเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในดนตรีไทย ให้เยาวชนและประชาชนมีส่วน ร่วมในการอนุรักษ์ สืบสานและสร้างสรรค์ทางศิลปะและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ให้เยาวชนและประชาชนปฏิบัติตน ที่สะท้อนการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีและภูมิใจในความเป็นไทยเพิ่มขึ้น (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2560) โดยในปี 2562 กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีการจัดโครงการเผยแพร่ อนุรักษ์ ส่งเสริมงานด้าน ศิลปวัฒนธรรมและดนตรีแก่เด็กและเยาวชนในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ และในระดับท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) การส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ประจำปี 2562 โดยคัดเลือกบุคคล/องค์กรดีเด่นทั้ง 4 ประเภท ซึ่งในประเภทบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านนั้นมีประเภทเด็กและเยาวชนส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านจำนวน 15 ราย

(2) ด้านการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมที่ดีในสังคมไทย ในปีพ.ศ.2562 ได้มีการคัดเลือกโรงเรียนดนตรีไทย 100 เปอร์เซนต์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีไทยให้กับนักเรียนทุกคนในสถานศึกษาทั่วประเทศ โดยมุ่งหวังให้เด็กนักเรียนสามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยได้อย่างน้อยคนละ 1 เครื่อง โดยจัดกิจกรรมเยาวชนต้นแบบด้านดนตรีไทย ผ่านการประเมินผลงานผู้สมัครรับคัดเลือกเป็นต้นแบบด้านดนตรีไทยระดับจังหวัด/กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร และระดับภาค อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมการอบรมพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนดนตรีไทย ประจำปี พ.ศ. 2562 ในสถานศึกษาของพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อให้ครูผู้สอนดนตรีไทยได้รับการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเพื่อให้ดนตรีไทยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน และถ่ายทอดสู่ครูผู้สอน เด็ก และเยาวชนไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งเป็นการผลักดันนโยบายส่งเสริมให้เด็กไทยทุกคนสามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยได้อย่างน้อยคนละ 1 ชนิด ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

(3) ด้านการให้บริการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นการบูรณาการกระบวนการจัดการพื้นที่บริเวณศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรม ดนตรีสากล และการขับร้องประสานเสียง ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 มีการจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ได้แก่ การเรียนรู้ดนตรีสากลวงดุริยางค์เยาวชนไทย ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (TYO) ประจำปี 2562, การเรียนรู้ของคณะนักร้องประสานเสียงเยาวชน (TYC) ประจำปี 2562, การเรียนรู้ดนตรีสากลวงดุริยางค์เครื่องลมเยาวชนไทย (TYW) ประจำปี 2562 และการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งกิจกรรมเสริมสร้างสุนทรียะและการเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาอาเซียน ประจำปี 2562 ได้แก่ ภาษาอังกฤษ จีนกลาง มลายู เขมร ลาว เวียดนาม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

(4) ด้านการให้บริการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ณ หอไทยนิทัศน์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในรอบ 6 เดือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562) ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมเรื่องราวของประวัติศาสตร์และความเป็นมาของวัฒนธรรมต่างๆ ในประเทศไทย จัดนิทรรศการทางวัฒนธรรม โดยจัดแสดงเรื่องราวของอารยธรรมไทย ภายในของหอไทยนิทัศน์นั้นจะมีการจัดแบ่งการแสดงผลออกเป็น 5 หัวข้อด้วยกัน ได้แก่ ความเป็นมาของชนชาติไทย การแสดงเรื่องราวของชาติพันธุ์ ภาษา และลักษณะทางกายภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มีการอยู่อาศัยบนผืนแผ่นดินไทย การแสดงแหล่งโบราณคดีของไทย ขว้างกับวิถีชีวิตไทย ภาษาและวรรณคดีไทย ประเทศไทยกับโลก แหล่งอารยธรรมที่มีความสำคัญของโลก และวีรกรรมชนชาติไทย และเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้วัตถุจำลองการฉายสไลด์มัลติวิชชั่น วิดีทัศน์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนและประชาชน โดยเปิดให้เข้าชมวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 09.30 -16.00 น. โดยผู้มาเข้าใช้บริการในหอไทยนิทัศน์ ประกอบด้วย นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เข้าศึกษาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ผ่านสื่อนิทรรศการ การจัดกิจกรรม และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการต่างๆ นอกจากนี้ หอไทยนิทัศน์ได้จัดนิทรรศการทางวัฒนธรรมที่สำคัญ อาทิ การจัดนิทรรศการและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในหอไทยนิทัศน์ การจัดนิทรรศการและกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมต่างๆ อาทิ การจัดนิทรรศการเนื่องในงานวันเด็กแห่งชาติ การจัดนิทรรศการในวันแกลงข้าว “งานตามรอยพระยุคลบาทหออัครศิลปิน สืบศาสตร์และศิลป์แห่งพระราชา” ณ บริเวณโถง ชั้น 1 กระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น

(5) การให้บริการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ณ หอศิลป์ปทุมธานี ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการถาวรเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในฐานะเป็น “หอศิลป์ปทุมธานี” และพระปรีชาสามารถของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะที่ทรงเป็น “วิศิษฎ์ศิลปิน” และจัดแสดงประวัติและผลงานของศิลปินแห่งชาติ ทั้ง 3 สาขา (สาขาทัศนศิลป์ สาขาวรรณศิลป์ และสาขาศิลปะการแสดง) รวมทั้งยังเป็นสถานที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านต่างๆ ของศิลปินแห่งชาติ และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรมให้นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป โดยในรอบ 6 เดือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตุลาคม 2561 – มีนาคม 2562) มีผู้เข้าชมจำนวน 22,291 คน รวมทั้งยังได้จัดกิจกรรม “หอศิลป์ปทุมธานี สืบสานงานศิลป์เพื่อเด็กไทย เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2562” เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2562 ณ หอศิลป์ปทุมธานี และการจัดแสดงผลงานภูมิปัญญาของศิลปินแห่งชาติให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อถ่ายทอดผลงานสู่เยาวชนและประชาชนทั่วไป เพื่อร่วมสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย อาทิ การจัดนิทรรศการร่วมกับอนุสรณ์สถานแห่งชาติ การจัดนิทรรศการหอศิลป์ปทุมธานีสู่สถานศึกษา เป็นต้น

(6) โครงการ รุกขมรดกของแผ่นดิน ได้ร่วมพระบารมี ประจำปี 2562 ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ดำเนินโครงการรุกข มรดกของแผ่นดิน ได้ร่วมพระบารมี มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลต้นไม้ที่มีความสำคัญจากทั่วประเทศ พร้อมทั้งนำข้อมูลต้นไม้ดังกล่าวไปใช้ในการสืบค้น เผยแพร่ และส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของต้นไม้ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พันธุ์ ปลูก และดูแลรักษาต้นไม้และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งจะพิจารณาคัดเลือกต้นไม้จากทั่วประเทศที่มีคุณลักษณะเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิโครงการรุกข อาทิ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีความสำคัญต่อชุมชน หรือมีตำนานเล่าเรื่องประกอบ เป็นต้นไม้หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ หรือไม้มงคลพระราชทาน เป็นต้น เพื่อให้เป็น “รุกข มรดกของแผ่นดิน” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

(7) กิจกรรมการประกวดดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน “รวมศิลป์ แผ่นดินสยาม” ประจำปี 2562 ภายใต้แนวคิด “สืบสาน สร้างสรรค์ ภาคภูมิ” ณ โรงละครเคแบงก์ สยามพิฆเนศ สยามสแควร์วัน กรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันให้กับเด็กและเยาวชนที่มีทักษะในด้านศิลปะการแสดงอย่างสร้างสรรค์และพัฒนาต่อยอดทักษะทั้งด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยจากระดับท้องถิ่นสู่ระดับชาติและนานาชาติ อันนำไปสู่ความภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาของชาติและรักษาให้คงอยู่ อีกทั้งเป็นการสร้างชื่อเสียงภาพลักษณ์และเกียรติภูมิของไทยบนเวทีโลก โดยคัดเลือกผู้เข้าประกวดจาก 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ จำนวน 12 คณะ ซึ่งกิจกรรมการประกวดนี้ทางกรมส่งเสริมวัฒนธรรมร่วมกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมการประกวดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสคล้ายวันพระราชสมภพ 2 เมษายน 2562 ในฐานะที่ทรงเป็นวิศิษฎ์ศิลปินและส่งเสริม สืบสานและถ่ายทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้กับเด็กและเยาวชน โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัลชนะเลิศในการประกวดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน

(8) กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ ปี 2562 “เด็ก เยาวชน จิตอาสา ร่วมพัฒนาชาติ” ในวันเสาร์ที่ 12 มกราคม 2562 เวลา 8.00-15.00 น. ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยภายในงานมีกิจกรรมชมการแสดงจากเยาวชนรางวัลระดับโลก อาทิ หุ่นละครเล็กเยาวชนโจหลุยส์ หุ่นละครเล็กคณะนาฏยบางกอก นักร้องประสานเสียงเยาวชนไทย (TYC) ร่วมกับเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมี

วงดุริยางค์เยาวชนไทยในพระอุปถัมภ์ฯ (TYO) การแสดงจากนาฏศิลป์ไทยจากสมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สวช. การเรียนรู้เรื่องโขน เช่น การสาธิตการทำหัวโขน การทำหัวโขนจิ๋ว การแสดงโขนเด็ก เป็นต้น

(9) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและเผยแพร่ค่านิยมความเป็นไทยกิจกรรมเนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ โดยดำเนินการคัดเลือกบุคคลเพื่อประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น ผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่นและผู้มีคุณูปการต่อการใช้ภาษาไทย พุทธศักราช 2562 และคัดเลือกเยาวชนผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่นที่มีความสามารถด้านการพูด การอ่านและการเขียน เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ 2562 เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมไทยในการใช้ภาษาไทยและภาษาไทยถิ่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด

ในปี 2562 ปรากฏตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมในการส่งเสริม อนุรักษ์ สานต่อ พัฒนา ถ่ายทอด เรียนรู้ การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ดนตรีและงานด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่จังหวัดและท้องถิ่น ดังนี้

(1) ในปี 2562 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก ดำเนินโครงการค่ายคุณธรรม ณ โรงเรียนวัดเหล่าขวัญ (จำนงค์ราษฎร์) อำเภอบึงสามพัน เพื่อถวายแด่พระราชาสุทนต์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี และโครงการค่ายเยาวชนสมานฉันท์ “สามสัมพันธ์ 3 ศาสนา กล้าดีที่สอนน้อง” รูปแบบค่ายเยาวชนสมานฉันท์หนึ่งเดียวในประเทศไทย ที่โรงเรียนวัดสมานคีรีตะวันออก อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก กำหนดจัดกิจกรรม 2 วัน โดยมีเยาวชนแกนนำ 3 ศาสนา (พุทธ อิสลาม คริสต์) มาร่วมทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกความเป็นผู้นำ การเป็นวิทยากร เตรียมกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ณ โรงแรมเมย์ฟลาวเวอร์ แกรนด์ และมาทำความดีในลักษณะพี่สอนน้อง นำกิจกรรม Walk Rally ความกตัญญู กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มาถ่ายทอดต่อที่โรงเรียนสนามคีรีตะวันออก อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก นอกจากเป็นการปลูกฝังเยาวชนให้ทำความดีแล้ว ยังส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักสามัคคี ถึงแม้จะต่างศาสนาก็ตาม อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดพิษณุโลก เพื่อร่วมส่งเสริมเป็นกำลังใจให้เด็กและเยาวชนได้ทำกิจกรรมพัฒนาตนเอง มีพื้นที่สร้างสรรค์ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

(2) ในปี 2562 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว จัดกิจกรรมการประกวดด้านศิลปวัฒนธรรมและความสามารถพิเศษจังหวัดสระแก้ว ครั้งที่ 1 ประเภทดนตรีสากล เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคนและชุมชน และสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในมิติศาสนาและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้เยาวชนได้ใช้ทักษะและสร้างประสบการณ์ในการแข่งขันด้านดนตรี ก่อให้เกิดการพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมแก่เยาวชน ผ่านการเล่นดนตรี

(3) ในปี 2562 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น จัดกิจกรรมการแสดงผลงานศิลปวัฒนธรรมและอาหารนานาชาติ ในงานเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่นประจำปี 2562 โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่นได้บูรณาการกับภาคส่วนต่างๆ จัดโครงการแสดงผลงานศิลปวัฒนธรรมและอาหารนานาชาติ เพื่อให้เยาวชน ประชาชนได้เรียนรู้ สืบสาน รักษา และต่อยอดเอกลักษณ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ด้านการแต่งกาย อาหาร และศิลปะการแสดงของแต่ละประเทศ โดยมีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน 3 ประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีน พร้อมทั้งมีกิจกรรมการสาธิตอาหารนานาชาติ การจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมนานาชาติรวม 4 ประเทศ การออกบูธในนามกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับสภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น นิทรรศการผ้าประจำจังหวัดขอนแก่น “ลาย

แคนแก่นคูณ” การจำลองจิตรกรรมฝาผนังไสววัดไชยศรี การสาธิตผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาจากชุมชนคุณธรรม และเครือข่ายทางวัฒนธรรม รวมถึงเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชน และประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมฝึกปฏิบัติใน กิจกรรมต่างๆ เช่น การสาธิตแทงหยวก การประดิษฐ์ใบตอง/ใบเตย การทำธงอีสาน หมอแคน และ ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอื่นๆ

4.2 องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

สภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี ได้ทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรพัฒนาเอกชน และ การสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคธุรกิจในปี 2562 ในระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2563 โดยได้รับความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากองค์กรพัฒนาเอกชน 81 องค์กร และภาคธุรกิจ 67 บริษัท

ข้อมูลที่สำรวจจากองค์กรพัฒนาเอกชนมี 10 หัวข้อ และภาคธุรกิจมี 8 หัวข้อ ซึ่งรวมถึงลักษณะและ ประเภทของหน่วยงาน ผลการดำเนินงาน/การให้ความสนับสนุน แลงงบประมาณ โดยข้อมูลเกี่ยวกับ งบประมาณนั้นแยกไปบรรจุไว้ในส่วนที่ 5 ซึ่งเป็นเรื่องงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยรวม นอกจากนี้ องค์กรพัฒนาเอกชนยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของการทำงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ใน การพิจารณาปรับปรุงงานพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

4.2.1 การสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรพัฒนาเอกชนในปี 2562

องค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 81 องค์กร ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนใน ปี 2562 โดยแบ่งเป็น 10 หัวข้อ คือ ลักษณะขององค์กรซึ่งประกอบด้วย ระดับการดำเนินงาน การจดทะเบียน และการเป็นองค์กรสาขาต่างประเทศ ประเด็นการดำเนินงาน แนวทางการดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมายการ ดำเนินงาน พื้นที่ดำเนินงาน งบประมาณดำเนินงาน ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ การทำงานกับหน่วยงาน ในพื้นที่ ผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยหัวข้องบประมาณการ ดำเนินงานและผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจนั้นได้นำไปรวมกับส่วนที่ 5 ซึ่งเป็นเรื่องของงบประมาณเพื่อ การพัฒนาเด็กและเยาวชนจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งหมด

1) ลักษณะขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะขององค์กรมี 3 ส่วน คือ ระดับการดำเนินงาน การจดทะเบียน และการเป็น องค์กรสาขาต่างประเทศ ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 ลักษณะขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูล

ลักษณะขององค์กร	จำนวนองค์กร	ร้อยละ (n=81)
1. ระดับการดำเนินงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1.1 ระดับระหว่างประเทศ	13	16.04
1.2 ระดับประเทศ	62	76.54
1.3 ระดับจังหวัด	39	48.14
1.4 ระดับชุมชน	41	50.61
2. การจดทะเบียน	75	92.59
3. การเป็นองค์กรสาขาต่างประเทศ	5	6.17

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะขององค์กรพัฒนาเอกชน 81 องค์กร ที่ให้ข้อมูลดังนี้

1. ในด้านระดับการดำเนินงานมี 13 องค์กร หรือร้อยละ 16.04 ที่ดำเนินงานในระดับระหว่างประเทศ 62 องค์กร หรือร้อยละ 76.54 ที่ดำเนินงานในระดับประเทศ 39 องค์กร หรือร้อยละ 48.14 ที่ดำเนินงานในระดับจังหวัด และ 41 องค์กร หรือร้อยละ 50.61 ที่ดำเนินงานในระดับชุมชน
2. มีองค์กรที่ให้ข้อมูล 75 องค์กร หรือร้อยละ 92.59 จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
3. มีองค์กรที่เป็นสาขาของต่างประเทศ 5 องค์กร หรือร้อยละ 6.17

2) ประเด็นการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

ข้อมูลด้านประเด็นการดำเนินงานที่องค์กรพัฒนาเอกชนทั้ง 81 องค์กร ให้ข้อมูลมี 10 ประเด็น คือ การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การสร้างเสริมสุขภาวะ การส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การส่งเสริมนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน การพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การพัฒนากลไกการทำงาน และการดำเนินงานในระดับ ASEAN โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 ประเด็นการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

ประเด็นการดำเนินงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนองค์กร	ร้อยละ (n=81)
1. การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว	30	37.03
2. การสร้างเสริมสุขภาวะ		
2.1 โภชนาการ	30	37.03
2.2 สุขภาพกาย/ จิต	41	50.61
2.3 อนามัยเจริญพันธุ์/ เพศวิถี	25	30.86
2.4 การสร้างความปลอดภัย	34	41.97
2.5 การป้องกันอุบัติเหตุ	25	30.86
3. การส่งเสริมการศึกษา		
3.1 ทักษะ/ อุปกรณ์	48	59.25
3.2 วิทยาศาสตร์/ เทคโนโลยีและสารสนเทศ	32	39.50
3.3 การศึกษาทางเลือก/ ศูนย์การเรียนรู้	37	45.67
3.4 การผลิตสื่อการเรียน การสอน	41	50.61
4. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	41	50.61
5. การส่งเสริมนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	34	41.97
6. การปกป้อง คุ้มครองเด็กและเยาวชน		
6.1 สิทธิเด็ก	46	56.79
6.2 การต่อต้านการค้ามนุษย์/ ความรุนแรง/ สิ่งเสพติดและอบายมุข	41	50.61
6.3 การช่วยเหลือฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนในสภาวะยากลำบาก	46	56.79
6.4 การให้คำปรึกษาโดยสายด่วน	16	19.75
7. การพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ		
7.1 การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล	28	34.56
7.2 การพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศ	11	13.58
7.3 การพัฒนาวิสัยทัศน์และทักษะอาชีพ	37	45.67
7.4 การสร้างวินัยทางการเงิน	32	39.50
7.5 การพัฒนาทักษะชีวิต	46	56.79

ประเด็นการดำเนินงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนองค์กร	ร้อยละ (n=81)
7.6 การพัฒนาทักษะการทำงาน	15	18.51
8. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม		
8.1 การสนับสนุนกลุ่ม/ เครือข่ายเยาวชน	53	65.43
8.2 การส่งเสริมจิตอาสา	55	67.90
8.3 การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	41	50.61
8.4 การสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาสังคม	51	62.96
9. การพัฒนากลไก		
9.1 การออก/ ปรับปรุงกฎหมาย	13	16.04
9.2 การพัฒนาบุคลากร	55	67.90
9.3 การสร้างเครือข่ายการทำงาน	53	65.43
10. การดำเนินงานในระดับ ASEAN	13	16.04

โดยภาพรวมองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลดำเนินงานด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม จำนวนมากที่สุด โดยมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งในทุกด้าน ส่วนประเด็นที่มีองค์กรดำเนินงานน้อยที่สุด คือ การพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจด้านภาษาต่างประเทศที่มีจำนวนเพียง 11 องค์กร หรือร้อยละ 13.58

3) แนวทางการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลมีแนวทางการดำเนินงาน 10 ประการ คือ การให้บริการด้านสงเคราะห์และฟื้นฟู การให้บริการด้านป้องกัน การให้ทุนการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ การสนับสนุนการมีส่วนร่วม การศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สถานการณ์ การสร้างองค์ความรู้และต้นแบบ การรณรงค์ระดับนโยบายและสาธารณะ และการระดมสรรพกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 แนวทางการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

แนวทางการดำเนินงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนองค์กร	ร้อยละ (n=81)
1. การสนับสนุนการมีส่วนร่วม	53	65.43
2. การพัฒนาศักยภาพ	53	65.43
3. การระดมสรรพกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคม	39	48.14
4. การให้บริการด้านสงเคราะห์และฟื้นฟู	34	41.97
5. การให้ทุนการศึกษา	32	39.50
6. การสร้างองค์ความรู้และต้นแบบ	32	39.50
7. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้	30	37.03
8. การรณรงค์ระดับนโยบายและสาธารณะ	27	33.33
9. การให้บริการด้านป้องกัน	25	30.86
10. การศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สถานการณ์	16	19.75

จากจำนวนองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 81 องค์กร พบว่า องค์กรใช้แนวทางการดำเนินงาน โดยการพัฒนาศักยภาพและการสนับสนุนการมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 65.43 เท่ากัน รองลงมา คือ ร้อยละ 48.14 ใช้แนวทางการดำเนินงานโดยการระดมสรรพกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ส่วนแนวทางที่องค์กรใช้น้อยที่สุด คือ แนวทางการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สถานการณ์ คิดเป็นร้อยละ 19.75

4) กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลทั้ง 81 องค์กร มีการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายทั้งโดยตรงและโดยอ้อมที่หลากหลายถึง 6 กลุ่ม คือ เด็ก เยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน และสมาชิกและผู้นำชุมชน ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนคน
1. เด็ก (อายุ 0 – 18 ปี)	547,546
2. เยาวชน (อายุ 19 – 25 ปี)	103,762
3. พ่อแม่ผู้ปกครอง	143,579
4. ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	95,426
5. สมาชิกและผู้นำชุมชน	8,124
6. ผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน	7,852
รวม	906,289

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจำนวนทั้งสิ้น 906,289 คน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายขององค์กรพัฒนาเอกชน คือ เด็ก จำนวน 547,546 คน ถัดมา คือ พ่อแม่ผู้ปกครอง 143,579 คน ส่วนกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน 7,852 คน

5) พื้นที่ดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

พื้นที่ดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนปรากฏอยู่ในทุกภาค ดังนี้

ตารางที่ 26 พื้นที่ดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

พื้นที่ดำเนินงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนองค์กร	ร้อยละ (n=81)
1. กรุงเทพฯ และปริมณฑล	57	70.37
2. ภาคกลาง	46	56.79
3. ภาคใต้	46	56.79
4. ภาคเหนือ	44	54.32
5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	41	50.61
6. ภาคตะวันออก	39	48.14
7. ภาคตะวันตก	29	35.80

องค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 70.37 มีพื้นที่การดำเนินงานในกรุงเทพฯ และปริมณฑล รองลงมา คือ ร้อยละ 56.79 มีพื้นที่การทำงานในภาคกลางและภาคใต้เท่ากัน ส่วนพื้นที่ที่มีจำนวนองค์กรพัฒนาเอกชนทำงานน้อยที่สุด คือ ภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 35.80

6) ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลระบุว่ามีความร่วมมือกับ 6 ภาคส่วน คือ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจ เครือข่าย/ กลุ่มเด็กและเยาวชน สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 ความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน

ภาคส่วนของสังคม	จำนวน
1. สถานศึกษา	2,676 แห่ง
2. ภาครัฐ	396 หน่วยงาน
3. ภาคธุรกิจ	230 บริษัท
4. องค์กรพัฒนาเอกชน	222 องค์กร
5. เครือข่าย/ กลุ่มเด็กและเยาวชน	211 กลุ่ม
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	159 องค์กร

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลมีความร่วมมือกับสถานศึกษามากที่สุด คือ 2,676 แห่ง รองลงมา คือ หน่วยงานของรัฐ 396 แห่ง และมีความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น น้อยที่สุด คือ 159 องค์กร

7) การทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน

สำหรับระดับพื้นที่นั้น องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลทำงานกับสถานศึกษา หน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และกลุ่มเยาวชนในระดับจังหวัดและท้องถิ่น ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 28 การทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน

หน่วยงานในพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนองค์กร	ร้อยละ (n=81)
1. สถานศึกษาในพื้นที่	57	70.37
2. หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่	51	62.96
3. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	48	59.25
4. องค์กรภาคเอกชนในพื้นที่	44	54.32
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	41	50.61
6. สภาเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัด/ อำเภอ/ ตำบล	32	39.50

จากตาราง พบว่า องค์กรพัฒนาเอกชนทำงานร่วมกับสถานศึกษาในพื้นที่ มากที่สุด คือ ร้อยละ 70.37 รองลงมา คือ ร้อยละ 62.96 ทำงานกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และร้อยละ 59.25 ทำงานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ตามลำดับ

8) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลมี 7 ด้าน คือ ทรัพยากร บุคลากร ภารกิจ ข้อมูล สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน ความร่วมมือกับภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) **ทรัพยากร** – เนื่องจากวิกฤตทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมทำให้มีความยากลำบากมากขึ้นในการระดมทุนสนับสนุนการดำเนินงาน งบประมาณการดำเนินงานมีน้อยลงและไม่สม่ำเสมอ องค์กรที่ให้ข้อมูลจำนวนมากประสบปัญหาความอยู่รอดขององค์กร เนื่องจากทรัพยากรไม่เพียงพอแม้แต่จะใช้บริการบริหารจัดการ จึงไม่สามารถทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชนได้เต็มที่ตามที่วางแผนไว้

(2) **บุคลากร** – เมื่อมีทรัพยากรน้อยลงองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งจำเป็นต้องปลดเจ้าหน้าที่ออก ทำให้มีบุคลากรไม่เพียงพอในการดำเนินงาน บางแห่งประสบปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลง

บุคลากร (Turn Over) บ่อย ทำให้การทำงานสะดุด หยุดชะงัก หรือต่อไม่ติด นอกจากนี้ยังขาดผู้ชำนาญและเชี่ยวชาญทั้งในด้านบริหารจัดการและการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เป็นมืออาชีพ รวมทั้งขาดบุคลากรระดับกลางที่จะเชื่อมต่อและถ่ายทอดงานระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ และบุคลากรที่มีอยู่ส่วนหนึ่งไม่มีคุณภาพเพียงพอต่อหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ อีกทั้งไม่มีทักษะในการทำงานและจิตวิญญาณของการพัฒนาสังคม

(3) **ภารกิจ** – องค์กรที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนมีภารกิจที่หนักหน่วง เพราะต้องทำงานรอบด้านทั้งกับตัวเด็กและเยาวชน และสภาวะแวดล้อมรอบตัว คือ พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชนและสาธารณชน รวมทั้งต้องดำเนินงานหลายระดับเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด ซึ่งไม่สามารถดำเนินงานแต่เพียงลำพังแต่ละองค์กรได้ อย่างไรก็ตามความร่วมมือผนึกกำลังกันทำงานยังไม่ต่อเนื่องและเป็นปึกแผ่น เนื่องจากแต่ละองค์กรมีความเป็นตัวตนสูงและมีอิสระในการทำงาน ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามภารกิจได้อย่างเต็มที่

(4) **ข้อมูล** – เนื่องจากไม่มีระบบข้อมูลในระดับมหภาคเกี่ยวกับงานด้านเด็กและเยาวชนที่ครบถ้วนและน่าเชื่อถือ ทำให้การวางแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างไร้ทิศทางและขาดพลังในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง นอกจากนี้องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีการเก็บข้อมูลระดับจุลภาคที่มีประสิทธิภาพ จึงไม่สามารถประเมินผลการดำเนินงานของตนเองได้อย่างแท้จริง รวมทั้งไม่สามารถเชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในภาพรวมได้

(5) **สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน** – ปัญหาของเด็กและเยาวชนมีมากและซับซ้อนรุนแรงขึ้นอันเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง องค์กรพัฒนาเอกชนไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ทั้งหมดได้ จึงต้องจำกัดการทำงานอยู่ในระดับเชิงรับ ไม่สามารถดำเนินงานเชิงรุกเพื่อป้องกัน เฝ้าระวังไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นได้มากนัก เพราะไม่มีโอกาสได้แสวงหาความรู้ที่ทันสมัย หรือขาดทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานให้เท่าทันต่อสถานการณ์ได้

(6) **ความร่วมมือกับภาครัฐ** – องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งประสบปัญหาในการขอความร่วมมือจากภาครัฐ เนื่องจากวิธีการทำงานและแนวคิดแตกต่างกันมาก และไม่มีโอกาสทำความเข้าใจและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงประสบปัญหาในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะในระดับจังหวัดและส่วนกลาง ทำให้งานเกิดความล่าช้า หรือบางครั้งหยุดชะงักไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ โดยเฉพาะในด้านการขออนุญาตดำเนินงานในบางเรื่องซึ่งองค์กรพัฒนาเอกชนต้องมีใบอนุญาตให้ดำเนินงาน และการขอข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายหรือข้อมูลระดับประเทศ

(7) **การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน** – ถึงแม้ว่าจะมีการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แต่องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลยังพบว่ามีปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานด้านนี้ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากสาเหตุ 3 ประการ คือ ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานในด้านนี้เบี่ยงเบนหรือบกพร่องไปจากแนวคิดหลัก นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำและทักษะอื่นๆ ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการมีส่วนร่วมยังไม่ได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่กับรุ่นเก่ายังไม่สามารถเชื่อมโยงแนวคิดและการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นตัวตายตัวแทนกันได้อย่างราบรื่นเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดการขาดช่วงของการมีส่วนร่วมในการทำงานพัฒนาสังคม

9) สรุปผลการสำรวจการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรพัฒนาเอกชนในปี 2562

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้ให้ข้อมูลมีจำนวน 81 องค์กร ซึ่งส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในระดับประเทศ และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล โดยประเด็นการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลมี 10 ประเด็น คือ การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การสร้างเสริมสุขภาวะ การส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม การส่งเสริมนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน การพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การพัฒนาโลก และการดำเนินงานระดับ ASEAN ซึ่งองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนมากที่สุดกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ให้ข้อมูลดำเนินงานในประเด็นการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานที่องค์กรจำนวนมากที่สุดใช้ คือ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลมีกลุ่มเป้าหมายการดำเนินการทั้งทางตรงและทางอ้อมในปี 2562 จำนวน 906,289 คน โดยเป็นเด็กมากที่สุด นอกจากนั้นคือเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน และสมาชิกและผู้นำชุมชน มีพื้นที่การดำเนินงานทุกภาคของประเทศ และจำนวนมากที่สุดดำเนินงานในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ในด้านความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ นั้น องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลทำงานร่วมกับสถานศึกษา ภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน เครือข่าย/ กลุ่มเด็กและเยาวชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยร่วมมือกับสถานศึกษามากที่สุด ส่วนในพื้นที่นั้นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ทำงานร่วมกับสถานศึกษาในท้องถิ่น

สำหรับปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานในปี 2562 นั้น องค์กรพัฒนาเอกชนได้ให้ข้อมูลไว้ 7 ประการ คือ ทรัพยากร บุคลากร ภารกิจ ข้อมูล สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน ความร่วมมือกับภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

งบประมาณการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูล มีตั้งแต่น้อยกว่า 100,000 บาท จนถึงมากกว่า 100,000,000 บาท โดยส่วนใหญ่ (21 องค์กร) มีงบประมาณดำเนินการระหว่าง 1,000,001 – 5,000,000 บาท อย่างไรก็ตามองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (48 องค์กร) ได้รับเงินสนับสนุนน้อยลงเนื่องจากวิกฤตทางเศรษฐกิจปี 2562

4.2.2 การสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคธุรกิจในปี 2562

องค์กรธุรกิจที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนมีจำนวน 67 บริษัท โดยแบ่งเป็น 8 หัวข้อ คือ ประเภทขององค์กรธุรกิจ ประเด็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ให้การสนับสนุน พื้นที่ให้การสนับสนุน ประเภทของการสนับสนุน งบประมาณสนับสนุน เหตุผลของการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน ความร่วมมือกับภาคส่วนอื่นๆ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจปี 2562 โดยหัวข้อเกี่ยวกับงบประมาณสนับสนุนและผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจนั้น นำไปรวมกับส่วนที่ 5 ที่ว่าด้วยเรื่องงบประมาณการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1) ประเภทขององค์กรธุรกิจที่ให้ข้อมูล

ประเภทขององค์กรธุรกิจที่ให้ข้อมูล แบ่งได้ 12 ประเภท ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 29 ประเภทขององค์กรธุรกิจ

ประเภทของธุรกิจ	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
1. การเงิน	13	19.41
2. อุตสาหกรรมการเกษตร	10	14.92
3. อุตสาหกรรมหนัก	8	11.94
4. อุปโภค/ บริโภค	7	10.45
5. สาธารณูปโภค	6	8.95
6. ประกันภัย	5	7.47
7. อสังหาริมทรัพย์	4	5.97
8. สื่อสารสนเทศ	4	5.97
9. คมนาคม	3	4.48
10. อาหาร	3	4.48
11. เครื่องสำอางค์	2	2.98
12. พัฒนาเด็กปฐมวัย	2	2.98
รวม	67	100.00

จากตารางข้างต้น พบว่า องค์กรธุรกิจที่ให้ข้อมูลการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มธุรกิจการเงิน คิดเป็นร้อยละ 19.41 ตามมาด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมการเกษตร ร้อยละ 14.92 กลุ่มอุตสาหกรรมหนัก ร้อยละ 11.94 และกลุ่มอุปโภค/ บริโภค ร้อยละ 10.45 ตามลำดับ

2) ประเด็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ภาคธุรกิจสนับสนุน

บริษัทที่ให้ข้อมูลทั้ง 67 บริษัท สนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชน 10 ประเด็น โดยมีทั้งเลือกสนับสนุนประเด็นเดียว หรือสนับสนุนหลายประเด็น ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 30 ประเด็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ภาคธุรกิจสนับสนุน

ประเด็นการสนับสนุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนบริษัท	ร้อยละ (n=67)
1. การส่งเสริมการศึกษา	66	98.50
2. การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วม	25	37.32
3. การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว	11	16.41
4. การส่งเสริมนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	11	16.41
5. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	10	14.92
6. การสร้างเสริมสุขภาวะ	9	13.43
7. การพัฒนาภาคการทำงาน	4	5.97
8. การดำเนินงานระดับ ASEAN	2	2.98
9. การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสภาวะยากลำบาก	2	2.98
10. การพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ		
10.1 วินัยทางการเงิน	23	34.32
10.2 ทักษะชีวิต	23	34.32

ประเด็นการสนับสนุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนบริษัท	ร้อยละ (n=67)
10.3 ทักษะดิจิทัล	10	14.92
10.4 วิสัยทัศน์และทักษะอาชีพ	10	14.92
10.5 ทักษะการทำงาน	8	11.94
10.6 ทักษะภาษาต่างประเทศ	7	10.44

จากตารางข้างต้น พบว่า ประเด็นที่บริษัทสนับสนุนมากที่สุด คือ ด้านการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 98.50 รองลงมา คือ ประเด็นการมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 37.32 ถัดมา คือ การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว และการส่งเสริมสนับสนุนการ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 16.41 เท่ากัน

ส่วนประเด็นการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจนั้น มีบริษัทให้ความสนใจสนับสนุนด้านวินัยทางการเงินและทักษะชีวิต ร้อยละ 34.32 เท่ากัน รองลงมา คือ ด้านดิจิทัล และวิสัยทัศน์และทักษะอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 14.92 เท่ากัน

3) พื้นที่สนับสนุนของภาคธุรกิจ

พื้นที่สนับสนุนของ 67 บริษัท กระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศ โดยมีสัดส่วน ดังนี้

ตารางที่ 31 พื้นที่การสนับสนุนของภาคธุรกิจ

พื้นที่สนับสนุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนบริษัท	ร้อยละ (n=67)
1. กรุงเทพฯ และปริมณฑล	60	89.55
2. ภาคกลาง	39	58.21
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	28	41.79
4. ภาคเหนือ	25	37.32
5. ภาคใต้	14	20.89
6. ภาคตะวันออก	9	13.43
7. ภาคตะวันตก	7	10.45

พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลมีจำนวนบริษัทที่ให้การสนับสนุนมากที่สุด คือ 60 บริษัท หรือร้อยละ 89.55 รองลงมา คือ ภาคกลาง 39 บริษัท หรือร้อยละ 58.21 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 28 บริษัท หรือร้อยละ 41.79 และภาคเหนือ 25 บริษัท หรือร้อยละ 37.32 ส่วนภาคที่มีจำนวนบริษัทให้การสนับสนุนน้อยที่สุด คือ ภาคตะวันตก จำนวน 7 บริษัท หรือร้อยละ 10.45

4) ประเภทการสนับสนุนของภาคธุรกิจ

บริษัทมีการสนับสนุน 6 ประเภท คือ เงินสนับสนุน ข้อมูล สถานที่ บุคลากร อุปกรณ์ และยานพาหนะ ดังนี้

ตารางที่ 32 ประเภทการสนับสนุนของภาคธุรกิจ

ประเภทการสนับสนุนของภาคธุรกิจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนบริษัท	ร้อยละ (n=67)
1. เงินสนับสนุน	64	95.52
2. ข้อมูล	23	34.32
3. สถานที่	23	34.32
4. บุคลากร	19	28.36

ประเภทการสนับสนุนของภาคธุรกิจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนบริษัท	ร้อยละ (n=67)
5. อุปกรณ์	18	26.86
6. ยานพาหนะ	5	7.46

ประเภทการสนับสนุนของภาคธุรกิจ พบว่า เป็นการให้เงินสนับสนุน จำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 95.52 รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านข้อมูล และการสนับสนุนด้านสถานที่ ร้อยละ 34.32 เท่ากัน และให้การสนับสนุนด้านยานพาหนะ ร้อยละ 7.46

5) เหตุผลในการสนับสนุนของภาคธุรกิจ

เหตุผลในการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนมี 7 ประการ ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 33 เหตุผลในการสนับสนุนของภาคธุรกิจ

เหตุผลในการสนับสนุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนบริษัท	ร้อยละ (n=67)
1. คำนึงถึงสังคม	57	85.07
2. ผู้บริหารให้ความสนใจ	39	58.20
3. ชื่อเสียงของบริษัท	25	37.32
4. ได้รับการชักชวนจากผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน	20	29.85
5. พัฒนาลูกหลานของพนักงาน/ เจ้าหน้าที่/ คนงาน	5	7.47
6. ใช้ประโยชน์ทางภาษี	5	7.47
7. พัฒนาความรู้/ คุณธรรม จริยธรรม	5	7.47

เหตุผลที่บริษัทส่วนใหญ่สนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ การคำนึงถึงสังคม คิดเป็นร้อยละ 85.07 รองลงมา คือ ผู้บริหารให้ความสนใจงานด้านเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 58.20 และเหตุผลด้านชื่อเสียงของบริษัท คิดเป็นร้อยละ 37.32 ตามลำดับ

ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ มีเพียงร้อยละ 29.85 เท่านั้นที่ระบุว่าสนับสนุนเพราะได้รับการชักชวนจากผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน

6) ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ของภาคธุรกิจ

บริษัทที่ให้ข้อมูลได้ระบุภาคส่วนที่มีความร่วมมือกับบริษัทในงานพัฒนาเด็กและเยาวชน 6 ภาคส่วน ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 34 ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ของภาคธุรกิจ

ภาคส่วน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนบริษัท	ร้อยละ (n=67)
1. สถานศึกษา	50	74.62
2. องค์กรพัฒนาเอกชน	46	68.65
3. ภาครัฐ	25	37.32
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	18	26.86
5. เครือข่าย/ กลุ่มเยาวชน	17	25.64
6. ภาคธุรกิจ	11	16.41

ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ของภาคธุรกิจ พบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีความร่วมมือกับสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 74.62 รองลงมา คือ ความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน คิดเป็นร้อยละ 68.65 และความร่วมมือกับภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 37.32 ตามลำดับ

7) สรุปผลการสำรวจการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคธุรกิจปี 2562

ภาคธุรกิจที่ให้ข้อมูลจำนวน 67 บริษัท มาจากธุรกิจ 12 ประเภท คือ การเงิน อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมหนัก อุปโภค/ บริโภค สาธารณูปโภค ประกันภัย อสังหาริมทรัพย์ สื่อสารสนเทศ คมนาคม อาหาร เครื่องสำอางค์ และพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีบริษัทที่ทำงานด้านการเงินจำนวนมากที่สุด

ประเด็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ภาคธุรกิจที่ให้ข้อมูลสนับสนุนมี 10 ประเด็น คือ การส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วม การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การส่งเสริมสนับสนุนทุนการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม การสร้างเสริมสุขภาพ การพัฒนาโอกาสการทำงาน การดำเนินงานระดับ ASEAN การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสภาวะยากลำบาก และการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ โดยจำนวนมากที่สุด คือ 66 บริษัท สนับสนุนการทำงานในประเด็นการส่งเสริมการศึกษา

บริษัทที่ให้ข้อมูลสนับสนุนการทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุกภาคของประเทศ โดยเน้นพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลมากที่สุด และจำนวนมากที่สุดให้เงินสนับสนุนโดยมีเหตุผลในการคืนกำไรสู่สังคม และมีความร่วมมือกับหน่วยงาน 6 ประเภท คือ สถานศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่าย/ กลุ่มเยาวชน และภาคธุรกิจด้วยกันเอง โดยจำนวนมากที่สุดร่วมมือกับสถานศึกษา

งบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของบริษัทที่ให้ข้อมูลมีตั้งแต่น้อยกว่า 100,000 บาท ถึงมากกว่า 100,000,000 บาท โดยส่วนใหญ่ คือ 25 บริษัท มีงบประมาณ 1,000,001 – 5,000,000 บาท และส่วนใหญ่ คือ 39 บริษัท ไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2562

4.3 ภาควิชาการกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานของภาควิชาการต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2562 จำแนกการดำเนินงานได้ 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจากสถาบันการศึกษา (2) ด้านการผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัย (3) ด้านการบริการวิชาการ (4) ด้านทุนสนับสนุนทางวิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจากสถาบันการศึกษา

ในปี 2562 ปรากฏหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นหรือจัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อรับสมัครเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถรวบรวมตัวอย่างหลักสูตรที่เกิดขึ้นใหม่และการปรับปรุงหลักสูตรดังนี้

1) ในปี 2562 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จัดตั้งคณะการศึกษาปฐมวัย เพื่อเปิดสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยขึ้น โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้การสอนตามแนวหลักสูตรไฮสโคป (HighScope) ผ่านการปฏิบัติจริงในโรงเรียนสาธิตปฐมวัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และสถานศึกษาในเครือข่ายโครงการลดความเหลื่อมล้ำด้วยการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพ (ไรซ์ไทยแลนด์) เพื่อเน้นการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพที่สอนให้ครูปฐมวัยสามารถสอนเด็กโดยใช้กระบวนการวางแผน ลงมือทำ และทบทวน

เรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบ ฝึกการตัดสินใจ และรู้จักอดทนรอคอย สามารถลงมือทำกิจกรรมผ่านสื่อ และใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามความคิดของเด็กอย่างกระตือรือร้น ได้เรียนรู้จากสถานการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนใช้ความคิดในการลงมือปฏิบัติ และได้สะท้อนความคิดผ่านขั้นตอนการทบทวนโดยครูปฐมวัยสามารถให้เด็กแต่ละคนเล่าประสบการณ์ที่ลงมือทำได้ทุก ๆ สัปดาห์ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและการเป็นผู้นำ โดยครูปฐมวัยสามารถพัฒนาทักษะของตนเองและเด็กนักเรียนสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้เต็มศักยภาพพร้อมสู่การเป็นไทยแลนด์ 5.0 อีกทั้งมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษเพื่อสร้างบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพออกสู่ตลาดแรงงาน โดยได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับมูลนิธิพุทธรักษาเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2562 เพื่อสร้างครุพันธุ์ใหม่สู่ยุคไทยแลนด์ 5.0 ซึ่งมูลนิธิพุทธรักษาได้มอบทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี จำนวนอย่างน้อย 10 ทุนต่อปีการศึกษาเป็นเวลา 5 ปีการศึกษาแก่นักเรียนที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ประสงค์จะเข้าศึกษาต่อในคณะการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย โดยมูลนิธิพุทธรักษาเป็นผู้คัดเลือกผู้รับทุนตามที่เห็นสมควร นอกจากนี้มูลนิธิพุทธรักษาร่วมมือกับคณะการศึกษาปฐมวัย ร่วมการจัดหาสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยที่มีคุณภาพ ตรงตามเงื่อนไขที่คณะการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยกำหนด เพื่อเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษาคณะการศึกษาปฐมวัย รวมถึงร่วมดำเนินกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การสนับสนุนการเก็บข้อมูลการวิจัยและการจัดประชุมทางวิชาการ

2) ในปี 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ-ภาษาไทย (หลักสูตร 5 ปี) โดยมุ่งเน้นผลิตครูในมิติใหม่ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้เป็นบัณฑิตครูที่มีคุณภาพ มีศักดิ์ศรีความเป็นครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่งใฝ่รู้ มีทักษะความเชี่ยวชาญและประสบการณ์วิชาชีพที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีคุณธรรมและจริยธรรมประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพและสมรรถนะทางการศึกษาที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีความรอบรู้และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืนสามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในคุณภาพของการประกอบวิชาชีพ ดังนั้นหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่ได้มีการปรับปรุงนี้ จึงเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับสถานศึกษาเพื่อให้ครูที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อสนองตอบต่อการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู โดยเน้นการพัฒนาบัณฑิตในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นพื้นฐานให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งทางด้านสังคมธุรกิจและศิลปวัฒนธรรม รวมจำนวน 31 คนต่อรุ่นการศึกษา

3) ในปี 2562 สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลงนามความร่วมมือพัฒนาหลักสูตร “ครุราชภัฏพันธุ์ใหม่ ใส่ใจทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย” ซึ่งเป็นหลักสูตรของครูการศึกษาปฐมวัย (4 ปี) และฝึกอบรมอาจารย์ เสริมศักยภาพอาจารย์ ครูและนักศึกษา ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันอาร์แอลจี (รักลูก เลิร์นนิ่งกรุ๊ป) และภาคีวิชาการ Thailand EF Partnership เพื่อมุ่งยกระดับการเรียนการสอนสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและภาควิชาอื่นๆ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งทั่วประเทศ ทั้ง 38 แห่ง เกี่ยวกับทักษะสมองส่วนหน้า Executive Functions (EF) ในเด็กและเยาวชน โดยสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ และเสริมสร้างทักษะแก่นักศึกษา ครู อาจารย์ในภาควิชาปฐมวัยและภาควิชาอื่นๆ ซึ่งจะนำไปจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยและเด็กช่วงวัยอื่นๆ ต่อไป โดยเน้นการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน

ในประเทศไทยโดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง แต่สามารถยืดหยุ่นปรับตัว ยอมรับในความแตกต่างและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขในสังคม รวมถึงมีสุขภาวะที่ดีในทุกมิติ ซึ่งความร่วมมือในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมอาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยและจัดอบรมเพื่อพัฒนาอาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยจำนวนประมาณ 240 คน ภายในเดือนมิถุนายน 2562 และระยะที่ 2 พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมอาจารย์สาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับทักษะสมอง Executive Functions (EF) และจัดอบรมเพื่อพัฒนาอาจารย์สาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวนประมาณ 1,000 คน ภายในปี 2564 และสร้างวิทยากรแกนนำอีกจำนวน 38 คน ในปี 2563

4) ในปี 2562 ศูนย์การเรียนรู้ ซี วาย เอฟ แลกเปลี่ยนงานและร่วมหารือ รวมถึงพูดคุยถึงกรอบการจับมือร่วมกันทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างศูนย์การเรียนรู้ ซี วาย เอฟกับโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยนครพนม พนมพิทยพัฒน์ ใน 3 ประเด็น คือ 1) งานพัฒนาคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพบุคลากรร่วมกัน 2) งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาทางเลือกเชิงครุศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ 3) การใช้ห้องปฏิบัติการอาคารสถานที่ร่วมกัน โดยเชิญอาจารย์จากคณะครุศาสตร์ ศิลปะศาสตร์ สังคมศาสตร์ร่วมหารือ และจัดตั้งทีมคุยในการพัฒนาร่างข้อตกลงความร่วมมือกันต่อไป

จากการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนจากสถาบันการศึกษาในข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาในการจัดตั้งและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องต่อบริบททางสังคมในศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรผ่านการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรด้านการศึกษาเพื่อสามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนสืบไป

4.3.2 ด้านการผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัย

บทบาทสำคัญของภาควิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่สำคัญและเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน คือ การผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา คือ เด็กและเยาวชน ทั้งในส่วนของผลงานวิจัยของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผลงานในรูปแบบวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิจัยอิสระในสาขาวิชาต่างๆ

ทั้งนี้ จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนของนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และนิสิต/นักศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในช่วงปี พ.ศ.2562 พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของเด็กและเยาวชน จำนวน 63 เรื่อง เมื่อทำการพิจารณาเนื้อหางานวิจัยที่ได้มา พบว่าเกี่ยวข้อง มีจำนวน 32 เรื่อง

เมื่อจำแนกงานวิจัย 32 เรื่องตามสาขาวิชา พบว่า เป็นสาขาศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ มากที่สุด คือ 14 เรื่อง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 6 เรื่อง สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4 เรื่อง สาขาสาธารณสุข 3 เรื่อง สาขารัฐประศาสนศาสตร์ 2 เรื่อง สาขานิติศาสตร์ สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสาขาพัฒนาสังคม สาขาวิชาละ 1 เรื่อง

เมื่อจำแนกงานวิจัย 32 เรื่องตามสถาบัน/มหาวิทยาลัย พบว่า เป็นงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวนมากที่สุด คือ 8 เรื่อง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 5 เรื่อง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 4 เรื่อง มหาวิทยาลัยนเรศวร 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยศิลปากร 2 เรื่อง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพระปกเกล้า สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันละ 1 เรื่อง

เมื่อจำแนกงานวิจัย 32 เรื่องตามประเด็นที่ศึกษา พบว่า เป็นประเด็นด้านการศึกษา จำนวนมากที่สุด คือ 10 เรื่อง ด้านสถานการณ์เด็กและเยาวชน 9 เรื่อง ด้านพฤติกรรม 8 เรื่อง ด้านสื่อและเทคโนโลยี 3 เรื่อง และด้านสุขภาพและความเจ็บป่วย 2 เรื่อง โดยคู่มืองานวิจัยและสรุปสาระสำคัญได้จากภาคผนวก ข

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยด้านเด็กและเยาวชน สามารถจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านสุขภาพและความเจ็บป่วย 4) ด้านสื่อและเทคโนโลยี และ 5) ด้านพฤติกรรม ดังนี้

1) การพัฒนาเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่

จากการค้นคว้างานจากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทหลักของหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

(1) การประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กในชุมชน ระหว่างผู้ดูแลเด็ก ครอบครัว ชุมชน และภาครัฐ และสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก (ฉัตรชัย บุษบงค์ และคณะ, 2562)

(2) บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐ ในการพัฒนาเด็กในพื้นที่พิเศษ เช่น พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน (เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และคณะ, 2562)

(3) กรณียของการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งต้องอาศัยบทบาทของผู้นำในระดับอำเภอเพื่อกำหนดนโยบาย แผน สนับสนุนงบประมาณ และประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสาธารณสุข แกนนำเยาวชน เครือข่ายผู้ปกครอง และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อส่งเสริมให้มีการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์อย่างเป็นระบบ (เบญจมาภรณ์ นาคามดี, 2562)

(4) ปัญหาเด็กและเยาวชนเฉพาะกลุ่ม เช่น การแก้ไขปัญหาการแข่งรถจักรยานยนต์บนท้องถนนของวัยรุ่นในพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งจากส่วนราชการ และภาคเอกชน ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมทั้งตัวเด็กและเยาวชนเอง (ประทีป นรากล้า, 2562)

(5) การมีภาคีเครือข่ายในพื้นที่โครงการเด็กและเยาวชน เช่น อบต. รพ.สต. โรงเรียน วัด ในการที่จะเข้ามารับรู้แนวทางในการขับเคลื่อนงานของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ จะส่งผลดีในการหนุนเสริม ทั้งเรื่องข้อมูล องค์ความรู้ และสถานที่ องค์กรประกอบเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยสำคัญในการขับเคลื่อนงานโครงการของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ได้เป็นอย่างดี (ประมวล ดวงนิล และคณะ, 2562)

(6) ในส่วนของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ควรมีการนำนโยบายมาทบทวนและมีการทำงานที่จริงจังปรับให้เข้ากับบริบทสถานการณ์ในปัจจุบันให้มากขึ้น พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ขอความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สื่อสารมวลชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาอย่างยั่งยืน (พิชราพร วรรณสุ, 2562)

2) ด้านการศึกษา

สถานศึกษาและครูผู้สอนนับว่ามีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ต่างๆ ทั้งนี้ จากผลงานวิจัยในปี 2562 ที่ผ่านมา ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งนั้น ควรเริ่มต้นตั้งแต่หน่วยงานหลัก เช่น มหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน/ อาจารย์ที่ปรึกษา และบุคลากรในมหาวิทยาลัย พิจารณาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Disabilities Support Service) ทั้งส่วนกลาง และระดับย่อย (ภัทรจรัส บำรุงพงษ์, 2562)

(2) บทบาทของสถานศึกษาและครู หมั่นสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย รวมถึงประเมินการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย (กัญญารัตน์ ชูเกลี้ยง และคณะ, 2562)

(3) การคำนึงถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟบูรณาการผ่านการเล่น ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียน การปลูกฝังโดยครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งในวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของครอบครัว และการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยครู ครูจัดกิจกรรมบูรณาการเข้าไปในกิจกรรมประจำวันของโรงเรียน (ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ และคณะ, 2562)

(4) ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรและแผนการจัดประสบการณ์โดยละเอียด และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสม (ชนมธิดา ยาแก้ว และคณะ, 2562)

(5) แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based-Learning) เป็นแนวคิดที่พัฒนาสมองผู้เรียน ครูผู้สอนควรเลือกสื่อ เพลง หรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนรู้ ได้สนใจอ่านเขียนเพิ่มมากขึ้น (ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล, 2562)

(6) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบใหม่ที่น่าการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายมากขึ้น อีกทั้งเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยได้ซึมซับ วัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และทุกครั้งที่เด็กทำผลงานเสร็จ ควรให้เด็กออกมาเล่าและนำเสนอผลงานของตนเองให้ผู้อื่นได้ชื่นชม เด็กจะรู้สึกภูมิใจและเห็นคุณค่ากับผลงานของตนเอง (ชนพรพรรณ เพชรเศษ และคณะ, 2562)

(7) การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา โดยครูผู้สอนควรใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิด เพราะคำถามเป็นสิ่งที่เร้าที่ดีที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาการคิด และครูผู้สอนควรเลือกใช้คำถามให้เหมาะสมกับกิจกรรม เพื่อนำเข้าสู่กิจกรรม เร้าความสนใจของเด็ก หรือเพื่อทบทวนความจำในสิ่งที่เด็กเรียนรู้มาแล้ว (ธัญพร พุยบัวค้อ, 2562)

(8) ครูผู้สอนควรศึกษาแนวทางในการจัดประสบการณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประกอบสื่อประสม เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย (เบญจวรรณ คำมา, 2562)

(9) ผู้ที่จะนำสื่อการสอนไปใช้ ควรสอดแทรกการพัฒนาทางด้านสติปัญญาควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านร่างกาย ซึ่งเมื่อผู้สอนนำเสนอภาพของคำศัพท์ก็ให้เด็กทำท่าทางประกอบคำศัพท์ตาม โดยให้เด็กคิดท่าทางประกอบด้วยตนเอง (วัฒนพล ชุมเพชร, 2562)

(10) ครูผู้สอนควรกระตุ้นและติดตามความก้าวหน้าในการทำโครงงานอย่างใกล้ชิด กำกับติดตามเพื่อให้ให้นักศึกษาได้ปรับปรุงและแก้ไขผลงาน (วรวิมล มั่นสุขผล, 2562)

(11) ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือที่จะนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบและแผนการจัดกิจกรรมของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถเสริมสร้างทักษะทางสังคมได้ตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรมที่ตั้งไว้ (อาชัญวิญญ์ ชุมภณพงษ์ศักดิ์, 2562)

3) ด้านสุขภาพและความเจ็บป่วย

จากการค้นคว้างานจากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) บทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทันตบุคลากร ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง ควรมีมาตรการในการควบคุมการแปรงฟันที่ถูกต้องในโรงเรียนรวมถึงที่บ้าน เพราะจะเห็นได้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมการแปรงฟันดี แต่ทักษะการแปรงยังไม่ถูกต้อง (มารุต ภูพะเนียด และ สุวิทย์ คุณาวิศรุต, 2562)

(2) หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการสร้างเสริมสุขภาพประชาชน ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ สามารถพัฒนาโปรแกรมการสร้างเสริมสมรรถนะด้านสุขภาพแก่วัยรุ่น สถาบันทางการศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านสุขภาพโดยตรง ได้แก่ หน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรศึกษาถึงการกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่น (รัตวัลย์ ศิริเลี้ยง, 2562)

4) ด้านสื่อและเทคโนโลยี

จากการค้นคว้างานจากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสื่อ ดังนี้

(1) การจัดบริการสารสนเทศต้องเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรเป็นอย่างมาก ในการสร้างความเข้าใจด้านการเรียนรู้ร่วม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ฐิตยา เนตรวงษ์, 2562)

(2) ผู้บริหารการศึกษาและครู ควรส่งเสริมและกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ และกรมอนามัย สาธารณสุขจังหวัด กองสุศึกษา ควรนำรูปแบบการการพัฒนาการเรียนรู้เท่าทันสื่อไปบูรณาการ (นิยม จันทร์แถม และ เบญจทิรา รัชตพันธ์านกร, 2562)

(3) การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น ควรใช้แบบฝึกและแบบประเมินที่หลากหลาย เช่น อัตนัยปรนัย จับคู่ ถูกผิด เป็นต้น และควรปรับวิธีประเมินให้หลากหลายรูปแบบ (สุนันทา กลิ่นถาวร และ ญัฐพงษ์ พันธุ์มณี, 2562)

5) ด้านพฤติกรรม

จากการค้นคว้างานจากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการกับปัญหาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

(1) การส่งเสริมด้านพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของเยาวชน และบุคคลทั่วไป เน้นให้ผู้ขับขี่ทราบถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับด้านพฤติกรรมในการขับขี่ของตัวผู้ขับขี่เองเอง เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน (จิรพล จิตต์น้อม, 2562)

(2) การมีเว็บเพจส่วนกลาง ที่ให้ครูผู้สอน ได้สืบค้นหาข้อมูลมาใช้ในการจัดเรียนการสอนได้สะดวก ซึ่งจะแก้ไขปัญหาเรื่องครูผู้สอนย้ายโรงเรียน ควรมิวิทยากรผู้ที่ชำนาญมาให้ความรู้กับครูและเด็กนักเรียนการปลูก การดูแล การเก็บเมล็ดพันธุ์ เพื่อให้โรงเรียนมีการปลูกผักและผลไม้ได้แบบยั่งยืน ขยายผลการอบรมให้ความรู้เรื่อง คุณค่าผักและผลไม้ ให้กับครูในโรงเรียนในทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจพร้อมกันทั้งโรงเรียน อันส่งผลให้การส่งเสริมการบริโภคผักและผลไม้ในโรงเรียนสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น (ณรงค์ ผัดอ่อนอ้าย และคณะ, 2562)

(3) ควรมีการขยายผลและส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในลักษณะเช่นนี้ในวงกว้าง โดยเชื่อมโยงกับเป้าหมาย SDGs ตัวชี้วัดเรื่องอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางจราจรที่ลดลง สนับสนุนให้เกิดการออกแบบมาตรการที่ครอบคลุม 3E ได้แก่ มาตรการด้านการศึกษา ด้านวิศวกรรม และด้านการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจำเป็นต้องตั้งเงื่อนไขให้กลุ่มเป้าหมายออกแบบโครงการที่ครอบคลุม (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2562)

(4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างความรู้ทัศนคติ และทักษะที่จำเป็นในวัยรุ่น เช่น ทักษะการปฏิเสธ และพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมโดยให้สถาบันครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมด้วย บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรเอาใจใส่ในการคบเพื่อนของนักเรียนวัยรุ่น โดยเฉพาะหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและควรมีการเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ (บุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี, 2562)

(5) ภาพจิตรกรรมที่ผ่านกระบวนการวิจัย สามารถนำไปใช้จัดพิมพ์เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือแบบเรียนของเด็กในหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม และนโยบายต่อไปไม่ไกลให้กับนักเรียนได้ใช้ศึกษาในโรงเรียน (พิเชษฐ สุนทรโชติ, 2562)

(6) กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชน ภาควิชา ภาครัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรวางแผนและสนับสนุนความรู้ความเข้าใจ สร้างทัศนคติที่ถูกต้อง สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้ภูมิคุ้มกันแก่เด็กผ่านกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน (ภาริณี นิลภรณ์, 2562)

(7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ออกกฎกระทรวงสำหรับงานที่เด็กอายุตั้งแต่ 13-14 ปี สามารถทำได้ และสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และทำการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการใช้แรงงานเด็ก (อัจฉรี สุริศา, 2562)

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยด้านเด็กและเยาวชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยซึ่งนำไปสู่บทบาทของสถาบันสังคมต่างๆ ทั้ง 5 ด้านที่กล่าวถึงในข้างต้น ยังสามารถสะท้อนข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ปี 2562 พบว่า งานวิจัยแต่ละชิ้นได้มีข้อเสนอแนะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศักยภาพและการแก้ไขปัญหาในกลุ่มเด็กและเยาวชนไว้อย่างหลากหลาย โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) **กรมกิจการเด็กและเยาวชน** ควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน สังเกตและติดตามการเปลี่ยนแปลงอย่างเข้าใจ ทั้งในเรื่องยาเสพติดและการเสพยาบ้ารายใหม่ การตั้งครุฑก่อนวัยอันควร การขับขีรถจักรยานยนต์ และการคบเพื่อน เพื่อให้เกิดแนวทางการรับมืออย่างถูกวิธี การสร้างรูปแบบการแก้ปัญหาที่เกิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะสามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนกล้าที่บอกกล่าวถึงปัญหาที่เด็กและเยาวชนกำลังเผชิญอยู่ เน้นการสร้างพื้นฐานในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ได้อย่างเหมาะสมกับตามช่วงวัย รวมถึงการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม การสนับสนุนให้มีการพัฒนาความสามารถของวัยรุ่นในการสร้างเสริมสุขภาพโดยการฝึกอบรม เพื่อให้วัยรุ่นได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเอง

2) **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** ต้องเฝ้าระวังและพัฒนาสื่อที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ควรเน้นการพัฒนาที่สร้างสรรค์และมีความหลากหลาย การพัฒนาแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ และเป็นปัจจุบัน จะสามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนเกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ แยกแยะได้อย่างถูกต้อง โดยพัฒนาผ่านรูปแบบการเรียนรู้ในสถานศึกษา การฝึกอบรมการรู้เท่าทันสื่ออย่างถูกวิธี รวมถึงการขยายผลไปยังชุมชนและหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมในแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสืบค้นข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลเพื่อสร้าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแต่ละช่วงวัย

3) **การบูรณาการระหว่างกรมกิจการเด็กและเยาวชนกับกระทรวงศึกษาธิการ** เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการศึกษาของเด็กและเยาวชน รวมถึงกลุ่มเด็กที่มีบกพร่องทางด้านร่างกายและสติปัญญา การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมระหว่างกลุ่มเด็กและเยาวชน เช่น รูปแบบการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มทักษะพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความจำเพื่อใช้งาน 2) การยั้งคิดไตร่ตรอง 3) การยืดหยุ่นความคิด กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มทักษะกำกับตนเอง ได้แก่ 4) การใส่ใจจดจ่อ 5) การควบคุมอารมณ์ 6) การติดตามประเมินตนเอง กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มทักษะปฏิบัติ ได้แก่ 7) การริเริ่มและลงมือทำ 8) การวางแผนและการดำเนินงาน 9) การมุ่งเป้าหมาย และผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนอย่างจริงจัง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน ควรร่วมกันส่งเสริมทักษะทางสังคมแก่เยาวชนจากระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัวโดยร่วมมือในการพัฒนาเยาวชนร่วมกัน จัดหางบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ ให้ความช่วยเหลือ ประชาสัมพันธ์ และร่วมดำเนินงานพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ควรทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนให้มีความเหมาะสมมากขึ้นกับปัจจุบันและสภาพความเป็นจริง ที่สำคัญคือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเด็กและเยาวชน เพื่อการทำงานของส่วนขับเคลื่อนจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมและเชิงรุกมากขึ้น เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเด็กและเยาวชน การให้บทบาททางสังคมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีปัญหา เพื่อการแก้ปัญหาสังคมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนและรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น และการสร้างเครือข่ายเด็กและเยาวชนให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมการแสดงออกในเรื่องของประชาธิปไตยแบบถูกวิธี ควรวางแผน และสนับสนุน ด้านความรู้ ความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนากิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดความหลากหลาย โดยอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและเหมาะสม การส่งเสริมความรู้และทักษะเชิงบวกในด้านการต่อต้านคอร์รัปชัน ให้เด็กและเยาวชนสามารถตระหนักได้ถึงผลกระทบที่ผิดกฎหมาย ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ โดยผ่านทางการสื่อสารทางสังคมและกิจกรรมในเนื้อหาบทเรียน

4.3.3 ด้านการบริการวิชาการ

ในปี 2562 เกิดงานด้านบริการวิชาการ การลงนามในข้อตกลงความร่วมมือเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน การเปิดหลักสูตรหรือจัดฝึกอบรมระยะสั้นจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมการดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งสามารถรวบรวมและปรากฏได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) ในปี 2562 มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน จัดโครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ไซเบอร์ โดยพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (Massive Open Online Courses) ซึ่งเป็นนวัตกรรมหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ที่สามารถรองรับผู้เรียนจำนวนมากและเอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาผ่านสมาร์ตโฟน คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โดยเรียนผ่านวิดีโอ และมีแบบฝึกหัดหลังบทเรียน การจัดห้องเรียนเสมือนการอภิปรายออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งสะท้อนและการประยุกต์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ช่วยตอบโจทย์การจัดการศึกษจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การเรียนรู้ในการสร้างบทเรียนออนไลน์ตามความเชี่ยวชาญของแต่ละศูนย์และแบ่งปันทรัพยากรสื่อการเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ทั่วประเทศและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ให้มีความหลากหลายตามอัตลักษณ์หรือบริบทของท้องถิ่นแต่ละศูนย์การเรียนรู้ เพื่อสะท้อนการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิดระดับเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ สร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในมิติต่างๆ ทั้งเชิงกายภาพในพื้นที่ห่างไกล ความสนใจเฉพาะทางของผู้เรียนและความยืดหยุ่นในเวลาเรียน รวมถึงสะท้อนการเป็นระบบคลังสมองของครูภูมิปัญญาออนไลน์ อีกทั้งเป็นการพัฒนาระบบกลางในการบริหารจัดการภายในศูนย์การเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล การจัดเก็บฐานข้อมูลผู้เข้าเรียนและประวัติ และผลการเรียน การลงทะเบียนเรียนรายวิชาข้ามศูนย์การเรียนรู้ การถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างศูนย์การเรียนรู้

2) ในปี 2562 ทีมวิทยากรจากทหารเรือออสเตรเลียจากกองทัพเรือออสเตรเลีย สมาคมชาวภูเก็ต เทศบาลเมืองป่าตอง ชมรมไลฟ์การ์ดภูเก็ต ชมรม Surf Life Saving Australia สถานทูตออสเตรเลีย กระทรวง

ท่องเที่ยวและกีฬา สมาคมเพื่อช่วยชีวิตทางน้ำ และร่วมกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ในโครงการความร่วมมือออสเตรเลีย-ไทย ความปลอดภัยทางน้ำ รวมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศทั้งสังกัดสพฐ. เทศบาล เอกชนและในชุมชน ณ หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต รวม 170 คน เข้าฝึกอบรมฐานกิจกรรมทั้ง 6 ฐานเกี่ยวกับการให้ความรู้ในเรื่องความปลอดภัยทางน้ำ เพื่อป้องกันการจมน้ำในเด็กไทย รวมถึงได้รับมอบเกียรติบัตรและเข็มที่ระลึกจากประเทศออสเตรเลีย

3) ในปี 2562 สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล จัดเสวนาชีวิต Life is Learn ผ่าน Life Talk, Life Sharing, Live Music และนิทรรศการผลงานการออกแบบชีวิตของนักศึกษา เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2562 ณ อาคารอเนกประสงค์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยน การแสดงออก และการเรียนรู้แก่เยาวชน นักศึกษา อีกทั้งมีการจัดโครงการนักศึกษาจิตอาสาเพื่อพัฒนาเด็ก จัดกิจกรรมค่ายเล่นรอบเมือง สร้างพลังการเรียนรู้ เปิดรับสมัคร 2 รอบแก่เด็ก 7-11 ปี ในวันที่ 8-11 ตุลาคม 2562 และ 22-25 ตุลาคม 2562 โดยค่ายที่จัดขึ้นนี้ประกอบไปด้วยสถานที่ผจญภัยและกิจกรรมผจญภัยที่หลากหลายในการพัฒนาศักยภาพและทักษะการเรียนรู้แก่เด็กชั้นประถมศึกษา รวมถึงมีการจัดหลักสูตรและโครงการฝึกอบรมประจำปีงบประมาณ 2562 แก่เด็กและเยาวชน บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน และประชาชนทั่วไป ผ่านโครงการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน เช่น โครงการเรียนร่วมสำหรับบุคคลทั่วไปเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ค่ายฉลาดรู้ 10 ทักษะความปลอดภัยโดยสถาบันเด็ก กับศูนย์วิจัยความปลอดภัยรามาธิบดี โครงการฝึกอบรมการทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง รุ่นที่ 1/2562 เป็นต้น และโครงการศูนย์พัฒนาศักยภาพนิทานในการพัฒนาเด็ก ของงานมหัศจรรย์แห่งนิทาน สถาบันเด็กสานรักครั้งที่ 25 ตอนสวนนิทานแห่งความรัก

4) ในปี 2562 สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ หอศิลป์พุทธะ จัดโครงการอบรม “สุดยอดภาษาไทย เก๋ไก๋ เที้ยว ไทย เท่” ปีที่ 4 ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 3 วัน คือ วันศุกร์ที่ 19 กรกฎาคม 2562 ในช่วงเช้าเป็นการปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการและช่วงบ่ายเป็นการบรรยายเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับภาษาที่จะใช้ในการสื่อสารให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่นักเรียนต้องผลิตวิดีโอ พร้อมทั้ง Work shop อีก 2 วันคือวันเสาร์ที่ 20 กรกฎาคม 2562 และวันอังคารที่ 23 กรกฎาคม 2562 เพื่อเป็นการผลิตสื่อให้เข้าใจง่าย ตรงตามโจทย์ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้นักเรียนแต่ละทีมสามารถเข้าใจถึงกระบวนการขั้นตอนได้อย่างมีคุณภาพและพร้อมที่จะลงพื้นที่ผลิตวิดีโอเนื้อหาดีออกมาให้รับชมต่อไป

5) ในปี 2562 มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย จัดกิจกรรมบริการวิชาการในการสร้างการเรียนรู้ต่อต้าน Cyber bullying และ school bully รวมถึงการแจ้งเบาะแสและขอความช่วยเหลือผ่านแอปพลิเคชัน M Help Me แก่ นักเรียนชั้น ป.5 เกือบ 300 คน ในวันที่ 20 ธันวาคม 2562 ณ โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) กรุงเทพฯ อีกทั้งมีการจัดเสวนา เปิดวิดีโอออนไลน์...เด็กไทยกับภัยใกล้ตัว เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ กรุงเทพฯ จัดโดยสมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ร่วมกับ COPAT (ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน)

4.3.4 ด้านทุนสนับสนุนทางวิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานด้านวิชาการในลักษณะของการให้ทุนสนับสนุนทั้งด้านการเรียนการสอน การศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ ตลอดจนการจัดและฝึกอบรม จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้เด็กและ

เยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรากฏตัวอย่างการให้ทุนสนับสนุนได้ 2 ส่วน คือ การให้ทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และการให้ทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชน ดังนี้

1) การให้ทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

(1) ในปี 2562 สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประกาศเชิญชวนให้นักวิจัย นักวิชาการ นักบริหารงานวิจัย ร่วมส่งข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย ภายใต้โครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ ประจำปี 2562

(2) ในปี 2562 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เดิม ซึ่งปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหน่วยงานเป็น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) มีผลตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม 2562 ได้ประกาศทุนสนับสนุนการวิจัยแก่นักวิจัยทุกระดับ โดยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของงานวิจัยพื้นฐานว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างต่อเนื่องที่จะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ เทคโนโลยีใหม่ รวมถึงการต่อยอดผลงานวิจัยเชื่อมโยงระหว่างองค์ความรู้พื้นฐานไปสู่การใช้ประโยชน์ในด้านพาณิชย์ ด้านนโยบาย ด้านสาธารณะ หรือด้านชุมชนและพื้นที่หรือสามารถนำไปสู่นวัตกรรม เป็นผลงานนวัตกรรมผลิตภัณฑ์/กระบวนการต้นแบบ ที่ทำให้ผลงานวิจัยมีคุณค่าและนำไปสู่การขับเคลื่อนประเทศโดยได้สนับสนุนทุนวิจัยตั้งแต่ระดับนักวิจัยรุ่นใหม่ รุ่นกลางจนถึงนักวิจัยระดับอาวุโสหลากหลายประเภททุนสนับสนุน

(3) ในปี 2562 สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ประกาศข้อเสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย นิสิตนักศึกษาหรือหน่วยงานวิจัยที่สนใจเรื่องระบบการทดสอบและมีความมุ่งมั่นในการพัฒนางานด้านระบบการทดสอบระดับชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพทางการศึกษา

(4) ในปี 2562 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เชิญชวนเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเสริมสุขภาพ ผ่านการเปิดรับข้อเสนอโครงการในโครงการสร้างเสริมสุขภาพทั่วไป ซึ่งเป็นโครงการด้านการพัฒนาและปฏิบัติการที่เปิดโอกาสให้กับกลุ่มบุคคล องค์กรและชุมชนทั่วประเทศ สามารถเข้าถึงการรับทุนสนับสนุนการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของพื้นที่ ในหลักการที่ประกอบด้วย การลดละเลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การลดละเลิกบริโภคยาสูบ การลดอุบัติเหตุทางถนนและสร้างเสริมความปลอดภัย การป้องกันหรือแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น การป้องกันหรือแก้ไขปัญหามลพิษ การผลิตและบริโภคอาหารปลอดภัย การส่งเสริมกิจกรรมทางกายและการออกกำลังกาย การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การสร้างเสริมสุขภาพจิตหรือการจัดการอารมณ์และความเครียด การสร้างเสริมสุขภาพทางปัญญา อาทิ กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับความเป็นศาสนา เป็นต้น

2) การให้ทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชน

(1) ในปี 2562 มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย มอบเงินกว่า 14 ล้านบาท สนับสนุน 9 องค์กรสาธารณกุศล สร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนไทย รวมมูลค่า 14.72 ล้านบาท เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2562 ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรม ดิ โอกูระ เพรสทีจ โดยมูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2535 มุ่งช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่องตลอด 27 ปีโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรสาธารณกุศลทั้งภาครัฐและเอกชน ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการมอบทุนสนับสนุนโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมสังคมอย่างยั่งยืนผ่าน 3 แนวทางได้แก่ ส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ห่างไกล รวมถึงสนับสนุนการศึกษาทุกระดับชั้นทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม

และความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชนและคนพิการรวมถึงส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการดำเนินการขององค์กรสาธารณกุศลต่างๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งงบประมาณที่สนับสนุนด้านการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ 10 โครงการ จาก 9 องค์กร สาธารณกุศลในปี 2562 นี้ ประกอบด้วย

(1.1) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวนทุนสนับสนุน 2.5 ล้านบาท ในโครงการเยาวชนไทย วันพຼ່ງนี้และโครงการทุนการศึกษาเยาวชนภาคเหนือ

(1.2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวนทุนสนับสนุน 3.34 ล้านบาท ในทุนการศึกษานักเรียน นักศึกษาขาดแคลนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทุนการศึกษานักเรียนพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์

(1.3) มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวนทุนสนับสนุน 0.88 ล้านบาท ในทุนการศึกษาสำหรับ นักศึกษาขาดแคลนในภาคตะวันออก

(1.4) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวนทุนสนับสนุน 1 ล้านบาท ในทุนการศึกษาสำหรับ นักศึกษาขาดแคลนในภาคใต้

(1.5) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวนทุนสนับสนุน 1 ล้านบาท ในโครงการจัดพิมพ์หนังสือ ผลงานทางวิชาการ TTF Award

(1.6) มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวนทุนสนับสนุน 1.5 ล้านบาท ในโครงการจัดพิมพ์หนังสือทางวิชาประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม

(1.7) สภาการพยาบาล จำนวนทุนสนับสนุน 2 ล้านบาท ในการสนับสนุนทุนการศึกษา พยาบาลสาขาการดูแลผู้สูงวัย

(1.8) มูลนิธิพล.ต.อ.เผ่า ศารทิน จำนวนทุนสนับสนุน 1.5 ล้านบาท ในทุนการศึกษาแก่บุตร-ธิดา เจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และสนับสนุนโครงการบ้านตะวันใหม่

(1.9) มูลนิธิหมอเสม พริ้งพวงแก้ว จำนวนทุนสนับสนุน 1 ล้านบาท ในการสนับสนุน ทุนการศึกษาโครงการพ่อแม่อุปถัมภ์

(2) ในปี 2562 ธนาคารทิสโก้ จำกัด มหาชน สนับสนุนการศึกษาโดยการก่อสร้างอาคารเรียนทิสโก้ร่วมใจ 8 อาคารคอนกรีต 2 ชั้น 12 ห้องเรียน พร้อมสุขา แก่โรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อช่วยเหลือ ปรับปรุงสถานศึกษา การซ่อมแซมและก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง ให้ทุนและจัดหาครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมด้วย

(3) ในปี 2562 บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สนับสนุนด้านการศึกษาในการมอบโอกาสทางการศึกษา สร้างอาชีพ สร้างอนาคตให้แก่เด็กและเยาวชน ผ่านโครงการที่สำคัญ 2 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งมอบโอกาสทางการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชน โดยการส่งเสริมทุนการศึกษาให้กับนักเรียน ระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา อย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 11 โดยได้ลงนามร่วมกับ 7 มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อร่วมกันผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจผ่านการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง พร้อมทั้งมอบทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายของบริษัทในการส่งเสริม การศึกษาพัฒนาเยาวชนของบริษัทและเป็นไปตามปณิธาน “ร่วมสร้างสรรค์และแบ่งปันโอกาสให้ทุกคน” รวมถึงส่งมอบทางเลือกที่หลากหลายผ่านการมอบทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและโอกาสในการทำงานร่วมกับบริษัทรวมถึงโอกาสในการเป็นเจ้าของร้านเซเว่นอีเลฟเว่น และโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพ ภายใต้โครงการคืนคนดีสู่สังคม เพื่อพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคง โดยร่วมกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม โดยนำร่อง

โครงการในจังหวัดนครราชสีมาและสถาบันกาแฟ ผ่านการจัดการอบรมวิชาชีพการทำกาแฟให้กับเยาวชนและเจ้าหน้าที่ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4.4 บทบาทของสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 242) ให้ความหมายว่า สื่อมวลชน หมายถึง สื่อกลางที่นำข่าวและความรู้ไปสู่มหาชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ โดยสื่อที่ใช้ในการสื่อสารมวลชน หรือ สื่อมวลชน จำแนกได้ 6 ประเภท คือ สิ่งพิมพ์, ภาพยนตร์, วิทยุกระจายเสียง, วิทยุโทรทัศน์, สื่อสารโทรคมนาคม และสื่อวัสดุบันทึก ซึ่งสื่อเหล่านี้จัดได้ 2 กลุ่มหลัก คือ

1) สื่อดั้งเดิม (Traditional Media) เป็นการสื่อสารส่งข้อมูลในรูปแบบเดิมที่ไม่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว กล่าวคือ เป็นสื่อที่ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งสารไปยังผู้รับสารได้ทางเดียวที่ผู้รับสารไม่สามารถติดต่อกลับทางตรงไปยังผู้ส่งสารได้ โดยสื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารเพียงอย่างเดียว หมายถึง สื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารตัวหนังสือหรือเสียง หรือภาพไปอย่างเดียว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ สื่อโทรเลข และสื่อวิทยุ และสื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารสองอย่าง คือ ส่งทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์

2) สื่อใหม่ (New media) เป็นการสื่อสารข้อมูลข่าวสารในรูปแบบใหม่ที่มีการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถสื่อสารได้ 2 ทาง (Two-way Communication) กล่าวคือ เป็นเครือข่ายการสื่อสารผ่านระบบโทรคมนาคม โทรศัพท์ สายเคเบิล คอมพิวเตอร์ ที่ผลิตออกมาในรูปแบบของ เว็บไซต์ (website) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่สื่อสารกันบนอินเทอร์เน็ต หรือ โปรแกรมประยุกต์บนอุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะผ่านรูปแบบของภาพ เสียง ข้อความ ภาพถ่าย คลิปวิดีโอ โปรแกรม รหัสทางคอมพิวเตอร์

ทั้งนี้ สื่อมวลชนที่มีบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีดังนี้

4.4.1 สื่อดั้งเดิม (Traditional Media)

1) สำนักข่าวสมท.

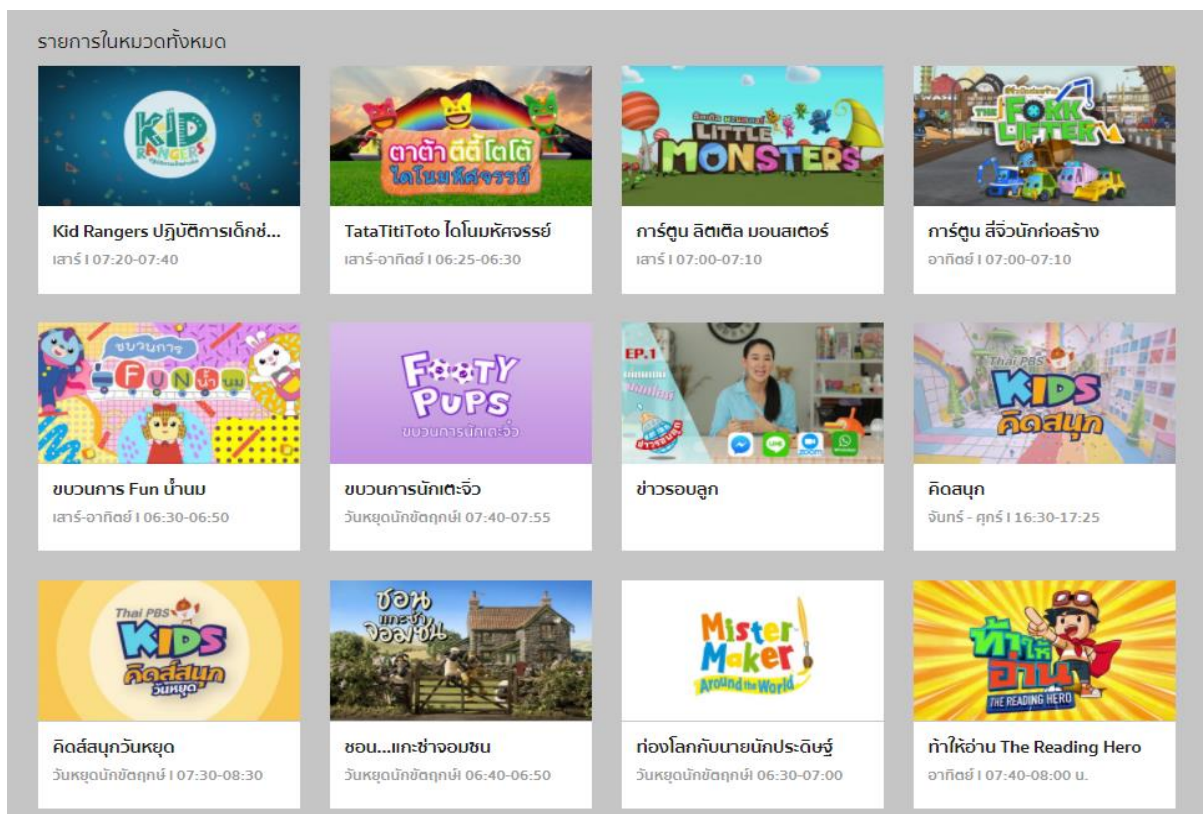
ในปี 2562 สำนักข่าวสมท. ได้จัดกิจกรรมสำคัญเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ โครงการ “ทุนการศึกษาค้นพบนักบินอวกาศไทยปี 3” ซึ่งจัดขึ้นโดยศูนย์อวกาศและจรวดแห่งชาติสหรัฐฯ ศูนย์ข้อมูลองค์การบริหารการบินและอวกาศแห่งชาติ เพื่อคัดเลือกเยาวชนไทย 4 คนเดินทางไปเข้าร่วมอบรม U.S.Space-Training Education Programs ที่ US Space & Rocket Center และ NASA Visitor Center ณ เมืองฮันต์สวิลล์ มลรัฐแอละแบมา ประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้การสนับสนุนทุนการศึกษาฯ จาก 4 หน่วยงาน คือ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน), Gistda, บริษัท เฟรเซอร์ส พร็อพเพอร์ตี้ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัท ออนดีมานด์ จำกัด ร่วมสนับสนุนทุนการศึกษา โดยเยาวชน 4 คนที่ได้รับคัดเลือก ได้เดินทางไปเข้าร่วมอบรมที่ US Space Camp ณ สหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 3-12 เมษายน 2563

นอกจากนี้ บมจ.อสมท., ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ และพันธมิตร ได้ร่วมจัดงาน “MCOT BEST FRIEND มหัศจรรย์วันเด็ก ปี 2562” ด้วยกิจกรรมเสริมทักษะและจินตนาการให้เด็กและเยาวชน ในวันเสาร์ที่ 12 มกราคม 2562 ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์

2) สำนักข่าว Thai PBS

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai Public Broadcasting Service) หรือ ส.ส.ท. ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2551 โดย พ.ร.บ.องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ในฐานะองค์การสื่อสารสาธารณะที่ไม่แสวงผลกำไรแห่งแรกของประเทศไทย เพื่อดำเนินการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่สนับสนุนการพัฒนาสังคม ที่มีคุณภาพและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยผ่านทางบริการข่าวสารที่เที่ยงตรง รอบด้าน สมดุล และเชื่อถือตรงต่อจรรยาบรรณ

ในปี 2562 สำนักข่าว Thai PBS ได้จัดทำผลงานสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน ทั้งรูปแบบของการถ่ายทอดทางโทรทัศน์และการรับชมย้อนหลังผ่านเว็บไซต์ Thai PBS ในหัวข้อเด็กและเยาวชน เช่น ข่าวรอบลูก, บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย, วันละนิด English, สถานีหุ่นหรรษา, สอนศิลป์, ขบวนการ Fun น้านม, ขบวนการนักเตะจิ๋ว, ซอน แกะซ่าจอมชน, เพื่อนหนูอยู่ป่า และแมลงจิ๋วผจญภัย เป็นต้น

รูปที่ 22 ภาพตัวอย่างสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนของสำนักข่าว Thai PBS ทางเว็บไซต์

3) มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ (DISTANCE LEARNING FOUNDATION UNDER THE ROYAL PATRONAGE)

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2563) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 และเริ่มออกอากาศการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television : DLTV) เป็นปฐมฤกษ์ครั้งแรกในวันที่ 5 ธันวาคม 2538 เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีกาญจนาภิเษก พ.ศ. 2539

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครูของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล อาทิ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กว่า 15,000 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กว่า 6,000 แห่ง และอื่นๆ ทำให้ครูและนักเรียนได้รับโอกาสเพิ่มขึ้นกว่า 2,200,000 คน ให้สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม นอกจากนี้มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ยังมีส่วนช่วยพัฒนาครูปลายทางทั่วประเทศให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสอนได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ ด้วยการถ่ายทอดสดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตลอดจนการศึกษาสายอาชีพ อันเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาอย่างต่อเนื่องกว่า 20 ปี

ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการบริหารมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการพัฒนาและต่อยอดการดำเนินงานให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ใน 3 ด้าน คือ (1) การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (2) พัฒนารูปแบบการสอนออกอากาศให้เป็นการเรียนการสอนแบบ Active Learning และพัฒนาเจ้าหน้าที่เทคนิคให้ถ่ายทำรายการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ และ (3) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายปลายทางในการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ในปี 2562 มูลนิธิฯ ได้จัดอบรมแนวทางการนำระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้ในการเรียนการสอน ด้วยวิธีการประชุมทางไกลระบบวิดีโอ (DLTV TELETRAINING) รวมถึงการสนับสนุนอุปกรณ์รับสัญญาณการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้กับโรงเรียนปลายทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ปีละ 1,500 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ ดังนี้

- (1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
- (2) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)
- (3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
- (4) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.)
- (5) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

4) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ภารกิจหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ คือ การทำงานด้านการรู้เท่าทันสื่อและการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเว็บไซต์ของ กสทช. สร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจและเรียนรู้การคุ้มครองตนเองและครอบครัวจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ อีกทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อผู้บริโภค

เนื่องจากสื่อได้เข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างเช่น การมีต้นแบบหรือพฤติกรรมลอกเลียนที่ไม่เหมาะสมจากละครโทรทัศน์ที่อาจมาจากเรื่องราวในชีวิตจริง มากกว่านั้น สื่อกลายเป็นต้นแบบสำคัญที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ จึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตจัดเวลาให้แก่รายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น เพื่อนำไปสู่การปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมอันดีงาม ก่อให้เกิดการสร้างเด็กและเยาวชนให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในอนาคต ดังนั้น รายการโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนจึงต้องมีการคัดเลือกรายการที่ดีและเหมาะสมตามวัยเพื่อเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมและส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กให้มากยิ่งขึ้น สำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคในวัยเด็กและเยาวชน ทางหน่วยงานได้มีการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ จึงก่อให้เกิดสัญลักษณ์กำกับรายการเพื่อการจัดระดับความเหมาะสมให้แก่ผู้บริโภคที่เป็นเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ในปี 2562 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้ใช้พื้นที่ของเว็บไซต์ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ดังตัวอย่างเช่น ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แนวทางการรู้เท่าทันสื่อ วัยรุ่นไทยกับการรู้เท่าทันโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในสื่อ เป็นต้น

รูปที่ 23 ภาพแสดงสัญลักษณ์การจัดระดับความเหมาะสมของรายการ/โทรทัศน์ สำหรับผู้บริโภควัยเด็กและเยาวชน

4.4.2 สื่อใหม่ (New media)

โดยสื่อใหม่ที่มีการเผยแพร่และจัดทำผลงาน กิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน มีดังต่อไปนี้

1) ศูนย์ข้อมูลสื่อสร้างสรรค์” หรือ Healthy Media Hub เป็นเว็บไซต์ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล สื่อ งานวิจัย ผลงานและองค์ความรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายใต้แผนงานหลัก 5 แผนงาน และหลากหลายโครงการภายใต้กลุ่มแผนงานระบบสื่อสร้างสรรค์ อาทิ แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ โครงการวิทยุเพื่อเด็กและครอบครัว โครงการสำรวจวิจัย

ด้านระบบสื่อสร้างสรรค์ และเครือข่ายพัฒนาชิ้นงานสื่อสาร เป็นต้น ตามหลักการจัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ทั้งการเก็บรวบรวม เรียบเรียง จัดหมวดหมู่ รวมถึงเผยแพร่บทความรีวิวสื่อที่มีเป็นประโยชน์และมีประเด็นที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดการเก็บรักษาข้อมูลเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดช่องทางที่เป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลสื่อสร้างสรรค์สู่สาธารณะที่ง่าย สะดวกในการค้นหา เกิดความรวดเร็วในการเผยแพร่สำเนา และส่งต่อข้อมูลที่มีประโยชน์ทั้งในระดับภาคีเครือข่าย องค์กร และบุคคลที่สนใจศึกษาและดำเนินงานในด้านนี้ หรือแม้กระทั่งครอบครัว เว็บไซต์นี้สร้างขึ้นตั้งแต่ปี 2560 (ศูนย์ข้อมูลสื่อสร้างสรรค์เพื่อสาธารณะ, 2563) ดังนี้

(1) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.)

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) พัฒนามาจากแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน ในปี พ.ศ. 2549 ก่อตั้งโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กับมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) สสย. เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อสร้างระบบกลไกสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน ครอบครัวอย่างยั่งยืน มีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาคุณภาพสื่อและช่องทางสื่อและพื้นที่สร้างสรรค์ พัฒนาระบบการเท่าทันสื่อ งานพัฒนาองค์ความรู้ วรรณคดีสื่อสารสังคม ผลักดันนโยบาย กฎหมาย และสร้างความร่วมมือ

ผลงานในปี 2562 เช่น หนังสือ การบริหารจัดการเวลาบนโลกดิจิทัล (Screen Time Management) เผยแพร่วันที่ 3 มิถุนายน 2562, หนังสือ รู้เท่าทันข่าว (News Literacy) เผยแพร่วันที่ 3 มิถุนายน 2562, หนังสือ ทักษะการเอาใจเขามาใส่ใจเราทางดิจิทัล (Digital Empathy) เผยแพร่วันที่ 3 มิถุนายน 2562, สื่อภาพและอินโฟกราฟฟิก ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) เผยแพร่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2562 และสื่อภาพและอินโฟกราฟฟิก คู่มือเดินเมืองตลาดพลู เผยแพร่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2562 เป็นต้น

(2) แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

กระตุ้น สนับสนุน และสร้างเสริมวัฒนธรรมสังคมการอ่าน ส่งเสริมพัฒนาสังคมสุขภาวะ เชื่อมประสานทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนการสร้างเสริมพฤติกรรมและวัฒนธรรมการอ่านให้เข้าถึงเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ผลงานในปี 2562 ตัวอย่างเช่น วารสารอ่านสร้างสุข วรรณกรรมเก๋อกูโลก เก๋อกุลมนุษย์ เล่ม 1 เผยแพร่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562, คู่มือดูแลสุขภาพฟันและช่องปากเจ้าตัวเล็ก ฟ ฟัน สนุกจัง เผยแพร่วันที่ 30 เมษายน 2562, นิทานการ์ตูน ขอมงกุฎได้ไหม เผยแพร่วันที่ 25 มิถุนายน 2562, นิทานการ์ตูนของหาย (ภาษามลายู) เผยแพร่วันที่ 30 สิงหาคม 2562, นิทานการ์ตูน ความปลอดภัยทางน้ำ เผยแพร่วันที่ 30 กันยายน 2562 และนิทานการ์ตูน ผจญภัยในป่าฮาลาบาลา เผยแพร่วันที่ 2 ตุลาคม 2562 เป็นต้น

(3) แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ

แผนงานนี้มาจากแผนงานทุนอุปถัมภ์เชิงรุกเพื่อสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ซึ่งทำงานทางด้านทุนอุปถัมภ์ด้านสื่อและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพต่าง ๆ รวมถึงสื่อพื้นบ้าน สื่อร่วมสมัย สื่อวัฒนธรรม และกิจกรรมที่มุ่งเน้นเยาวชน ชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างคุณค่าและอัตลักษณ์ทางสื่อศิลปวัฒนธรรม เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสุขภาพ สร้างความเข้มแข็ง ความสามารถในการจัดการสังคม สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะและการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

ผลงานในปี 2562 ตัวอย่างเช่น จุลสารศิลป์สร้างสุข รวม 6 ฉบับ, การประกวดคลิปสั้น สารคดีสั้น และหนังสั้นด้วยมือถือ สำหรับเยาวชน 15-25 ปี ในโครงการ “อย่าปล่อยให้เหล้ามาลงเรา” ภายใต้โจทย์ กรู๊ปเลือดเมา = คุณ และหยุดโฆษณาแฝงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ คือ สืบจับกรู๊ปเมา โดยทีมพเนจรจัด (นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามและวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี) รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 คือ Drink and Driver Story โดย ทีม Art Gallery (นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย

ศรีปทุม) และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 คือ Late Night Ads โดย ทีม The1310 (ผู้ทำงานอิสระ) นอกจากนี้ ยังมีคู่มือจัดทำข้อเสนอโครงการเมือง 3 ดีวิถีสุข เพื่อให้ชุมชนและสังคม ร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนและท้องถิ่นของตนเองสู่ “เมืองสร้างสรรค์” หรือ “เมือง 3 ดี วิถีสุข” ซึ่งเป็นเมืองต้นแบบในการมี “สื่อดี พื้นที่ดี และภูมิดี” โดยผสานพลังการทำงานของแผนงานหลักของ สสส. ประกอบด้วย แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน, แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน และแผนงานศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาวะ เบื้องต้นมีพื้นที่นำร่อง 3 จังหวัดที่ขับเคลื่อน คือ แม่ฮ่องสอน, สุรินทร์ และ เพชรบุรี เผยแพร่วันที่ 13 กันยายน 2562 เป็นต้น

(4) โครงการวิทยุเพื่อเด็กและครอบครัว

“สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสย.)” เกิดจากการรวมตัวกันของนักวิชาการ องค์การทำงานด้านเด็ก และนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่เห็นความสำคัญ ของช่องทางในการนำเสนอสื่อสร้างสรรค์ที่หลากหลายในรูปแบบของเครือข่าย โดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิ เครือข่ายครอบครัว, โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว, แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดตั้ง เป็น “ชมรมวิทยุเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ในเบื้องต้น โดยมีเป้าหมายในการผลักดันให้เกิดพื้นที่สื่อวิทยุที่มี คุณภาพและเหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวเพิ่มขึ้น รวมถึงเกิดการพัฒนาคุณภาพสื่อวิทยุสำหรับ เด็กให้เหมาะสมกับความต้องการในการเรียนรู้ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาสุขภาวะของเด็กและเยาวชนใน แต่ละช่วงวัย ชมรมวิทยุเด็ก เยาวชน และครอบครัว เปิดตัวอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2552 โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชมรมฯ และดำเนินการรวบรวมสมาชิกเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นสมาคมวิทยุเด็กฯ ต่อไป โดยมี รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี เป็นประธาน โดยชมรมวิทยุเด็กฯ จะเป็นฐานกำลังสำคัญในการ เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็ก และเป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เช่น นิทาน เพลงเด็ก รายการวิทยุต้นแบบเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน และจัดหลักสูตรการอบรม เพื่อพัฒนาทักษะผู้ผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็ก เป็นต้น

ผลงานในปี 2562 ตัวอย่างเช่น การยื่นคำแถลงเพื่อประกาศเจตนารมณ์ร่วมรณรงค์ปกป้อง คัดกรองเด็กจากภัยออนไลน์ ต่อนายวิมล ดังคณารักษ์ ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและ กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา เพื่อเรียกร้องให้ทุกภาคส่วน ร่วมกัน ปกป้องเด็กจากภัยออนไลน์, การจัดงานเสวนา “เปิดวิถีออนไลน์...เด็กไทยกับภัยใกล้ตัว”, การอบรมเชิง ปฏิบัติการ “พัฒนาแนว คิดส์ สนุก คิด สนุก ทำ” เน้นให้เห็นถึงปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ และ สร้างความเข้าใจเรื่อง E-sport, การอบรมเชิงปฏิบัติการ “เสียงแคนดอกคูน ศูนย์รวมพลังคิดส์” ในโครงการ สร้างพลเมืองต้นรู้วิถีสุขภาวะ: พลังคิดส์ พลังอนาคต ปี 62 และกิจกรรม “สรร-สร้าง สื่อเพื่อเด็กและเยาวชน อย่างยั่งยืน เป็นต้น

(5) โครงการแผนระบบสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา

สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของระบบสื่อยุคหลอมรวม สื่อดิจิทัลกลายเป็นสื่อกระแสหลัก ในสังคมโลก ได้ขยายบทบาทประชาชนจาก ‘ผู้รับสื่อ’ ให้กลายเป็นทั้ง ‘ผู้ใช้และผู้สร้างสื่อ’ ทำให้ประชาชน ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ยังรับและใช้สื่ออย่างไม่รู้เท่าทัน ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะในทุกมิติ เพื่อเป็นการเสริมสร้างปัจจัยที่จะโน้มนำคนไทยให้มีวิถีชีวิตสุขภาวะท่ามกลางบริบทของสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 รวมถึงการพัฒนาคนสู่เป้าหมายของชาติ อันเป็นภารกิจของ สสส. แผนระบบสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา สำนักส่งเสริมวิถีชีวิตสุขภาวะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงได้กำหนดเป้าหมาย หลักการทำงานมุ่งให้ ‘คนไทยฉลาดใช้สื่อเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่วิถีชีวิตสุขภาวะ’

ผลงานในปี 2562 การจัดทำรายงานสุขภาพคนไทย คนไทย 2562: สื่อสังคม สื่อสองคม สุขภาวะคนไทยในโลกโซเชียล รวมถึงจัดทำสื่อวิดีโอ “สุขภาวะคนเมืองเรื่องของคน” เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการเตรียมพร้อมการเปลี่ยนแปลงของเมือง ความเป็นเมืองที่เข้ามาในทุกพื้นที่ที่มาพร้อมกับความสะดวกสบายจาก เทคโนโลยีและการเดินทาง โดยสื่อนี้จะช่วยให้แง่มุมในการอยู่ในเมืองอย่างมีความสุขได้อย่างไร กล่าวคือ เป็นการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนในแง่ของการให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการอยู่ในสังคมท่ามกลางการพัฒนาที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยสื่อวิดีโอนี้เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ www.healthymediahub.com ในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2562

(6) สื่อเด็กสร้างสุข

สื่อเด็กสร้างสุข เป็นโครงการพัฒนาชุดความรู้สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กและครอบครัว รวบรวมข้อมูลสำคัญสำหรับการสร้างสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน คือ กาย ใจ สังคม ปัญญา ให้แก่เด็ก ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กในวัย 0-12 ปี ผ่านการรวบรวมองค์ความรู้จากองค์กรต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นด้านการพัฒนาสุขภาวะเด็กด้วยแนวคิด 3 ดี คือ สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ทักษะการสร้างสรรค์ และการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อนำสู่การสร้างสุขภาวะในเด็ก ครอบครัว และขยายสู่สังคมต่อไป สื่อเด็กสร้างสุข เป็นหนึ่งในโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก แผนระบบสื่อและสุขภาวะทางปัญญา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (ศูนย์ข้อมูลสื่อสร้างสรรค์เพื่อสุขภาวะ, 2563)

ผลงานในปี 2562 ตัวอย่างเช่น ชุดเรียนรู้กลางเพื่อเด็กไทยมีโภชนาการสมวัย, กินไม่ดี โรคจะมาหา, คู่มือ 108 วิธี สร้างเสริมสุขภาพดีที่ทุกคนทำได้, รายงานสุขภาพคนไทย ปี 2562, 7R ลดขยะล้นเมืองเริ่มต้นที่เรา, ดนตรีบำบัด สร้างสมดุลกายใจ และการใช้ระบบสื่อสารสนเทศเพื่อการสื่อสารในชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพื้นที่ภาค เป็นต้น

2) มุลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย เป็นองค์กรไม่แสวงผลกำไร ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 โดยกลุ่มคนที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรายบุคคลของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และอินเทอร์เน็ตรมาใช้เป็นสื่อกลาง ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในชนบท ชุมชน และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถเรียนรู้ ค้นคว้าและสามารถใช้เทคโนโลยีชนิดนี้ ยกระดับความเป็นอยู่ของสังคมไทยให้ดีขึ้น

ผลงานในปี 2562 ตัวอย่างเช่น คู่มือแนวทางปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ ฉบับปรับปรุง เป็นคู่มือ Child Online Protection Guideline 1.0 หรือแนวทางปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ ฉบับปรับปรุง ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรระแวดระวังทั้งเรื่องสื่อลามกอนาจารออนไลน์ การพนันออนไลน์ ภัยจากเกมออนไลน์ การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ หรือ Cyber Bullying ซึ่งนอกจากเสนอข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเพื่อสร้างความตื่นตัวในการป้องกันแล้ว คู่มือเล่มนี้ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดูแล และคุ้มครองเด็กๆ ไม่ให้ถูกล่วงละเมิดทางเพศด้วยสื่อออนไลน์ และเสริมสร้างความรู้เท่าทันทางสื่อออนไลน์ให้เด็กมีภูมิคุ้มกันในยุคดิจิทัลอีกด้วย เผยแพร่วันที่ 27 กันยายน 2562 นอกจากนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สนับสนุนให้มูลนิธิฯ ผลิตสื่อในโครงการขับเคลื่อนงานคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ ออกมาอีกหลายชิ้นด้วย

3) เว็บไซต์ YOUNGCIETY

เว็บไซต์เพื่อการศึกษา เป็นแหล่งรวมบทความและกิจกรรมสำหรับเด็กตั้งแต่อายุ 2-6 ปี เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย

ผลงานในปี 2562 ตัวอย่างเช่น กิจกรรมการฝึกทักษะการใช้กรรไกรขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย, เรียนรู้เรื่องสัตว์ ด้วยกิจกรรมเกมสวนสัตว์หรรษา, มินิกอล์ฟ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่, ส่งเสริมทักษะการทรงตัวสำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยกิจกรรมการยืนขาเดียวเก็บถุงทราย, เสริมสร้างกล้ามเนื้อให้กับเด็กๆ ด้วยกิจกรรมนักสำรวจรูปเรขาคณิต, กิจกรรมปลูกฝังและส่งเสริมการออม สำหรับเด็กปฐมวัย, ศิลปะการขยำกระดาษ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็ก, ศิลปะสร้างสรรค์ โมบายดอกไม้ร่าเริง จากผ้าสักหลาดและวัสดุธรรมชาติ และเรียนรู้เรื่องวันลอยกระทง ด้วยเกมหนูน้อยเก็บขยะ กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็ก เป็นต้น

4) ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (Child Online Protection Action Thailand: COPAT)

จากรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสื่อออนไลน์ในสื่อมวลชนปี 2562 ในเว็บไซต์ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ ได้สะท้อนบทบาทการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (Child Online Protection Action Thailand: COPAT) โดยอยู่ภายใต้กองสวัสดิการเด็กและครอบครัว สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐ ประชาสังคม นักวิชาการที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับรู้ข่าวสาร สถานการณ์ ด้านการใช้สื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับภัยอันตราย การพัฒนา การป้องกัน การควบคุม และส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเนื้อหาของรายงานประกอบด้วยข่าวที่น่าสนใจจากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อออนไลน์ในประเทศหรือต่างประเทศ งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ หนังสือ สื่อภาพยนตร์ แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญผ่านการนำเสนอและวิเคราะห์ประเด็นสำคัญโดยรวบรวมเป็นรายสัปดาห์

ผลงานในปี 2562 ตัวอย่างเช่น ทางศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย ได้จัดทำ “แนวทางปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์” หรือ “Child Online Protection Guideline” ประกอบด้วยข้อมูลเพื่อสร้างความตระหนักในรูปแบบของภัยออนไลน์ต่อเด็กและเยาวชน การรับมือกับ Cyber bullying การป้องกันเด็กติดเกม แนวทางการเลี้ยงลูกยุคดิจิทัล ซึ่งต้องติดอาวุธ “รู้เท่าทันสื่อ” และ “ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ)” ให้เด็กและเยาวชน หวังให้ทุกบ้านมีไว้ใช้ดูแลบุตรหลานในยุค 4.0 ซึ่งสามารถดาวน์โหลดฟรีได้ที่ facebook COPATCenter และคิวอาร์โค้ด เป็นต้น

รูปที่ 24 ภาพคิวอาร์โค้ดแสดงแนวทางปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์

5) สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

การดำเนินงานของสำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กองเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมภายใต้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานกลไกการดำเนินงานในเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรองรับการทำงานระดับนโยบายตลอดจนสามารถกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ปัญหาสังคมในมิติวัฒนธรรมที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ จึงมีบทบาทหน้าที่ในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมเพื่อมุ่งเน้นการป้องกันและการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สังคมมากกว่าการปราบปรามพฤติกรรมหรือความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของพลวัตโลกจึงมีผลทำให้ภารกิจความรับผิดชอบของงานด้านการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมเป็นงานในเชิงการวางแผนและกำหนดแนวนโยบายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับสังคมโดยรวมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาเด็กและเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติที่มีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงและไม่เหมาะสมจากการลอกเลียนแบบพฤติกรรมผ่านสื่อต่าง ๆ นำมาสู่ความกังวลและเกิดความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนงานการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมขึ้น รวมถึงประสานการทำงานร่วมกับเครือข่ายทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นถึงการจัดสื่อร่ายขยายสื่อดีและสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม พร้อมกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ระดับครอบครัวและสร้างชุมชนเข้มแข็งเป็นสังคมสีขาว

ผลงานในปี 2562 ตัวอย่างเช่น คลิปสรุปงานเสวนาวันภาษาไทย ภาษาเพลง ร้องบรรเลงบนสื่อออนไลน์ เส้นทางไหว้พระประจำปี 2562 โชนวันละคำในตอนต่างๆ คลิปโครงการประกวดหนังสือสั้น วิดีโอสารคดีเฉลิมพระเกียรติ สารคดีเทิดพระเกียรติ ผลงานสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ การเผยแพร่องค์ความรู้ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารหรือบทความที่น่าสนใจในด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น

4.5 อาสาสมัครกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การจัดกิจกรรมและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้มีอาสาสมัครจากหลากหลายพื้นที่ หลากหลายแห่งซึ่งเป็นอาสาสมัครที่เกิดขึ้นหรือก่อตั้งขึ้นจากการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมที่ได้มีการรวมตัวขึ้นหรือจัดตั้งขึ้นเป็นเครือข่ายอาสาสมัครทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการตลอดจนเป็นอาสาสมัครในระดับบุคคลที่เกิดความตั้งใจในการอยากจะช่วยเหลือ พัฒนา ส่งเสริมศักยภาพเด็กและเยาวชน ผ่านการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ปรากฏกิจกรรมที่อาสาสมัครจัดขึ้นและดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2562 ดังนี้

4.5.1 เครือข่ายอาสาสมัคร

1) ธนาคารจิตอาสา

การดำเนินงานของธนาคารจิตอาสาที่มีพื้นฐานทางความคิดที่เชื่อว่าสังคมเต็มไปด้วยความรัก น้ำใจและความสุข โดยเชื่อว่าทุกคนในสังคมมีต้นทุนสร้างสรรค์ได้ทุกเพศทุกวัยในการร่วมเป็นอาสาสมัครจากกำลังความสามารถและใช้เวลาอันมีค่าเพื่อทำสิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม โดยการผลักดันและส่งเสริมให้อาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมอาสาต่าง ๆ ได้เพิ่มทักษะและกิจกรรมทางกาย อีกทั้งได้เข้ามามีบทบาทในการร่วมขับเคลื่อนในกิจกรรมที่ถนัดและสนใจเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ธนาคารจิตอาสาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการร่วมสร้างสังคมจิตอาสาที่ได้รับการสนับสนุนจากสภาขาขาด สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) มีเป้าหมายในการพัฒนาระบบสนับสนุนและขับเคลื่อนจิตอาสาเพื่อยกระดับจิตสำนึกและจิตใจของคนในประเทศ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมอาสาสมัคร

ที่เน้นการสื่อสารผ่านแนวคิดเรื่องธนาคารเวลา ซึ่งเปรียบเสมือนต้นทุนทางสังคมที่จิตอาสาแต่ละคนสามารถลงทุนเวลาในชีวิตของตนทำงานอาสาเพื่อผู้อื่น สังคมและประเทศได้ ธนาคารจิตอาสาประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ระบบธนาคารเวลา เป็นระบบสนับสนุนการทำงานอาสาที่เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ตให้อาสาสมัครได้แสดงความตั้งใจใช้เวลาเพื่อทำงานอาสา โดยรวบรวมสถิติการใช้เวลา ยังมีระบบคัดเลือกและแนะนำงานให้คั่นหางานอาสาที่เหมาะสมกับตนเอง ตรงกับความสนใจ ความถนัด ทักษะ ความสามารถหรือความสะดวกไม่เฉพาะแต่ในสถานการณ์ภัยพิบัติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงงานอาสาสมัครเพื่อสังคมทุกประเภทที่มีอยู่ในประเทศไทย 2) การปฐมนิเทศและการอบรมซึ่งเป็นกระบวนการเตรียมพร้อมอาสาสมัครก่อนลงไปทำงานอาสาเพื่อให้อาสาสมัครได้เกิดประสบการณ์ที่ดี ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านทั้งทางกาย ใจ และสังคม นอกจากนี้ยังจัดอบรมให้กับองค์กรที่รับอาสาสมัครเข้าไปทำงานร่วมด้วย เพราะการจัดกิจกรรมต่างๆ จะต้องได้รับและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มเป้าหมายและอาสาสมัครจำเป็นต้องมีความเข้าใจและมีทักษะรวมถึงมีการจัดทำคู่มือรวบรวมองค์ความรู้เรื่องการปฐมนิเทศและการอบรมร่วมด้วย 3) อาสาสัมพันธ์ เป็นการสร้างความต่อเนื่องในการมีกิจกรรมความร่วมมือและสื่อสารระหว่างอาสาสมัครกับองค์กรที่จัดกิจกรรมซึ่งนอกจากจะเป็นช่องทางในการสื่อสารแล้ว งานอาสาสัมพันธ์ยังช่วยให้กำลังใจ เปิดโอกาสการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความประทับใจจากการทำงานตลอดจนสามารถพัฒนาเป็นชุมชนเครือข่ายความร่วมมือตามประเด็นความสนใจหรือตามพื้นที่ต่อไป โดยในปี 2562 ธนาคารจิตอาสาได้จัดกิจกรรมอาสาระดมสมอง: พัฒนา JitArsaBank.com เพื่อเป็นพื้นที่สนับสนุนการเข้าถึงงานอาสาที่มีคุณภาพในสังคมไทย

2) กลุ่มรักษ์เขาชะเมา ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

เป็นกลุ่มเยาวชนรางวัลลูกโลกสีเขียว ปี พ.ศ.2547 ซึ่งเกิดขึ้นจากการรวมตัวของเยาวชนคนช่างฝันและมีสำนึกต่อความรับผิดชอบสังคมในปี พ.ศ.2537 ภายใต้แนวคิด “ห่วงใยโลกกว้าง สร้างสรรค์บ้านเกิด” ในฐานะพลเมืองที่รู้ร้อนรู้หนาว เรียนรู้ ปฏิบัติ และสรุปบทเรียนเป็นระยะ ทำหน้าที่บ่มเพาะผู้คนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้เกิดสำนึกรักบ้าน รักถิ่น ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาของกลุ่มรักษ์เขาชะเมา ค้นพบว่า การศึกษาบนฐานชุมชนเป็นการเรียนรู้บนฐานประสบการณ์โดยตรงของผู้เรียนเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงในชุมชน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดระบบการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ สุขภาวะ จิตปัญญาของผู้เรียน รวมถึงการสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนโดยมีองค์ประกอบเพื่อสร้างการเรียนรู้ โดยในปี 2562 ได้จัดกิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อม เพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกันของเยาวชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในอุทยานแห่งชาติ ฐานการเรียนรู้เด็กๆ จะได้ลงมือปฏิบัติและสรุปการเรียนรู้ร่วมกัน เน้นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมค่ายวัฒนธรรมซึ่งเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ปราชญ์ชุมชนมานำเสนอในพื้นที่จัดค่ายภายในวัด ซึ่งเยาวชนจะทำหน้าที่สืบค้นภูมิปัญญาออกแบบการนำเสนอ เน้นการเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ จัดบันทึกข้อมูลที่ได้จากปราชญ์ชาวบ้านและรวบรวมเป็นองค์ความรู้ ซึ่งเยาวชนหลายคนสามารถนำองค์ความรู้ส่วนนี้ไปใช้ประกอบการเรียนรู้ในโรงเรียนได้ ตลอดจนการจัดกิจกรรมรณรงค์ที่เน้นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์บ้านเมืองเพื่อเรียนรู้บทบาทหน้าที่ต่อชุมชน เช่น การรณรงค์เรียกร้องรัฐธรรมนูญปี 2540 การจัดเวทีประชาธิปไตยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยโดยใช้การปรึกษาหารือ แบ่งงานกันทำ โดยมีพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาหรือแนะนำ มีการสรุปงานร่วมกันและสรุปบทเรียนสำคัญรวมถึงปัญหาและอุปสรรคเพื่อแก้ไขในการทำงานครั้งต่อ ๆ ไป

3) กลุ่ม Volunteer English Bangkok

ก่อตั้งขึ้นมาด้วยความร่วมมือของหลายองค์กรโดยเฉพาะมูลนิธิทองทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาและสาธารณะประโยชน์ เพื่อสร้างโมเดลง่ายๆ ในการฝึกภาษาให้กับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา และเพื่อให้เด็กได้ฝึกภาษาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่อยากเป็นครูอาสาสมัครได้ห้องพักราคาพิเศษหรือได้นอนบ้านแบบโฮมสเตย์ฟรี และเดินทางไปสอนนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายคือโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน ซึ่งมีจำนวนประมาณ 28,000 โรงเรียนทั่วประเทศ โดยในปี 2562 ทางกลุ่มได้ร่วมมือกับ Idiz Creative Workshop จัดกิจกรรมสอนทั้งภาษาและความคิดสร้างสรรค์ในแนวคิดรีไซเคิล ในธีม Waste and Recycle ณ ตลาดโค้งโค้ง ตลาดต้องชม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4) กลุ่มพลังดี

เป็นกลุ่มจิตอาสาที่ให้ความรู้ อบรมให้แก่เยาวชนและประชาชนผ่าน 4 จุดประสงค์ คือ ไม่โกงไม่คอร์รัปชั่น รักชาติและเข้าใจหลักประชาธิปไตย สุขภาพดีวิถีพอเพียง และรู้เท่าทันสื่อ/ผลิตสื่อเป็น โดยมีการสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมด้านสื่อที่หลากหลาย ได้แก่ นักข่าว มัคคุเทศก์ พิธีกร เขียนบท แสดงละคร และยูทูบเบอร์ เป็นต้น โดยในปี 2562 ได้ประชาสัมพันธ์รับสมัครจิตอาสาอายุ 20 ปีขึ้นไปร่วมเป็นทีมผลิตคลิปกับเยาวชนในกิจกรรมทดลองท่องเที่ยว ๓ มูลนิธิเด็ก พุทธมณฑลสาย 4 และบริเวณใกล้เคียง

5) กลุ่มจิตอาสา

เป็นกลุ่มอาสาสมัครกลุ่มเล็กๆ ที่รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม และเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนนั้นๆ ช่วยเหลือชุมชนต่าง ๆ และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยในปี 2562 จัดกิจกรรมนมัสการอาหารบริจาคสิ่งของน้อง ๆ ณ โรงเรียนอุ้มผางดินแดนลอยฟ้า ตำบลอุ้มผาง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผ่านการทำกิจกรรมชวนไปเลี้ยงอาหารและสอนน้องทำผ้าพันคอมัดย้อม

6) เครือข่ายอาสาสมัครโรงพยาบาลมณีนุช

เป็นเครือข่ายจิตอาสาสมัครที่เพาะพันธุ์เมล็ดพันธุ์แห่งความดี เพื่อส่งต่อความดีไปสู่ผู้อื่นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยในปี 2562 จัดกิจกรรมปันอุ่น ละครสั้น กรุ่นกลิ่นความสุข 18 องศาเซลเซียส ตอนเหนือฝัน กรุ่นกลิ่นความสุขวิหคกล้วย ณ ภูลังกา แบ่งปันน้ำใจให้น้องอบอุ่น ณ โรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า-ภูลังกาอนุสรณ์ สาขาบ้านห้วยกอก ตำบลปง อำเภอปง จังหวัดพะเยา โดยมีกิจกรรมแบ่งปันหมวกและผ้าพันคอไหมพรม

7) อาสาบ้านดินไทย

เป็นองค์กรเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2549 รวมตัวกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยในปี 2562 ได้เปิดรับสมัครอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งด้วยการปลูกปะการังชายฝั่งในโครงการอาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง คืนความอุดมสมบูรณ์ให้ทะเลไทย เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนได้รู้จักและตระหนักถึงคุณค่าของระบบนิเวศชายฝั่ง เปิดรับอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมจัดกิจกรรมอาสาทำดี แต้มสีเติมฝันให้น้อง ณ โรงเรียนหนองไผ่งาม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และการจัดกิจกรรมอาสาทำดีฟื้นฟูโรงเรียน “หลังน้ำท่วม” ณ โรงเรียนวัดกลาง (ปากกรานสามัคคี) อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรับสมัครอาสาสมัครไปช่วยฟื้นฟู ซ่อมแซม ทาสีอาคารเรียนให้กับโรงเรียนวัดกลาง (ปากกรานสามัคคี) ที่เกิดผลกระทบความเสียหายจากน้ำท่วม

8) พบมิตร จิตอาสา

ก่อตั้งขึ้นเพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ เปิดโอกาสให้จิตอาสาทุกคนได้เข้าร่วมและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ได้พบปะเพื่อนฝูงที่มีจิตใจรักงานอาสาในการช่วยเหลือสังคม โดยในปี 2562 รับสมัครอาสาสมัครแก็งเก็บขยะนครนายก ณ เชื้อนขุนด่านปราการชล ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้ปลูกฝังจิตสำนึกและส่งเสริมให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นการรับความสนุกสนานจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อีกด้วย

9) อาสาชายขอบ

เป็นกลุ่มอาสาสมัครที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างความสุขและรอยยิ้มให้แก่คนชายขอบ โดยเฉพาะกลุ่มโรงเรียนที่ขาดแคลน โดยในปี 2562 จัดกิจกรรมค่ายอาสา “สร้างสื่อ แด่น้องกลางไพร” ด้วยการทำกิจกรรมวาดรูประบายสีผนังห้องเรียน กิจกรรมเลี้ยงอาหารกลางวันเด็กนักเรียน กิจกรรมสนทนากับเด็กนักเรียน และกิจกรรมการแสดงแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งเป็นงานชิ้นโตกลานเกษตรที่สูงหัวแม่คำ ณ บ้านม้งเก่าหลัง ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดที่จัดขึ้นนี้เป็นการสร้างจิตสำนึกอันดีให้แก่อาสาสมัคร ได้หยิบบิน แบ่งปันให้กับน้อง ๆ ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาและขาดอุปกรณ์การศึกษา รวมถึงเป็นการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาสาสมัคร ชุมชนและวิถีของชุมชนเผ่าม้ง และเป็นการส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมแก่เด็กนักเรียน

10) อาสาสมัครสตาร์บัคส์รักอ่าน

ในปี 2562 สตาร์บัคส์ คอฟฟี่ (ประเทศไทย) จัดกิจกรรมมอบหนังสือให้แก่เด็กและเยาวชนภายใต้โครงการอาสาสมัคร สตาร์บัคส์ รักอ่าน ซึ่งเป็นโครงการช่วยเหลือสังคมของสตาร์บัคส์และมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กที่จัดมาอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 15 ในการเชิญชวนลูกค้าสตาร์บัคส์ร่วมส่งต่อหนังสือเด็กและเยาวชนมือสองสภาพดี หรือหนังสือใหม่อย่างหนังสือเรียน แบบฝึกหัด หนังสือสารคดี และวรรณกรรมเยาวชน รวมถึงทางด้านสตาร์บัคส์ได้มอบเงิน 500,000 บาทให้แก่มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก เพื่อนำไปสนับสนุนโครงการอาสาสมัครสตาร์บัคส์รักอ่านและนำไปใช้ประโยชน์ด้านการศึกษาให้แก่ น้อง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

11) เครือข่ายอาสาสมัครในสถานสงเคราะห์

ในปี 2562 มูลนิธิสุภาพไทย สหทัยมูลนิธิ และมูลนิธิเครือข่ายพุทธิกา ร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมอาสาสมัครในสถานสงเคราะห์เพื่อมอบความสุขและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้กับเด็กที่ขาดโอกาส โดยริเริ่มที่สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนบ้านปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยนำความรู้ด้านการนวดสัมผัสเด็กแรกเกิด-2 ปี มาอบรมให้อาสาสมัคร รวมถึงขยายงานอาสาสมัครไปยังสถานสงเคราะห์อื่น ๆ ผ่านกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ

12) อาสาสอนน้องโรงเรียนสองบาท

ในปี 2562 For Oldy ร้านคุณตาคุณยาย ได้ประชาสัมพันธ์รับอาสาสมัคร เข้าร่วมกิจกรรมอาสาสอนน้องโรงเรียนสองบาท ณ ศูนย์เพลินวัย ซึ่งจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัวได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีสถานที่ทำกิจกรรมพบปะสังสรรค์และสื่อสารร่วมกัน รวมถึงมีการสอนเด็ก ๆ ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมผ่านงานศิลปะต่าง ๆ ให้เด็กได้สนุกสนาน มีสมาธิและมีความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมได้ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

13) เครือข่ายเพจอาสา “อยากลอง ลองเลย: จิตอาสา ค่ายอาสา”

ในปี 2562 ทางเพจอาสาฯ จัดกิจกรรมขึ้นดอย ท่าหนาว เพื่อไปพัฒนาโรงเรียนกลางหุบเขา ณ โรงเรียนบ้านปากหก ตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ด้วยการทำกิจกรรมช่วยชาวบ้านผสมปูนทำทางเดินบนดอย ทาสีโรงเรียน รวมถึงนำเสื้อผ้า ก้นหนาวและของใช้ไปบริจาค

4.5.2 จิตอาสาระดับบุคคล

นอกเหนือจากรูปแบบการจัดกิจกรรมผ่านเครือข่ายอาสาสมัครหรือจิตอาสาต่างๆ ที่ได้เข้าร่วมในมูลนิธิหรือกลุ่มจิตอาสาที่กล่าวมาในข้างต้น ยังมีจิตอาสาระดับบุคคลที่มีการทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งจากหนังสือวันเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 (จิตมณี ศรีประเสริฐ และคณะ, 2562) ระบอบุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนไว้ทั้งสิ้น 15 ราย ใน 7 สาขาได้แก่ สาขาการศึกษาและวิชาการ สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขาพัฒนาเยาวชนบำเพ็ญประโยชน์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน สาขาศิลปวัฒนธรรม สาขาศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม สาขาส่งประดิษฐ์และนวัตกรรม และสาขาสื่อมวลชนเพื่อเด็กและเยาวชนที่ป้องกันปัญหาสังคม แต่ละคนได้ประกอบกิจกรรมที่ควรค่าแก่การเป็นแบบอย่าง ยกย่อง และเผยแพร่ดังนี้

1) สาขาการศึกษาและวิชาการ

นายฐปนวิวัฒน์ ชุกกลิ่น ข้าราชการครูโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ผู้อุทิศตนเพื่อการศึกษา ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการอย่างเต็มความสามารถ จนสามารถส่งนักเรียนเข้าแข่งขันได้ในหลายหลายการ อีกทั้งยังเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นตำราเรียนเว็บไซต์ รายการวิทยุ วิทยุทัศน์ และเฟซบุ๊ก

2) สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นายอเล็กซานเดอร์ ไซมอน เรนเดล เป็นนักแสดง พิธีกร และนักสิ่งแวดล้อม ผู้ก่อตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education Center-EEC) อันเป็นองค์กรจัดค่ายสำหรับเด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการให้ความรู้แก่นักเรียนในค่าย มอบประสบการณ์ใหม่ และโอกาสในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจในวิถีและความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งอเล็กซานเดอร์ ไซมอน เรนเดล ได้ทำงานส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

3) สาขาพัฒนาเยาวชนบำเพ็ญประโยชน์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน

(1) รองศาสตราจารย์ อนุชาติ ศรีศิริวัฒน์ รองอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน ผู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำกิจกรรมจิตอาสาตั้งแต่เป็นนักศึกษากระทั่งบรรจุเป็นอาจารย์ที่อุทิศตนทำกิจกรรมกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันผลักดันและส่งเสริมเด็ก เยาวชน และสังคมให้พัฒนาไปในเส้นทางที่ถูกต้อง ได้รับรางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2561

(2) นางอนงค์ศรี สิทธิอาษา ประธานกรรมการบริหารบริษัทเซียงรายแลนด์ กรุ๊ป 2555 จำกัด และบริษัทในเครือ และเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านศรีเวียง จังหวัดเชียงราย ตลอดเวลาการทำงานอุทิศตนเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้วยรูปแบบและวิธีที่หลากหลายบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้โครงการ “บอ-วร”

4) สาขาศิลปวัฒนธรรม

(1) นายพงศ์ศักดิ์ ผสาร์พจน์ ครูโรงเรียนบ้านทวดทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้มีความรู้และเสียสละจัดกิจกรรมด้านการวาดภาพเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการสอนนอกหลักสูตรเพื่อเผยแพร่และสร้างความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน จัดค่ายศิลปะให้แก่เยาวชน จัดกิจกรรมสอนศิลป์ ถึงถิ่น ถึงบ้าน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิ์ในการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน ได้รับรางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2562

(2) นางสาวสรณทิพย์ เอ็มโอษฐ์ ครูโรงเรียนวัดกุฎี (นันทวิเทศประชาสรรค์) จังหวัดเพชรบุรี ผู้สอนที่ปลูกฝังความรู้ทางด้านศิลปะแก่นักเรียน จากความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะประติมากรรม ทำให้ได้รับมอบหมายดำรงตำแหน่งเป็นวิทยากรจัดอบรมงานปูนปั้นสร้างสรรค์สู่ลูกหลาน ติดต่อกันเป็นเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2556

(3) นายสักรินทร์ นาकिनทร์ ครูโรงเรียนอ่าวใหญ่พิทยาคาร จังหวัดตราด ผู้มีความสามารถในศาสตร์มวยไทยเป็นอย่างดีและเห็นความสำคัญของการสืบสานศิลปวัฒนธรรมมวยไทย จึงได้รับหน้าที่เป็นครูฝึกสอนศาสตร์มวยไทย นาฏมวยไทย และศิลปะมวยไทย ให้แก่เด็กและเยาวชนที่สนใจ จนสามารถสร้างชื่อให้นักเรียนและโรงเรียนมาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบัน

(4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผู้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรี นาฏศิลป์ และการแสดงลิเก จนได้เป็นผู้จัดโครงการจิตอาสา นำความรู้และทักษะการแสดงลิเก ถ่ายทอดให้แก่โรงเรียนและชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดใกล้เคียงมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน ในปี 2562 ได้รับรางวัลโครงการดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จัดโดยวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร

5) สาขาศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม

(1) นายนารถ พรหมมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชนมายาวนาน มีประสบการณ์ในด้านการฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมค่ายสำหรับเด็กและเยาวชนมากกว่า 35 ปี โดยได้เริ่มทำงานด้านการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนครั้งแรกในศูนย์พัฒนาเยาวชน YPCD จากปณิธานที่อยากให้เด็กและเยาวชนเป็น คนดี มีวินัย จึงได้ริเริ่มทำโครงการพัฒนาผู้นำ (LPD) ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยกิจกรรม “กายป่วย...แต่ใจไม่ป่วย” โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาและเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ให้เข้ากับหัวข้อธรรมในพุทธศาสนาในรูปแบบของกิจกรรมค่ายพักแรม ตั้งแต่ปี 2555 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

(2) นางบัวเครือ ออมชมพู ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวันยาวล่าง (รัฐปัญญานุกูล) ผู้อุทิศตนเพื่อเด็กส่งผลให้ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติมากมายในปี 2561 ทั้งรางวัลโล่เกียรตินิยมและเกียรตินิยม สุภาพสตรี นักการศึกษา “มุ่งมั่น พัฒนา สร้างสรรค์คนดีด้วยคุณธรรม” สาขาผู้นำการบริการการศึกษาสถานศึกษา ตามแบบผู้บริหารมืออาชีพ จัดโดยนิตยสารสารคดีคนสร้างชาติ รางวัลคนดีแทนคุณแผ่นดิน จัดโดยบริษัทเนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ปจำกัด (มหาชน) รางวัลครูสุคติ จัดโดยครูสภาและรางวัลทรงคุณค่า OBEC AWARDS ระดับประเทศ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สถานศึกษายอดเยี่ยม ผู้ปฏิบัติงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6) สาขาสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม

(1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชง เลิศมโนรัตน์ บุคคลที่มีแนวทางในการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยึดมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ขวนขวายใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ทำให้มีรายได้

เพิ่มพูน กระทั่งมีความสามารถพัฒนาเครื่องมือแพทย์ที่สามารถผลิตและนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น เครื่องเดินดี เครื่องจดจำ และเครื่องฝึกฝน ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ป่วย จึงทำให้ได้รับรางวัลโล่เกียรติคุณ ผู้ทำประโยชน์ให้กับสำนักงานประกันสังคมจากการมอบเครื่องมือแพทย์ให้กับหน่วยงานในสังกัดประกันสังคม เนื่องในโอกาสวันสถาปนาครบรอบ 27 ปี ของสำนักงานประกันสังคม ได้รับรางวัลหนึ่งในห้าผลงานเด่นที่น่าลงทุนประจำปี พ.ศ. 2558: NSTDA Investors' Day (ฝึกฝน) สวทช. รางวัลชนะเลิศ เจ้าฟ้าไอที รัตนสุตา สารสนเทศด้วยผลงาน “จดจำ” มูลนิธิวิจัยเทคโนโลยีสารสนเทศ และรางวัลชนะเลิศ True Innovation Award (จำกัด) บริษัท True Cooperation

7) สาขาสื่อมวลชนเพื่อเด็กและเยาวชนที่ป้องกันปัญหาสังคม

(1) นางสาวกรุณา บัวคำศรี นักข่าวรุ่นใหญ่ที่ได้รับการยอมรับทั้งทางนักข่าวภาคสนามและผู้ประกาศข่าวหญิง ผู้ผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวแนวใหม่ “รอบโลก by กรุณา บัวคำศรี” ทางสถานีโทรทัศน์ PPTV HD ช่อง 36 โดยรูปแบบรายการที่เดินทางลงพื้นที่ สัมผัสชีวิตผู้คนจากสถานที่จริง ทำข่าวเจาะลึกเนื้อหาได้อย่างรอบด้าน และนำเสนอให้เข้าใจง่าย สดใหม่ วิเคราะห์ผลให้ผู้ชมได้รับความรู้ที่จะช่วยให้เกิดการเตรียมตัวเพื่อรับสิ่งใหม่ๆ ในยามวิกฤต หรือโอกาส

(2) นายกำภู ภูริภูวดล ผู้สื่อข่าวอาวุโส ผู้ประกาศข่าว พิธีกร และนักจัดรายการวิทยุ ที่มีความประพฤติและทัศนคติดี มีศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน ทำหน้าที่เพื่อสาธารณประโยชน์ และสาธารณกุศลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นแบบให้เยาวชนรุ่นใหม่ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะของการเป็นนักสื่อสารรุ่นใหม่ให้กับเยาวชนภายใต้โครงการ “เปิดโอเดีย ปลุกงานข่าว ปลุกงานชีวิตวิถี กฟผ.” จัดโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และทำหน้าที่พิธีกรในโครงการณรงค์ “พกดับ เลิกเหล้า เข้าพรรษา” ของ สสส.

(3) นางสาวยะห์ อาลี ประธานเครือข่ายสตรีชายแดนใต้เพื่อสันติภาพ นักจัดรายการวิทยุสองภาษา (ไทย-มลายูถิ่น) ตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นกระบอกเสียงในการสร้างสันติภาพความเป็นธรรม แก่กลุ่มสตรี กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง ให้ความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนไม่เข้าใจ เป็นตัวกลางที่สร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ พุทธ มุสลิม จีน และคริสต์ ให้ความรู้เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การบริหารจัดการท้องถิ่น การเมืองรากหญ้า เขียนบทรายการวิทยุ นำเสนอเป็นภาษาไทยและภาษายาวี ซึ่งในปี 2559-2562 ได้รับรางวัลสื่อมวลชนดีเด่นสาขาการจัดรายการวิทยุเสียงเครือข่ายสตรีชายแดนใต้ เพื่อสันติภาพของกระทรวงพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์

(4) หนึ่งธิดา โสภณ นักร้อง นักแสดง ในฐานะลูกที่เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอ ช่วยเหลือภารกิจการทำงาน ประพฤติตนตามคำสั่งสอน ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม และเชิดชูวงศ์ตระกูล เป็นผู้ที่อุทิศตัวและมีส่วนร่วมต่อการทำประโยชน์เพื่อเด็กเยาวชนที่ป้องกันปัญหาสังคม โดยได้มีการจัดแสดงคอนเสิร์ตการกุศล “ยามเย็น กับเพลงพ่อ” รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายสมทบทุนมูลนิธิชัยพัฒนา และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชนอื่นๆ อีกมากมาย

4.6 ภาคประชาสังคมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2551) ได้ให้ความหมายของประชาสังคมไว้ว่า ประชาสังคม หรือ Civil Society มีความหมายแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการมองความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมว่าเน้นเรื่องใด เช่น อדם เฟอร์กูสัน (Adam Ferguson) ใช้คำว่า ประชาสังคม เพื่อหมายถึง การปรับตัวของสังคมจากสังคมโบราณที่มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติและไม่มีทรัพย์สินส่วนบุคคลสู่สังคมสมัยใหม่ ประชาสังคมจึง

เป็นรูปแบบของสังคมที่ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมสาธารณะแตกต่างกับกิจกรรมของครอบครัวและกิจกรรมของรัฐดั้งเดิม กิจกรรมประชาสังคมดำเนินการภายใต้กรอบนิติกรรม และมีขอบเขตครอบคลุมประเด็นการมีส่วนร่วมสาธารณะ องค์การ อาสาสมัคร สื่อสารมวลชน องค์การวิชาชีพ สหภาพแรงงาน ฯลฯ และมีลักษณะเป็นพลวัต ซึ่งรวมความหมายถึงขบวนการทางสังคม หรือหมายถึงความเป็นพลเมืองในแง่ที่เป็นพลวัตของความเป็นประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณา ตรวจสอบ ทบทวน และกำหนดนิยามใหม่ของสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ซึ่ง Asian Development Bank (2554) ได้อธิบายว่า ในเชิงภูมิศาสตร์ อาจแบ่งภาคประชาสังคมของไทยออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ซึ่งจะสะท้อนลักษณะทางกายภาพขององค์กรภาคประชาสังคมในแต่ละพื้นที่ องค์กรภาคประชาสังคมในกรุงเทพฯ และภาคกลางนั้นมีความหลากหลายและเป็นกระบอกเสียงให้แก่กลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ชนชั้นปกครองและปัญญาชนไปจนถึงประชากรซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดต่าง ๆ และแรงงานอพยพ ประเด็นที่อยู่ในความสนใจขององค์กรเหล่านี้มีตั้งแต่เรื่องปัญหาปากท้องของประชาชน ปัญหาสังคม (ซึ่งรวมถึงประเด็นที่เกี่ยวกับเพศสภาพ เด็ก สุขอนามัยของประชากร การศึกษา ฯลฯ) ปัญหาสิ่งแวดล้อม และประเด็นที่เกี่ยวกับการเมือง ฯลฯ ฐานความรู้และระบบการบริหารจัดการที่แข็งแกร่งนั้นทำให้องค์กรภาคประชาสังคมในภาคกลางมีอำนาจที่จะแสดงบทบาท ทั้งในประเด็นที่เป็นปัญหาระดับชาติและระดับภูมิภาค ผ่านการจัดกิจกรรมในต่างจังหวัดหรือการโอนถ่ายองค์ความรู้ไปยังองค์กรอื่น ๆ ในพื้นที่บางส่วนของประเทศ องค์กรภาคประชาสังคมของไทยบางองค์กรแม้จะมีถิ่นฐานอยู่ในเขตเมือง แต่องค์กรเหล่านี้ก็ยังมีบทบาทอย่างแข็งขันในประเด็นปัญหาเฉพาะบางเรื่องของท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งบทบาทของภาคประชาสังคมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนสามารถจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ 1) ภาคประชาสังคมประเภทองค์กรระหว่างประเทศ 2) ภาคประชาสังคมประเภทมูลนิธิ และ 3) ภาคประชาสังคมประเภทธุรกิจเพื่อสังคม ดังนี้

4.6.1 ภาคประชาสังคมประเภทองค์กรระหว่างประเทศ

1) ยูนิเซฟ ประเทศไทย

ในปี 2562 ยูนิเซฟ ประเทศไทย ได้มีการทบทวนการดำเนินงานตามแผนงานครึ่งแผน ปี 2560-2564 (Mid-Term Review) โดยปรับความมุ่งมั่นเชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญทั้งในระดับประเทศและระดับโลกยิ่งขึ้น พร้อมทั้งปรับเป้าหมายในการพัฒนาเด็กในช่วงสิบปีแรกและสิบปีที่สองของชีวิตให้เน้นการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนผ่านการพัฒนาที่ยั่งยืนและการปฏิรูปเชิงนโยบาย ซึ่งประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้วยการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงคุณภาพของบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย และการให้เงินอุดหนุนแก่ครอบครัวที่มีเด็กเล็ก โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 และมีการพัฒนาสมรรถนะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบด้วยการจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนและการดูแลเด็กแก่ครูและผู้ดูแลเด็ก และอบรมการปฏิบัติตามแนวทางการจัดอาหาร บริบาลน้ำ และสร้างสุขภาวะที่ดีแก่ครูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั่วประเทศ รวมถึงจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อสนับสนุนโครงการต่างๆ ร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม อีกทั้งร่วมสนับสนุนงบประมาณเพื่อประเมินผลกระทบของโครงการ จนนำไปสู่การขยายขอบเขตโครงการให้ครอบคลุมเด็กจนถึงอายุ 6 ปี ในครัวเรือนที่มีระดับรายได้เฉลี่ยของสมาชิกไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี (ประมาณ 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ) และเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

นอกจากนี้ ยูนิเซฟและองค์กรพันธมิตรยังร่วมกันส่งเสริมการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของเด็ก รวมถึงการพัฒนากรอบทักษะระดับประเทศเพื่อส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่นและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป รวมถึงดำเนินการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องให้วัยรุ่นเข้าถึงข้อมูลสุขภาพผ่าน

ทางแพลตฟอร์มออนไลน์ Lovecarestation.com โดยเยาวชนกว่า 1.8 ล้านคน ได้เข้าถึงบริการข้อมูล การส่งต่อไปรับการรักษา และการให้คำปรึกษาเรื่องเพศ อนามัย การเจริญพันธุ์ และสุขภาพจิต อีกทั้งได้สนับสนุนความพยายามของรัฐบาลในการคุ้มครองเด็กข้ามชาติและไร้สัญชาติให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการบูรณาการเด็กข้ามชาติในโรงเรียนรัฐบาลโดยสร้างความเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพระหว่างการปฏิบัติตามนโยบายและหลักฐาน มีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อตกลงในเรื่องการบูรณาการการศึกษาของเด็กข้ามชาติและเผยแพร่ให้ผู้กำหนดนโยบาย นอกจากนี้ได้จัดทำและเผยแพร่รายงานดัชนีความยากจนหลายมิติของเด็ก สะท้อนให้เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการลงทุนเพื่อเด็กอย่างต่อเนื่องเพื่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และได้พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสองหน่วยงานเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายแห่งชาติในการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์และแผนงานเกี่ยวกับเด็กในประเทศไทย โดยได้พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เพื่อเร่งส่งเสริมนโยบายการคลังเพื่อเด็กและการให้ความคุ้มครองทางสังคมและกับสำนักงบประมาณของรัฐบาล เพื่อส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณสำหรับเด็กบนพื้นฐานของผลการวิจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์

นโยบายสำคัญเพื่อเด็กและเยาวชน ที่ยูนิเซฟขอเสนอให้พิจารณา

โรมัส ดาวัน (2562) ผู้แทนองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย ได้เสนอนโยบาย 5 ประการด้านเด็กและเยาวชนที่รัฐบาลควรให้ความสำคัญดังนี้

ประการแรก การขยายโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดให้ครอบคลุมเด็กทุกคน

ประการที่สอง การจัดให้มีระบบการดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปีที่มีคุณภาพและทั่วถึง

ประการที่สาม การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักเรียน

ประการที่สี่ พัฒนาบุคลากรที่มีศักยภาพในการคุ้มครองเด็กอย่างเป็นระบบในระดับท้องถิ่น

ประการสุดท้าย พัฒนาทักษะให้กับเยาวชนเพื่อก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังขาดความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็กในระดับชุมชน เนื่องจากเด็กที่อยู่ในภาวะเปราะบางจำนวนมากยังคงเข้าไม่ถึงบริการด้านการคุ้มครองเด็ก เนื่องจากบริการเหล่านั้นมักตั้งอยู่ในระดับจังหวัด แต่เหตุการณ์รุนแรงหรือการล่วงละเมิดต่อเด็กๆ ส่วนใหญ่กลับเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นหรือระดับหมู่บ้าน ซึ่งแทบไม่มีนักสังคมสงเคราะห์หรือเจ้าหน้าที่ด้านการคุ้มครองเด็กที่ประจำอยู่เลย ทำให้ไม่มีกลไกในการระบุตัวเด็กที่อยู่ในภาวะเปราะบางหรือเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง รวมถึงไม่มีกลไกในการส่งตัวเด็กให้เข้ารับบริการในระดับจังหวัดที่เหมาะสมต่อไป การแก้ไขปัญหาจึงมีอยู่ 2 แนวทาง ที่อาจจะเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทำควบคู่กัน **แนวทางแรก** คือ จัดให้มีนักสังคมสงเคราะห์ประจำอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **แนวทางที่สอง** คือ มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานในภาคประชาสังคมทำหน้าที่นี้แทน โดยรัฐต้องให้การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่เหล่านี้มี “อำนาจหน้าที่” ในการคุ้มครองเด็ก เพื่อเอื้ออำนวยให้เจ้าหน้าที่เหล่านี้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงตัวเด็กที่อยู่ในระดับท้องถิ่นได้

2) พันธมิตรภาคประชาสังคมของยูนิเซฟ ประเทศไทย

พันธมิตรภาคประชาสังคมของยูนิเซฟ ประเทศไทย ที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน คือ 1) มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ (AIDS ACCESS Foundation-ACCESS) ทำงานกับยูนิเซฟเพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับเด็กๆ ที่มีความเสี่ยงและมีเชื้อเอชไอวี 2) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) มพด. เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนทำงานด้านการวิเคราะห์นโยบายสังคม มพด. ยังมีความห่วงใยเรื่องการแก้ปัญหาความยากจนของเด็ก และส่งเสริมแนวคิดเรื่องการให้เงินอุดหนุนกับครอบครัวยากจนเพื่อปรับปรุง

คุณภาพชีวิตเด็ก 3) สถาบันอิศรา ยูนิเซฟสนับสนุนสถาบันอิศราในการจัดการจัดอบรมด้านสิทธิเด็กและการรายงานข่าวอย่างมีจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนและนักศึกษาวารสารศาสตร์และนิเทศศาสตร์ ในแต่ละปี ยูนิเซฟยังสนับสนุนสถาบันอิศราเพื่อจัดงานประกวดข่าวเกี่ยวกับเด็กเพื่อยกย่องสื่อที่รายงานประเด็นเรื่องเด็กได้อย่างยอดเยี่ยม 4) องค์กรช่วยเหลือเด็ก หรือ Save the Children ยูนิเซฟทำงานกับ Save the Children เพื่อสร้างความเข้มแข็งของระบบคุ้มครองเด็กในระดับชุมชน 5) มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา ทำงานร่วมกับยูนิเซฟ ประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นผ่านเครือข่ายยูริฟอร์ต และองค์กรต่าง ๆ อื่นอีก เช่น องค์กรเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (เพื่อน เพื่อน) ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เครือข่ายสิทธิเด็ก ประเทศไทย สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย มูลนิธิ ไรท์ ทู เพลย์ ประเทศไทย สเปเชียลโอลิมปิก ไทย มูลนิธิรักษ์ไทย มูลนิธิแพชทูเฮลท์ มูลนิธิสายเด็ก มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ มูลนิธิเครือข่ายพัฒนาบ้านเด็ก สมาคมพนักงานสอบสวน ชมรมพนักงานสอบสวนหญิง มูลนิธิเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ประเทศไทย (ยูนิเซฟ, 2563)

4.6.2 ภาคประชาสังคมประเภทมูลนิธิ

ภาคประชาสังคมหรือองค์กรประเภทมูลนิธิที่มีบทบาทในการดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี 2562 ดังนี้

1) มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.)

เป็นมูลนิธิที่ให้คุณค่าต่อกระบวนการเรียนรู้ และปลูกจิตวิญญาณอาสาสมัครหรือจิตสำนึกอาสาสมัครเพื่อสังคม โดยมีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม คือ เยาวชนคนหนุ่มสาว กับการทำงานสร้างสรรค์สังคม ซึ่งวัตถุประสงค์ของมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคมเป็นไปเพื่อสร้างเวทีการเรียนรู้ อุทิศตนพัฒนาทัศนคติและความสามารถในการทำงานอาสาสมัครให้กับคนหนุ่มสาวที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ อยากรับพลังหนึ่งของสังคมที่มีส่วนร่วมช่วยเหลือทำงานเพื่อผู้ด้อยโอกาส อีกทั้งเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพศักยภาพในการทำงานโดยการจัดอบรม สัมมนาศึกษาดูงานในรูปแบบต่างๆ เพื่อยกระดับและพัฒนาทักษะความคิด ความเข้าใจให้กับคนทำงานรุ่นใหม่ การส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานทั้งในระหว่างองค์กรพัฒนาสังคมและหน่วยงานภาครัฐ และแสวงหาแนวทางการพัฒนาสังคมร่วมกับบุคคล หน่วยงาน ฯลฯ ทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันสร้างสรรค์สังคมที่ยั่งยืนมีความยุติธรรมและมีสันติสุข ซึ่งมีการจัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชนที่หลากหลาย อาทิ โครงการอาสาสมัครเพื่อสังคม โครงการนักสิทธิมนุษยชน โครงการพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม โครงการครูอาสาเพื่อสังคม โครงการประสานความร่วมมือเพื่อคนรุ่นใหม่ในกลุ่มน้ำโขง ซึ่งทำงานประสานความร่วมมือกับกลุ่มเยาวชนในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงในการทำงานอาสาสมัครและการขับเคลื่อนประเด็นงานอาสาสมัครในประเทศของตนเองและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการทำงาน

ในปี 2562 ได้มีการประชาสัมพันธ์รับสมัครอาสาสมัครในการลงลายกระเปาะผ้าเพื่อพัฒนาเด็กด้อยโอกาสและศูนย์เรียนรู้ในชุมชน รับสมัครอาสาสมัครในกิจกรรมอาสาสมัครหมอนหนุนอุ่นรักเพื่อผลิตหมอนและนมให้แก่เด็กเล็กในศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียนทั่วประเทศ เพื่อเติมเต็มความรัก ความอบอุ่นให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน กิจกรรมอาสาสมัครเข้มกลัดแบ่งปันเพื่อเด็กและสตรีที่ได้รับความรุนแรงและถูกละเมิด ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นการแบ่งปัน ช่วยเหลือ และเยียวยาเด็กและสตรีที่ได้รับผลกระทบจากการถูกกระทำความรุนแรง จัดกิจกรรมอาสาสมัครผลิตดินกระดาศรีไซเคิล ซึ่งเป็นการส่งเสริมการใช้วัสดุที่ไม่ใช้แล้วมาสร้างสรรค์ใช้ประโยชน์ใหม่ รวมถึงเป็นการสร้างพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันสำหรับครอบครัว นักเรียนนักศึกษา และบุคคลทั่วไป ซึ่งดินกระดาศรีที่ผลิตได้จะนำไปมอบให้ศูนย์การเรียนรู้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่หรือกลุ่มองค์กรชุมชนที่ส่งเสริมอาชีพ

รวมถึงดินกระดาดสามารถนำใช้ประโยชน์ได้หลากหลายทั้งด้านการศึกษา ฝึกทักษะเด็ก สมาธิ ทำงานศิลปะ สื่อการเรียนรู้และนำไปประดิษฐ์ชิ้นงานส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

2) มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย

ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2493 โดยมุ่งงานด้านอุปการะเด็กในหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ และบรรเทาทุกข์ เป็นงานหลัก เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการศึกษา อนามัย จริยธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงได้ชวนให้ มวลชนชาวไทยได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมในเชิงการพัฒนาชีวิตและนำความช่วยเหลือไปสู่เด็กไทย ด้วยกัน ในลักษณะผู้อุปการะคนไทยช่วยเหลือคนยากไร้ ด้วยโอกาส ในชื่อโครงการอุปการะเด็กในประเทศไทย ซึ่งมุ่งเน้นการช่วยเหลือพัฒนาไปที่เด็ก ครอบครัวและชุมชน ภายใต้คำขวัญว่า “เด็ก ครอบครัว อยู่ดีมีสุข” ซึ่งปัจจุบันทางมูลนิธิยังคงมุ่งเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีชุมชนเป็นฐานการพัฒนาและดำเนิน พันธกิจโดยมีองค์พระเยซูคริสต์เจ้าเป็นศูนย์กลางชีวิต ในขณะเดียวกันก็มุ่งเสริมสร้างศักยภาพและความ เข้มแข็งแก่ชุมชนด้วยการสนับสนุนพันธกิจการสร้างงานและเสริมสร้างรายได้แก่ชุมชนในลักษณะธุรกิจชุมชน ขนาดย่อมร่วมด้วย ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินงาน 76 โครงการใน 42 จังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศไทยและมี เด็กในความอุปการะ จำนวน 59,378 คน (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2563)

ในปี 2562 ได้มีการจัดกิจกรรมมอบโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชนโดยมีองค์กรเครือข่ายอย่างบริษัท Pivotal ซึ่งเป็นบริษัทซอฟต์แวร์ระดับโลก ร่วมในการมอบโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็ก ๆ ในพื้นที่ห่างไกล โดยนำพนักงานอาสาสมัครของบริษัทจากประเทศสิงคโปร์เดินทางมาประชุมที่ประเทศไทย ร่วมทำกิจกรรม ประกอบกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการกิจกรรมเพื่อน้องบ้านไกลของมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย โดยมอบโอกาสทางการศึกษาให้แก่โรงเรียนราชภัฏพัฒนาสามัคคีเพื่อนำไปให้นักเรียนที่บ้านอยู่ไกลได้เข้ามา เรียนหนังสือ รวมถึงเครือข่ายจากมูลนิธิที่ได้จัดงานลานกิจกรรมอาชีพเยาวชน ปีที่ 3 ร่วมกับมูลนิธิศุภนิมิต แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมศักยภาพและปลดปล่อยข้อจำกัดให้กับเยาวชนกลุ่มเปราะบางที่มี แนวโน้มไม่ได้ศึกษาต่อ เป็นแรงงานไร้ทักษะ ตกงานหรือขาดโอกาสในการประกอบอาชีพให้ได้รับโอกาสในการ พัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและมีรายได้สามารถ เลี้ยงดูตนเองได้ต่อไปในอนาคตซึ่งจะช่วยลดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อเยาวชน อย่างปัญหายาเสพติด หรือ ท้องก่อนวัยอันควร เป็นต้น ซึ่งภายในงานเป็นการโชว์ความสำเร็จผ่านเยาวชนสู่อาชีพที่ใช้ธุรกิจที่ชอบ ซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางอายุระหว่าง 16-25 ปี ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เข้าร่วมโครงการฯ ในการแสดงความสามารถในทักษะอาชีพที่ตนถนัด อาทิ ช่างแต่งหน้า ช่างแต่งหน้าแฟชั่น ช่างเพนท์เล็บ ช่างตัดผมสไตล์วินเทจ ผู้ช่วยทันตกรรม ผู้ช่วยพยาบาล นวดไทยและสปา รวมถึงการโชว์เคส ธุรกิจที่จะไม่ได้เป็นเพียงความฝันอีกต่อไป อาทิ ธุรกิจอาหารว่างไทยโบราณ ธุรกิจแต่งหน้า เป็นต้น

3) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.)

ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2525 เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มนักวิชาการ นักศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมโดยทำงานระดับรากหญ้า ระดับชาติ และนานาชาติเพื่อคิดค้น ผลักดัน แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีพื้นที่การเล่น สร้างสรรค์และปลอดภัยสำหรับเด็กในชุมชนและสังคม ส่งเสริมให้เกิดชุมชนปกป้องเด็ก รณรงค์ให้แรงงานเด็ก ได้รับการศึกษาและพัฒนา ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก ผลักดันการจัดตั้งกองทุนสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเด็กและเยาวชน ผลักดันให้มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กทำงานบ้าน

ในปี 2562 ได้มีการจัดกิจกรรมอาสาที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาพื้นที่เล่นสำหรับเด็ก เป็นการ เชิญชวนอาสาสมัครมาร่วมปรับสนามทราย ร่อนทราย จัดพื้นที่เล่นบริเวณสนามทราย จัดสวน ปรับ

สภาพแวดล้อมบริเวณสวน และร่วมจัดบริเวณห้องสมุด คัดแยกสิ่งของจัดสถานที่ กิจกรรมพัฒนาเว็บไซต์ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ด้วยการเชิญชวนอาสาสมัครที่มีความถนัดในเรื่องการใช้โปรแกรมและการใช้เว็บไซต์ มาช่วยพัฒนาเว็บไซต์ของมูลนิธิให้สามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมพัฒนาพื้นที่ สร้างสรรค์ ด้วยพัฒนาพื้นที่ชุมชนสะพานปลาจากพื้นที่ปิดให้เป็นพื้นที่เปิด รวมถึงจัดโครงการชวนอาสา มาเปลี่ยนชอกติ๊กเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ ให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้แก่เด็กเยาวชนในชุมชน กิจกรรมทำของผ้าป่าระดม ทุนช่วยเด็กโดยรับสมัครอาสาสมัครร่วมทำของผ้าป่าระดมทุนช่วยเหลือเด็ก ช่วยติดต่อผู้รับ นำใบฎีกาบรรจุใส่ ของ ติดแสตมป์และผนึกซอง กิจกรรมอาสาสมัครรณรงค์เรื่องยืมตอน Art บ้านบ้าน 2 โดยเริ่มจากการ พัฒนาพื้นที่กายภาพของชุมชนให้สวยงาม สะอาดและปลอดภัยตามบริบทของชุมชนแออัด พร้อมกับดำเนิน กิจกรรมให้เด็กและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งให้เด็กๆ ลงสำรวจพื้นที่และจัดทำแผนที่ แนะนำร้านอร่อยย่านรองเมือง และใช้ศิลปะเข้ามาปรับเปลี่ยนชุมชนให้สวยงามด้วยการทาสีกำแพงเพื่อให้เกิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการทำงานสื่อสารสร้างสรรค์และพื้นที่สร้างสรรค์ ผ่านประเด็นงานศิลปะและ การพัฒนาเด็ก ครอบครัวและชุมชน และกิจกรรมอาสาช่วยทาสีกำแพงร่วมกับนักวาดการ์ตูน ซึ่งเป็นการระดม นักวาดการ์ตูนและเยาวชนมาร่วมวาดภาพที่กำแพงของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก จำนวน 16 ล้อค ทั้งด้านนอก และด้านใน เพื่อให้เกิดความสวยงาม สดใสและเป็นสถานที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กๆ ในพื้นที่ ใกล้เคียงและเด็กในชุมชนพื้นที่การทำงานของมูลนิธิที่เข้าใช้บริการในมูลนิธิ

4) มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

เดิมที่มีชื่อในนาม ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของมูลนิธิเด็ก เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2524 ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำให้ สังคมไทยได้ตระหนักและรับรู้สภาพความเป็นจริงของปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กที่มีอยู่มากมาย จึงมีพันธกิจ สำคัญคือการสร้างให้เกิดสังคมที่เอื้ออาทรสำหรับเด็ก โดยผลักดันให้เกิดกลไกความร่วมมือของทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและสังคมไทย ในการคุ้มครองและป้องกันการละเมิดสิทธิ เด็ก โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินงานของมูลนิธิเพื่อสนับสนุนส่งเสริมสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กผู้ถูกละเมิดสิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่ง สหประชาชาติ ศึกษาและเสนอแนวทางในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทยให้เป็นไปตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ และร่วมมือกับหน่วยงานที่ทำงานด้านเด็กและสิทธิมนุษยชนและ เอกชนในการปกป้องและคุ้มครองเด็กทุกกรณี

ในปี 2562 ได้มีการประชาสัมพันธ์รับอาสาสมัครบ้านพาเพลิน ซึ่งเป็นพื้นที่เรียนรู้นอกห้องเรียน สำหรับเด็กๆ ที่อาศัยอยู่ในชุมชนรอบๆ ที่ทำการของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ขอยจรรยาสิทธิทวงศ์ 12 โดยจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะชีวิต ทักษะสังคมและทักษะความปลอดภัยให้กับเด็กที่ในโรงเรียน ไม่มีการสอน ผ่านกระบวนการกิจกรรมที่สร้างกระบวนการคิดการมีส่วนร่วมของเด็ก ซึ่งเปิดกิจกรรมทุกวัน เสาร์ที่ 2 และ 4 ของเดือน

5) มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2510 เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งแรกในประเทศไทย โดย ลักษณะการทำงานของมูลนิธิเป็นการพัฒนาเชิงบูรณาการ ส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ภาคประชาชนใน ระดับชุมชน ตามความต้องการของชุมชน ส่งเสริมการจัดการการเรียนรู้โดยชุมชนเอง ซึ่งในปี 2562 มีการจัด กิจกรรม Paper Ranger บ้านจิตอาสาในกิจกรรมการอบรมสอนทำสมุดทำมือจากกระดาษรีไซเคิลเอสีใช้แล้ว

หน้าเดียวโดยอาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมสามารถตกแต่งให้เป็นสมุดที่สวยงามได้ตามประสงค์ ซึ่งทางโครงการจะนำไปมอบต่อให้เด็กด้อยโอกาสตามถิ่นทุรกันดาร

6) มูลนิธิเกียรติร่วมมิตรเพื่อการศึกษา ในปี 2562 กลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร ร่วมกับมูลนิธิเกียรตินาคิน และมูลนิธิเกียรติร่วมมิตรเพื่อการศึกษา มอบทุนการศึกษาและอุปกรณ์การศึกษาให้แก่ นักเรียนชั้นประถมและมัธยมที่มีผลการเรียนดี ต่อเนื่องเป็นปีที่ 48 โดยในปีนี้ได้มอบทุนจำนวนกว่า 235 ทุน ให้แก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีจาก 35 โรงเรียนทั่วประเทศ พร้อมทั้งสนับสนุนวิทยากรจิตอาสาไปให้ความรู้ ด้านวินัยการเงิน ในหัวข้อ “4 รู้สู่ความมั่งคั่ง” ให้กับนักเรียนที่เข้ารับทุนการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ปลูกฝัง การสร้างวินัยการวางแผนการเงิน เพื่อชีวิตที่มั่นคงในอนาคต พิธีมอบทุนดังกล่าวจัดขึ้น ณ อาคาร 100 ปี เกียรติวณิชเวดิน อุทยานปิยะมิตานุสรณ์ (ธนาคารเกียรตินาคินภัทร, 2562)

7) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว เป็นองค์กรสาธารณกุศล สาธารณประโยชน์ เพื่อให้ ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา ให้บริการ พัฒนา ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือเด็ก-เยาวชนด้อยโอกาสทุกประเภท ครอบครัวผู้ทุกข์ยาก ผู้สูงอายุ ผู้ที่ตกอยู่ใน ภาวะยากลำบาก ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง และพัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่มีค่าแก่สังคมต่อไปในอนาคต โดยมีโครงการหลักๆ คือ โครงการสุขวิทยา ออนามัย/พัฒนาชุมชนและสุขภาพ โครงการที่อยู่อาศัยเพื่อครอบครัวผู้ทุกข์ยาก โครงการสงเคราะห์และ ช่วยเหลือครอบครัวผู้ยากไร้ ส่งเสริมอาชีพผู้ปกครองและครอบครัวผู้ยากไร้ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และ การร่วมรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) โครงการเพื่อการศึกษาและพัฒนาเด็กด้อยโอกาส/เยาวชนด้อยโอกาส และ โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน (เด็กก่อนวัยเรียน) (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, 2562)

8) มูลนิธิสถาบันครอบครัวไทย ได้ดำเนินโครงการฝึกอบรมในกลุ่ม วัยรุ่น คนโสด และผู้ใหญ่วัยต้น โดยมีโครงการอบรม คือ 1) อดเปรี้ยวไว้กินหวาน การอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้วัยรุ่นเก็บรักษาความบริสุทธิ์ ทางเพศไว้จนถึงวันแต่งงาน 2) เยาวชนไทยห่างไกลยาเสพติดและเพศสัมพันธ์ การอบรมให้ความรู้กับนักเรียน นักศึกษา ให้หลีกเลี่ยงจากปัญหาเรื่องเพศและยาเสพติด 3) ระบบพี่เลี้ยง การอบรมเพื่อเป็นพี่เลี้ยงสำหรับ นักเรียน เพื่อส่งเสริมระบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน 4) การเลือกคู่ครองที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อเป็น รากฐานสำหรับการใช้ชีวิตคู่ที่ประสบความสำเร็จ 5) ฉันทะแต่งงาน การอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ชีวิตสมรส 6) ฉันทะเป็นใคร การอบรมเพื่อค้นหาตัวตนและศักยภาพของตนเอง เพื่อสร้างชีวิตในอนาคตและ ความสัมพันธ์ และ 7) พิมพ์เขียวชีวิต การอบรมเพื่อค้นหาตัวตนของตัวเอง ศักยภาพของตัวเอง เพื่อการบรรลุ ความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (มูลนิธิสถาบันครอบครัวไทย, 2562)

9) มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท ในปี 2562 มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็ก และเยาวชนทั้งคนไทยและแรงงานข้ามชาติ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเด็กและเยาวชนสามารถอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยเบื้องต้น เพื่อ ประโยชน์ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การสื่อสารในการทำงาน และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเตรียมความ พร้อมให้กับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ส่งเสริม เด็กและเยาวชนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะ คนทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หากได้รับโอกาสที่เหมาะสม การศึกษา จึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะนำมาช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท, 2562)

10) มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2562 มีการดำเนินโครงการ คือ โครงการลำดับที่ 1 การช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ยากลำบาก โครงการลำดับที่ 2 การพัฒนาเด็กปฐมวัย EF-Executive Function โครงการลำดับที่ 3 การพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์ โครงการลำดับที่ 4 ครูอาสาสมัครเพื่อนักเรียนไทย และ โครงการลำดับที่ 5 มอบเสื้อผ้าและสิ่งของเครื่องใช้ให้กับเด็กและครอบครัวที่ยากลำบาก (มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน, 2562)

11) มูลนิธิสันติสุข ในปี 2562 ทางมูลนิธิสันติสุข ได้ดำเนินโครงการ คือ โครงการเพื่อทุนการศึกษา โครงการอาหารกลางวัน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต โครงการสถานรับเลี้ยงเด็ก (Santisuk Day Care Center) โครงการช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน โครงการอาหารเช้าเพื่อน้อง อิมท้อง สมองใส (มูลนิธิสันติสุข, 2562)

12) มูลนิธิเอช เอช เอ็น เพื่อเด็กไทย

ก่อตั้งขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2551 และได้รับอนุมัติการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ.2551 ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือเป็นองค์กรหาทุนเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อนข้างถนน เด็กยากไร้ด้อยโอกาส เด็กที่ถูกกระทำทารุณทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ รวมไปถึงเด็กที่ตกอยู่ในสภาวะครอบครัวแตกแยก และไร้ที่พึ่ง ฯลฯ ซึ่งในแต่ละปีมีเด็กไทยได้รับความช่วยเหลือผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการทุนการศึกษา ทุนช่วยเหลือครอบครัว และการดำเนินงานเพื่อปกป้องคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิเด็ก ด้อยโอกาสผ่านกระบวนการทำงานของนักจิตวิทยา พยาบาลและนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพของมูลนิธิฯ ซึ่งในปี พ.ศ.2562 ได้มีการจัดกิจกรรมออกบูทประชาสัมพันธ์ของงานมูลนิธิและทำกิจกรรมเกมส์สำหรับเด็กและเกมการ์ดพลังป้องกันเด็ก โดยทำกิจกรรมร่วมกับเยาวชนจิตอาสาทีมสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรีในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ได้เข้าร่วมกิจกรรม

13) มูลนิธิปันปัญญา

ริเริ่มมาจากโครงการทุนความรู้ในปี พ.ศ. 2557 เป็นโครงการเพื่อสังคมโดยบริษัทเอ็ม เอฟ อี ซี จำกัด (มหาชน) โดยการส่งมอบสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลให้แก่เด็กเยาวชนที่ขาดโอกาสในพื้นที่ห่างไกลในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และในปี พ.ศ. 2559 จึงได้ดำเนินการขยายผลจากโครงการทุนความรู้ ดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นมูลนิธิในชื่อ มูลนิธิปันปัญญา เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2559 ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 มีการจัดกิจกรรมแถมสี ปั้นฝัน ปันพอเพียง ณ โรงเรียนวัดหุบเมย แขวงหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายกในกิจกรรมทาสีอาคารเรียน สนามเด็กเล่น BBL และการปลูกผักสวนครัวเพื่อช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ตามที่อาสาสมัครนัด

จากตัวอย่างภาคประชาสังคมที่กล่าวมา ยังมีภาคประชาสังคมหรือองค์กรต่างๆ อีกมากมายที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่ในขณะเดียวกันก็มีภาคประชาสังคมที่ล้มเลิกกิจการหรือไม่ได้ดำเนินการกิจอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาคประชาสังคมบางส่วนประสบกับการยุติบทบาทในการดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชน ทำให้ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ภาคประชาสังคมถือเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายในด้านต่างๆ เสมือนเป็นผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่ ในปี 2562 เกิดภาคประชาสังคมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนไทย ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาและยกระดับบทบาทของภาคประชาสังคม ให้เกิดการยอมรับและดำเนินกิจการต่อไปได้ในอนาคต

4.6.3 ภาคประชาสังคมประเภทธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)

ธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) คือ กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกการบริหารจัดการที่ดีของภาคธุรกิจมาบวกกับความรู้และนวัตกรรมสังคม มีความยั่งยืนทางการเงินจากรายได้หลักที่มาจากสินค้าหรือบริการโดยไม่ต้องพึ่งพาเงินบริจาค และมีการนำผลกำไรที่เกิดขึ้นไปลงทุนซ้ำเพื่อขยายผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น ซึ่งลักษณะสำคัญของธุรกิจเพื่อสังคม คือ มีเป้าหมายทางสังคม และสิ่งแวดล้อม มีรูปแบบการดำเนินการที่มีความยั่งยืนทางการเงิน เป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ผลกำไรกลับคืนสู่สังคม กำหนดเป้าหมายไว้ ดำเนินการโปร่งใส มีธรรมาภิบาล (SE THILAND, 2019) ทั้งนี้ ในปี 2562 ธุรกิจเพื่อสังคมในประเทศไทยที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างโดดเด่นในด้านการเรียนรู้และการศึกษา ได้แก่ Little Builders, 141 Social enterprise, บริษัทกล่องดินสอจำกัด และบริษัทธุรกิจเพื่อพัฒนาการศึกษาและชนบทจำกัด (ศรัญญา โรจน์พิทักษ์ชีพ, ภัทรารวรรณ สุขมงคล, 2554) มีรายละเอียดดังนี้

1) Little Builders

เป็นองค์กรที่มองเห็นปัญหาของเด็กด้อยโอกาส ขาดประสบการณ์ และขาดความเข้าใจ โดยหวังว่าการทำงานจะทำให้เด็กตระหนักว่าเขาไปได้ไกลกว่าที่คิด และให้โอกาสจากคนที่มีโอกาสมากกว่าพวกเขา องค์กรนี้จึงรวมตัวกันเพื่อสร้างกิจกรรมให้เด็กๆ ได้ทดลองสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่เป็น Little Success Story เพื่อจุดประกายเป้าหมายที่ใหญ่กว่าในอนาคต โดยการทำงานของ Little Builders เริ่มจากแนวคิดที่ว่า เด็กด้อยโอกาส คือ เด็กที่มีต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าคนทั่วไป

2) 141 Social enterprise กิจกรรมเพื่อสังคมหนึ่งสี่หนึ่ง

เกิดขึ้นมาจากการเห็นความสำคัญของการเล่นของเด็กปฐมวัยกับความขาดแคลนของเล่นไม่ธรรมดา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ทุรกันดาร การทำงานของ 141 Social Enterprise จึงเป็นการออกแบบทำให้เกิดผลิตภัณฑ์แห่งการให้ โดยสินค้า 141 ชิ้นหนึ่งจะได้ของเล่นสำหรับบริจาคให้น้องหนึ่งชิ้น เป็นการชวนทุกคนร่วมกันเป็นสังคมแห่งการให้ โดยทุกคนสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการให้ได้โดยการซื้อสินค้าของ 141 ชิ้นขึ้นเท่ากับการร่วมบริจาคของเล่นไม้ 1 ชิ้นแก่เด็กที่ขาดแคลน

3) บริษัทกล่องดินสอจำกัด

บริษัทกล่องดินสอจำกัด ออกแบบผลิตสื่อการศึกษาและของเล่นสำหรับเด็กพิการบนหลักการสร้างสรรค์สังคมที่ทุกคนอยู่ร่วมกันได้ (Inclusive Society) ผ่านการทำงาน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาการศึกษา โดยการออกแบบและผลิตสื่อการศึกษาและของเล่นสำหรับเด็กพิการ 2) ด้านการสร้างอาชีพ โดยจัดฝึกอาชีพให้คนพิการตามความสามารถของคนพิการประเภทนั้นๆ และ 3) ด้านการสร้างความตระหนักรู้ต่อคนพิการในสังคม โดยการจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อแสดงให้เห็นว่าคนพิการก็สามารถอยู่ร่วมกับสังคมของเราได้ ซึ่งแรงบันดาลใจเริ่มมาจากการเป็นอาสาสมัครสอนการบ้านเด็กที่โรงเรียนสอนคนตาบอด ทำให้รู้ว่าคนพิการทางสายตามีความยากลำบากในการเรียน การสอน จึงเริ่มพัฒนาสื่อการศึกษาและของเล่นให้กับเด็กตาบอด จนกลายเป็นงานของบริษัทกล่องดินสอ จำกัด

4) บริษัทธุรกิจเพื่อพัฒนาการศึกษาและชนบทจำกัด

เป็นบริษัทที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการวางแผนครอบครัว ที่ผ่านมาได้จัดกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมมีชัยพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์ อันเป็นการให้โอกาสเด็กที่ยากไร้ที่อยู่ในพื้นที่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น โดยบริษัทนี้มองว่า “ไม่มีรัฐบาลใดในโลก

ที่รัฐบาลสามารถช่วยเหลือดูแลประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ จึงเป็นหน้าที่หนึ่งของภาคเอกชนหรือผู้ที่มีความพร้อมกว่า” บริษัทจึงถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมมีชัยพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้โอกาสเด็กยากไร้ที่อยู่ในพื้นที่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น การดำเนินงานของบริษัท มีการจำหน่ายข้าวสารบรรจุถุงในยี่ห้อ “ข้าวโรงเรียน” ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานภาคเอกชน อีกทั้งยังรับผลิตหรือออกแบบของพรีเมียม ของที่ระลึกให้กับบริษัทต่างๆ โดยกำไรทั้งหมดหลังหักค่าใช้จ่ายจะถูกนำไปเพื่อพัฒนานักเรียนและโรงเรียนมีชัยพัฒนา ผลการดำเนินงานทำให้เด็กที่ยากไร้ในพื้นที่ชนบทได้รับการศึกษามากขึ้นและเกิดพันธมิตรธุรกิจที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชนบท เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป

5) Young Smart Farmer

เป็นการสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานโดยกรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับกรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมหม่อนไหม กรมส่งเสริมสหกรณ์และสำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในชื่อโครงการการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer ประจำปีงบประมาณ 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถเป็น Smart Farmer โดยเล็งเห็นความสำคัญในอาชีพเกษตรในปัจจุบันถือได้ว่าการพัฒนาและก้าวหน้าจากเดิมไปมาก แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้หยุดอยู่แค่การทำเกษตรและมีรายได้จากการเก็บผลผลิตเพื่อส่งขายเท่านั้น โดยเกษตรกรสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับการทำเกษตรเพื่อทุนแรงรวมถึงต่อยอดผลิตภัณฑ์ในรูปแบบของการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า ซึ่งการพัฒนาภาคการเกษตรจึงถือเป็นภารกิจสำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตรในการริเริ่มโครงการ Young Smart Farmer (TSF) โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนานักเรียนรุ่นใหม่ที่มีใจรักการเกษตรให้รู้จักบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อต่อยอดเกษตรกรไทยให้ก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการ Startup และเป็นกลุ่มนักธุรกิจมืออาชีพในภาคการเกษตรและอาหารในอนาคต

4.7 การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

อนุสัญญา กฎหมาย และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีกฎหมาย อนุสัญญา และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย **อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child : CRC)** ซึ่งเป็นอนุสัญญาว่าด้วยเด็กประกอบด้วยบทบัญญัติ 54 ข้อ ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของเด็กโดยตรง มีเนื้อหาสาระสำคัญที่เน้นหลักพื้นฐาน 4 ประการและแนวทางในการตีความตามอนุสัญญาทั้งฉบับ ได้แก่ 1) การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็กและการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็กในเรื่องของเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติพันธุ์หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิดหรือสถานะอื่นๆ ของเด็กหรือบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน 2) การกระทำหรือการดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก 3) สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และ 4) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็กและการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นเหล่านั้น ในทางเดียวกัน **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560** ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ตามมาตรา 54 วรรคสอง รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ อีกทั้ง มีการประกาศใช้**พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็ก**

ปฐมวัย พ.ศ.2562 เพื่อยกระดับความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้อยู่ในลำดับต้นของวาระแห่งชาติ และเพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการดูแล พัฒนาและจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนที่มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องให้บริการด้านสาธารณสุข จัดการศึกษา จัดสวัสดิการ และให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย นอกจากนี้ ต้องจัดให้เด็กปฐมวัยที่พิการหรือมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญา หรือเด็กปฐมวัยที่ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสหรือเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างทันที่ซึ่งสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์และได้รับโอกาสในการพัฒนา นอกจากนี้ **แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562-2565)** โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561) ได้นำหลักการจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ถือหลักการไม่เลือกปฏิบัติและการคำนึงถึงเป้าหมายเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้งมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ ของแผน โดยมีเป้าประสงค์ของแผนเพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกายใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่องานตัวเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนาสังคม ซึ่งจากการประเมินผลของแผนสิทธิมนุษยชนฉบับก่อนหน้าและจากการระดมความเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้สะท้อนข้อมูลในประเด็นของการที่เด็กและเยาวชนจำนวนมากยังคงขาดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต นำมาสู่การสะท้อนให้เห็นถึงการขาดการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของเด็กและเยาวชนไทย รวมถึงพบปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรที่แตกต่างกันตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละครอบครัว ปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติต่อนักเรียนนักศึกษาที่ตั้งครรภ์ขณะอยู่ในสถานศึกษา ธุรกิจการค้ามนุษย์ที่แสวงหาประโยชน์จากเด็ก ตลอดจนปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและต้องโทษที่ยังคงมีตราบาปทางสังคมทำให้ไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างแท้จริง จึงนำมาสู่ข้อเสนอแนะจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ดังนี้

1) ในการเน้นบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของเด็ก โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 เพื่อยกระดับความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้อยู่ในลำดับต้นของวาระแห่งชาติและเพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2) เร่งกระจายทรัพยากรที่จำเป็นไปสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางด้านการศึกษาและสาธารณสุขซึ่งอาจอยู่ในรูปของการจัดสรรทุนให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่กลุ่มเด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่เปราะบาง เช่น ครอบครัวที่มีฐานะยากจนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

3) กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานต่อการให้สวัสดิการกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของแรงงานต่างด้าว โดยพิจารณามาตรการในการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ที่สร้างความสมดุลระหว่างการถือปฏิบัติตามหลักมนุษยธรรมและความจำกัดของทรัพยากรในพื้นที่โดยพิจารณาทางเลือกต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและทรัพยากรของพื้นที่และมีความยั่งยืนทางการคลัง อาทิ การจัดสรรสวัสดิการโดยใช้ภาษีจากส่วนกลาง ภาษีท้องถิ่นหรือการจัดตั้งกองทุนแรงงานต่างด้าว ทั้งค่าแรง จำนวนชั่วโมงพักผ่อน สวัสดิการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

4) ศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อกำหนดอายุขั้นต่ำการแต่งงานเป็น 18 ปี

5) กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในสถานศึกษาเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชนรวมทั้งกำหนดแนวทางการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหา อาทิ การจัดให้มีหน่วยงาน

รับเรื่องร้องทุกข์ หากมีสถานศึกษาใดละเมิดแนวทางปฏิบัติดังกล่าว และมีการกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนที่รุนแรงเพียงพอที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิขึ้นอีก

6) เร่งปราบปรามปัญหาของการใช้แรงงานเด็ก โดยการจัดให้มีศูนย์ร้องเรียนที่เข้าถึงได้และสามารถร้องเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยผู้ร้องเรียนไม่ต้องเปิดเผยตัวตนและจัดให้มีการประชาสัมพันธ์กลุ่มแรงงานเด็กให้ตระหนักถึงสิทธิที่ตนมีในด้านต่างๆ

7) ส่วนราชการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลประวัติให้กับหน่วยงานที่ขอตรวจสอบประวัติบุคคล กรณีที่ผู้ที่ถูกตรวจสอบเป็นเด็กและเยาวชนเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 84 และปิดช่องว่างสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสกลับตนเป็นคนดี ไม่หวนไปกระทำผิดซ้ำ

8) ควรส่งเสริมพัฒนาทักษะสำคัญให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ทักษะคิดแห่งการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 4 จึงก่อให้เกิดการดำเนินงานโดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงสาธารณสุข ขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ ทักษะ ตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

จากอนุสัญญา กฎหมาย และข้อกำหนดสู่แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

สำหรับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติของประเทศไทย ดำเนินมาถึง **แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564** ซึ่งถูกจัดทำขึ้นตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 อันเป็นแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีเป้าหมายหลักเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมแก่ช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ดี มีทักษะการเรียนรู้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 มีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ ปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงตามบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม นำไปสู่การเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต ทั้งนี้ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ และ 26 มาตรการ ได้ถูกนำไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่เริ่มต้นแผนจวบจนปัจจุบัน โดยในปี 2561 ได้เริ่มสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชนในมิติต่างๆ ด้วยการส่งเสริมบทบาทและระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนบทบาทขององค์กรภาคธุรกิจและธุรกิจเพื่อสังคมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการระดมความร่วมมือทุกภาคส่วนมุ่งสู่การพัฒนา นโยบาย และการลงทุนด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ

สำหรับสถานการณ์ในปี 2562 จะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้นถึงบทบาทของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 อันมีเป้าประสงค์ในการขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนด้วยกลไกสภาพแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว ศาสนา โรงเรียน ชุมชน และสื่อ ที่ปลอดภัยสำหรับการดำรงชีวิตและเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ และการมีพื้นที่ สื่อสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ของเด็กและ

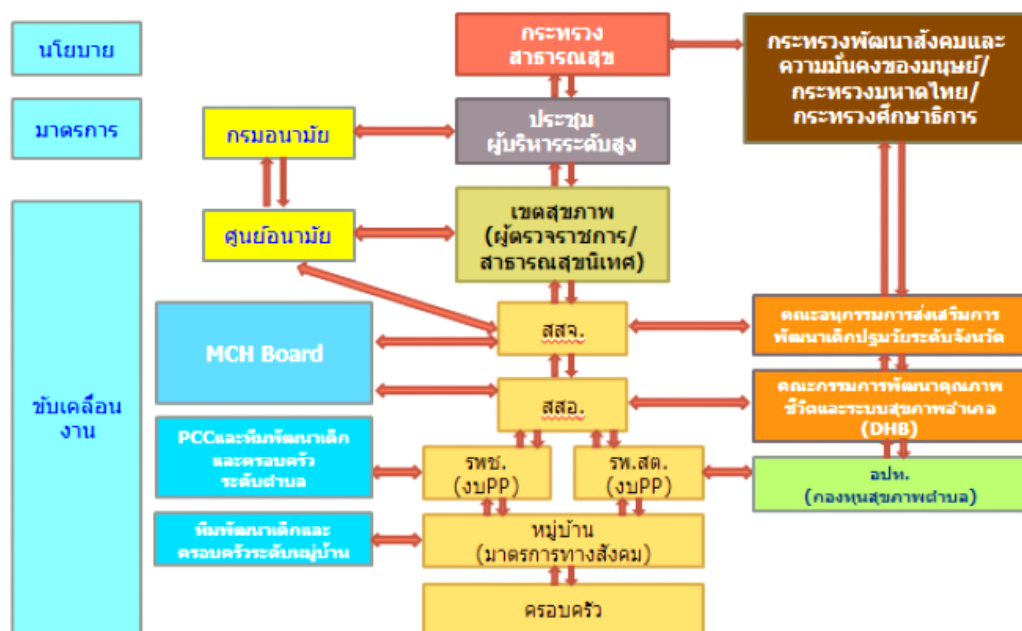
เยาวชน ทั้งในสังคมออนไลน์และออฟไลน์ โดยในยุทธศาสตร์นี้ ได้กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานภาคีสนับสนุนในแต่ละมาตรการ ดังนี้

- (1) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถาบันครอบครัว และการจัดสวัสดิการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวตามนโยบายของรัฐ
- (2) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถาบันศาสนาในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- (3) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยและสถาบันการศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน
- (4) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- (5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกด้านสื่อให้มีปลอดภัยและสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน
- (6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดพื้นที่เรียนรู้ที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชน

จากนโยบายและแผนสู่การขับเคลื่อนโครงการ “มหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต”

จากนโยบายและแผนด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภาคส่วนต่างๆ ได้ขับเคลื่อนโครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2561 โดยมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นนโยบายและโครงการที่พัฒนาก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทยที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและบรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) จึงต้องสร้างคนไทย 4.0 ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 ในช่วง 1,000 วันแรกของชีวิต คำว่า 1,000 วันแรกของชีวิตโดยนิยามของกระทรวงสาธารณสุข (2561) จึงหมายถึง ทารกในครรภ์มารดาตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึงอายุ 2 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่โครงสร้างสมองมีการพัฒนาสูงสุดทั้งการสร้างเซลล์สมองและการเชื่อมโยงระหว่างเซลล์สมองเกิดเป็นโครงข่ายเส้นใยประสาทนับล้านโครงข่าย เป็นผลให้เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างเซลล์สมองทำให้เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ จดจำ ทั้งนี้การสร้างสมองอวัยวะต่างๆ และระบบการทำงานทุกอย่างของร่างกาย รวมทั้งการเจริญเติบโตของทารก ล้วนต้องอาศัยอาหารและโภชนาการในการสร้างทั้งสิ้นจึงนำมาสู่การเตรียมความพร้อมของสตรีระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอดไปจนกระทั่งเด็กอายุ 2 ปี จะเป็นตัวกำหนดสุขภาพและโรคในอนาคตได้ ดังนั้นจึงต้องการสร้างคนไทยรุ่นใหม่ในศตวรรษที่ 21 ให้สุขภาพแข็งแรงและปราศจากโรค

สำหรับแนวคิดการดำเนินการในรูปของประชารัฐซึ่งบูรณาการสุขภาพทั้งงานส่งเสริมสุขภาพแวดล้อม ได้แก่ โภชนาการ พัฒนาการ กิจกรรมทางกาย การนอน สุขภาพช่องปาก สุขภาพอาหารและน้ำ อนามัยสิ่งแวดล้อมโดยใช้กลไกของ MCH Board ผู้รับผิดชอบแผนงานกลุ่มวัยสตรีและเด็กระดับจังหวัด และ Primary Care Cluster ให้เกิดคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ และคลินิกสุขภาพเด็กดีคุณภาพ ครอบครัวคุณภาพ ร่วมกับการเพิ่มกิจกรรมทางสังคม เช่น การกอด การอ่านเล่านิทาน ฝึกวินัย มีทักษะ มีมาตรการทางสังคมในชุมชน/หมู่บ้าน มีทีมพัฒนาเด็กและครอบครัวโดยท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมลงทุนและมีส่วนร่วม ขับเคลื่อนงานผ่านคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพระดับอำเภอ (พขอ.) รวมถึงมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีแผนปฏิบัติการและการดำเนินงานที่สอดคล้องกันตามอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ

รูปที่ 25 ภาพแสดงระบบและกลไกการดำเนินงานส่งเสริมเด็กอายุ 0-2 ปี สูงดีสมส่วนและพัฒนาการสมวัย
ที่มา: <http://bkpho.moph.go.th/bungkanpho/uploads/media/201802151014121941.pdf>. (2563)

โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต สู่อุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

นอกจากโครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกแห่งชีวิตที่เกิดขึ้นโดยกระทรวงสาธารณสุขแล้ว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงมหาดไทยได้ร่วมสนับสนุนและขานรับกับมติรัฐบาลเรื่องเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดตั้งแต่ 0-6 ปี เพื่อเดินทางพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดี เก่ง และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศไทยต่อไป ซึ่งโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดนี้ถือเป็นนโยบายสำคัญระดับชาติตามแผนบูรณาการ การพัฒนาคนตลอดชีวิตซึ่งเป็นการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมโดยการจัดสวัสดิการการเงินอุดหนุนให้แก่เด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจนหรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน เป็นมาตรการให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองนำเด็กเข้าสู่ระบบบริการของรัฐเพื่อให้เด็กได้รับการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย รวมทั้งเป็นหลักประกันให้เด็กได้รับสิทธิด้านการอยู่รอดและการพัฒนาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) ซึ่งให้เงินอุดหนุนแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี จำนวน 600 บาทต่อคนต่อเดือน อีกทั้ง ในปี 2562 ได้มีการขยายฐานรายได้ของกลุ่มเป้าหมายไม่เกิน 100,000 บาทต่อคนต่อปี

“มหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต” ขยายผลสู่ “นโยบายมหัศจรรย์ 2,500 วันแรกของชีวิต”

ในปี 2562 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักอนามัย สำนักงานการแพทย์ สำนักพัฒนาสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และเครือข่ายภาคประชาชน ร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายมหัศจรรย์ 2,500 วันแรกของชีวิต เพื่อเป็นการต่อยอดโครงการ

มหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต โดยยกระดับคุณภาพชีวิตแม่และเด็กในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยได้มีการจัดประชุมส่งเสริมความร่วมมือขับเคลื่อนนโยบายมหัศจรรย์ 2,500 วันแรกของชีวิตและสื่อสารคืบหน้าข้อมูลรายงานการศึกษาสถานการณ์สถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีต้นสังกัดและรับฟังข้อเสนอแนะเชิงนโยบายพื้นที่กรุงเทพมหานคร ณ โรงแรมเอป็น่าเฮาส์ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562 โดยที่ประชุมได้รายงานให้ทราบถึงจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่มีสังกัดหรือจดทะเบียนเป็นทางการกับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งสิ้น 693 แห่ง ได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน สำนักอนามัย 11 แห่ง สำนักการแพทย์ จำนวน 8 แห่ง สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน สำนักพัฒนาสังคม จำนวน 296 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเอกชนสังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 375 แห่ง และสังกัดกองสวัสดิการแรงงาน กระทรวงแรงงาน 11 แห่ง กรมอนามัยจึงได้ส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย สำนักการแพทย์ สำนักพัฒนาสังคมและสำนักการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์เด็กเล็กของกองกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สมาคมโรงเรียนอนุบาลเอกชน และเครือข่ายภาคประชาชน ให้ร่วมขับเคลื่อนนโยบาย 2,500 วันแรกของชีวิตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 2 ช่วงวัย คือ 1,000 วันแรก ช่วงอายุ 0-2 ปี ขับเคลื่อนโดยใช้เกณฑ์ของกรมอนามัย และ 1,500 วัน ช่วงอายุ 3-5 ปี ขับเคลื่อนโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2561 และอายุ 0-6 ปี รวมเป็น 2,500 วันแรกของชีวิต ในการระดมสรรพกำลังร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงเป็นการบูรณาการเชื่อมโยงตลอดช่วงชีวิตทั้งมิติบุคคล ครอบครัวและชุมชน รวมถึงการดูแลเด็กและครอบครัวแบบองค์รวม พร้อมทั้งเป็นหน่วยงานประสานการส่งต่อเด็กที่มีความเสี่ยงหรือป่วยให้ได้รับการดูแลรักษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแม่และเด็กในพื้นที่กรุงเทพมหานครให้เติบโตเต็มศักยภาพและมีพัฒนาการสมวัยจนถึงอายุ 6 ปี ซึ่งมีการขยายผลการดำเนินงานลงสู่เด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ทั่วประเทศไทยร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

บทสรุปการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ทั่วประเทศไทย โดยทุกภาคส่วนได้ดำเนินงานและบูรณาการโครงการต่างๆ ร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญา นโยบายพระราชบัญญัติ และข้อกฎหมายต่างๆ ว่าด้วยการรักษา คุ้มครอง ปกป้อง ส่งเสริมตามสิทธิมนุษยชนที่เด็กและเยาวชนพึงจะได้รับอย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตเป็นบุคคลที่มีศักยภาพและเป็นกำลังของประเทศในการขับเคลื่อนประเทศในภายภาคหน้าสืบไป ซึ่งการระดมสรรพกำลังได้ขับเคลื่อนและผลักดันให้โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ขยายผลสู่ “โครงการมหัศจรรย์ 2,500 วันแรก” เป็นผลสำเร็จในปี 2562 ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.8 บทสรุปการดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ ภาควิชาการ สื่อ อาสาสมัคร และภาคประชาสังคม ดังนี้

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินงานใน 3 ลักษณะ คือ (1) โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2) โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดและตำบล และ (3) โดยความร่วมมือของหน่วยงานด้านวัฒนธรรม

องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจในปี 2562 พบว่า **องค์กรพัฒนาเอกชน**กว่าครึ่งหนึ่งของผู้ให้ข้อมูลดำเนินงานในประเด็นการมีส่วนร่วม มีกลุ่มเป้าหมายการดำเนินการทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ เด็ก รองลงมา คือ พ่อแม่ผู้ปกครอง มีพื้นที่การดำเนินงานทุกภาคของประเทศ โดยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล มากที่สุด สำหรับปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานในปี 2562 ขององค์กรพัฒนาเอกชนปรากฏใน 7 ประเด็น คือ ทรัพยากร บุคลากร ภารกิจ ข้อมูล สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน ความร่วมมือกับภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ส่วน**ภาคธุรกิจ**สนับสนุนการทำงานในประเด็นการส่งเสริมการศึกษามากที่สุด มีพื้นที่การดำเนินงานทุกภาคของประเทศ ซึ่งเน้นพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลมากที่สุด ทั้งนี้ เหตุผลของการให้เงินสนับสนุน คือ เพื่อการคืนกำไรสู่สังคม โดยมีความร่วมมือกับหน่วยงาน 6 ประเภท คือ สถานศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่าย/กลุ่มเยาวชน และภาคธุรกิจด้วยตนเอง

ภาควิชาการ มีการดำเนินงานใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจากสถาบันการศึกษา (2) ด้านการผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัย (3) ด้านการบริการวิชาการ (4) ด้านทุนสนับสนุนทางวิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

สื่อ จำแนกสื่อได้ 2 ประเภท คือ (1) สื่อดั้งเดิม และ (2) สื่อใหม่ โดยสื่อดั้งเดิม ได้แก่ สำนักข่าว อสมท., สำนักข่าว Thai PBS, มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ส่วนสื่อใหม่ ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลสื่อสร้างสรรค์ หรือ Healthy Media Hub, มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย, เว็บไซต์ YOUNGCIETY, ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (Child Online Protection Action Thailand: COPAT) และสำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

อาสาสมัคร จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ (1) เครือข่ายอาสาสมัคร และ (2) จิตอาสาระดับบุคคล โดยเครือข่ายอาสาสมัคร ได้แก่ ธนากรจิตอาสา, กลุ่มรักษ์เขาชะเมา จังหวัดระยอง, กลุ่ม Volunteer English Bangkok, กลุ่มพลังดี, ฤกษ์จิตอาสา, เครือข่ายอาสาสมัครโรงพยาบาลสมเด็จฯ, อาสาบ้านดินไทย, พบมิตร จิตอาสา, อาสาชายขอบ, อาสาสมัครสตาร์บัคส์รักอ่าน, เครือข่ายอาสาสมัครในสถานสงเคราะห์, อาสาสอนน้องโรงเรียนสองบาท และจิตอาสา ค่ายอาสา ส่วนจิตอาสาระดับบุคคล ได้แก่ บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 รวม 15 ราย ใน 7 สาขา คือ สาขาการศึกษาและวิชาการ, สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สาขาพัฒนาเยาวชนบำเพ็ญประโยชน์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน, สาขาศิลปวัฒนธรรม, สาขาศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม, สาขาสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม และสาขาสื่อมวลชนเพื่อเด็กและเยาวชนที่ป้องกันปัญหาสังคม

ภาคประชาสังคม จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ (1) ภาคประชาสังคมประเภทองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ ยูนิเซฟ ประเทศไทย และพันธมิตรภาคประชาสังคมของยูนิเซฟ ประเทศไทย (2) ภาคประชาสังคมประเภทมูลนิธิ ได้แก่ มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.), มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย, มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.), มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยฯ และมูลนิธิเกียรตร่วมมิตรเพื่อการศึกษา และ (3) ภาคประชาสังคมประเภทธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ได้แก่ Little Builders, 141 Social enterprise, บริษัทกล่องดินสอจำกัด และบริษัทธุรกิจเพื่อพัฒนาการศึกษาและชนบทจำกัด

ในปี 2562 การระดมสรรพกำลังของภาคส่วนต่างๆ ทำให้โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ได้รับการขับเคลื่อนและผลักดันจนกลายเป็น “โครงการมหัศจรรย์ 2,500 วันแรก” ซึ่งสะท้อนถึงความร่วมมือของภาคีเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชน

ส่วนที่ 5

งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ส่วน คือ งบประมาณภาครัฐบาล งบประมาณนอกภาครัฐราชการ และงบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ ดังนี้

5.1 งบประมาณภาครัฐบาล

ในปี 2562 หน่วยงานที่ได้รับงบประมาณสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงแรงงาน ตามลำดับ

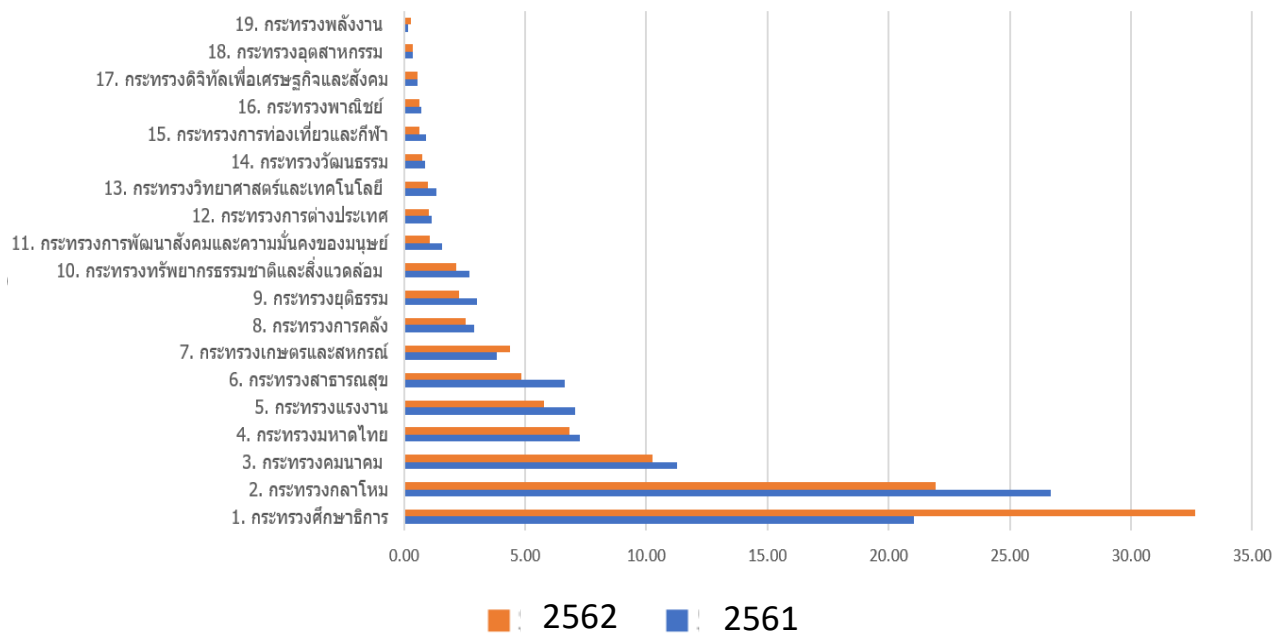
ตารางที่ 35 เปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561-2562

หน่วยงาน	งบประมาณ 2561		งบประมาณ 2562		การเปลี่ยนแปลง**
	จำนวน (บาท)	ร้อยละ	จำนวน (บาท)	ร้อยละ	
1. กระทรวงศึกษาธิการ*	88,191,419,400	21.03	174,958,321,100	32.66	+11.63
2. กระทรวงกลาโหม*	111,962,381,000	26.70	117,583,067,200	21.95	-4.75
3. กระทรวงคมนาคม	47,170,394,400	11.25	55,028,332,800	10.27	-0.98
4. กระทรวงมหาดไทย*	30,432,207,100	7.26	36,526,341,600	6.82	-0.44
5. กระทรวงแรงงาน*	29,661,530,500	7.07	31,032,316,000	5.79	-1.28
6. กระทรวงสาธารณสุข*	27,750,156,700	6.62	26,023,737,900	4.86	-1.76
7. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	16,133,383,700	3.85	23,370,140,400	4.36	+0.51
8. กระทรวงการคลัง	12,080,797,500	2.88	13,535,888,500	2.53	-0.35
9. กระทรวงยุติธรรม*	12,630,467,900	3.01	12,166,901,900	2.27	-0.74
10. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	11,299,691,000	2.69	11,616,401,200	2.17	-0.52
11. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*	6,506,263,700	1.55	5,776,740,100	1.08	-0.47
12. กระทรวงการต่างประเทศ	4,802,327,800	1.15	5,386,926,300	1.01	-0.14
13. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	5,675,561,700	1.35	5,322,244,100	0.99	-0.36
14. กระทรวงวัฒนธรรม*	3,721,015,700	0.89	4,113,328,400	0.77	-0.12
15. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*	3,801,433,300	0.91	3,455,704,600	0.65	-0.26
16. กระทรวงพาณิชย์	3,065,765,800	0.73	3,463,488,500	0.65	-0.08
17. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	2,320,280,400	0.55	2,973,218,800	0.56	+0.01
18. กระทรวงอุตสาหกรรม	1,454,194,800	0.35	1,912,506,300	0.36	+0.01
19. กระทรวงพลังงาน	728,758,200	0.17	1,444,378,400	0.27	+0.10
รวมงบประมาณรายจ่าย 19 กระทรวง	331,196,611,200	100.00	535,689,984,100	100.00	

ที่มา: พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2562

*กระทรวงที่มีรายงานการใช้งบประมาณเพื่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน

**การเปรียบเทียบร้อยละของปีงบประมาณ 2561 และ 2562

รูปที่ 26 แผนภูมิเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561-2562

ในปีงบประมาณ 2561-2562 กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายสูงสุด โดยในปีงบประมาณ 2562 ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 11.63 โดยปรากฏกระทรวงที่มีรายการการใช้งบประมาณเพื่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 9 กระทรวง ซึ่งรวมงบประมาณรายจ่ายที่ 9 กระทรวงนี้ได้รับอนุมัติ คิดเป็นร้อยละ 76.85 ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีการกิจโดยตรงในการพัฒนาเด็กและเยาวชน การสร้างครอบครัวเข้มแข็ง การพัฒนาคุณภาพของประชากรทุกช่วงวัย และการแก้ปัญหาสังคมเพื่อสร้างความคุ้มครองทางสังคม ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเป็นลำดับที่ 11 ทั้งในปีงบประมาณ 2561-2562 โดยในปีงบประมาณ 2562 ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายลดลงจากปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 0.47

ในปี 2562 งบประมาณภาครัฐบาลเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีการดำเนินงานที่หลากหลายทั้งในด้านวิชาการ ด้านกีฬา ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้ความสามารถ ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมศักยภาพของเด็กและเยาวชน โดยหน่วยงานภาครัฐ ที่มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน แสดงดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 11 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานในกำกับ มีจำนวนทั้งสิ้น 5,776,740,100 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 11 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 6,506,263,700 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมลดลง 729,523,600 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2562 มีดังต่อไปนี้ (1) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2) กองหนึ่งใจเดียวกันฯ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (3) กรมกิจการเด็กและเยาวชน และ (4) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 36 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
1. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว		
โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพครอบครัวประสบภาวะยากลำบาก	1) ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน 76 จังหวัด 2) สมาชิกครอบครัวที่ประสบภาวะยากลำบาก ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมของ ศพค. และภาคีเครือข่ายทางสังคม 3) เจ้าหน้าที่ พมจ. 76 จังหวัด 4) ทีมวิทยากรด้านครอบครัวระดับจังหวัด 42 จังหวัด	55,000,000 (งบเงินอุดหนุน)
โครงการส่งเสริมสัมพันธภาพของครอบครัว	1) สมาชิกครอบครัวในพื้นที่การดำเนินงานของหน่วยงาน สค. ที่ตั้งในส่วนภูมิภาค 2) ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว 8 ศูนย์ 3) เจ้าหน้าที่ พมจ. 76 จังหวัด 4) ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายทางสังคม	7,940,900 (งบเงินอุดหนุน)
เสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี (จัดตั้งชมรมริบบิ้นขาวในโรงเรียน)	เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา	1,315,900
พัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีและครอบครัว	เด็กและเยาวชนที่เป็นแม่วัยรุ่น	N/A
2. กองหนึ่งใจเดียวกันฯ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ		
โครงการ “พัฒนาเพื่อการแบ่งปันที่ยิ่งใหญ่ Shift and Share” ภายใต้โครงการปาฏิหาริย์แห่งชีวิต (Miracle of Life) ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชนจากพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีความพร้อม กลุ่มเสี่ยง เด็กในตำบล หรืออำเภอที่โรงเรียนเพียงหลวงตั้งอยู่ทั้งในและนอกระบบสถาบันการศึกษา อายุ 10-25 ปี จำนวน 4,000 คน	46,500,000

ตารางที่ 36 (ต่อ)

3. กรมกิจการเด็กและเยาวชน		
3.1 สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี		
โครงการแม่ครัวตัวน้อย แม่บ้าน และเด็ก	เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย	N/A
โครงการ HUG OF LOVE	เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย	N/A
โครงการการเสริมสร้างวินัยเชิงบวกในชีวิตประจำวันแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี	เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย	N/A
โครงการสอนพิเศษหลังเลิกเรียน	1) เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย 2) เด็กระดับประถมศึกษา ปวช. ปวส.	N/A
กิจกรรมชมรมต่าง ๆ	เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย	N/A
กิจกรรมห้องสมุดออนไลน์ และกิจกรรมห้องสมุดหนังสือ	เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย	N/A
โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพเด็กในสถานรองรับด้านกีฬาฟุตบอล (หญิง) DCY Women's Football Academy	เด็กที่มีทักษะด้าน Football จำนวน 22 คน	N/A
โครงการสร้างอนาคตสำหรับเยาวชนผู้ด้อยโอกาสผ่านการเรียนรู้ทักษะชีวิตและการใช้กีฬา	เด็กในความอุปการะ จำนวน 40 คน	N/A
โครงการ “พันธุ์ พันสวย” ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพต่อเนื่อง	เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย	N/A
โครงการ “สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีไทย”	เด็กในสถานสงเคราะห์	N/A
โครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนา	เด็กในสถานสงเคราะห์	N/A
กิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี “เดินแอโรบิก”	เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย	N/A
โครงการการพัฒนาร่วมมือกับศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตราชเทวี	เด็กในโรงเรียนประชาสงเคราะห์บ้านราชวิถี และศูนย์การเรียนรู้	N/A
โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่เด็กในชุมชน กิจกรรมวัยใสใจดี	เด็ก จำนวน 70 คน และเจ้าหน้าที่	60,000
โครงการ “เปิดประตูโลกกว้างบูรณาการเสริมสร้างศักยภาพแม่บ้านและเด็ก”	เด็กในสถานสงเคราะห์ทุกราย	N/A
3.2 สถานสงเคราะห์เด็กหญิง จังหวัดสระบุรี		
โครงการชมรมพัฒนาตนเอง	เด็ก จำนวน 200 คน	10,000
โครงการบ้านนี้มีรัก (กิจกรรมป้องกันอัคคีภัย)	เด็ก จำนวน 200 คน	10,000
โครงการชมรมพัฒนาตนเอง (กิจกรรมเชป้กตะกร้อ)	เด็ก จำนวน 16 คน	10,000
โครงการเสริมสร้างและพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม	เด็ก จำนวน 200 คน	15,000
โครงการชมรมพัฒนาตนเอง (กิจกรรมชมรมฟุตบอล)	เด็ก จำนวน 12 คน	9,726
โครงการเด็กไทยรู้รักษ์ สืบสานประเพณี	เด็ก จำนวน 200 คน	50,000
โครงการศูนย์การเรียนรู้บ้านสระบุรี	เด็กที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา	10,000
โครงการพัฒนาศักยภาพเด็กในอุปการะด้วยวินัยเชิงบวก	เด็ก จำนวน 200 คน	310,000
โครงการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนกลับสู่ครอบครัว	ครอบครัวเด็ก จำนวน 20 ครอบครัว เด็กที่พ้นการอุปการะและได้รับการติดตามเยี่ยมบ้าน	220,000
โครงการชมรมพัฒนาตนเองกิจกรรมเพรชน้ำหนึ่งมุ่งสู่จักรยาน BMX	เด็ก จำนวน 16 คน	200,000
โครงการสุขภาพดีชีวิที่มีสุข	เด็ก จำนวน 200 คน	160,000

ตารางที่ 36 (ต่อ)

3.3 สถานสงเคราะห์เด็กชายนราธิวาส		
โครงการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กในสถานรองรับเพชรน้ำหนึ่ง	ผู้ให้บริการ 53 คน	10,941
กิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อตามฤดูกาล/เอดส์ และ กิจกรรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา	ผู้ให้บริการ 53 คน	3,000
กิจกรรมกีฬาสามัคคีภายในสถานสงเคราะห์เด็กชายนราธิวาส	ผู้ให้บริการ 43 คน	4,000
วันสงกรานต์	ผู้ให้บริการ 43 คน	8,927
กิจกรรมว่ายน้ำ	ผู้ให้บริการ 15 คน	8,250
กิจกรรมฝึกทักษะทำขนม	ผู้ให้บริการ 53 คน	4,021
3.4 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด		
โครงการส่งเสริมจิตวิทยาในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด	เด็กอายุ 6-18 ปี จำนวน 130 คน	30,500
3.5 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย		
โครงการรณรงค์ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีและยุติการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบในพื้นที่จังหวัดหนองคาย (เสียงของชุมชน Community Voice Network)	เด็กในความอุปการะ และเด็กและเยาวชนภายนอก ประชาชนทั่วไป	N/A
กิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติ	เด็กในความอุปการะ และเด็กและเยาวชนภายนอก ประชาชนทั่วไป	N/A
3.6 สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์		
โครงการ ทัศนศึกษา น้ำพุร้อนสันกำแพง	30 คน อายุ 2-6 ปี	6,750
โครงการ กีฬาพาเพลิน	40 คน อายุแรกเกิด-6 ปี	10,500
โครงการ หนูน้อยจ๋ายตลาด	50 คน อายุ 2-6 ปี	15,000
โครงการ สวนสนุกสุพรรณษา	30 คน อายุ 2-6 ปี	9,750
โครงการ หนูน้อยเข้าครัว (ปีละ 4 ครั้ง)	35 คน อายุ 2-6 ปี	4,000
โครงการ นวดสัมผัสลูกน้อย	50 คน ประกอบด้วย 1) เด็กอายุ 0-1 ปี จำนวน 50 คน 2) เด็กที่มีพัฒนาการช้าทางด้านร่างกาย เช่น กล้ามเนื้ออ่อนแรง เกร็ง 3) น้ำหนักตัวน้อย คลอดก่อนกำหนด 4) เด็กที่มีปัญหาสุขภาพหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง 5) เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์	N/A
โครงการ ตรวจสอบสุขภาพเด็กประจำปี 2562	เด็กอายุ 0-18 ปี จำนวน 200 คน ได้แก่ 1) เด็กอายุแรกเกิด-6 ปี จำนวน 80 คน 2) เด็กอายุ 7-18 ปีจำนวน 120 คน	49,600
โครงการ ส่งเสริมสุขภาพลูกรัก	70 คน แรกเกิด-18 ปี	8,400
โครงการ ยี่เป็งรำลึก ประจำปี 2562	100 คน อายุ 2-18 ปี	28,600
โครงการ วันพ่อแห่งชาติ	100 คน อายุ 2-18 ปี	26,600
โครงการ สุขสันต์วันปีใหม่	100 คน อายุ 2-18 ปี	49,000

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
โครงการ วันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2562	100 คน อายุ 2-18 ปี	48,300
โครงการ สืบสานอนุรักษ์ประเพณีสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง)	100 คน อายุ 2-18 ปี	28,500
โครงการ วันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2562	100 คน อายุ 2-18 ปี	26,600
โครงการ สร้างสามัคคีบำเพ็ญประโยชน์จิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ”	40 คน อายุ 7-18 ปี	20,300
โครงการ สืบสานวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ประเพณีแห่เทียน	100 คน อายุ 2-18 ปี	6,000
โครงการ ฟื้นฟูศีลธรรม ตันกล้าแห่งความดี	50 คน อายุ 7-18 ปี	5,000
โครงการ ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาประจำปี 2562	100 คน อายุ 2-18 ปี	5,400
โครงการ พัฒนาศักยภาพทักษะชีวิตเด็กตามช่วงวัย	20 คน อายุ 7-18 ปี	63,000
โครงการ พัฒนาศักยภาพทักษะอาชีพแก่เด็กในความอุปการะสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์	30 คน อายุ 7-18 ปี	12,000
โครงการ เสริมสร้างทักษะทางด้านวิชาการ (เรียนพิเศษ) แก่เด็กตามช่วงอายุ สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์	30 คน อายุ 7-18 ปี	108,000
โครงการ เถลิงพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 67 พรรษา	100 คน อายุ 2-18 ปี	5,000
โครงการ เสริมสร้างคุณค่าในตนเองของเด็ก (กิจกรรมสุขสันต์วันเกิด)	100 คน อายุ 2-18 ปี	63,800
โครงการ เด็กดีมีเงินออม ธนาคารบ้านเวียงพิงค์	60 คน อายุ 7-18 ปี	N/A
โครงการ เสริมพัฒนาการและเสริมสร้างแรงจูงใจ “ทำดี ทำได้”	60 คน อายุ 7-18 ปี	12,000
โครงการ วัยรุ่นสดใส รักอย่างไรไม่ให้เสี่ยง	116 คน อายุ 7-18 ปี จำนวน 2 รุ่น	66,848
โครงการ อบรมเชิงปฏิบัติการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ	40 คน อายุ 7-18 ปี	38,000
โครงการ เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตเด็กและครอบครัว (เด็กและครอบครัวอุปการะ-ไนท์ซาฟารี)	96 คน อายุ 7-18 ปี	88,390
โครงการ เสริมสร้างทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	35 คน อายุ 7-18 ปี	52,400
3.7 สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่		
โครงการ พัฒนาศักยภาพเด็กในสถานรองรับ ภายใต้ยุทธศาสตร์ “เพชรน้ำหนึ่ง”	เยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	35,000
กิจกรรมเสริมสร้างวินัยเชิงบวก และพัฒนาคุณค่าในตนเอง	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	N/A

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
กิจกรรมกีฬาสามัคคี ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	15,000
กิจกรรมพัฒนาทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ (ร้านตัด/ร้านขนม นม เนย)	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	1,300
โครงการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตนาการ การสร้างสรรค์	เยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	59,000
โครงการเสริมสร้างคุณค่าในตนเอง (Self-esteem)	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	2,400
โครงการอบรมเสริมสร้างทักษะการดูแลตนเองสำหรับเด็กติดเชื่อเอชไอวี	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	8,000
3.8 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท		
โครงการพัฒนาเด็กผู้สังคม	แรกเกิด-6 ปี	61,200
เงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ ช่วยเหลือครอบครัวที่มีรายได้น้อย ยากจน มีภาระเลี้ยง ดูเด็กที่บิดามารดาทอดทิ้งเสียชีวิต ทำให้ครอบครัว ประสบปัญหาความเดือดร้อน	แรกเกิด-อายุไม่เกิน 18 ปี	N/A
เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจนครอบครัวที่ ประสบปัญหาความเดือดร้อนผู้ปกครองประสบภาวะ อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเด็กกำพร้าถูกทอดทิ้ง แต่มี ผู้ปกครองดูแล รวมถึงเด็กที่อยู่ในครอบครัวขาดแคลน ยากจน	แรกเกิด-อายุไม่เกิน 18 ปี	N/A
3.9 สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น		
โครงการตามรอยเท้าพ่อ เรียนรู้วิถีความพอเพียง “ค่ายเสริมทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนในถิ่นกันดาร ครั้งที่ 1” อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน	เด็ก 50 คน ช่วงอายุ 13-17 ปี	90,000
3.10 สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานี		
โครงการโยคะเพื่อสุขภาพ	ผู้ให้บริการ 33 คน	21,600
โครงการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ	ผู้ให้บริการที่จดทะเบียนผู้พิการ และผู้พิการในชุมชน รวม 25 คน	110,150
โครงการฝึกการป้องกันและระงับการเกิดอัคคีภัย	ผู้ให้บริการ 20 คน	5,000
โครงการติเจตวันน้อย	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้	ผู้ให้บริการ 20 คน	100,000
โครงการเยาวชนรักการอ่าน	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการเข้าวัดฟังธรรม	ผู้ให้บริการ 20 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการเรียน กศน. ในหน่วยงาน	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการสอนน้องทำขนม	ผู้ให้บริการ 23 คน	10,000
โครงการสืบสานวันสำคัญ	ผู้ให้บริการ 20 คน	50,000

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
โครงการเลี้ยงไข่ไก่อารมณ์ดี	ผู้ให้บริการ 23 คน	49,000
โครงการกิจกรรมกลุ่มบำบัด	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการศิลปะการตัดเย็บ	ผู้ให้บริการ 8 คน	25,000
โครงการฝึกทักษะในการดูแลตนเอง (เสริมสวย)	ผู้ให้บริการ 23 คน	10,000
โครงการศิลปะบำบัด (แกร็บ)	ผู้ให้บริการ 32 คน	15,000
โครงการศิลปะบำบัด (Art room)	ผู้ให้บริการ 23 คน	24,500
โครงการดนตรีบำบัด	ผู้ให้บริการ 19 คน	5,000
โครงการปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการเกษตรอินทรีย์วิถีแห่งความพอเพียง	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการสอนสุขศึกษาและทักษะ	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการป้องกันโรคติดต่อตามฤดูกาล	ผู้ให้บริการ 23 คน	ไม่ใช้งบ
โครงการคัดแยกขยะภายในหน่วยงาน	ผู้ให้บริการ 23 คน	6,830
3.11 สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดลำปาง		
โครงการเสริมสร้างพัฒนาการและภาวะโภชนาการสำหรับเด็ก	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	5,000
โครงการกีฬานันทนาการ	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	28,800
โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสำหรับเด็ก	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	10,700
โครงการเสริมสร้างคุณค่าในตนเองให้กับผู้รับบริการ (Self Esteem)	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	69,600
โครงการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	2,000
โครงการเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพ	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	41,600
โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยสำหรับเด็ก	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	7,200
โครงการส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตและทักษะการใช้ชีวิต	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	6,000
โครงการเสริมสร้างวินัยเชิงบวก	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	10,000
โครงการเสริมสร้างทักษะทางสังคม	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	N/A
โครงการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาจิตใจ	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	5,000
โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา(ห้องสมุดมีชีวิต)	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	N/A
โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการพัฒนาจิตใจ	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	N/A
โครงการกิจกรรมวันสำคัญ	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	62,500
โครงการเกษตรพอเพียง	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	5,000

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
3.12 สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี		
โครงการค่ายเสริมสร้างทักษะชีวิตสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม	1) เด็กผู้ให้บริการ - ช่วงอายุ 6-12 ปี จำนวน 6 คน - ช่วงอายุ 13-17 ปี จำนวน 21 คน - ช่วงอายุ 18-25 ปี จำนวน 2 คน 2) เจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน	N/A
โครงการวิถีท่องเที่ยว เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น สืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน	1) เด็กผู้ให้บริการ - ช่วงอายุ 6-12 ปี จำนวน 6 คน - ช่วงอายุ 13-17 ปี จำนวน 21 คน - ช่วงอายุ 18-25 ปี จำนวน 2 คน 2) เจ้าหน้าที่ จำนวน 23 คน	N/A
โครงการกีฬาสัมพันธ์ “ฟื้นฟูเกมส์”	1) เด็กผู้ให้บริการ - ช่วงอายุ 6-12 ปี จำนวน 6 คน - ช่วงอายุ 13-17 ปี จำนวน 21 คน - ช่วงอายุ 18-25 ปี จำนวน 2 คน 2) เจ้าหน้าที่ จำนวน 23 คน	N/A
โครงการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเด็กในสถานรองรับ	1) เด็กผู้ให้บริการ - ช่วงอายุ 6-12 ปี จำนวน 6 คน - ช่วงอายุ 13-17 ปี จำนวน 21 คน - ช่วงอายุ 18-25 ปี จำนวน 2 คน 2) เจ้าหน้าที่ จำนวน 7 คน	N/A
โครงการทัศนศึกษา	1) เด็กผู้ให้บริการ - ช่วงอายุ 6-12 ปี จำนวน 6 คน - ช่วงอายุ 13-17 ปี จำนวน 21 คน - ช่วงอายุ 18-25 ปี จำนวน 2 คน 2) เจ้าหน้าที่ จำนวน 7 คน	N/A
โครงการกิจกรรมกลุ่มบำบัด	1) เด็กผู้ให้บริการ - ช่วงอายุ 6-12 ปี จำนวน 6 คน - ช่วงอายุ 13-17 ปี จำนวน 21 คน - ช่วงอายุ 18-25 ปี จำนวน 2 คน 2) เจ้าหน้าที่จำนวน 6 คน	N/A
3.13 สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม		
โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับเด็กและเยาวชนสถาบันเพาะกล้าคุณธรรม	เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม	56,700
โครงการ “พัฒนาศักยภาพทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนสถาบันเพาะกล้าคุณธรรม ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชนสถาบันเพาะกล้าคุณธรรม	303,500
โครงการปฐมนิเทศน์ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง ครูโรงเรียนด่านมะขามเตี้ยวิทยาคม เจ้าหน้าที่ บพด. และเจ้าหน้าที่สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม	18,200

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
โครงการวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่สถาบันเพาะกล้า คุณธรรม	N/A
โครงการวันมาฆบูชารักษาศีลปฏิบัติธรรม ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่สถาบันเพาะกล้า คุณธรรม	8,700
โครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนาเนื่องในวันวิสาขบูชา ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่สถาบันเพาะกล้า คุณธรรม	9,300
โครงการวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่สถาบันเพาะกล้า คุณธรรม	11,550
โครงการสืบสานประเพณีลอยกระทง ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่สถาบันเพาะกล้า คุณธรรม	N/A
3.14 ศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด		
โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	เด็กที่เกิดตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. 2558 เป็นต้นไป จนมีอายุครบ 6 ปี มีสัญชาติไทย อาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย (รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยไม่เกิน 100,000 บาท ต่อคน ต่อปี) และไม่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของหน่วยงานราชการ หรือเอกชน	4,352,730,900
3.15 ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม		
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนแนวทางการปฏิบัติงานด้านครอบครัวทดแทน	พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ด้านครอบครัวอุปถัมภ์ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 300 คน	836,355.52
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการผู้ร้องทุกข์ที่เป็นเลิศ	ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จำนวน 42 คน	270,300
โครงการ “การอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมความรู้แก่ครอบครัวบุญธรรมชาวไทย”	ครอบครัวบุญธรรมและบุตรบุญธรรมชาวไทย จำนวน 30 ครอบครัว รวม 99 คน	354,986.04
โครงการสู่สามัญ ครั้งที่ 9	ผู้เข้าร่วมโครงการจากต่างประเทศ รวมทั้งสิ้น 500 คน ประกอบด้วย ครอบครัวบุญธรรม และเด็กไทยที่เป็นบุตรบุญธรรม ครอบครัว และเจ้าหน้าที่หน่วยงาน/องค์การด้านการรับบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ องค์การ ทั้งหมดมาจาก 16 ประเทศ	7,390,000
โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมความรู้แก่ครอบครัวบุญธรรมชาวไทย	ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครและภูมิภาค กรณีขอรับเด็กกำพร้าในความดูแลของกรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวน 30 ครอบครัว 60 คน ผู้จัดโครงการ 8 คน ผู้สังเกตการณ์ 8 คน และวิทยา 10 คน รวมทั้งหมด 86 คน	278,986.65

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
ให้การช่วยเหลือแก่เด็กที่ขาดบิดามารดา โดยจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นครอบครัวเครือญาติของเด็ก ให้รับอุปการะเลี้ยงดูเด็ก โดยครอบครัวจะได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ รายละ 2,000 บาทต่อเดือน	เด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ จำนวน 5,297 คน	127,128,000
โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการค่ายบูรณาการ: ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และต่อต้านการทุจริตประเพณีชอบในสังคม ประจำปี 2562	เด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ จำนวน 30 คน	121,671
โครงการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจการปฏิบัติงานด้านการรับบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศกับองค์การสวัสดิภาพเด็ก 4 แห่ง	เจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม องค์การสวัสดิภาพเด็ก 4 แห่ง (มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย มูลนิธิมิตรมวลเด็ก มูลนิธิสงเคราะห์เด็ก พัทยา และสหทัยมูลนิธิ)	26,173.65
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมความพร้อมผู้ขอรับบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ	ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมชาวต่างประเทศที่มีถิ่นพำนักในประเทศไทย วิทยากรภาคเอกชนและภาครัฐ เจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เจ้าหน้าที่องค์การสวัสดิภาพเด็ก สหทัยมูลนิธิ และผู้สังเกตการณ์ รวม 95 คน	261,759.66
4. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ		
จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินและการจัดบริการของศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัด	ศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัด	22,380,000
การจัดบริการสวัสดิการเงินสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน	คนพิการทั่วประเทศได้รับการช่วยเหลือจำนวน 6,042 ราย	19,499,000
สนับสนุนจัดบริการผู้ช่วยคนพิการ	76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร	7,700,000
งานสัปดาห์หุหนวกโลก ครั้งที่ 5 ประจำปี 2562 ภายใต้แนวคิด ภาษามือเป็นสิทธิของทุกคน	ผู้เข้าร่วมงานจากภาคีเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,000 คน	N/A
ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทักษะด้านอาชีพของคนพิการ	76 จังหวัด จำนวน 148 กลุ่ม	7,400,000

5.1.2 กระทรวงแรงงาน

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงแรงงาน ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 20 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงแรงงานและหน่วยงานในกำกับ จำนวนทั้งสิ้น 31,032,316,000 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 20 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงแรงงานและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 29,661,530,500 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 1,370,785,500 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานที่ใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีหน่วยงานดังต่อไปนี้ (1) กรมการจัดหางาน (2) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และ (3) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 37 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงแรงงาน

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
1. กรมการจัดหางาน		
โครงการให้บริการจัดหางานแก่กลุ่มคนพิเศษ กิจกรรม จัดหางานพิเศษสำหรับนักเรียน นักศึกษา	นักเรียน/นักศึกษา อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ไป ระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาถึง ปริญญาตรี	1,146,000
โครงการ 3 ม. (มีงาน มีเงิน มีวุฒิการศึกษาเพิ่ม)	เยาวชน (18-25 ปี)	1,975,300
2. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน		
โครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนครอบครัวยากจน ที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ	นักเรียนครอบครัวยากจนที่ไม่ได้เรียนต่อ หลังจบการศึกษาภาคบังคับ อายุ ระหว่าง 15-18 ปี	182,400
3. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน		
โครงการรณรงค์เผยแพร่ความรู้เรื่องการใช้แรงงานเด็ก (Mobile Unit)	นายจ้าง ลูกจ้าง แรงงานเด็ก ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป	100,000
โครงการส่งเสริมความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กก่อน เข้าสู่ตลาดแรงงาน	เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่ใกล้จบ การศึกษาและกำลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน	860,000
โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้าน แรงงาน และการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย	นายจ้าง ลูกจ้าง ในกิจการกลุ่มเสี่ยงต่อ การใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ การค้ามนุษย์	10,603,000
โครงการจัดสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน และ ครอบครัว	สถานประกอบกิจการ โดยมีเป้าหมาย 1) ส่งเสริมการจัดตั้งมุนนมแม่ จำนวน 100 แห่ง 2) ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็ก จำนวน 5 แห่ง	1,021,000
โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยศูนย์เด็กเล็กวิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์	บุตรผู้ใช้แรงงานอายุ 2 ปีครึ่ง-5 ปี จำนวน 1,600 คน	N/A
โครงการจัดสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน และ ครอบครัว	สถานประกอบกิจการ โดยมีเป้าหมาย 1) ส่งเสริมการจัดตั้งมุนนมแม่ จำนวน 100 แห่ง 2) ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็ก จำนวน 5 แห่ง	N/A

5.1.3 กระทรวงยุติธรรม

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 19 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานในกำกับ จำนวนทั้งสิ้น 12,166,901,900 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 19 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 12,630,467,900 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมลดลง 463,566,000 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีหน่วยงานดังต่อไปนี้ (1) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ (3) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 38 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
1. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ		
โครงการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน กิจกรรม: เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	จำนวนเยาวชน 900 คน (โรงเรียนที่อุปถัมภ์ในกระทรวงยุติธรรม) พื้นที่ดำเนินการสวนภูมิภาค (ภาคเหนือ, ภาคกลาง, ภาคอีสาน)	12,944,700
โครงการเยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิจังหวัดชายแดนภาคใต้	โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 20 โรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนแกนนำเยาวชน โรงเรียนละ 9 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 180 คน และครูพี่เลี้ยงโรงเรียนละ 1 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 20 คน	2,500,000
2. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน		
โครงการแข่งขันความเป็นเลิศทางทักษะวิชาการปี 4 (DJOP Academic Skills Competition #4)	เด็กและเยาวชนในสถานที่ควบคุมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ	800,000
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการกีฬาสำหรับเด็กและเยาวชนกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	เด็กและเยาวชนในสถานที่ควบคุมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ	
1) โครงการแข่งขันกีฬาฟุตบอล 11 คน		900,000
2) โครงการแข่งขันกีฬาเทเบิลเทนนิส (Table-tennis Sports for Change 2019)		1,153,100
3) โครงการแข่งขันกีฬาฟุตซอล และการประกวดกองเชียร์		1,050,000
4) โครงการแข่งขันกีฬาแบดมินตัน		3,518,664

ตารางที่ 38 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
โครงการแข่งขันทักษะวิชาชีพเด็กและเยาวชน ครั้งที่ 4 ประจำปี 2562	เด็กและเยาวชนในสถานที่ควบคุมของ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ	1,038,910
3. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด		
โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย	เด็กปฐมวัย	N/A
โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	เด็กประถมศึกษา	N/A
โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	มัธยมศึกษาอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา	N/A
โครงการห้องศูนย์นิทรรศน์ยาเสพติด	เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป	71,400
โครงการขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน	เครือข่ายเยาวชน ศอ.ปส.ย.: ศูนย์ อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน	N/A

5.1.4 กระทรวงมหาดไทย

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 24 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานในกำกับ จำนวนทั้งสิ้น 36,526,341,600 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 18 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 30,432,207,100 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 6,094,134,500 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่ใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีหน่วยงานดังต่อไปนี้ (1) สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร และ (2) สำนักงานสวัสดิการสังคม สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 39 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
1. สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร		
โครงการค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมเยาวชนดีเด่น กรุงเทพมหานคร (ประกายเพชร) ครั้งที่ 14	1) เยาวชนทั่วไป อายุ 15-25 ปี 2) เยาวชนประกายเพชร (ต่อเนื่อง) อายุ 15-25 ปี	883,000

ตารางที่ 39 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
โครงการค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมกิจการสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร	1) ผู้แทนเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (ทร.14) ในสถาบันการศึกษา ชุมชน ศูนย์เยาวชน และศูนย์กีฬาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สำนักงานเขต ซึ่งมีความสนใจและขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกของสภาเด็กและเยาวชนในแต่ละสำนักงานเขต 2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านสภาเด็กและเยาวชน ในสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว และสำนักงานเขต 3) ประธานสภาเด็กและเยาวชนเขต 50 เขต และตัวแทนเด็กและเยาวชนจากกลุ่มกิจกรรม ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยหลักเกณฑ์การลงทะเบียนของกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งคัดเลือกกันเอง และผู้แทนเด็กและเยาวชนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร	18,422,510
2. สำนักงานสวัสดิการสังคม สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร		
โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	แรกเกิด-3 ปี	N/A
สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกรุงเทพมหานครและศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ	2 ปี-ก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1	7,892,485
- การอบรมเชิงปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย		
- การอบรมเชิงปฏิบัติการแนะแนวเทคนิควิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร		323,200
		235,715

ตารางที่ 39 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
- ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเด็กด้อยโอกาส เด็กใน สภาพยากลำบาก เด็กพิการเด็กเร่ร่อน และเด็กยากจน ในชุมชนในพื้นที่ 50 เขตกรุงเทพมหานคร	เด็กอายุ 3-17 ปี	3,000,000
- การจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ศูนย์สร้างโอกาสเด็ก กรุงเทพมหานคร		83,000
- การจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558		178,200
- การจัดสัมมนาให้ความรู้และส่งเสริมทัศนคติเชิงบวก เรื่องเพศ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559		91,200

5.1.5 กระทรวงสาธารณสุข

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 18 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานในกำกับ จำนวนทั้งสิ้น 26,023,737,900 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 24 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 27,750,156,700 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมลดลง 1,726,418,800 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีหน่วยงานดังต่อไปนี้ (1) สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย และ (2) สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 40 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
1. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย		
โครงการโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate School: HLS)	1) โรงเรียนทุกสังกัดทั่วประเทศ 2) บุคลากรสาธารณสุขบุคลากรทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2,600,000
โครงการเด็กวัยเรียนวัยรุ่นสูงดีสมส่วน แข็งแรงและฉลาด	1) โรงเรียนทุกสังกัดทั่วประเทศ 2) บุคลากรสาธารณสุขบุคลากรทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2,578,460

ตารางที่ 40 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
2. สถาบันพัฒนานามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย		
บูรณาการการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัย (MOU 4 กระทรวง)	เด็กปฐมวัย	N/A
โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558 3 ปี	บุคลากรผู้จัดการระบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กระดับจังหวัด (CPM) หรือผู้รับผิดชอบงานพัฒนาการเด็กระดับจังหวัด เขตสุขภาพที่ 1-13 ศูนย์อนามัยที่ 1-12 สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง รวมทั้งนักวิชาการจากกรมอนามัย กรมสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ จำนวน 150 คน	700,000
ผลิตคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และคู่มือการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กกลุ่มเสี่ยง (DAIM)	เด็กแรกเกิด-6 ปี	20,000,000

5.1.6 กระทรวงศึกษาธิการ

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 23 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานในกำกับ จำนวนทั้งสิ้น 174,958,321,100 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 23 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 88,191,419,400 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 86,766,901,700 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีหน่วยงานดังต่อไปนี้ (1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ และสำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย) (2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงาน กิจกรรมนักศึกษาและกิจการพิเศษ) (5) สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน (6) ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (7) ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 41 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้และสำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย)		
โครงการการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย	1) หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกสังกัด ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร 2) สถานศึกษา/สถาบันการศึกษาทุกสังกัด ทุกระดับ และทุกประเภทในทุกภูมิภาค	5,220,700
โครงการศึกษารูปแบบและแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สมัยใหม่ในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียนปฐมวัยและวัยเรียน	1) องค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของผู้เรียนปฐมวัยและวัยเรียน 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ผู้เรียนปฐมวัยและวัยเรียน	1,200,000
โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเด็กปฐมวัย	1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ/เอกชน เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ 2) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาล ศูนย์พัฒนาเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน 3) พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู/ผู้ดูแลเด็ก ฯลฯ	4,911,400
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เด็กอายุ 3-5 ปี (ระดับก่อนประถมศึกษา)	2,543,187,990
โครงการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนปฐมวัย	ช่วงเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี	35,204,598
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เด็กอายุ 6-12 ปี (ระดับประถมศึกษา)	11,790,785,520
โครงการการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก	เด็กอายุ 6-12 ปี (ระดับประถมศึกษา)	106,913,490
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เด็กอายุ 13-17 ปี (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)	16,825,361,737
โครงการ Kagoshima Asian Youth Arts Festival ครั้งที่ 13 ณ ประเทศญี่ปุ่น	นักเรียนในสังกัด จำนวน 20 คน ช่วงเด็กวัย 13-17 ปี	1,193,200 (งบรายจ่ายอื่น) 120,000 (งบดำเนินงาน)
โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนระดับมัธยมศึกษากับจังหวัดเฮียวโกะ ประเทศญี่ปุ่น	นักเรียน 15 คน ช่วงเด็กวัย 13-17 ปี	752,200 (งบรายจ่ายอื่น) 173,800 (งบดำเนินงาน)
โครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่าง Tokyo Metropolitan Board of Education และ สพฐ.	นักเรียนโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี 5 คน ช่วงเด็กวัย 13-17 ปี	148,080 (งบรายจ่ายอื่น)

ตารางที่ 41 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
โครงการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาและวัฒนธรรมระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสำนักงานการศึกษาเมืองโทรอนโต ประเทศแคนาดา ประจำปี 2562	นักเรียนระดับ ม.ปลาย 20 คน (นักเรียนและสถานศึกษาสังกัด สพฐ.) ช่วงเด็ควัย 13-17 ปี	2,207,000 (งบรายจ่ายอื่น)
โครงการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาและวัฒนธรรมระหว่าง สพฐ. และกระทรวงศึกษาธิการรัฐวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา ประจำปี 2562	นักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา 35 คน ช่วงเด็ควัย 6-12 ปี ช่วงเด็ควัย 13-17 ปี	3,274,000 (งบรายจ่ายอื่น) 430,250 (งบดำเนินงาน)
โครงการ Sakura Science High School Program ประจำปี 2562 ณ ประเทศญี่ปุ่น	นักเรียนระดับมัธยมปลาย 30 คน ช่วงเด็ควัย 13-17 ปี	N/A
โครงการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาและวัฒนธรรมระหว่าง สพฐ. กับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประจำปี 2562	นักเรียนระดับ ม.ปลาย ช่วงเด็ควัย 13-17 ปี	1,988,000 (งบดำเนินงาน) 282,000 (งบรายจ่ายอื่น)
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ (เด็กด้อยโอกาส) 34,304 คน	196,353,086
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เด็กและเยาวชนกลุ่มพิเศษ (เด็กพิการ) จำนวนนักเรียน 26,983 คน	104,510,261
3. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
โอนจัดสรรงบประมาณเป็นค่าครุภัณฑ์ศิลปะให้ศูนย์ศิลปปรีติธรรม	ผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ของศูนย์ศิลปปรีติธรรม โรงเรียนศรีสงครามวิทยา	625,000
โอนจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าจ้างครู 6 โรงเรียน	โรงเรียนในโครงการห้องเรียนดนตรี 6 โรงเรียน	1,350,000
โอนจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ International Dance Education Expo 2018	นร.ผู้มีความสามารถพิเศษด้านนาฏศิลป์ จำนวน 15 คน	10,500
โอนจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าจ้างครูและจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะนักเรียนโครงการห้องเรียนดนตรี 20 โรงเรียน	โรงเรียนในโครงการห้องเรียนดนตรี 20 โรงเรียน	207,000
จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการบริหารจัดการโครงการห้องเรียนดนตรี	ผู้บริหาร ครู และนักเรียนของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนดนตรี 20 โรงเรียน	340,340
จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำมาตรฐานตัวชี้วัดโครงการห้องเรียนดนตรี	ครู ดนตรีของโรงเรียนในโครงการ ห้องเรียนดนตรี 20 โรงเรียน	135,555
4. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ)		
สร้างภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด โดยป้องกัน เด็ก เยาวชน ผู้ใช้แรงงาน และประชาชนกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ฯลฯ	นร., นศ. สอศ. และประชาชนทั่วประเทศ	33.6805
1) พัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ 20 แห่ง	นร., นศ. ที่ร่วมโครงการ	600,000
2) สร้างวินัยให้กับนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัด สอศ.		
3) สร้างการมีส่วนร่วมของนร., นศ. ในสถานศึกษา เรื่องการลดปริมาณและการคัดแยกขยะในสถานศึกษา		

ตารางที่ 41 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
พัฒนานร., นศ. สาขเกษตรกรรม ให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตร พัฒนาการเกษตรและเกษตรกรรมใหม่ ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในรูปแบบประชารัฐให้เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้	1) เกษตรกร 2) สถาบัน กศ. ด้านเกษตร 3) ผู้ประกอบการ	7,779.8636 ลบ.
โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา	นักเรียน นักศึกษา ที่ร่วมโครงการ	10.1258 ลบ.
5. สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน		
โครงการค่ายกิจกรรมเยาวชนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ	นักเรียน นักศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 1,500 คน	4,500,000
โครงการเยาวชนร่วมใจรักดีรักในหลวง	นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ หรือมัธยมศึกษาตอนต้น 1,000 คน	2,536,000
โครงการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ (สร้างรายได้จาก Social Media)	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ จำนวน 77 แห่งๆ ละ 100 คน	4,081,000
โครงการพัฒนาทักษะชีวิตในการสร้างจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมด้านพลังงานทดแทน	นักเรียน ชั้นประถมศึกษา 250 คน	2,401,000
โครงการเยาวชนเสริมสร้างเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย	นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญหรือสายอาชีพ จำนวน 1,000 คน	3,085,500
โครงการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนผ่านกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ครู ผู้ปกครอง	นักเรียน อายุระหว่าง 12-13 ปี 40 คน ครู 20 คน ผู้ปกครอง 40 คน จำนวน 20 จังหวัด รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,000 คน	2,432,000
โครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธี	ผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 1,600 คน (นักเรียน นักศึกษา และเยาวชน 1,200 คน ครู/กรรมการ/วิทยากร 400 คน)	3,348,500
โครงการขยายให้ชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	นักเรียนในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด 15 รุ่น จำนวน 1,500 คน	3,847,600
โครงการพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดในภาวะวิกฤตภัยธรรมชาติและภัยพิบัติ	นักเรียนในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด 15 รุ่น จำนวน 1,500 คน	3,920,000
โครงการครอบครัวสุขสันต์สร้างสรรค์คนดี	นักเรียนและผู้ปกครองในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 9 รุ่น จำนวน 450 คน	3,125,700
โครงการนันทนาการกับการอยู่ค่ายสัปดาห์สันติไทย	นักเรียนในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด 8 รุ่น จำนวน 800 คน	2,207,350
6. ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
โครงการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	1) นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด หมู่บ้าน/ชุมชน 2) พื้นที่เป้าหมายมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	

ตารางที่ 41 (ต่อ)

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
7. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย		
โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนที่ออกจากกระบบการศึกษากลางคัน (การแก้ไขปัญหapraxarวัยเรียนที่อยู่นอกระบบการศึกษา)	ช่วงปฐมวัย 3-5 ปี	304,520
1) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนที่ออกจากกระบบการศึกษากลางคัน 2) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในพื้นที่สูง (การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร)	ช่วงเด็กวัย 6-12 ปี	N/A
โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนที่ออกจากกระบบการศึกษากลางคัน	ช่วงเด็กวัย 13-17 ปี	N/A
1) การจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ส่งเสริมการฝึกอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ในรูปแบบจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	ช่วงเยาวชน วัย 18-25 ปี	N/A
1) โครงการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับบุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย 2) โครงการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเด็กด้อยโอกาส (เด็กเร่ร่อน)	เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองพิเศษ	N/A

5.1.7 กระทรวงวัฒนธรรม

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 21 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานในกำกับ จำนวนทั้งสิ้น 4,113,328,400 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 21 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 3,721,015,700 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 392,312,700 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมที่ใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ (1) หอศิลปวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม และ (2) โครงการถ่ายทอดงานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตาราง

ตารางที่ 42 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
หอศิลป์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม		
โครงการบริหารจัดการหอศิลป์	เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไป	
1) กิจกรรม จัดงานวันเด็กแห่งชาติประจำปี 2562		400,000
2) กิจกรรม ให้บริการนำชมนิทรรศการหอศิลป์		100,000
โครงการถ่ายทอดงานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ	เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป	
1) กิจกรรม ศิลปินแห่งชาติสัญจร		1,000,000
2) กิจกรรม อนุรักษ์เรียนรู้ สานศิลป์ รักษ์ไทย		500,000
3) กิจกรรมหอศิลป์สัญจร		340,000

5.1.8 กระทรวงกลาโหม

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงกลาโหม ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 7 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานในกำกับ จำนวนทั้งสิ้น 117,583,067,200 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงกลาโหมและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 111,962,381,000 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้น 5,620,686,200 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่ใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ กองบังคับการปราบปรามการค้าย โดยมีส่วนโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 43 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงกลาโหม

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
กองบังคับการปราบปรามการค้าย		
โครงการ “สืบแปดต้องห้าม” กองบังคับการปราบปรามการค้าย	เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 1,200 คน	1,572,316
โครงการจิตอาสาพัฒนา โดยจัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล ขาดแคลนทรัพยากร เช่น วัสดุอุปกรณ์ในการศึกษา อุปกรณ์กีฬา และของเล่นเพื่อเพิ่มพัฒนาการสำหรับเด็กและเยาวชน รวมถึงได้จัดสร้างซ่อมแซม สาธารณูปโภคพื้นฐานในโรงเรียน เน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน ครู อาจารย์ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชนและร่วมกันพัฒนาชุมชนและสังคม	-	N/A

5.1.9 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การรวบรวมข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรา 10 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและหน่วยงานในกำกับ จำนวนทั้งสิ้น 3,455,704,600 บาท ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2561 ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 10 งบประมาณรายจ่ายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและหน่วยงานในกำกับ ได้รับงบประมาณ 3,801,433,300 บาท ซึ่งถือว่าในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณโดยรวมลดลง 345,728,700 บาท

ทั้งนี้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่ใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ กรมพลศึกษา โดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 44 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงาน
ในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
กรมพลศึกษา		
โครงการส่งเสริมกีฬาเด็กเล็ก	เด็ก (อายุ 5-7 ปี)	11,000,000
โครงการส่งเสริมกีฬาขั้นพื้นฐาน	เด็กและเยาวชน (อายุ 5-18 ปี)	14,362,000
โครงการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียน นักศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 40 ประจำปี 2562 "นครสวรรค์ศึกษาเกมส์"	เด็กและเยาวชน (อายุ 15-18 ปี)	85,126,900
โครงการการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน ส่วนกลาง และ ส่วนภูมิภาค	เด็กและเยาวชน (อายุ 8-18 ปี)	46,768,300
โครงการส่งเสริมและพัฒนากีฬาสำหรับนักเรียนคนพิการและบุคคลพิเศษ	เด็กและเยาวชน กลุ่มพิเศษ (อายุ 10-17, 18-25 ปี)	16,791,500
โครงการส่งเสริมและพัฒนากีฬานักเรียนเพื่อการแข่งขันในระดับนานาชาติ	เด็กและเยาวชน (อายุไม่เกิน 18 ปี, 16-18 ปี)	34,500,100
โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมนันทนาการในเด็กและเยาวชน	เด็กและเยาวชน (อายุตั้งแต่ 5-25 ปี และประชาชนทั่วไปจนถึงอายุ 60 ปี)	10,050,000
โครงการส่งเสริมกิจกรรมดนตรีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน	เด็กและเยาวชน (อายุตั้งแต่ 10-25 ปี)	33,590,000

5.2 งบประมาณนอกภาคราชการ

เมื่อพิจารณาการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งนอกจากงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐบาลแล้ว การดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชน ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากนอกภาคราชการร่วมด้วย ซึ่งพบในส่วนการดำเนินงานของ สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรมกิจการเด็กและเยาวชน โดยหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ ประกอบไปด้วย (1) การพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรภายนอก (CSR) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ร่วมกับบริษัทกลุ่มเซ็นทรัล (2) การพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรภายนอก (CSR) คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์ การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ และ (3) การพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรภายนอก (CSR) สำนักงาน APCD โดยโดยมีตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 45 แสดงข้อมูลตัวอย่างงบประมาณด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานนอกภาครัฐ

การดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ
โครงการ “ไทโอกาส สร้างคน” หรือ “Young Table-Tennis Way of Change” รุ่นที่ 2 โครงการสวนพระองค์พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ร่วมกับ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กับบริษัทกลุ่ม เซ็นทรัล	เด็กที่มีทักษะด้าน Table-Tennis	N/A
โครงการสร้างเสริมสุขภาพ “กิจกรรมรู่เทาตัน..ป้องกันไว้ก่อน”	เด็กในความอุปการะ จำนวน 40 คน	N/A
โครงการจัดหางานของ APCD สำหรับกลุ่มเด็กพิเศษ	กลุ่มเด็กพิเศษ	N/A

การดำเนินโครงการ/กิจกรรมจากงบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทกลุ่มเซ็นทรัล จำนวน 1 โครงการ/กิจกรรม ได้รับงบประมาณจากองค์กร Friend Thailand เพื่อน เพื่อน จำนวน 1 โครงการ/กิจกรรม สำนักงาน (มูลนิธิ) APCD จำนวน 1 โครงการ/กิจกรรม มูลนิธิลูกแก้วล้านนา จำนวน 1 โครงการ ขอรับบริจาคบุคคลภายนอก จำนวน 1 กิจกรรม จากมูลนิธิสิรินธรราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์ จำนวน 1 โครงการ จากประเทศญี่ปุ่น 4 โครงการ และประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 1 โครงการ

5.3 งบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ

ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจได้มาจากการสำรวจของสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจในการพัฒนาเด็กและเยาวชนปี 2562 ซึ่งมีองค์กรพัฒนาเอกชน 81 องค์กร และภาคธุรกิจ 67 บริษัท ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ งบประมาณ และผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจต่องบประมาณในปี 2562

5.3.1 งบประมาณการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในปี 2562

ในปี 2562 องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลทั้ง 81 องค์กร มีงบประมาณการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ต่ำกว่า 100,000 บาท จนถึงมากกว่า 100,000,000 บาท ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 46 งบประมาณการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

งบประมาณ	จำนวนองค์กร	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 100,000 บาท	2	2.46
2. 100,001–500,000 บาท	11	13.59
3. 500,001–1,000,000 บาท	9	11.12
4. 1,000,001–5,000,000 บาท	21	25.93
5. 5,000,001–10,000,000 บาท	16	19.75
6. มากกว่า 10,000,000	15	18.51
7. มากกว่า 50,000,000	4	4.93
8. มากกว่า 100,000,000	3	3.71
รวม	81	100.00

ในปี 2562 เมืองค์กรพัฒนาเอกชนร้อยละ 3.71 มีงบประมาณมากกว่า 100,000,000 บาท ในขณะที่ร้อยละ 4.93 มีงบประมาณมากกว่า 50,000,000 บาท

จำนวนองค์กรพัฒนาเอกชน ร้อยละ 25.93 มีงบประมาณ 1,000,001–5,000,000 บาท รองลงมา คือ ร้อยละ 19.75 มีงบประมาณ 5,000,001–10,000,000 บาท และร้อยละ 18.51 มีงบประมาณมากกว่า 10,000,000 บาท นอกจากนี้ ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนร้อยละ 2.46 มีงบประมานน้อยกว่า 100,000 บาท

ผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2562 ต่อองค์กรพัฒนาเอกชน

วิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2562 มีผลกระทบต่อองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูล ดังปรากฏในตารางต่อไป

ตารางที่ 47 ผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวนองค์กร	ร้อยละ (n=81)
1. ได้รับเงินสนับสนุนน้อยลง	48	59.25
2. ต้องปรับงบประมาณและบุคลากร เพราะเงินไม่พอสำหรับบริหารจัดการ	34	41.97
3. ทำงานได้ไม่เต็มที่	30	37.03
4. ต้องหยุดการดำเนินงานบางส่วน เนื่องจากไม่มีทรัพยากรสนับสนุน	28	34.56
5. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากองค์กรอื่นๆ ดังเช่นเคย	16	19.75
6. ไม่ได้รับผลกระทบเลย	5	6.17

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลในเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 59.25 ได้รับเงินสนับสนุนน้อยลง ร้อยละ 41.97 ที่ต้องปรับงบประมาณและบุคลากร และร้อยละ 37.03 ทำงานได้ไม่เต็มที่ แต่ร้อยละ 6.17 ที่ไม่ได้รับผลกระทบเลย

5.3.2 งบประมาณการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคธุรกิจในปี 2562

งบประมาณซึ่งใช้ในการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของ 67 บริษัท ที่ให้ข้อมูลมีตั้งแต่ไม่น้อยกว่า 100,000 บาท จนถึง มากกว่า 100,000,000 บาท ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 48 งบประมาณการสนับสนุนจากภาคธุรกิจ

งบประมาณ	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 100,000 บาท	2	2.98
2. 100,001 – 500,000 บาท	9	13.44
3. 500,001 – 1,000,000 บาท	10	14.92
4. 1,000,001 – 5,000,000 บาท	25	37.32
5. 5,000,001 – 10,000,000 บาท	8	11.94
6. มากกว่า 10,000,000	7	10.45
7. มากกว่า 50,000,000	5	7.47
8. มากกว่า 100,000,000	1	1.49
รวม	67	100.00

ในปี 2562 บริษัทร้อยละ 37.32 มีงบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนระหว่าง 1,000,001–5,000,000 บาท ตามมา คือ ร้อยละ 14.92 มีงบประมาณ 500,001–1,000,000 บาท ร้อยละ 13.44 มีงบประมาณ 100,001–500,000 บาท และร้อยละ 11.94 มีงบประมาณ 5,000,00–10,000,000 บาท

ผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2562 ต่อภาคธุรกิจ

วิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2562 มีผลกระทบต่อการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของ 67 บริษัทที่ให้ข้อมูลแตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 49 ผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจต่อภาคธุรกิจ

ผลกระทบ	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
1. ไม่ได้รับผลกระทบเลย	39	58.21
2. ต้องลดงบประมาณด้านพัฒนาสังคมลง	19	28.36
3. ต้องชะลอการใช้งบประมาณด้านพัฒนาสังคมไว้ก่อน	7	10.45
4. ต้องตัดงบประมาณด้านพัฒนาสังคมทั้งหมด	2	2.98
รวม	67	100.00

จากตาราง แสดงให้เห็นว่ามีบริษัทร้อยละ 58.21 ซึ่งเกินครึ่งหนึ่งของบริษัทที่ให้ข้อมูลระบุว่า ไม่ได้รับผลกระทบเลย ในขณะที่ ร้อยละ 2.98 ที่ต้องตัดงบประมาณด้านสังคมทั้งหมด ส่วนอีกร้อยละ 28.36 ต้องลดงบประมาณด้านสังคมลง และอีกร้อยละ 10.45 ต้องชะลอการใช้งบประมาณด้านพัฒนาสังคมไว้ก่อน

5.4 บทสรุปงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

เมื่อพิจารณาการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายสูงสุดในปีงบประมาณ 2561-2562 โดยในปีงบประมาณ 2562 ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 11.63 ทั้งนี้ ในปี 2562 ปรากฏกระทรวงที่มีรายงานการใช้งบประมาณเพื่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 9 กระทรวง ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐถือเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเป็นหน่วยงานที่มีเสถียรภาพในการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากที่สุด เนื่องจาก ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ หน่วยงานนอกภาครัฐการอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากที่สุด คือ ร้อยละ 59.25 ในขณะที่ ภาคธุรกิจก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ การ และนอกภาครัฐการเป็นข้อมูลที่มีข้อจำกัดมาก เพราะในประเทศไทยยังขาดระบบการรวบรวมข้อมูลด้านงบประมาณ และไม่มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

ส่วนที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 เป็นการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในบริบทสังคม เศรษฐกิจ ความท้าทาย และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มของปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอนาคต สรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

6.1 บทสรุปและการวิเคราะห์

6.1.1 แนวโน้มสถานการณ์เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

บทสรุป จากสถิติข้อมูลประชากรเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 0-25 ปี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 21,169,801 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.81 จากประชากรทั้งประเทศ 66,558,935 คน โดยจำนวนการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง คือ 702,755 คน, 666,109 คน และ 618,193 คน ในปี 2560, 2561 และ 2562 ตามลำดับ ในทางเดียวกัน เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ โดยภาพรวมเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่กับพ่อและแม่ คิดเป็นร้อยละ 53.7 ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ร้อยละ 23.5 และอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ ร้อยละ 21.4 ตามลำดับ จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้สังคมยังต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ว่ายังมีเด็กจำนวนน้อยลง การดูแลและการส่งเสริมคุณภาพของเด็กและเยาวชนยังมีความสำคัญจำเป็นมากขึ้นด้วย

ทั้งนี้ บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ สถานการณ์ด้านโครงสร้างประชากรและสังคมสูงวัย การย้ายถิ่นของประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีการอุ้มบุญ บริบทการเปลี่ยนแปลงนี้ล้วนมีผลต่อภาวะเสี่ยงภัยของเด็กและเยาวชน สังคมจึงไม่อาจเพิกเฉยต่อการวางแผนและดำเนินงานเพื่อรับมือต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนท่ามกลางบริบทการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 พบว่า ในปี 2562 เกิดโครงการตามแผนทั้งหมด 2,575 โครงการ ใช้งบประมาณรวมทั่วประเทศ เท่ากับ 446,194,965 บาท ซึ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยการพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน จำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 44.54 และใช้งบประมาณมากที่สุด คือ ร้อยละ 56.25 อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 ยังปรากฏข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การดำเนินงานยังไม่บรรลุตามยุทธศาสตร์เท่าที่ควร

ในปี 2562 เป็นการครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ประเทศไทยได้มีการจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภายใต้หัวข้อ CRC@30 and Beyond โดยคณะกรรมการและคณะทำงานจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้จัดทำรายงาน “ประเทศไทยกับ 30 ปี

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ขึ้น ซึ่งมีข้อเสนอสำคัญตามข้อผูกพันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ ประเด็น สุขภาพพื้นฐานและสวัสดิการของเด็ก ใน 5 ประเด็นย่อย คือ (1) การเข้าถึงบริการสุขภาพของเด็กเร่ร่อนหรือ เด็กที่ไม่มีผู้ปกครอง (2) การส่งเสริมสนับสนุนการติ่มนมแม่ (3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่น (4) การแก้ปัญหายาเสพติดและสารเสพติด และ (5) การแก้ปัญหาเด็กยากจน

การวิเคราะห์ จากสัดส่วนของประชากรวัยเด็กซึ่งมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วน ประชากรวัยสูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น และอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสัดส่วนที่ลดลงนี้ สะท้อนให้เห็นว่า สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือความพร้อมในการดูแลและการส่งเสริมคุณภาพของเด็กและเยาวชน ยังมีจำนวนลดลง ก็ยังต้องให้ความสำคัญ จากข้อมูลในช่วงปี 2562 พบว่า เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่กับพ่อแม่ มีร้อยละ 53.7 ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ร้อยละ 23.5 และอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ ร้อยละ 21.4 ตามลำดับ ข้อมูลนี้ สะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่ ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ทั้งในแง่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความมั่นคงด้านจิตใจ ตลอดจน ความพร้อมของผู้ดูแลในระหว่างที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ อีกทั้งประเด็นเรื่องของการบริหารใช้ชีวิตของเด็กที่พ่อแม่ ต้องทำงาน หรือแม้จะอยู่ร่วมบ้านเดียวกันกับผู้ปกครอง แต่ไม่สามารถดูแลบุตรหลานได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การ สร้างความร่วมมือในการสร้างความสมดุลระหว่างงานกับครอบครัวของพ่อแม่ผู้ปกครองจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่ควรให้ความสำคัญ และสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ สถานการณ์สังคมสูงวัย และการย้ายถิ่นของประชากรวัยแรงงานในครอบครัว ก่อให้เกิดผลกระทบตามมา คือ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ครอบครัวเป็นครอบครัวข้ามรุ่น หรือครอบครัวแห่งกลางมากขึ้น กล่าวคือ เด็กต้องอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็น ประชากรวัยพึ่งพิงทั้งสองฝ่าย อาจนำไปสู่ปัญหาความพร้อมของผู้สูงอายุในการดูแลเด็ก ทั้งในแง่สุขภาพ ร่างกายของทั้งเด็กและผู้สูงอายุ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอาจมีข้อจำกัด จึงต้องสร้างความร่วมมือในระดับ ชุมชนในการประคับประคองทั้งเด็กและผู้สูงอายุ สำหรับเด็กโต อาจนำไปสู่ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย อีกทั้ง เด็กและเยาวชนในวัยเรียนอาจต้องมีภาระดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ในครอบครัว ทำให้หมดโอกาส ในด้านการศึกษาและการทำงานที่มั่นคงในอนาคต จึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ เช่นเดียวกับการสร้าง ความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ที่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวที่จะทวีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากการมีอายุขัยเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัย อีกทั้งการมีลูกน้อยลงในแต่ละครอบครัว ทำให้ สัดส่วนเด็กและเยาวชนที่จะเป็นผู้ดูแลในอนาคตลดลง ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลในครอบครัวกลับ เพิ่มจำนวนมากขึ้น

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เด็กและเยาวชนต้องใช้ชีวิตภายใต้เทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่ง ส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่ของสุขภาพและพัฒนาการโดยเฉพาะในเด็กเล็ก เนื่องจากเชื่อมโยงกับกรณีของการ ขาดผู้ดูแลทั้งในแง่ของการไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เนื่องจากการย้ายถิ่นแรงงาน และภาระงานของพ่อแม่ทาง เศรษฐกิจที่ทำให้ไม่สามารถให้เวลากับการเลี้ยงลูกได้อย่างเต็มที่จึงจำเป็นต้องให้เด็กอยู่กับเทคโนโลยีอย่าง หลีกเลียงได้ยาก สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเศรษฐกิจและองค์กรในแง่ของการ กฎระเบียบในเรื่องของงาน ในขณะที่เด็กโต เริ่มมีแนวโน้มปัญหาด้านพฤติกรรมจากการเข้าถึงสื่อ จึง

จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (digital literacy) ทั้งในกลุ่มของเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ในแง่ของการคัดกรองสื่อ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการกำหนดมาตรการในการควบคุมและคัดกรองสื่อจากผู้มีอำนาจในส่วนนี้ เช่น การคัดกรองการเผยแพร่สื่อบางประเภทโดยเฉพาะทางช่องทางสื่อออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย แต่ขาดการกลั่นกรองในการเผยแพร่ ทั้งการใช้วาจาและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมผ่านสื่อเหล่านี้ที่ยิ่งกว่าการเผยแพร่ทางสื่อทีวีที่ควบคุมง่ายกว่า แต่เยาวชนเลือกใช้น้อยกว่าสื่อออนไลน์ อีกทั้งในกลุ่มเยาวชนที่ประสบปัญหาการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้ง และเป็นต้นแบบของการแพร่กระจายความเกลียดชังกันในโลกออนไลน์ ซึ่งเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการที่สุดในปัจจุบัน เพราะพบเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งเหล่านี้จำนวนไม่น้อย ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิต และสภาพจิตใจ โดยทั้งโรงเรียนและครอบครัวไม่สามารถเข้าถึงหรือเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ เนื่องจากสถานศึกษาเองก็ดูแลเด็กไม่ทั่วถึง และจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา ในขณะที่ครอบครัวเองก็ไม่มีความพร้อมในการดูแลเด็ก ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐ และคนในสังคม ซึ่งจะต้องร่วมกันตระหนักและเข้าใจถึงปัญหานี้อย่างชัดเจน ตลอดจนการเสนอแนะวิธีการที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะในด้านการได้รับความรู้และแนวทางการดูแลช่วยเหลือ ป้องกันอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ รวมถึงให้การช่วยเหลือติดตามเด็กและเยาวชนที่ยังขาดทักษะการจัดการกับปัญหา เพื่อป้องกันผลกระทบในระยะยาวที่จะตามมา

ในส่วนของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบัน เยาวชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ คือ ส่วนใหญ่เยาวชนใช้ฐานข้อมูลจากสื่อออนไลน์ในการส่งผ่านข้อมูลเป็นสำคัญ ดังนั้น การส่งเสริมหรือกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงควรดำเนินการไปพร้อมกับการส่งเสริมในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ และการใช้วิจารณญาณในการเท่าทันข้อมูล

สำหรับสถานการณ์ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งคุณภาพของเด็กและเยาวชน สิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อรับมือ คือ การเตรียมการสำหรับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในแง่ของการศึกษา ซึ่งเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องมีการเดินทาง ซึ่งนำไปสู่ความเสี่ยงด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการในด้านการป้องกันอย่างเข้มงวด โดยการจัดทำกรอบและทิศทางของแผนการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึงการสร้างความรู้ตระหนักรู้ในการลด หลีกเลี่ยง ตลอดจนการป้องกันความเสี่ยงด้านสุขภาพให้กับเด็กและเยาวชน โดยความร่วมมือของผู้ปกครองและโรงเรียน รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมด้านสุขภาพและการดูแลตนเองของเด็กและเยาวชน อีกทั้ง การเตรียมพร้อมในแง่ของงานและการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้งานในท้องถิ่น และส่งเสริมการใช้ศักยภาพของคนรุ่นใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่น และการให้ความสำคัญกับสิทธิเด็ก และการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับบริบทการเลี้ยงดูและการเติบโตที่เอื้อต่อการรองรับเด็กที่เกิดจากการอุ้มบุญ และกฎหมายที่รองรับ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องพิจารณาในเรื่องของข้อมูลเพิ่มเติม เช่น บริบทของเด็กกลุ่มนี้ว่าส่วนใหญ่เป็นเด็กที่เกิดกับแม่กลุ่มไหน

เนื่องจากปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีเด็กเกิดจากแม่ที่อายุน้อยลงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลเฉพาะเจาะจงมากกว่า เนื่องจากปัญหาเรื่องความพร้อมของแม่และครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู เป็นต้น

รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564

พบว่า ในปี 2562 เกิดโครงการตามแผนทั้งหมด 2,575 โครงการ ใช้งบประมาณรวมทั้งประเทศ เท่ากับ 446,194,965 บาท ซึ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยการพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน จำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 44.54 และใช้งบประมาณมากที่สุด คือ ร้อยละ 56.25 เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดโครงการตามแผนจำนวนมากที่สุด โดยภาคใต้เป็นภูมิภาคที่ใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการตามแผนสูงที่สุด จากข้อมูลพบว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การดำเนินงานยังไม่บรรลุตามยุทธศาสตร์เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พบว่า หลายโครงการ/กิจกรรมได้ถูกออกแบบเป็นโครงการต่อเนื่อง แต่ต้องเผชิญปัญหาความไม่ต่อเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบ มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูลอุปสรรคด้านงบประมาณ และการไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน/กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้การดำเนินโครงการเพื่อตอบยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมบทบาทและระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ว่าด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และยุทธศาสตร์ที่ 5 ว่าด้วยการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงเกิดขึ้นไม่มาก คือ ร้อยละ 14.02, 11.15 และ 3.50 ตามลำดับ เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายและประชาชนในพื้นที่ รวมทั้ง ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความชัดเจนและมีบทบาทสำคัญในการระดมความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ด้วย ดังนั้น การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จำเป็นต้องมีการวางแผนและสร้างสิ่งสนับสนุนจากส่วนกลาง โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านข้อมูล ซึ่งควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบการจัดเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าใจการดำเนินงานตามแผน เพื่อการบรรลุตามเป้าประสงค์

ในปี 2562 เป็นการครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก คณะกรรมการและคณะทำงานจัดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้จัดทำรายงาน “ประเทศไทยกับ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ซึ่งมีข้อเสนอสำคัญตามข้อผูกพันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ ประเด็นสุขภาพพื้นฐานและสวัสดิการของเด็ก ใน 5 ประเด็นย่อย คือ (1) **การเข้าถึงบริการสุขภาพของเด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่มีผู้ปกครอง** ควรจดทะเบียนการเกิดของเด็กเร่ร่อนให้ครบถ้วนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับเด็กต่างชาตควรนำตัวผู้ปกครองหรือเด็กเข้าสู่ระบบการจ้างงานโดยร่วมมือกับประเทศต้นทาง แล้วกำหนดมาตรการจ่ายเบี้ยประกันสังคมและสุขภาพตามระบบปกติ (2) **การตีมนมแม่** ควรส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือให้สถานที่จ้างงานของแม่จัดพื้นที่สำหรับดูแลเด็กทารกระหว่างวันเพื่อให้แม่มีโอกาสนมลูกระหว่างวัน รวมถึงควรสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการดูแลเด็กทารกระหว่างวัน (3) **การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น** ควรปรับเปลี่ยนมาตรการในการดูแลช่วยเหลือเด็กวัยรุ่น กรณีเด็กตั้งครรภ์จากเด็กด้วยกัน ไม่ควรดำเนินคดีอาญา แต่ต้องมีมาตรการทางสังคมและการศึกษา กระตุ้นให้ทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายร่วมรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์ (4) **ปัญหายาเสพติดและสารเสพติด** ต้องจัด

ระบบงานที่มีกลไกติดตามเด็กที่ต้องอยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เพื่อให้ความคุ้มครองและกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขโดยเร็ว และ (5) **ปัญหาเด็กยากจน** ควรจัดตั้งแผนพัฒนาอาชีพพัฒนารายได้ให้แก่ครอบครัวยากจนเป็นรายครอบครัว การให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ จัดกิจกรรมการพัฒนากิจการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้เลือกพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม รวมถึงการให้ทุนหรือความช่วยเหลืออื่น ๆ

6.1.2 สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน

บทสรุป ปัญหาของเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัย สรุปได้ดังนี้

ช่วงปฐมวัย-2 ปี พบว่า ร้อยละของการเข้ารับบริการฝากครรภ์เมื่ออายุครรภ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ และฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ จากร้อยละ 56.44 เป็นร้อยละ 70.01 ในปี 2562 แม่หญิงตั้งครรภ์ที่มีแนวโน้มได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิกเพิ่มมากขึ้น แต่ในปี 2562 มีหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน เพียงร้อยละ 75.9 เท่านั้น ซึ่งยังไม่บรรลุตามเป้าหมายร้อยละ 100 ในปี 2562 อัตราส่วนการตายมารดาเท่ากับ 22.3 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน จึงเกินกว่าค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ เกิน 17 ต่อแสนการเกิดมีชีพ ทารกแรกเกิดต่ำกว่า 6 เดือน ได้กินนมแม่อย่างเดียว เพิ่มขึ้นจากปี 2561 คือ จากร้อยละ 50.89 เป็นร้อยละ 58.78 ในปี 2562 เด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 6.14 ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่เกินร้อยละ 7

ช่วงเด็กปฐมวัย 3-5 ปี พบว่า ในปี 2562 ความครอบคลุมการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงของเด็ก 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.19 และสูงที่สุดส่วน ร้อยละ 58.5 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 57 ร้อยละปราศจากฟันผุของเด็กอายุ 3 ปี ในปี 2562 มีค่าสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 คือ คิดเป็นร้อยละ 66.89 และ 70.95 ตามลำดับ

ช่วงเด็กวัย 6-12 ปี พบว่า ในปี 2562 ยังมีปัญหาเด็กพัฒนาการล่าช้า มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตทั้งสิ้น 550 คน โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอม (เดือนมีนาคม-พฤษภาคม) และสุดท้ายเมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียน แม้ว่านโยบายเรียนฟรี 15 ปี จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง แต่ก็มีปัญหาในทางปฏิบัติ คือ ค่าใช้จ่ายส่วนเกินบางส่วนที่ผู้ปกครองอาจต้องจ่ายเพิ่ม โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายสมทบที่ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ช่วงเด็กวัย 13-17 ปี พบปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาติดพนันออนไลน์ ปัญหาติดเกมออนไลน์ การถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ ปัญหายาเสพติด การตั้งครรภ์ในแม่วัยรุ่น และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ช่วงเยาวชน 18-25 ปี พบปัญหาสำคัญ คือ ความต้องการพัฒนาขีดความสามารถ ภาวะการมีงานทำ การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการสูบบุหรี่ และภาวะซึมเศร้าและฆ่าตัวตาย

นอกจากนี้ **กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ** ได้แก่ เด็กพิการทางสติปัญญา เด็กยากจน เด็กกำพร้า เด็กเรื้อรัง เด็กที่ถูกทอดทิ้งในที่สาธารณะ เด็กที่เป็นเหยื่อ/ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง และเด็กที่กระทำผิดทางอาญา ก็ยังปรากฏความรุนแรงของปัญหา ทั้งมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น และ/หรือมีความรุนแรงของปัญหารุนแรงมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในวงกว้างขึ้น ในขณะที่ **กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ** พบว่า เด็กและเยาวชนไทยได้เข้าไปมีส่วน

ร่วมในเวทีนานาชาติ ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ด้วย

การวิเคราะห์ ปัญหาของเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับหน่วยทางสังคมอื่น โดยเฉพาะครอบครัว เมื่อพิจารณาแล้ว สามารถแบ่งปัญหาของเด็กและเยาวชนในทุกช่วงวัยได้ 2 กลุ่มปัญหา คือ (1) ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและการพัฒนาการ และ (2) ปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม โดย **กลุ่มเด็กแรกเกิด ถึงช่วงวัย 12 ปี** พบว่า ปัญหาหลักเป็นปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและการพัฒนาการ ซึ่งเป็นผลมาจากความพร้อมของพ่อแม่ สภาพครอบครัวและรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ ปัญหาที่เด่นชัดในกลุ่มนี้ คือ ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพราะในทางปฏิบัติแล้ว ไม่ใช่แม่ทุกคนที่จะสามารถให้นมลูกได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะแม่ในกลุ่มที่ทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งต้องพบเจอกับอุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง จากบริบทของสถานที่ทำงานที่ไม่เอื้อต่อความเป็นแม่ ทั้งในด้านเวลาในการทำงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่สำหรับแม่ที่ต้องให้นมก็ตาม ซึ่งไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาจากคนเป็นแม่เท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่อาจยังไม่ได้มีการดำเนินงานด้านการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่มีประสิทธิภาพมากพอ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหานี้ จึงควรกระตุ้นให้มีการสนับสนุนให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคธุรกิจ มีการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการทุกแห่ง โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันตามบริบทของสถานประกอบการ รวมถึงการเพิ่มกิจกรรมการให้คำแนะนำ และช่วยเหลือแม่ที่ทำงานเป็นรายบุคคล และการศึกษาติดตามถึงผลลัพธ์ในระยะยาวต่อไป

กลุ่มเด็กและเยาวชน 13 ปีขึ้นไป พบว่า ปัญหาหลักเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งความไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเด็กและเยาวชน จากข้อมูลสรุปปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปัญหาติดพนันออนไลน์ ปัญหาติดเกมออนไลน์ การถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ ปัญหาหายสาบสูญ การตั้งครรภ์ในแม่วัยรุ่น และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในทางเดียวกัน **กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ** อย่างเด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กที่เป็นเหยื่อจากความรุนแรง และเด็กที่กระทำผิดทางอาญา ก็ยังปรากฏความรุนแรงของปัญหา ที่มีจำนวนที่เพิ่มขึ้น และ/หรือมีความรุนแรงของปัญหารุนแรงมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในวงกว้างขึ้น ซึ่งก็เป็นผลมาจากความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการปลูกฝังค่านิยมและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งพื้นฐานการเลี้ยงดูจากครอบครัวนั้นมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ สำหรับแนวทางการแก้ไข ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เด็กได้อยู่กับพ่อแม่ และพ่อแม่ควรมีทางเลือกที่จะดูแลเด็กเอง รวมถึงการศึกษาเชิงลึกเพิ่มเติมว่าเด็กที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่มีผลกระทบอย่างไร ต้องเผชิญกับความเสี่ยงอะไรบ้าง ซึ่งรัฐบาลควรมีนโยบายติดตามเด็กกลุ่มนี้ ตลอดจนการสนับสนุนการสร้างกิจกรรมร่วมกัน

ระหว่างเด็กและผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างทักษะการสื่อสารกับคนในครอบครัว ลดช่องว่างระหว่างวัย และเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรในระยะยาว

6.1.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บทสรุป กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกจัดตั้งแบบเป็นทางการและมีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ **สภาเด็กและเยาวชน** ซึ่งในปี 2562 เกิดการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ (ตำบล เขต อำเภอ จังหวัด และแห่งประเทศไทย) จำนวน 8,780 แห่ง สภาเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้บริบทที่เหมาะสมกับพื้นที่ในจังหวัดต่าง ๆ โดยใช้งบประมาณ 200,030,000 บาทสำหรับโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน และใช้งบประมาณ 13,335,000 บาทสำหรับโครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด ครอบคลุมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 20,201 กิจกรรม มีผู้เข้าร่วม 165,000 คน อย่างไรก็ตาม ทางสภาเด็กและเยาวชนได้สะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรค จากการดำเนินงานในปี 2562 ดังนี้

- 1) จุดแข็ง คือ สภาเด็กและเยาวชนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีหน่วยงานดูแล มีโครงสร้างเป็นระบบ มีองค์ความรู้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เข้าใจระบบราชการ และจัดการด้านการเงินได้
- 2) จุดอ่อน คือ ขาดการประชาสัมพันธ์องค์กร/การประสานระหว่างองค์กร ในระดับพื้นที่ยังมีการทำงานซ้ำซ้อน เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบ่อย การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง
- 3) โอกาส คือ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอื่นๆ มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือ
- 4) อุปสรรค คือ องค์กรภายนอกยังไม่เข้าใจบทบาทของสภาเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ในทุกระดับยังไม่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่

นอกจากสภาเด็กและเยาวชนแล้ว ยังมี**เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่**ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยจำแนกได้ 2 ประเภท คือ (1) เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือจากองค์กรหรือภาคีภายนอก และ (2) เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยเด็กและเยาวชนเอง ดังนี้

เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือจากองค์กรหรือภาคีภายนอก ได้แก่ เครือข่ายเด็กและเยาวชนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย (TYI) และเครือข่าย 20 จังหวัดสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน

เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยเด็กและเยาวชนเอง ได้แก่ เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง เครือข่ายยุวธรรมเยาวชน เครือข่ายเยาวชนพัฒนาบ้านเกิด (PPS) และเครือข่ายเยาวชนภาคอีสาน (คยอ.)

นอกจากนี้ ยังปรากฏ**การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในเวทีอาเซียนและนานาชาติ** ดังนี้

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับอาเซียน ได้แก่ อาเซียนสกุลเกมส์ 2019 และเยาวชนอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Plus Three Youth Environment Forum 2019)

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับนานาชาติ ได้แก่ โครงการเยาวชนแลกเปลี่ยนเอเชียแปซิฟิก และโครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อผู้นำเยาวชน ณ ประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2562

การวิเคราะห์ ในปี 2562 สภาเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งกิจกรรมที่สร้างความเข้มแข็งของสภาเด็กและเยาวชน และกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อการขับเคลื่อนและเป็นกระบอกเสียงสะท้อนคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ทางสภาเด็กและเยาวชนได้สะท้อนจุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานในปี 2562 คือ ยังขาดการประชาสัมพันธ์องค์กร ขาดการประสานงานระหว่างองค์กร ในระดับพื้นที่ยังมีการทำงานซ้ำซ้อน เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบ่อย การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง โดยองค์กรภายนอกยังไม่เข้าใจบทบาทของสภาฯ เจ้าหน้าที่ในทุกระดับยังไม่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ดังนั้น ในการดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงควรผลักดันบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนให้เป็นศูนย์กลางของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ให้มากขึ้น โดยให้สภาเด็กและเยาวชนมีบทบาทโดดเด่นมากขึ้น และมีโอกาสสร้างสรรค์กิจกรรมที่จะเป็นการแก้ปัญหาให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่มากกว่ากิจกรรมตามนโยบายจากส่วนกลาง รวมถึงหน่วยงานภาครัฐควรมีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์และหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน

6.1.4 บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บทสรุป การดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ ภาควิชาการ สื่อ อาสาสมัคร และภาคประชาสังคม ดังนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินงานใน 3 ลักษณะ คือ (1) โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดและตำบล และ (3) โดยความร่วมมือของหน่วยงานด้านวัฒนธรรม

องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจในปี 2562 พบว่า **องค์กรพัฒนาเอกชน**กว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ให้ข้อมูลดำเนินงานในประเด็นการมีส่วนร่วม มีกลุ่มเป้าหมายการดำเนินการทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ เด็ก รongลงมา คือ พ่อแม่ผู้ปกครอง มีพื้นที่การดำเนินงานทุกภาคของประเทศ โดยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมากที่สุด สำหรับปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานในปี 2562 ขององค์กรพัฒนาเอกชนปรากฏใน 7 ประเด็น คือ ทรัพยากร บุคลากร การกิจ ข้อมูล สภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน ความร่วมมือกับภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ส่วน**ภาคธุรกิจ**สนับสนุนการทำงานในประเด็นการส่งเสริมการศึกษามากที่สุด มีพื้นที่การดำเนินงานทุกภาคของประเทศ ซึ่งเน้นพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลมากที่สุด ทั้งนี้ เหตุผลของการให้เงินสนับสนุน คือ เพื่อการคืนกำไรสู่สังคม โดยมีความร่วมมือกับหน่วยงาน 6 ประเภท คือ สถานศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่าย/กลุ่มเยาวชน และภาคธุรกิจด้วยตนเอง

ภาควิชาการ มีการดำเนินงานใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจากสถาบันการศึกษา (2) ด้านการผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัย (3) ด้านการบริการวิชาการ (4) ด้านทุนสนับสนุนทางวิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

สื่อ จำแนกสื่อได้ 2 ประเภท คือ (1) สื่อดั้งเดิม และ (2) สื่อใหม่ โดยสื่อดั้งเดิม ได้แก่ สำนักข่าว อสมท., สำนักข่าว Thai PBS, มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ส่วนสื่อใหม่ ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลสื่อสร้างสรรค์ หรือ Healthy Media Hub, มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย, เว็บไซต์ YOUNGCIETY, ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (Child Online Protection Action Thailand: COPAT) และสำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

อาสาสมัคร จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ (1) เครือข่ายอาสาสมัคร และ (2) จิตอาสาระดับบุคคล โดยเครือข่ายอาสาสมัคร ได้แก่ ธนาคารจิตอาสา, กลุ่มรักษ์เขาชะเมา จังหวัดระยอง, กลุ่ม Volunteer English Bangkok, กลุ่มพลังดี, ฤกษ์จิตอาสา, เครือข่ายอาสาสมัครโรงพยาบาลอรรถสิริ, อาสาบ้านดินไทย, พบมิตร จิตอาสา, อาสาชายขอบ, อาสาสมัครสตาร์บัคส์รักอ่าน, เครือข่ายอาสาสมัครในสถานสงเคราะห์, อาสาสอนน้องโรงเรียนสองบาท และจิตอาสา ค่ายอาสา ส่วนจิตอาสาระดับบุคคล ได้แก่ บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562 รวม 15 ราย ใน 7 สาขา คือ สาขาการศึกษาและวิชาการ, สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สาขาพัฒนาเยาวชนบำเพ็ญประโยชน์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน, สาขาศิลปวัฒนธรรม, สาขาศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม, สาขาสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม และสาขาสื่อมวลชน เพื่อเด็กและเยาวชนที่ป้องกันปัญหาสังคม

ภาคประชาสังคม จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ (1) ภาคประชาสังคมประเภทองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ ยูนิเซฟ ประเทศไทย และพันธมิตรภาคประชาสังคมของยูนิเซฟ ประเทศไทย (2) ภาคประชาสังคมประเภทมูลนิธิ ได้แก่ มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.), มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย, มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.), มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยฯ และมูลนิธิเกียรตร่วมมิตรเพื่อการศึกษา และ (3) ภาคประชาสังคมประเภทธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ได้แก่ Little Builders, 141 Social enterprise, บริษัทกล่องดินสอจำกัด และบริษัทธุรกิจเพื่อพัฒนาการศึกษาและชนบทจำกัด

ในปี 2562 การระดมสรรพกำลังของภาคส่วนต่างๆ ทำให้โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ได้รับการขับเคลื่อนและผลักดันจนกลายเป็น “โครงการมหัศจรรย์ 2,500 วันแรก” ซึ่งสะท้อนถึงความร่วมมือของภาคีเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชน

การวิเคราะห์ จากการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ทั่วประเทศ ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนได้ดำเนินงานและบูรณาการโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พระราชบัญญัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ว่าด้วยการรักษาคุ้มครอง ปกป้อง ส่งเสริมตามสิทธิมนุษยชนที่เด็กและเยาวชนพึงจะได้รับอย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในภายภาคหน้าสืบไป

ในปี 2562 การระดมสรรพกำลังของภาคส่วนต่างๆ ทำให้โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ได้รับการขับเคลื่อนและผลักดันจนกลายเป็น “โครงการมหัศจรรย์ 2,500 วันแรก” ซึ่งสะท้อนถึงความร่วมมือของภาคีเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชน ในการระดมกำลัง การปฏิบัติงาน การรับฟังข้อเสนอแนะ การถ่ายทอดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานให้สามารถขับเคลื่อนและตอบโจทย์ต่อการพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเกิดผลดีต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน

อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏปัญหาการดำเนินงานในเชิงพื้นที่ คือ ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของเจ้าหน้าที่ในด้านการปฏิบัติงานตามนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น การคัดกรองบุคคลที่จะได้รับเงินอุดหนุน และการติดตามพัฒนาการของเด็กในระยะยาว เป็นต้น

6.1.5 งบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บทสรุป เมื่อพิจารณาการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายสูงสุดในปีงบประมาณ 2561-2562 โดยในปีงบประมาณ 2562 ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 11.63 ทั้งนี้ ในปี 2562 ปรากฏกระทรวงที่มีรายงานการใช้งบประมาณเพื่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 9 กระทรวง นอกจากนี้ หน่วยงานนอกภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ ก็ปรากฏการใช้งบประมาณเพื่อโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนเช่นกัน ทั้งนี้ หน่วยงานนอกภาครัฐการอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากที่สุด คือ ร้อยละ 59.25 ในขณะที่ ภาคธุรกิจก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านเด็กและเยาวชนเช่นกัน อย่างไรก็ตาม **ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ และนอกภาครัฐเป็นข้อมูลที่มีข้อจำกัดมาก** เพราะในประเทศไทยยังขาดระบบการรวบรวมข้อมูลด้านงบประมาณ และไม่มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

การวิเคราะห์ งบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐเป็นสิ่งที่สะท้อนการให้ความสำคัญของรัฐบาลที่มีต่อแผนงานหรือการพัฒนาทางด้านใด จากข้อมูล พบว่า กระทรวงที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายสูงสุดในปีงบประมาณ 2561-2562 โดยในปีงบประมาณ 2562 ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 11.63 ในขณะที่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีภารกิจโดยตรงในการพัฒนาเด็กและเยาวชน การสร้างครอบครัวเข้มแข็ง การพัฒนาคุณภาพของประชากรทุกช่วงวัย และการแก้ปัญหาสังคมเพื่อสร้างความคุ้มครองทางสังคม ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเป็นลำดับที่ 11 ทั้งในปีงบประมาณ 2561-2562 โดยในปีงบประมาณ 2562 ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายลดลงจากปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 0.47 ตัวเลขงบประมาณรายจ่ายนี้เป็นสิ่งที่สะท้อนการให้ความสำคัญของรัฐบาลต่อภารกิจด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่เน้นทางด้านการศึกษาเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องเกิดขึ้นในหลายด้านและเป็นการพัฒนาเด็กในช่วงวัยต่างๆ อย่างองค์รวม

ในปี 2562 ปรากฏกระทรวงที่มีรายงานการใช้งบประมาณเพื่อโครงการ/กิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 9 กระทรวง ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐถือเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเป็นหน่วยงานที่มีเสถียรภาพในการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากการสำรวจการใช้งบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ พบว่า ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ หน่วยงานนอกภาครัฐการอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากที่สุด คือ ร้อยละ 59.25 ได้รับเงินสนับสนุนน้อยลง ร้อยละ 41.97 ต้องปรับลดงบประมาณและบุคลากร และร้อยละ 37.03 ทำงานได้ไม่เต็มที่

ในขณะที่ ภาคธุรกิจบางองค์กรก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนเช่นกัน

อย่างไรก็ดี ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและนอกภาครัฐถือเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผน และสะท้อนการให้ความสำคัญของหน่วยงานต่อทางด้านเด็กและเยาวชน แต่ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณในส่วนนี้กลับมีข้อจำกัดมาก เพราะในประเทศไทยยังขาดระบบการรวบรวมข้อมูลด้านงบประมาณ และไม่มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงในงานส่วนนี้

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับกลุ่มเด็กแรกเกิด ถึงช่วงวัย 12 ปี มีประเด็นดังนี้

1) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลติดตามพัฒนาการ 2,500 วันแรก - ภาครัฐควรจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อติดตามพัฒนาการเด็กแรกเกิด ให้ครอบคลุม 2,500 วัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเชิงพื้นที่สามารถเรียกใช้ข้อมูล เพื่อวางแผน ให้บริการ และติดตามข้อมูลเพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการสมวัยผ่านโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

2) การสนับสนุนนโยบายเรียนฟรีโดยไม่ต้องสอบพบเพิ่มเติม - ภาครัฐและสถาบันการศึกษาควรแสวงหาแนวทางร่วมกันในการลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องให้ผู้ปกครองสมทบค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยไม่จำเป็น โดยอาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับเด็กนักเรียน

3) การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ - ควรส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และจัดพื้นที่ในสถานประกอบการเพื่อให้แม่สามารถปั๊มและจัดเก็บนมในระหว่างการทำงานได้อย่างเหมาะสม หรืออาจจัดพื้นที่สำหรับดูแลเด็กทารกระหว่างวันเพื่อให้แม่มีโอกาสนำนมลูกระหว่างวัน รวมถึงการสร้างร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการดูแลเด็กทารกกลางวัน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเต็มที่

4) การพัฒนาและยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ โดยเป็นศูนย์กลางประสานงานให้เกิดการทำความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ (การลงนามความร่วมมือ) โดยผลักดันให้ภาคส่วนต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกำหนดแผนการพัฒนาศูนย์ฯ เป็นแผนงานประจำปี สถาบันการศึกษาในพื้นที่ โดยเฉพาะวิทยาลัยครูเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครูพี่เลี้ยงที่ทำงานในศูนย์ฯ และช่วยกำหนดและวางแนวทางการสร้างมาตรฐานการดูแลเด็กในศูนย์ฯ ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน องค์กรภาคธุรกิจ สนับสนุนทรัพยากรและเงินสมทบประจำปี ในการพัฒนากายภาพ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีของศูนย์ฯ ตลอดจนกำหนดนโยบายสนับสนุนให้ศูนย์ฯ เป็นสถานรับเลี้ยงและดูแลบุตรของพนักงานในองค์กร การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการเลี้ยงบุตรที่มีคุณภาพ และสนับสนุนการศึกษาบุตรของพนักงานในองค์กร โดยหน่วยงาน

ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทำแผนงานบูรณาการในการพัฒนาให้ศูนย์ฯ มีคุณภาพมาตรฐาน และเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเด็กเล็กในแต่ละท้องถิ่น

6.2.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน 13 ปีขึ้นไป มีประเด็นดังนี้

1) การป้องกันปัญหาเยาวชนจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวสู่รูปแบบครอบครัวข้ามรุ่น - ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาควิชาการ ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของ ครอบครัวข้ามรุ่น หรือครอบครัวแห่วงกลาง เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว เพื่อแสวงหาแนวทางสนับสนุนการพึ่งตนเองของเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการดูแลครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืนโดยไม่ต้องพึ่งการเรียน รวมถึงการสร้างบริบทของชุมชนปลอดภัยสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ

2) การสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ - ทุกภาคส่วนร่วมกันให้ความสำคัญกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (digital literacy) ทั้งในกลุ่มของเด็ก เยาวชน และผู้ดูแลเด็ก รวมถึงสนับสนุนการสร้างสื่อสร้างสรรค์ และปลอดภัยให้มีมากขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกในการเลือกรับข้อมูลของเด็กและเยาวชน รวมถึงการสร้างมาตรการทางกฎหมายเพื่อถ่วงดุลและควบคุมสื่อที่สร้างความรุนแรงให้แก่เด็กและเยาวชน ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งออนไลน์

3) การป้องกันเด็กวัยรุ่นไม่ให้ตั้งครรภ์ - ควรสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสร้างกิจกรรมประชาสัมพันธ์ส่งเสริมค่านิยมที่ดีทางเพศ และกิจกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น รวมถึงพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาจากรายงาน “ประเทศไทยกับ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ซึ่งเสนอให้ปรับเปลี่ยนมาตรการในการดูแลช่วยเหลือเด็กวัยรุ่นด้วยการจำแนกเด็กเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มเสี่ยงที่จะมีบุตรหรือติดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์สูง อาทิ เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว มีประวัติถูกล่วงเกินทางเพศ มีอาการเสพติดทางเพศ เพราะเด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ซ้ำอีก (2) กลุ่มเสี่ยงที่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับใคร แต่เริ่มสร้างสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามแล้ว และ (3) เด็กที่เริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ทั่วๆ ไป กรณีเด็กตั้งครรภ์จากเด็กด้วยกัน ไม่ควรดำเนินคดีอาญา แต่ต้องมีมาตรการทางสังคมและการศึกษา กระตุ้นให้ทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายร่วมรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์

6.2.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ มีประเด็นดังนี้

1) กลุ่มเด็กเร่ร่อน เด็กที่ถูกทอดทิ้ง - ในภาพรวม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับด้านเด็กเร่ร่อนและเด็กที่ถูกทอดทิ้ง พร้อมจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้อย่างเป็นระบบ ด้วยการทำงานแบบบูรณาการ ทั้งการช่วยเหลือด้านการศึกษา การสาธารณสุข การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาทักษะชีวิต และการส่งต่อหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน นอกจากนี้ ในระดับพื้นที่ ควรผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการจัดทำข้อมูลเด็กกลุ่มนี้ และดูแลให้เด็กกลุ่มนี้ได้รับสวัสดิการพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการอย่างสมวัย เช่น ได้รับการศึกษา และการเข้าถึงบริการสุขภาพ สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานคร สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ควรมีสถานที่รองรับเด็กเร่ร่อนและเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ให้มีที่พัก มีสถานฝึกอาชีพ และมีบุคลากรดูแลงานด้านนี้โดยตรง เพื่อวางแผนและสร้างทักษะชีวิตแก่เด็กเพื่อยุติการเร่ร่อน

2) **ปัญหาเด็กยากจน** - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กยากจนแบบบูรณาการ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อพัฒนาให้เด็กยากจนยังคงได้รับสวัสดิการพื้นฐานด้านการศึกษา และการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จัดตั้งแผนพัฒนาอาชีพ พัฒนารายได้ให้แก่ครอบครัวยากจน การให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กสามารถเลือกพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมสำหรับตนเอง รวมถึงการจัดทุนหรือความช่วยเหลือต่าง ๆ เพื่อให้เด็กในครอบครัวยากจนสามารถเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจัดหาสถานที่ฝึกงานฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับ ความถนัดและความต้องการของเด็ก

6.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีประเด็นดังนี้

- 1) กรมกิจการเด็กและเยาวชนทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์สภาเด็กและเยาวชนให้เป็นที่รู้จักของท้องถิ่น โดยเฉพาะเป็นที่รู้จักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) สถาบันการศึกษาต้นสังกัดของคณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชนควรมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาของสภาฯ และได้ประชุมร่วมกันระหว่างสถาบันเพื่อหารือแนวทางสนับสนุนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
- 3) กำหนดให้สภาเด็กและเยาวชนทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูลเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันผลักดันให้สภาเด็กและเยาวชนได้สร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยกำหนดตัวชี้วัดเป็นจำนวนโครงการที่สามารถแก้ปัญหาให้แก่เด็กและเยาวชน หรือจำนวนโครงการที่สะท้อนการเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ มากกว่าการทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพียงอย่างเดียว เพื่อให้สภาเด็กและเยาวชนเป็นกระบอกเสียงที่แท้จริงของพื้นที่

6.2.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการระดมสรรพกำลังและการใช้งบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีประเด็นดังนี้

- 1) การดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลเด็กแรกเกิดให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีรูปแบบการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้
- 2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศด้านข้อมูลโครงการ/กิจกรรมและงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน พร้อมกับการพัฒนาระบบการรายงานผลการดำเนินงานและรายงานการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และวางแผนเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้ ทั้งนี้ ระบบการรายงานผลนี้จำเป็นต้องพัฒนาเชื่อมโยงเป็นเรื่องระบบเดียวกันกับการ

จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เช่น ข้อมูลพัฒนาการของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะพัฒนาการ 2,500 วันแรก ข้อมูลด้านการศึกษา และข้อมูลเกี่ยวกับการจ่ายเงินสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมการจัดหางาน. (2560). *ยุทธศาสตร์การแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนแรงงาน พ.ศ. 2560–2564*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/498391d8154f6237d5db6b423d5f1b85.pdf.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). *แผนกลยุทธ์กรมกิจการเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560–2564*. สืบค้น 9 มิถุนายน 2563, จาก https://dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20172404004528_1.pdf.
- _____. (2562). *รายงานประจำปีกรมกิจการเด็กและเยาวชน 2562*. สืบค้น 9 มิถุนายน 2563, จาก <file:///D:/Child%20and/full/%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%B3%E0%B8%9B%E0%B8%94%E0%B8%A2.pdf>.
- _____. (2562). *การเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็ก*. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.dcy.go.th/webnew/uploadchild/cld/download/file_th_20192207102022_1/pptx.
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2561). *แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4*. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/2012-06-20-06-19-42/2012-06-20-06-20-59/plan4van>.
- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *กรมพลศึกษาวางเป้า 27 ทองคึกอาเซียนสกุลเกมส์ แดนอิเหนา, เน้นความสัมพันธ์เผยแพร่การท่องเที่ยว*. สืบค้น 30 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.dpe.go.th/news-preview-411491791853>.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2562). *นโยบายอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. สืบค้น 19 กันยายน 2563, จาก <http://www2.djop.go.th/app/download/upload/download-4-1546591133..pdf>.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). *กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย*. สืบค้น เมื่อ 15 มิถุนายน 2563. จาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2019/9/2278_6112.pdf.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2562). *รายงานประจำปี 2562*. สืบค้น 18 กันยายน 2563, จาก <http://www.dep.go.th/Home/AnnounceList/111>.
- _____. (2562). *รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย*. สืบค้น 7 มกราคม 2564, จาก <http://www.dep.go.th/uploads/Docutents/8565960f-cb64-416a-827f-643a8a34ee15%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%B9%E0%B8%A5%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%20%E0%B8%98%E0%B8%84.62.pdf>.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2560). *แผนปฏิบัติการ 4 ปี ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (พ.ศ.2561-2564)*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก http://www.culture.go.th/ewtadmin/ewt/off_secretary/ewt_dl_link.php?nid=446.

- _____. (2562). ผลการดำเนินงานที่สำคัญของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในรอบ 6 เดือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 (ตุลาคม 2561-มีนาคม 2562). สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก http://www.culture.go.th/off_secretary/ewt_dl_link.php?nid=614.
- _____. (2562). วช.ขอแสดงความยินดีกับน้องๆ เยาวชนทุกคณะที่ได้รับรางวัลการประกวดดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ประจำปี 2562 “รวมศิลป์ แผ่นดินสยาม”. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=4226&filename=index.
- _____. (2562). วันเด็กแห่งชาติ ปี 2562 เด็ก เยาวชน จิตอาสา ร่วมพัฒนาชาติ. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=3967&filename=index.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2562). เปิดตัว 5 สาเหตุ “วัยโจ๋” ทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30076>.
- _____. (2562). กรมสุขภาพจิต จัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันการฆ่าตัวตาย “หัวใจมีหู” เน้นการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก www.prdmh.com.
- _____. (2562). ตีแผ่ปัญหาโรคซึมเศร้าในวัยรุ่น เผยมีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งมีเด็กคิดฆ่าตัวตาย 6% สาเหตุหลักเครียดการเรียน หมอจิตเวชยื่นรักษาได้เหมือนโรคหวัด. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=29585>.
- _____. (2562). รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2562. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก https://www.dmh.go.th/report/dmh/rpt_year/view.asp?id=457.
- กรมอนามัย. (2562). รายงานประจำปีกรมอนามัย 2562. สืบค้น 8 มิถุนายน 2563, จาก http://planning.anamai.moph.go.th/download/D_report_year/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%88%E0%B8%B3%E0%B8%9B%E0%B8%B5_%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B8%A2_2562.pdf.
- _____. (2562). กรมอนามัย หนุนเครือข่าย ร่วมขับเคลื่อนนโยบายมหัศจรรย์ 2,500 วันแรกของชีวิตในพื้นที่ กทม. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก https://www.anamai.moph.go.th/ewt_news.php?nid=14010&filename=2016.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). แผนพัฒนาจิตลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2562-2564. สืบค้น 18 กันยายน 2563, จาก m-society.go.th/more_news.php?cid=95.
- กระทรวงแรงงาน. (2562). สถานการณ์ด้านแรงงานประจำปี 2562 (มกราคม-ธันวาคม 2562). สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก <file:///D:/Child%20and/full/%E0%B8%AA%E0%E0%B8%9B%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B2%E0%B8%99%20%202562.pdf>.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2562). (ร่าง) แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.opsmoac.go.th/tak-dwl-files-412891791894>.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2561). ความสำคัญของมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://bkpho.moph.go.th/bungkanpho/uploads/media/201802151014121941.pdf>.

- _____. (2562). รายงาน HDC. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก https://hdcservice.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php
- _____. (2562). สรุปผลการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 รอบ 1. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก https://www.skto.moph.go.th/document_file/08062563.pdf
- _____. (2562). สรุปผลการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 รอบ 2. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก http://bie.moph.go.th/e-insreport/file_doc/2020-10-02-01-04-59.pdf
- กรุงเทพฯธุรกิจ. (2562). โพลล์เผย "วัยรุ่นไทยตื่นตัวใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งแรก". สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/pr/detail/55052>.
- _____. (2562). "Children in Street" ค้นหาเด็กเร่ร่อนทั่วกรุง. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/848585>.
- _____. (2562). 'ครูโอะ' ลงพื้นที่หาลำโพงติดตามปัญหาเด็กเร่ร่อนในเมืองหลวง. สืบค้น 29 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/850811>.
- _____. (2562). เข้าใจ เข้าถึง พิทักษ์สิทธิเรื่องเพศ ปลดล็อกปัญหา "ท้องในวัยเรียน". สืบค้น 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/recommended/detail/1871>.
- กลุ่มกิจการสภาและเครือข่ายเด็กและเยาวชน. (2563). สรุปข้อมูลสภาเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว.
- กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค. (2562). ชองบุหรี่เริ่มบังคับใช้ 10 ก.ย. 62. สืบค้น 10 ธันวาคม 2563, จาก <https://ddc.moph.go.th/otpc/publishinfodetail.php?publish=9198&deptcode=otpc>.
- กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2562). คู่มือรู้เท่าทันสื่อออนไลน์และเฝ้าระวังสื่อไม่ปลอดภัยต่อเด็กและเยาวชน. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.thaimediafund.or.th/page/listview/53/650/?p=1&type=&year=&month=>.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2562). กสศ. เผยสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย 2562. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.disruptignite.com/blog/inequality-in-thailand-2562>.
- _____. (2562). 20 จังหวัด จับมือ กสศ. ศธ. พม. และ สก. เดินหน้าค้นหา-ช่วยเหลือ-ฟื้นฟู เด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษารายคน. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.eef.or.th/เด็กไร้-ได้เรียน/>.
- _____. (2562). 5 หน่วยงานเปิดโครงการ Children in Street ค้นหาเด็กเร่ร่อนใช้ชีวิตตามท้องถนนในกทม. สืบค้น 29 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.eef.or.th/children-in-street>.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. สืบค้น 18 มิถุนายน 2563, จาก <file:///D:/Thailand-4.0.pdf>.
- กองเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม. (2559). เกี่ยวกับสำนักงาน. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/surveillance/ewt_news.php?nid=1157.
- _____. (2562). สื่อดีที่อยากแชร์. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/surveillance/more_news.php?offset=20&cid=52&filename=index.

- _____. (2562). วิดีโอองค์ความรู้. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/surveillance/more_news.php?offset=40&cid=44&filename=index.
- _____. (2562). ข่าว/บทความน่าสนใจ. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/surveillance/more_news.php?cid=32&filename=index.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2562). รายละเอียดตัวชี้วัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2562. สืบค้น 8 มิถุนายน 2563, จาก http://bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/template62_edit3.pdf.
- กัญญารัตน์ ชูเกลี้ยง, ธนพรรณ เพชรเศษ และ เกษร ขวัญมา. (2562). รายงานการวิจัย การพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง การประกอบอาหารประเภทขนมไทยพื้นเมือง 4 ภาค. สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- เกษตรชัย และหิม. (2561). การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเยาวชนไทย 4.0 อย่างครบวงจรและยั่งยืน. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://rdo/psu.ac.th/th/images/D2/budget/outline63/3-1.pdf>.
- แกรี่ ริสเซอร์. (2562). ประเทศไทยยังขาดความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็กในระดับชุมชน. สืบค้น 29 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/stories/ประเทศไทยยังขาดความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็กในระดับชุมชน>
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, พรรัก อินทามระ, ศศิพันธุ์ เปียนเปียนสิน, ศีลสุภา วรณสุทธิ์, และ ศิริพงษ์ ทิณรัตน์. (2562). รายงานการวิจัย การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในโรงเรียนเครือข่าย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ข่าวเด่นวันนี้ออนไลน์. (2562). กรมส่งเสริมการเกษตรดัน 'Young Smart Farmer' สร้างผู้นำเกษตรกรยุค 4.0 พัฒนาสินค้าสู่ตลาดยุคใหม่. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.todayhighlightnews.com/2019/09/young-smart-farmer-40.html>.
- ข่าวในพระราชสำนัก สทท. (2562). สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ทรงเปิดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG191122085131268>.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2562). ประวัติสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ-ภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. สืบค้น 21 ตุลาคม 2563, จาก <http://edu.skru.ac.th/course/Bachelor-of-Education-Program-in-Special-Education-and-Thai-Language.php>.
- เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง. (2562). เครือข่ายเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <http://www.tonklanetwork.org>.
- เครือข่ายมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์สังคม เพื่อประเทศไทยที่น่าอยู่. (2562). เครือข่ายมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์สังคม เพื่อประเทศไทยที่น่าอยู่ (University Network For Change : UNC). สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3bD6M9>.
- เครือข่ายยุติธรรมเยาวชน. (2563). เครือข่ายยุติธรรมเยาวชน สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <http://www.thaiyouthjustice.net>.

- เครือข่ายเยาวชนชนพื้นบ้านเกิด (PPS). (2563). “เครือข่ายเยาวชนฯ PPS กับภารกิจแห่งการแบ่งปัน
มอบของขวัญวันเด็ก แก่เด็กป่วยใน รพ. ที่ขาดโอกาสในวันเด็กแห่งชาติ” สืบค้น 15
มิถุนายน 2563, จาก <http://spmnews.com/?p=24560>.
- จิรพล จิตต์น้อม. (2562). พฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของเยาวชนในเขต
เทศบาลเมืองมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- ฉัตรชัย บุษบงค์, พรพิมล นามวงศ์, ชนม์ธิดา ยาแก้ว, กรกนก มักการุณ และ ไพศาล คงสถิตสถาพร. (2562).
รายงานการวิจัย รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชนโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัด
สุพรรณบุรี ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กัญญา อภิพรชัยสกุล, พงษ์ศักดิ์ หมั่นศักดิ์ และ ภัทราพร ตาสิงห์. (2562).
รายงานวิจัย โครงการ “ประชากรเด็กข้ามชาติ: การเลี้ยงดู การเข้าถึงบริการสุขภาพและการศึกษา
ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก”. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชนม์ธิดา ยาแก้ว, เกษร ขวัญมา, พรพิมล นามวงศ์, ทรรศนัย โกวิทย์ากร และ กรณิศ ทองสะอาด. (2562).
รายงานการวิจัย การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแหล่ง
โบราณสถานและบุคคลสำคัญ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี.
สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ช่อง 3. (2562). เด็กไทยแจ้งคว่ำรางวัลแผนการตลาดยอดเยี่ยมระดับโลก. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก
<http://news.ch3thailand.com/local/98638>.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2562). เด็กไทยแจ้งคว่ำรางวัลเวที ASEAN Data Science Explorers ภูมิภาค. สืบค้น 15
มิถุนายน 2563, จาก <https://www.thansettakij.com/content/411812>.
- ฐิตียา เนตรวงษ์. (2562). รายงานการวิจัย การพัฒนาการจัดบริการสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนสำหรับเด็ก
พิเศษเรียนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
สวนดุสิต.
- ณรงค์ ผัดอ่อนอ้าย และคณะ. (2562). รายงานการวิจัย โครงการ ขยายผลการส่งเสริมการบริโภคผักและผลไม้
ในเด็กนักเรียนโรงเรียนในเครือข่าย. ชัยนาท: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทกุล. (2562). รายงานการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถ
จัดการเรียนรู้ สำหรับครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียน
ภาษาไทยของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดารารินไซด์ทีวี. (2562). สุดปลื้ม แภมี ภณิดา สิงห์ณรงค์ รับรางวัลเชิดชูเกียรติ เยาวชนต้นแบบ สาขา
ศิลปวัฒนธรรม และ ดนตรี. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2563, จาก darainsidetv.wordpress.com.
- ถวิลวดี บุรีกุล, นิตยา โพธิ์นอก, เลิศพร อุดมพงษ์ และ สมบัติ หวังเกษม. (2562). รายงานการวิจัย “การ
ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs): กรณีศึกษาการใช้แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
ในกลุ่มเยาวชนไทยเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนน”. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทีมข่าว TCJ. (2562). พบเด็กไทยถูกรวบครองโศกทางร่างกายรุนแรงปีละ 4.7 แสนคน. สืบค้น 28
มิถุนายน 2563, จาก <https://www.tcjthai.com/news/2019/02/scoop/9099>.
- ทองพูล บัวศรี. (2562). สถานการณ์ของเด็กเร่ร่อนไทยและต่างด้าว..กับ บทบาทของสภาสิทธิมนุษยชน (ตอนที่
1). สืบค้น 15 สิงหาคม 2563, จาก <https://echonewsthailand.com/th/news/79008-hot001>.

- เทศบาลตำบลอุ้มผาง จังหวัดตาก. (2562). ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอุ้มผาง ได้จัดโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน (เข้าวัดวันพระ). สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.umphang.go.th/news_detail.php?hd=1&dolP=1&checkIP=chkIP&id=33974&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk.
- _____. (2562). ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอุ้มผาง กิจกรรมไหว้แม่ ประจำปีงบประมาณ 2562. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.umphang.go.th/news_detail.php?hd=1&dolP=1&checkIP=chkIP&id=33448&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk.
- _____. (2562). โครงการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ 2562 ณ สนามการแข่งขันกีฬาเทศบาลตำบลอุ้มผาง. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.umphang.go.th/news_detail.php?hd=1&dolP=1&checkIP=chkIP&id=30614&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk.
- _____. (2562). ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลอุ้มผางได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ให้กับเด็กๆ โดยศึกษาการเรียนรู้ภายในบริเวณรอบๆ อาคารสำนักงานเทศบาลตำบลอุ้มผาง. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.umphang.go.th/news_detail.php?hd=1&dolP=1&checkIP=chkIP&id=29986&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk.
- ไทยพีบีเอส. (2562). เด็กและเยาวชน. สืบค้น 30 สิงหาคม 2563, จาก <https://program.thaipbs.or.th/watch/category/kids?page=389>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). เด็กไทยแจ้ง คิวารางวัลชนะเลิศ 2 สาขา ประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์ ASPC 2019. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1627135>.
- _____. (2563). นร.ไทยคว้าแชมป์ไอเวอร์บอล คณิตศาสตร์โอลิมปิกสากลโลก 2019 กลับถึงไทยแล้ว. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1739628>.
- ธนพรรณ เพชรเศษ, กัญญารัตน์ ชูเกลี้ยง และ เกษร ขวัญมา. (2562). รายงานการวิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการผลานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ธนาคารเกียรตินาคินภัทร. (2562). KKP และมูลนิธิเกียรตินาคิน มอบทุนการศึกษา ต่อเนื่องเป็นปีที่ 48. สืบค้น 5 กันยายน 2563, จาก <https://bank.kkpg.com/th/news-activities/2019121735773>.
- ธนาคารจิตอาสา. 2563. ธนาคารจิตอาสา. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.jitarsabank.com/org/profile/5>.
- ธนาคารทีสโก้. (2562). การก่อสร้างอาคารเรียนที่ผ่านมาของโครงการ. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.tisco.co.th/th/sd/sustainability/index/community/socialsupportschool.html>
- ธัญพร ผุยบัวค้อ. (2562). การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจากเมล็ดพืช เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โรมัส ดาวัน. (2562). นโยบายห้าประการด้านเด็กและเยาวชนที่รัฐบาลใหม่ควรให้ความสำคัญ. สืบค้น 29 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th>.
- นิยม จันทรแนม และ เบญจทิรา รัชตพันธนากร. (2562). รายงานการวิจัย การพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาเพื่อการตลาดของธุรกิจจำหน่ายอาหารจานด่วนและอาหารขยะในเด็กวัยเรียน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสงขลา. สงขลา: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- เนื่อแพร เล็กเฟื่องฟู และ ธัญมัทธม สรุงบุญมี. (2561). “บทบาทของสภาพครัวเรือนต่อการพัฒนาคุณภาพกำลังแรงงานในอนาคต” ในชุดโครงการพัฒนาองค์ความรู้และนโยบายเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- แนวหน้า. (2562). พม.ร่วมแสดงพลังยุติความรุนแรงต่อ'เด็ก-สตรี-บุคคลในครอบครัว'ทุกรูปแบบ. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.naewna.com/local/391756>.
- _____. (2562). ทองพูล บัวศรี ความเข้าใจและให้โอกาส ลดปัญหาเด็กเร่ร่อน. สืบค้น 15 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.naewna.com/likesara/445526>.
- บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน). 2562. มอบโอกาสทางการศึกษา สร้างอาชีพ สร้างอนาคต. สืบค้น 29 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.cpall.co.th/sustain/social-dimension/educational-support/>.
- บางกอกทูเดย์. (2562). เด็กไทยสุดเจ๋ง! คว่าเหรียญทอง “World Invention Creativity Olympic 2019”. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://bangkok-today.com/web/เด็กไทยสุดเจ๋ง-คว่าเหรียญ>.
- _____. (2563). “AIS” ผลักดัน DQ ความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะใหม่เด็กไทย ยุค “New Normal” พร้อมเผยวิธีแก้ไขปัญหาเด็กไทยเกือบครึ่งเกี่ยวข้องกับ “Cyberbully”. สืบค้น 22 มิถุนายน 2563, จาก <https://bangkok-today.com/web/ais-ผลักดัน-dq-ความฉลาดทางดิจิทัล>.
- บิ๊กเอ็ม. (2562). ได้เวลานักเรียนไทยล่าทองอาเซียนสกุลเกมส์. สืบค้น 30 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.siamsport.co.th/column/detail/71943>.
- บุญวรา สมะโน และ ณัฐินี ณ เชียงใหม่. (2563). ถึงเวลาปรับปรุงระบบการคุ้มครองเด็ก เพื่อปกป้องอนาคตของชาติ. สืบค้น 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://tdri.or.th/2020/07/thai-child-protection-act-improved-system>.
- บุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี. (2562). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เบญจมาภรณ์ นาคามดี. (2562). รูปแบบการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เบญจวรรณ คำมา. (2562). การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบสื่อประสม เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2562). “ประเทศไทย” รั้งไม่ต่อเป็นเจ้าภาพ งานเวทีเยาวชนอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 5. สืบค้น 30 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-372229>.
- ประทีป นรากล้า. (2562). รูปแบบการแก้ไขปัญหาการแข่งรถจักรยานยนต์บนท้องถนนของเด็กแว้นในเขตความรับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 3. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประชาไท. (2562). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก 24 มี.ค. 62 ผ่านอะไรมาบ้าง. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://prachatai.com/journal/2019/03/81579>.

- ประมวล ดวงนิล, ปราณี ระเบียบ และ กนกวรรณ พันธมาศ. (2562). รายงานการวิจัย แนวทางการสร้างกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2562). วร.-เครือข่ายฯ ห่วงเยาวชนเลียนแบบพฤติกรรมไม่เหมาะสม. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9620000008025>.
- _____. (2562). เด็กไทยคว่ำ 16 เหรียญทอง คณิตศาสตร์โอลิมปิก 2019. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9620000100108>.
- _____. (2563). “เด็กถูกทิ้ง” นับวันยิ่งทวีความรุนแรง. สืบค้น 29 มิถุนายน 2563, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9630000005392>.
- พัชรพร วรรณสุ. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นหญิง จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิเชษฐ สุนทรโชติ. (2562). รายงานการวิจัย ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนา และการสร้างสรรค์จิตรกรรม เรื่องการต่อต้านคอร์รัปชันที่ส่งเสริมความรู้ และตระหนักรู้เชิงบวกสำหรับนักเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- โพสต์ทูเดย์. (2562). กสศ.เก็บข้อมูลเด็กกลุ่มเปราะบางทางพาลกลับคืนสู่ห้องเรียน. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.posttoday.com/social/goodstory/589141>.
- ภัทรจรัส บำรุงพงษ์. (2562). การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาริณี นิลภรณ์. (2562). รูปแบบการป้องกันพฤติกรรมการเสพยาบ้ารายใหม่ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต) พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนา. (2563). มองผลสัมฤทธิ์และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านการประเมินผล PISA ของประเทศไทย. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก https://www.pier.or.th/wp-content/uploads/2020/03/aBRIDGEd_2020_005.pdf.
- มติชนออนไลน์. (2562). ผลสำรวจชี้เด็กไทยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 13 ปี ม.ต้นเสี่ยงเป็น แม่วัยรุ่น มากสุด. สืบค้น 29 มิถุนายน 2563, จาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_1312938.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2561). สื่อที่ใช้ในงานพัฒนาสังคม. 2559. สืบค้น 22 สิงหาคม 2563, จาก <http://aritbooks.nrru.ac.th/uploadfiles/books/2-2018-08-30-08-38-59.pdf>.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2562). คณะการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยจับมือมูลนิธิพุทธรักษา สร้างครูพันธุ์ใหม่สู่ยุคไทยแลนด์ 5.0. สืบค้น 21 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.utcc.ac.th/คณะกรรมการศึกษาปฐมวัย-ม-หอการค้า/>.
- มารุต ภูพะเนียด และ สุวิทย์ คุณาวิศรุต. (2562). รายงานการวิจัย ปัจจัยทางสังคมและพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กวัยเรียน ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี: วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร.
- มูลนิธิกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน. (2562). รายงานประจำปี พ.ศ. 2562. สืบค้น 5 กันยายน 2563, จาก <http://www.fellowship-thaichild.org/index.php-th-NewsRead-279>.

- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). *มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ (DISTANCE LEARNING FOUNDATION UNDER THE ROYAL PATRONAGE)*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2563, จาก www.dltv.ac.th.
- มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย. (2562). *มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย มอบเงินกว่า 14 ล้านบาท สนับสนุน 9 องค์กรสาธารณกุศลสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนไทย*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.toyota.co.th/en/news/YOq5reOZ>
- มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี. (2562). *ผลการดำเนินงานและสถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของ “มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี” ปี 2562*. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://pavenafoundation.or.th>.
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก. (2563). *มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก*. สืบค้น 16 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.iamchild.org>.
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว. (2562). *โครงการหลัก*. สืบค้น 5 กันยายน 2563, จาก <https://bit.ly/3bsMwY5>.
- มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท. (2562). *ศูนย์การเรียนรู้ มยช. ภาคเรียนที่ 2/62*. สืบค้น 5 กันยายน 2563, จาก http://www.fryefa.org/index_fry01-15-11-62.html.
- มูลนิธิสถาบันครอบครัวไทย. (2562). *วัยรุ่น คนโสด และผู้ใหญ่ช่วยกัน*. สืบค้น 5 กันยายน 2563, จาก <https://bit.ly/3i33WNd>.
- มูลนิธิสยามกัมมาจล. (2558). *เครือข่ายเยาวชนภาคอีสาน (คยอ.)*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.scbfoundation.com/corporate/292/เครือข่ายเยาวชนภาคอีสาน--คยอ---12517>.
- _____. (2558). *สำนักข่าวเด็กและเยาวชน “ขบวนการตาสับประด”*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.scbfoundation.com/corporate/292/สำนักข่าวเด็กและเยาวชน--ขบวนการตาสับประด---12504>.
- มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน. (2562). *โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ไซเบอร์*. สืบค้น 21 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.cyfthai.org/archives/1783>.
- _____. (2562). *ศูนย์การเรียนรู้ ซี วาย เอฟ มาแลกเปลี่ยนดูงานกับโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยนครพนมพนมพิทยพัฒน์*. สืบค้น 21 ตุลาคม 2563, จาก https://www.cyfthai.org/page/5?ag=9e7c24788d382fe0dda0f4f320d1d27b14e63899f7ef4bf28032a02289240dea7b43199ab077028a90d7f5e3cfe0cbbb&p=B&page_number_0=10.
- มูลนิธิสันติสุข. (2562). *รายงานการดำเนินกิจการ*. สืบค้น 5 กันยายน 2563, จาก <https://bit.ly/32YM1RD>.
- มูลนิธิสื่อชาวบ้าน (มะขามป้อม). (2563). *มูลนิธิสื่อชาวบ้าน(มะขามป้อม)*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://makhampom.org/about>.
- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย. (2562). *เสวนาเปิดวิถีออนไลน์เด็กไทยกับภัยใกล้ตัว*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <https://inetfoundation.or.th/Welcome/activity?id=84>.
- _____. (2562). *มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทยสร้างการเรียนรู้ต่อต้าน cyber bullying และ school bully รวมถึงการแจ้งเบาะแสและขอความช่วยเหลือผ่านแอปพลิเคชัน M Help Me*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <https://inetfoundation.or.th/Welcome/activity?id=86>.

- ยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2562). *ยูนิเซฟ ประเทศไทย รายงานประจำปี 2562*. กรุงเทพฯ: องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.
- _____. (2563). *พันธมิตรของยูนิเซฟ*. สืบค้น 4 กันยายน 2563, จาก <https://uni.cf/326e9TP>.
- รัตวัลย์ ศิริเลี้ยง. (2562). *รายงานการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่นใน จังหวัดเลย*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- โรงพยาบาลเกษตรสมบูรณ์. (2560). *โครงการส่งเสริมโภชนาการสตรีมีครรภ์ด้วยนมกล่องรสจืด 90 วัน 90 กล่อง เพื่อแก้ไขปัญหาทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก <http://www.kaset-hospital.org/main/?p=1446>.
- วนบุษย์ ยุพเกษตร. (2562). *เปิดสถิติจริงของโรคใหม่ ในโลกใหม่*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.creativethailand.org>.
- วัฒนพล ชุมเพชร. (2562). *รายงานการวิจัย การพัฒนาสื่อการสอนเสริมภาษาอังกฤษในระดับปฐมวัยผ่าน เทคโนโลยีภาพเสมือนจริงสามมิติ*. ตรัง: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- วิฑูรย์ สุริยวงศ์. (2562). *การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างการนับถือตนเองของนักเรียนโรงเรียนฟ้าใสวิทยา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- วิทยุศึกษา. (2562). *กระทรวงศึกษาธิการ เดินหน้าเตรียมคนสู่ศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา*. สืบค้น 18 มิถุนายน 2563, จาก <http://www.moeradiothai.net/web/news/detail/3612>.
- วิระ ชัยบุตร. (2562). *รายงานการวิจัย การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับเยาวชนไทย ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ*. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ.
- วรภัทร รัตนพาณิษฐ์. (2562). *กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจาก กระบวนการยุติธรรม*. สืบค้น 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socku/article/view/208592/144610>.
- วรฤทธิ มั่นสุขผล. (2562). *รายงานการวิจัย ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรัณญา โรจน์พิทักษ์ชีพ และ ภัทราวรรณ สุขมงคล. (2554). *SE Catalog รวมกิจการเพื่อสังคมไทย*. สืบค้น 10 เมษายน 2563, จาก <http://resource.thaihealth.or.th/library/hot/14359>.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอิเล็กทรอนิกส์ของราชการ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. (2562). *ข่าวประชาสัมพันธ์*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก http://www.oic.go.th/infocenter3/ifunc_pnews.asp?i=TXFO%2E5%3A4.
- ศูนย์ข้อมูลสื่อสร้างสรรค์เพื่อสุขภาพ. (2562). *มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย*. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/327q6bD>.
- _____. (2562). *ศูนย์ข้อมูลสื่อสร้างสรรค์เพื่อสุขภาพ (Healthly Media Hub)*. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.healthymediahub.com/about>.
- _____. (2562). *สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว (มหิดล)*. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.healthymediahub.com/affiliate?page=1>.

- _____. (2562). สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย). สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.healthymediahub.com/affiliate?page=1>.
- _____. (2562). สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสย.). สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.healthymediahub.com/affiliate?page=1>.
- _____. (2562). Spark U ปลุกใจเมือง. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.healthymediahub.com/affiliate/detail/Spark-U-%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B8%E0%B8%81%E0%B9%83%E0%B8%88%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87>.
- _____. (2562). แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.healthymediahub.com/affiliate/detail/แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน>.
- _____. (2562). แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3idt7g9>
- _____. (2562). กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3m5PPcG>.
- _____. (2562). มุลินีเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด). สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3bBPut6>.
- _____. (2562). มุลินีเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3he05vw>.
- _____. (2562). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) กับโครงการแผนระบบสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา. จาก <https://bit.ly/2DGcn2f>. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563,
- _____. (2562). สื่อเด็กสร้างสุข. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3ibDvoD>.
- _____. (2562). สื่อสร้างสุขภาวะ. สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.healthymediahub.com/affiliate/detail/%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87%%AA%E0%B8%B8%E0%B8%82%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B0>.
- _____. (2562). We are Happy (ศพด.). สืบค้น 25 สิงหาคม 2563, จาก [https://www.healthymediahub.com/affiliate/detail/We-are-Happy\(%E0%B8%A8%E0%B8%9E%E0%B8%94](https://www.healthymediahub.com/affiliate/detail/We-are-Happy(%E0%B8%A8%E0%B8%9E%E0%B8%94).
- ศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2561). ความเป็นมาของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://csg.dcy.go.th/th/about/background>.
- ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์. (2562). สื่อเผยแพร่. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก https://dcy.go.th/webnew/network/?p=download_list&id=21.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). ทักษะดิจิทัล ก้าวสู่พลเมืองในศตวรรษที่ 21. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.ops.go.th/main/index.php/knowledge-base/article-pr/1355-goto-citizens21st>

- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2562). *ข้อเท็จจริงและตัวเลขเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในประเทศไทย*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <http://cas.or.th/cas/wp-content/uploads/2019/06/6.Facts-and-Figures-.pdf>.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย. (2562). *YOUNGCIETY* 2563. สืบค้น 28 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.youngciety.com/home.html>.
- ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. (2562). *สถานการณ์การพนันกลุ่มเด็กและเยาวชน ปี 2562*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563, จาก http://www.gamblingstudy-th.org/document_book/161/1/1/youth-gambling-2562.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). *ประกาศขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2562*. สืบค้น 29 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/12013>.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). *สุขภาพคนไทย 2562: สื่อสังคม สื่อสองคม สุขภาวะคนไทยในโลกโซเชียล*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563, จาก <file:///D:/Child%20and/full/%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%82%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%202562.pdf>.
- _____. (2563). *สุขภาพคนไทย 2563: สองทศวรรษปฏิรูปการศึกษาไทย ความล้มเหลวและความสำเร็จ*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563, จาก <file:///D:/Child%20and/full/%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%82%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%202563.pdf>.
- สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย. (2562). *สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.tyithailand.or.th>.
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. (2561). *การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก [https://www.healthymediahub.com/media/detail/การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์-\(Cyberbullying\)](https://www.healthymediahub.com/media/detail/การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์-(Cyberbullying)).
- สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม. (2563). *ความสำคัญของภาคประชาสังคม*. สืบค้น 14 มิถุนายน 2563, จาก http://www.thaicivilsociety.com/?p=content&id_content=249.
- สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2562). *โครงการอบรม “สุดยอดภาษาไทย เก่ง เทียบ ไทย เท่” ปีที่ 4*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <http://icehr.tu.ac.th/news/26>.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). *เสวนาชีวิต Life is Learn*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <https://cf.mahidol.ac.th/th/?p=4520>.
- _____. (2562). *ประกาศรายชื่อนักศึกษา โครงการนักศึกษาจิตอาสาเพื่อพัฒนาเด็ก ปฏิบัติงานวันที่ 8-11 ตุลาคม 2562*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <https://cf.mahidol.ac.th/th/?p=3625>.
- _____. (2562). *ประมวลภาพกิจกรรมค่ายเล่นรอบเมือง สร้างพลังการเรียนรู้*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <https://cf.mahidol.ac.th/th/?p=3358>.
- _____. (2562). *ข้อมูลหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม ปฏิบัติงานอบรมประจำปีงบประมาณ 2562*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก https://cf.mahidol.ac.th/th/?page_id=100.

- สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน. (2563). *สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน*. สืบค้น 16 มิถุนายน 2563, จาก [https://www.healthymediahub.com/affiliate/detail/สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน-\(สสย.\)](https://www.healthymediahub.com/affiliate/detail/สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน-(สสย.)).
- สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย. (2562). *รายงานประจำปีสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ปี 2561*. กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการเด็กและเยาวชน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์. (2563). *ประเทศไทย กับ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก*. กรุงเทพฯ: กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุนันทา กลิ่นถาวร และ ญัฐพงษ์ พันธุ์มณี. (2562). *รายงานการวิจัย การวิเคราะห์และออกแบบ สื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค 3R*. สารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2557). *พฤติกรรมกรรมการตีเกม : ผลกระทบและการป้องกัน*. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้น 20 สิงหาคม 2563, จาก <file:///C:/Users/User/Downloads/22437-Article%20Text-48215-1-10-20141021.pdf>.
- โสภณ พรโชคชัย. (2562). *คนเร่ร่อนในสังคมไทย แก้อย่างไร*. สืบค้น 18 กันยายน 2563, จาก http://www.area.co.th/thai/area_announce/area_press.php?strquey=press_announcement3339.htm
- สร้างเสริมพัฒนาเด็กไทย. (2562). *โครงการฝึกอบรมการทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง รุ่นที่ 1/2562*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <https://thaichild21.com/2019/03/19/โครงการฝึกอบรมการทดสอบ/>.
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2562). *จังหวัดขอนแก่นจัดการแสดงแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและอาหารนานาชาติ*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก http://122.155.92.12/centerweb/news/NewsDetail?NT01_NewsID=TCATG191204223542240.
- สำนักข่าวไทย. (2562). *สำนักข่าวอสมทจัดโครงการ “ทุนการศึกษาค้นพบนักบินอวกาศไทยปี 3”*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.mcot.net/view/5d79d2e0e3f8e40ad235edc3>.
- _____. (2562). *MCOT BEST FRIEND มหัศจรรย์วันเด็ก ปี 2562*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2563, จาก <https://tna.mcot.net/tna-274682>.
- _____. (2562). *อสมท จับมือ ศูนย์การค้าแฟชั่น ไอส์แลนด์ ต่อยุ้าความพร้อมจัดงานวันเด็ก “Wonder Kids Thailand” เต็มอิ่ม 3 วัน*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.mcot.net/view/5dd64d06e3f8e40b283b4b50>.
- สำนักข่าวนิวส์พลัส. (2562). *“เพชรพลัส เพชรยินดีอะคาเดมี่” นักศึกษา มทร.พระนคร คว่ำรางวัลเชิดชูเกียรติเยาวชนต้นแบบ 2019*. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.newsplus.co.th/176110>.
- สำนักข่าวอิศรา. (2562). *สสส. ร่วมพัฒนาหลักสูตร “ครูราชภัฏพันธุ์ใหม่ ใส่ใจทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย”*. สืบค้น 26 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.isranews.org/isranews-pr-news/74213-ef.html>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2562. *เปิดรับข้อเสนอโครงการทุนฝ่ายวิชาการประจำปี 2562*. สืบค้น 29 ตุลาคม 2563, จาก <http://academics.trf.or.th/>.

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2562. ประกาศทุนการเปิดรับข้อเสนอ โครงการ โครงการสร้างเสริมสุขภาพทั่วไป. สืบค้น 29 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.thaihealth.or.th/Announcement/5577/เปิดรับข้อเสนอโครงการ%20โครงการสร้างเสริมสุขภาพทั่วไป.html>.
- _____. (2563). จัปตาทิศทางสุขภาพคนไทย ปี 2563. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563, จาก <https://resourcecenter.thaihealth.or.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). ประชาสัมพันธ์โครงการเสริมสร้างความรู้เพื่อผู้นำเยาวชน ณ ประเทศญี่ปุ่น ประจำปี 2562 ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน. สืบค้น 31 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.obec.go.th/archives/87189>.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2560). เราจะคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่ไม่เหมาะสมอย่างไร . สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2017-01-30-15-16-46>.
- _____. (2560). ทำไมต้องมี กสทช. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2017-01-24-22-29-27>.
- _____. (2560). สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่อะไร. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2017-01-25-14-31-52>.
- _____. (2562). สื่อวิทัศน์. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://bcp.nbtc.go.th/th/lists/2017-01-23-17-39-04?page=2>.
- _____. (2562). จัดระดับความเหมาะสม. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://bcp.nbtc.go.th/th#genre>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). สพฐ.รายงานผลการดำเนินงานลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของรัฐบาล. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.obec.go.th/archives/47627>.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2562). ประกาศทุนวิจัย. สืบค้น 29 ตุลาคม 2563, จาก <https://www2.nrct.go.th/NewsSection/tabid/78/ctl/CategoryView/mid/388/categoryId/5/.aspx>.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2558). ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.nhrc.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights.aspx>.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2561). รายงานการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.slideshare.net/ETDAofficialRegist/thailand-internet-user-profile-2018-147392373>.
- _____. (2562). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562 ของ ETDA. สืบค้น 2 มิถุนายน 2563, จาก https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2019_Th.aspx?viewmode=0

- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2562). *โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเด็กและเยาวชน (JSTP)*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.nstda.or.th/jstp/aboutus/index.html>
- _____. (2563). *สวทช. จัดกิจกรรมมหาวิทยาลัยเด็ก ตอน สนุกกับเอนไซม์และนวัตกรรม*. สืบค้น 28 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.nstda.or.th/th/news/12983-20200115>.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2551). *ประชาสังคม*. สืบค้น 1 กันยายน 2563, จาก <https://bit.ly/2EUDPd8>.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก. (2562). *ประชาสัมพันธ์โครงการค่ายคุณธรรม ณ โรงเรียนวัดเหล่าขวัญ (จำนงค์ราษฎร์) อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/phitsanulok/download/article/article_20190904163621.jpg.
- _____. (2562). *ประชาสัมพันธ์โครงการค่ายเยาวชนสมานฉันท์ “สานสัมพันธ์ 3 ศาสนา ถิ่นดี พี่สอนน้อง”*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/phitsanulok/download/article/article_20190904162626.jpg.
- _____. (2562). *ประชาสัมพันธ์วันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/phitsanulok/download/article/article_20190925125051.jpg.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว. (2562). *ประชาสัมพันธ์กิจกรรมจัดการประกวดด้านศิลปวัฒนธรรมและความสามารถพิเศษจังหวัดสระแก้ว*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/sakaeo/ewt_news.php?nid=1008&filename=index.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *การพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer*. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก http://mis.oae.go.th/moacpolicy/index.php?PROJECT_ID=8.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์. (2562). *โครงการฝึกอบรมการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.nw-local.go.th/order/detail/21952>.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2559). *8 ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของเด็กเยาวชนในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/1137>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560*. สืบค้น 20 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/35e2XpQ>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). *สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563, จาก https://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1/%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%82%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3/2562/Report_12-62.pdf.

- _____. (2562). *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2562*. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%e0%b8%94%e0%b9%89e0%b8%a2%e0%b9%89%e0%b8%b2%e0%b88%b4%e0%b9%88%e0%b8%99/2562/Pocketbook_2562.pdf.
- _____. (2562). *การสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2562*. สืบค้น 20 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/2R6Fej8>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศไทย. (2563). *โครงการสำรวจสถานการณเด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ.2562, รายงานผลฉบับสมบูรณ์*. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/แรงงาน/สถานการณเด็กและสตรีในประเทศไทย.aspx>.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานการศึกษามลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศ จากผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9814.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2560). *เครือข่ายเด็กและเยาวชน*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.nhso.go.th/FrontEnd/page-contentdetail.aspx?CatID=MTEwNQ==>.
- สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). *วารสารไทยคู่ฟ้า*. สืบค้น 18 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.thaigov.go.th/ebook/contents/getByCategory/20/2>
- สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สำนักสื่อสารความเสี่ยงฯ กรมควบคุมโรค. (2562). *กรมควบคุมโรค แนะนำประชาชนใช้หลักการ “SEX รอบคอบ ตอบ OK” ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ โดยเฉพาะในช่วงเดือนแห่งความรักปีนี้*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563, จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=35745>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *ข่าวประชาสัมพันธ์ โครงการความร่วมมือออสเตรเลีย-ไทย ความปลอดภัยทางน้ำ เพื่อเยาวชนในชุมชน*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=124>.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *รายงานเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2562*. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2563, จาก <http://203.157.71.115/knowledge/mapping/paper/view?id=532>.
- _____. (2562). *แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560–2569*. สืบค้น 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3maspCW>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย. (2562). *หนังสือประกาศการคัดเลือกลูกเสือ เนตรนารี ที่ได้รับเข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ ประจำปี 2562*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก https://www.kraiklang.go.th/govdoc_stj.php?srchId=3&tk=MTYwMzYwMDExNENKSExiSzBLMEpGTedLNEpJSzJNNUsySkJOSUwyTA==&search=2562&start=31.
- องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ จังหวัดสตูล. (2562). *ข่าวประชาสัมพันธ์และกิจกรรม*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.namphut.go.th/news/list/2/1001>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย. (2562). *โครงการค่ายกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ประจำปีงบประมาณ 2562*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.sangthonoi.go.th/img-354.html>.

- องค์การบริหารส่วนตำบลสวด จังหวัดน่าน. (2562). ภาพกิจกรรม. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก <http://swod.go.th/page.php?pagename=allpic&menuid=1&n=%C0%D2%BE%A1%D4%A8%A1%C3%C3%C1>.
- อนันต์ ภาวสุทธิไพศิฐ. (2559). ผลกระทบของปัจจัยประชากรต่อสถาบันครอบครัวและชุมชนในชนบท. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อารี จำปากลาย และคณะ. (2559). ผลกระทบของการย้ายถิ่นภายในประเทศที่มีต่อสุขภาวะและพัฒนาการเด็กปฐมวัย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรัญญา อินอ่อน. (2562). รูปแบบการพัฒนาเด็กผ่านกระบวนการขัดเกลาทักษะทางสังคมแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัจฉรี สุริศา. (2562). สิทธิในการเข้าถึงการทำงานของเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนิสิตศาสตรมหาบัณฑิต). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อาชัญวิชัย ชุมภณพงษ์ศักดิ์. (2562). การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- APYE Thailaand. (2019). โครงการเยาวชนแลกเปลี่ยนเอเชียแปซิฟิก. สืบค้น 30 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.apyethailand.org/thai>.
- Asian Development Bank. (2554). ภาคประชาสังคมในประเทศไทยโดยสังเขป. สืบค้น 1 กันยายน 2563, จาก <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/29444/csb-tha-th.pdf>.
- BullVPN. (2562). พฤติกรรมการใช้ Social Media ของคนไทย. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bullvpn.com/th/blog/detail/top-social-media-thailand-2019>.
- ch3thailand. (2562). เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา เสด็จเปิดงานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://ch3thailandnews.bectero.com/news/157873>.
- IDOLTH. (2562). จิวแต่แจ้ว สามสาว “ทศเกิร์ล” เข้ารับรางวัลเยาวชนต้นแบบ สาขาศิลปินนักร้อง. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2563, จาก <https://idolth.com/article/2804>.
- Indigo Girl. (2562). เด็กไทยที่ 1 ในโลก คว้ามงปรางวัล “โอลิมปิกหุ่นยนต์ 2562” ณ ประเทศฮังการี. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://campus.campusstar.com/variety/137387.html>.
- Jojoie. (2563). เด็กไทย ยอดเยี่ยมคว้ามงปรางวัลชนะเลิศ ครองที่ 1 รางวัลสูงสุดในเอเชียในงาน ASMO THAI Ceremony Awards 2019. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://thailandinsidenew.com/2020/01/13/เด็กไทย-ยอดเยี่ยมคว้ามงปรางวัล>.
- MARKETING OOPS. (2562). ล้วง Insight การใช้งาน “ดิจิทัล” ทั่วโลก 2019 “คนไทย” ใช้เน็ต 9 ชั่วโมงต่อวัน-มือถือมี 99 แอปฯ!! สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.marketingoops.com/reports/global-and-thailand-digital-trend-2019>.
- MICS สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). สถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2558-2559. สืบค้น 20 สิงหาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3iap7NB>.
- Natchaphon B. (2562). เด็กเชียงใหม่ อายุแค่ 13 ปี ติด 1 ใน 20 คนทั่วโลก จากการแข่งขัน “Google Science Fair”. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.sanook.com/campus/1395805>.

- _____. (2562). "เด็กไทยคว้าอันดับ 1 แข่งเต้นคัพเวอร์" รับ 20 ล้านวอน ยืนยันเรื่องความสามารถ. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.sanook.com/campus/1395385>.
- _____. (2562). ประวัติ "มิลค์ วรรณรญา" เสือสาวยิ้มยาก เจ้าของตำแหน่งแชมป์โดรนโลก 2 สมัย. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.sanook.com/campus/1398499>.
- NewMedial. (2562). ความหมายของสื่อใหม่. สืบค้น 22 สิงหาคม 2563, จาก <https://sites.google.com/site/thailandherbs4/prawati/khwam-hmay-khxng-sux-him>.
- Narongyod Mahittivanicha. (2562). สถิติ E-Commerce ไทยปี 2019 โดย PriceZa.com. สืบค้น 15 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.twfdigital.com/blog/2019/11/thailand-e-commercestats-2019-by-priceza>.
- N.Rotchana. (2562). เด็กไทยคว้าที่ 3 เวทีประกวด Young Stars Competition 2019 ในงาน AdStars Advertising Festival เกาหลีใต้. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <http://www.brandage.com/article/15130/Young-Stars-Competition-2019>.
- Plook Teacher. (2561). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century Skills). สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/66054/-teaartedu-teaart-teaarttea>.
- Posttoday. (2562). กรมสุขภาพจิตห่วงคนไทยป่วยซึมเศร้า ทุก2ชั่วโมงฆ่าตัวตายสำเร็จ1ราย. สืบค้น 15 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.posttoday.com/life/healthy/605098>.
- PPTV Online. (2562). "โครงการสู่มาตุภูมิ" เด็กกำพร้ากลับบ้านเกิดเรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นไทย. สืบค้น 18 มิถุนายน 2563, จาก www.pptvhd36.com.
- _____. (2562). เด็กไทยสุดเก่งคว้ารางวัลแข่งขันคณิตศาสตร์นานาชาติ 2019 สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/108270>.
- RYT9. (2561). สธ. พร้อมหนุน พม.-มท. เดินหน้าโครงการเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดสร้างเด็กไทยให้เติบโตเป็นเด็กดี เก่ง มีคุณภาพ. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/298>.
- Spectrum. (2563). DOMESTIC VIOLENCE-ความรุนแรงในครอบครัวไทย. สืบค้น 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://spectrumth.com/2020/01/17/domestic-violence-ความรุนแรงในครอบครัว>.
- SE THAILAND. (2562). ธุรกิจเพื่อสังคม (SOCIAL ENTERPRISE: SE) คืออะไร. สืบค้น 21 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.sethailand.org/resource/what-is-social-enterprise-se>.
- Thai PBS NEWS. (2562). เด็กไทยคว้า 31 รางวัลคณิตศาสตร์นานาชาติ. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/281883>.
- _____. (2562). กสศ. ขวนมอบโอกาสทางการศึกษา ลดหย่อนภาษีได้ 2 เท่า. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/287078>.
- ThaiPR. (2562). เด็กนิเทศฯ ม.ศรีปทุม เข้ารับรางวัลเยาวชนต้นแบบ THAILAND YOUTH 2019. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/3052553>.
- TrueID. (2562). ผู้สร้างแรงบันดาลใจ! นนท์ ธนนท์ ปลื้ม รับรางวัลเชิดชูเกียรติ เยาวชนต้นแบบ Thailand Master Youth 2019. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2563, จาก <https://music.trueid.net/detail/V98NqGajze0>.
- _____. (2562). ศิลปินขวัญใจเยาวชน! เฌอปราง BNK48 ตัวแทนวงไอดอล ขึ้นรับรางวัล เยาวชนต้นแบบ. สืบค้น 2 กรกฎาคม 2563, จาก <https://music.trueid.net/detail/ryEY5p43ORay>.

- UNICEF Thailand. (2557). การศึกษาทบทวนด้านการเลี้ยงดูทดแทนในประเทศไทย นโยบายสู่การปฏิบัติโดย มุ่งเน้นเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวี/เอดส์ (CABA). สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.unicef.org/thailand/media/856/file/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%94%E0%B8%B9%E0%B8%97%E0%B8%94%E0%B9%81%E0%B8%97%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2.pdf>.
- _____. (2562). เยาวชนไทยจากบ้านอุเบกขาสร้างชื่อชนะรางวัลระดับโลกจากโครงการ “เยาวชนกล้าคิด กล้าทำ” ของยูนิเซฟ. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/press-releases/เยาวชนไทยจากบ้านอุเบกขาสร้างชื่อชนะรางวัลระดับโลก>.
- _____. (2563). การกิจหลักในประเทศไทย. สืบค้น 2 กันยายน 2563, <https://uni.cf/3hV4fJW>.
- Workpoint News. (2562). เด็กไทยคว้ารางวัลแชมป์เขียนเหรียญทอง ฯลฯ จากการแข่งขัน IMWic. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://workpointnews.com/2019/06/19/imwic>.
- _____. (2562). 6 หน่วยงาน ช่วยกลุ่มเด็กเปราะบางบนท้องถนนกลับคืนสู่ห้องเรียน ต้อนรับเปิดเทอม. สืบค้น 5 กันยายน 2563, จาก <https://bit.ly/3jYOIJS>.
- WorkpointTODAY. (2562). นักเรียนไทยคว้า 23 รางวัลจากการแข่งขันคณิตศาสตร์ที่ประเทศสิงคโปร์. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://workpointtoday.com/2019/08/07/007-2>.
- Yuwadee. (2562). 10 เด็กไทยเก่ง ผลงานดีไม่แพ้ใคร ประจำปี 2019. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://teen.mthai.com/variety/180147.html>.
- _____. (2562). 16 เด็กไทยเก่งจากม. รังสิต คว้าแชมป์โลกเชียร์ลีดเดอร์ ปี 2019. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://teen.mthai.com/variety/180322.html>.
- _____. (2562). น้องอามานี่ วาดภาพ-โชว์ผลงาน เด็กไทยดังไกลถึงต่างประเทศ. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://teen.mthai.com/variety/177824.html>.
- _____. (2562). นำชื่นชม เด็กไทยคว้าเหรียญทอง การแข่งขันยิมนาสติกเด็กเล็ก ที่ประเทศจีน. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://teen.mthai.com/activities/170707.html>.
- _____. (2562). เนสดี สไปร์ทซี่ จากเด็กหัวเกรียนแต่งหน้า สู้บิวตี้บล็อกเกอร์สร้างรายได้ให้ครอบครัว. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://teen.mthai.com/variety/148817.html>.
- _____. (2562). มารูจัก “น้องลิลี่” สาวน้อยนักเคลื่อนไหวสิ่งแวดล้อม จนได้ฉายาเกรต้าเมืองไทย. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก https://teen.mthai.com/campus_star/180193.html.
- _____. (2562). ไม่ผิดหวัง “น้องน้ำผึ้ง” ชาวไทยลือ คว้ารางวัลโครงงานวิทยาศาสตร์ ที่สหรัฐอเมริกา. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://teen.mthai.com/variety/170425.html>.

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564

จากหัวข้อ 1.3 รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 พบว่า ในปีงบประมาณ 2562 เกิดโครงการที่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 รวม 2,575 โครงการ ใน 75 จังหวัดทั่วประเทศ โดยแต่ละภาคมีตัวอย่างโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ดังนี้

1. ภาคเหนือ พบว่า มีรายงาน 15 จังหวัด มีการดำเนินงานทั้งสิ้น 497 โครงการ แบ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 จำนวน 295 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 จำนวน 97 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 จำนวน 54 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 จำนวน 32 โครงการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 จำนวน 19 โครงการ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ภาคเหนือ

โครงการที่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564						
จังหวัด	ยุทธศาสตร์ ที่ 1	ยุทธศาสตร์ ที่ 2	ยุทธศาสตร์ ที่ 3	ยุทธศาสตร์ ที่ 4	ยุทธศาสตร์ ที่ 5	รวม (โครงการ)
1. กำแพงเพชร	14	11	4	0	0	29
2. เชียงราย	93	13	17	5	0	128
3. เชียงใหม่	2	5	3	3	2	15
4. ตาก	1	2	1	0	0	4
5. น่าน	1	3	0	0	1	5
6. พะเยา	3	0	0	0	0	3
7. พิจิตร	1	0	4	0	0	5
8. พิษณุโลก	16	2	2	5	0	25
9. แพร่	16	10	2	3	1	32
10. ลำปาง	8	4	4	1	1	18
11. ลำพูน	17	18	4	3	5	47
12. แม่ฮ่องสอน	0	1	1	1	2	5
13. สุโขทัย	58	10	7	3	2	80
14. อุตรดิตถ์	50	14	2	3	3	72
15. อุทัยธานี	15	4	3	5	2	29
รวม (โครงการ)	295	97	54	32	19	497

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้แก่

กำแพงเพชร - โครงการพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยเรียน ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร, โครงการการพัฒนาหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ

เชียงราย - โครงการกินดีอยู่ดีป้องกันโรค, โครงการค่ายจริยธรรมเด็กและเยาวชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเวียง, โครงการเรียนให้ทันอยู่ให้เป็น ของมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่, โครงการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย

เชียงใหม่ - โครงการบูรณาการการป้องกันแก้ไขปัญหาดังครรภในวัยรุ่นจังหวัดเชียงใหม่ ของศูนย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองระดับ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่

ตาก - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตาก

น่าน - โครงการการอดทนุเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน

พะเยา - โครงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันปัญหาทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียน, โครงการวัย TEEN วัย TALK จัดสื่อร่ายขยายสื่อดี, โครงการตำบลส่งเสริมและคุ้มครองเด็ก ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพะเยา

พิจิตร - โครงการการอดทนุเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร

พิษณุโลก - โครงการพัฒนาและส่งเสริมทักษะด้านกีฬา อบจ.พิษณุโลก ของฝ่ายกีฬา กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, โครงการสถานศึกษาคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของวิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก

แพร่ - โครงการป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดแพร่, โครงการค่ายพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเด็กเยาวชน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่, โครงการม่วนใจ๋ปีใหม่เมือง ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่

ลำปาง - โครงการส่งเสริมนโยบายการขับเคลื่อนโภชนาการอาหารปลอดภัยปลอดภัยโรคเปลี่ยนวิถีสุขภาพชุมชนในการแก้ไขปัญหาโภชนาการในเด็กนักเรียน ของศูนย์สาธารณสุขจังหวัดลำปาง, โครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดลำปาง, โครงการการคุ้มครองและจัดบริการสังคมแก่เด็ก เยาวชน และครอบครัวของจังหวัดของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลำปาง

ลำพูน - โครงการโภชนาการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ของเทศบาลตำบลบ้านกลาง, โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัญหาวัยรุ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานพินิจเด็กและเยาวชนศูนย์สาธารณสุขจังหวัดลำพูน

สุโขทัย - โครงการจัดสวัสดิการในบ้านพักและครอบครัวจังหวัดสุโขทัย ของบ้านพักและครอบครัวจังหวัดสุโขทัย, โครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของการศึกษานอกระบบอำเภอสวรรคโลก, โครงการป้องกันและแก้ไขความรุนแรงทุกรูปแบบ ของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสุโขทัย

อุดรดิตถ์ - โครงการสู่ทางสายใหม่ (ปฐมนิเทศโปรแกรมพื้นฐานและการแนะแนวอาชีพหรือการศึกษาต่อ) ของกลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรดิตถ์, โครงการเสริมประสบการณ์เรียนรู้สู่โลกกว้าง ของงานศึกษาศาสตร์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง, โครงการค่ายแกนนำเด็กและเยาวชนจิตอาสา ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรดิตถ์

อุทัยธานี - โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยจังหวัดอุทัยธานี, โครงการ Health Leader Help You Up To Me ชีวิตมีทางเลือก ของกระทรวงศึกษาธิการ, โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย รอบรู้ เท่าทัน ฉลาด สมวัย ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี, โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุทัยธานี

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้แก่

กำแพงเพชร - โครงการสำรวจความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ ของสำนักงานแรงงานจังหวัดกำแพงเพชร, โครงการขับเคลื่อนมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดกำแพงเพชร, โครงการสื่อปพลิเคชันและสร้างสรรค์ ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร

เชียงราย - โครงการสายใยรักครอบครัวสัมพันธ์ ของงานสวัสดิการและพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก, โครงการอุ้ยสอนหลานวิถีและวัฒนธรรมพื้นเมือง ของเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน

เชียงใหม่ - โครงการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดำเนินกิจการและพี่เลี้ยงสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่, โครงการสมัชชาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

ตาก - โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตาก

น่าน - โครงการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (คพค.), โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน, โครงการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน

พะเยา - โครงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันปัญหาทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียน, โครงการวัย TEEN วัย TALK ขจัดสื่อร้ายขยายสื่อดี, โครงการตำบลส่งเสริมและคุ้มครองเด็ก ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพะเยา

พิษณุโลก - โครงการเยาวชนพิทักษ์ไทย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกและสำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดพิษณุโลก, โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนของฝ่ายการศึกษา กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก

แพร่ - โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่, โครงการครอบครัวเข้มแข็ง ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่

ลำปาง - โครงการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง, โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งอบอุ่น มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง

ลำพูน - โครงการครอบครัวอบอุ่นห่างไกลยาเสพติดเศรษฐกิจพอเพียง ของเทศบาลตำบลมะเขือแจ้, โครงการฝึกอบรมวิธีปฐมนิเทศยาเสพติดเบื้องต้นและวิธีการลดใช้ การใช้ยาเสพติดในเด็กปฐมวัย ของเทศบาลตำบลบ้านกลาง

แม่ฮ่องสอน - โครงการการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สุโขทัย - โครงการถนนเด็กเดินเพลินวัฒนธรรม นำสื่อสร้างสรรค์ ของบ้านพักและครอบครัวจังหวัดสุโขทัย สมาเด็กและเยาวชนจังหวัดสุโขทัย, โครงการ Rally อยู่น่ารัก ของการศึกษานอกระบบบกเกร์

อุดรธานี - โครงการการส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมครอบครัว ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานี, โครงการการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ ของกองสวัสดิการสังคมองค์การบริหารส่วนตำบลหาดลำ

อุทัยธานี - โครงการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุทัยธานี, โครงการชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร จังหวัดอุทัยธานี ของกระทรวงวัฒนธรรม

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้แก่

กำแพงเพชร - โครงการการอบรมศักยภาพทีมสหวิชาชีพเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน, โครงการเคียงข้างเข้าใจแม่วัยทีน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกำแพงเพชร

เชียงราย - โครงการเยาวชนจิตอาสา ขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเวียง, โครงการต้นกล้าความดี ของเทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน, โครงการงานจิตอาสาการบริการทำความสะอาดโบสถ์และเก็บขยะชุมชน ของมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่

เชียงใหม่ - โครงการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่, โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาดจังหวัดเชียงใหม่ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

ตาก - โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตาก

พิจิตร - โครงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์จังหวัดพิจิตร, โครงการสนับสนุนสภาเด็กและเยาวชนจัดกิจกรรมต่อต้านการค้ามนุษย์ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร, โครงการอบรมนักสงเคราะห์น้อย ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพิจิตร

พิษณุโลก - โครงการฝึกอบรมปลูกจิตสำนึกรักท้องถิ่น, โครงการอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 รุ่น ของฝ่ายการศึกษา กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก

แพร่ - โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดแพร่

ลำปาง - โครงการการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างพอเพียง ของการศึกษานอกระบบอำเภอเสริมงาม, โครงการสนับสนุนเด็กและเยาวชนในทุกระดับ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลำปาง, โครงการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในกลุ่มเด็ก วัยรุ่นชายเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสุขภาวะทางเพศและการเข้าถึงบริการที่เป็นมิตร จังหวัดลำปาง ของกลุ่มเพื่อนเพื่อเด็กและเยาวชนจังหวัดลำปาง

ลำพูน - โครงการปลูกฝังสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ ของที่ทำการปกครองจังหวัดลำพูน, โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์สาธารณสุขจังหวัดลำพูน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน

แม่ฮ่องสอน - โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สุโขทัย - โครงการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น ของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสุโขทัย, โครงการงานวันเด็กแห่งชาติ ของเทศบาลตำบลคลองยาง, โครงการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่น ของกองสวัสดิการสังคม

อุดรดิตถ์ - โครงการสนับสนุนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์, โครงการสนับสนุนสภาเด็กและเยาวชน ของกองสวัสดิการสังคมองค์การบริหารส่วนตำบลหาดลำ

อุทัยธานี - โครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้ง โดยแนวทางสันติวิธี ของกระทรวงศึกษาธิการ, โครงการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในมิติทางวัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานี ของกระทรวงวัฒนธรรม

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ได้แก่

เชียงราย - โครงการวันวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลตำบลป่าซาง, โครงการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ของเทศบาลตำบลโรงช้าง อ.ป่าแดด

เชียงใหม่ - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, โครงการเอดส์อนามัยเจริญพันธุ์, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

พิษณุโลก - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน, โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพิษณุโลก

แพร่ - โครงการระดมกวาดล้างและออกตรวจสถานบริการ โรงงานต่างๆ ที่อาจจะมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็ก ของตำรวจภูธรจังหวัดแพร่, โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและเครือข่ายเพื่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่

ลำปาง - โครงการวางแผนเพิ่มศักยภาพเด็กและเยาวชนเชื่อมโยงแผนท้องถิ่น ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง

ลำพูน - โครงการประกวด TO BE NUMBER ONE ระดับจังหวัดเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ของศูนย์สาธารณสุขจังหวัดลำพูน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดลำพูน, โครงการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน หน่วยงานด้านเด็กทุกหน่วยงาน

แม่ฮ่องสอน - โครงการการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมด้านเด็กกรณีศึกษาเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่นในโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจังหวัดแม่ฮ่องสอน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สุโขทัย - โครงการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ของเทศบาลตำบลคลองยาง, โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบลป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ของบ้านพักและครอบครัวจังหวัดสุโขทัย

อุดรดิตถ์ - โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการบริหารสถานศึกษาค่าจัดการเรียนการสอน, โครงการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำหมัน

อุทัยธานี - โครงการส่งเสริมศักยภาพการตรวจติดตามความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา จังหวัดอุทัยธานี, โครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดอุทัยธานี ของกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้แก่

เชียงใหม่ - โครงการพัฒนาบุคลากรกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, โครงการกิจกรรมเครือข่ายเด็กและเยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์ “ถนนเด็กเดิน เพลิดเพลินวัฒนธรรม นำสื่อสร้างสรรค์” ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

น่าน - โครงการการจัดทำรายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน

พิษณุโลก - โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรมและบริการ Thailand 4.0 ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 9 พิษณุโลก และโรงเรียนพิษณุโลกบริรักษ์พิษณุโลก, โครงการบูรณาการความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 9 พิษณุโลกและสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพิษณุโลก

แพร่ - โครงการกิจกรรมการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับเด็กและเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่

ลำปาง - โครงการการพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชน ของสำนักงานจังหวัดลำปาง

ลำพูน - โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากรด้านเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, โครงการพัฒนาฐานข้อมูลของเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการกิจด้านเด็ก

แม่ฮ่องสอน - โครงการการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สุโขทัย - โครงการจัดประชุมคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดสุโขทัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุโขทัย, โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ของบ้านพักและครอบครัวจังหวัดสุโขทัย

อุดรดิตถ์ - โครงการพัฒนาศักยภาพการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้คู่มือ DSPM ของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรดิตถ์, โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กและผู้ปกครองที่รับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนจังหวัดอุดรดิตถ์ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรดิตถ์

อุทัยธานี - โครงการระบบฐานข้อมูลการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ของ กระทรวงศึกษาธิการ, กิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุทัยธานี บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุทัยธานี

2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีรายงาน 19 จังหวัด มีการดำเนินงานทั้งสิ้น 766 โครงการ แบ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 จำนวน 182 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 จำนวน 128 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 จำนวน 65 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 จำนวน 195 โครงการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 จำนวน 23 โครงการ โดยมีโครงการที่ไม่สามารถระบุยุทธศาสตร์ได้ จำนวน 173 โครงการ ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โครงการที่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564							
จังหวัด	ยุทธศาสตร์ ที่ 1	ยุทธศาสตร์ ที่ 2	ยุทธศาสตร์ ที่ 3	ยุทธศาสตร์ ที่ 4	ยุทธศาสตร์ ที่ 5	ไม่ระบุ ยุทธศาสตร์	รวม (โครงการ)
1. กาฬสินธุ์	21	14	9	3	2		49
2. ขอนแก่น	1	1	1	1	1		5
3. ชัยภูมิ	6	14	11	5	5		41
4. นครพนม	13	0	1	4	0	37	55
5. นครราชสีมา	16	0	0	0	0		16
6. บึงกาฬ	12	7	0	0	0		19
7. บุรีรัมย์	1	1	2	0	0		4
8. มหาสารคาม	2	3	0	0	0	8	13
9. มุกดาหาร	4	0	5	1	1		11
10. ร้อยเอ็ด	5	11	3	3	1		23
11. เลย	0	0	0	131	0	123	254
12. ศรีสะเกษ	1	7	0	9	0		17
13. สกลนคร	23	22	3	6	4		58
14. สุรินทร์	0	0	0	0	0		0
15. หนองคาย	14	6	5	11	0		36
16. หนองบัวลำภู	6	5	3	0	3		17
17. อุตรธานี	24	19	10	6	4		63
18. อุบลราชธานี	10	13	5	9	2		39
19. อำนาจเจริญ	23	5	7	6	0	5	46
รวม (โครงการ)	182	128	65	195	23	173	766

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้แก่

กาฬสินธุ์ - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 24, ค่ายทักษะชีวิตรวมพลังเด็กและเยาวชนครอบครัวสุสันต์ ของสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 1

ขอนแก่น - โครงการต้นกล้าแห่งศรัทธา จิตอาสา พัฒนาชุมชน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน จังหวัดขอนแก่น ของบ้านพักเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น

ชัยภูมิ - การอบรมให้ความรู้ผู้ประกอบการ ครู และพี่เลี้ยงเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน, โครงการส่งเสริมและสนับสนุนสื่อและอาหารเสริมสำหรับเด็ก ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ, โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกแห่งชีวิต, การคัดกรองพัฒนาการเด็กของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ

นครพนม - โครงการส่งเสริมการรู้หนังสือ, โครงการจัดการศึกษาต่อเนื่อง, โครงการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย, โครงการภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านอาชีพ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดนครพนม และกศน. อำเภอทั้ง 12 แห่ง

นครราชสีมา - โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน, อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาขับเคลื่อนมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, โครงการพัฒนากลไกและศักยภาพครอบครัวเพื่อเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา, โครงการเยาวชนแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา

บึงกาฬ - โครงการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม (ด้วยมิติทางวัฒนธรรม) ของกลุ่มยุทธศาสตร์วัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬ, โครงการส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบึงกาฬ, โครงการคืนคนดีสังคมค่ายคุณธรรมสำหรับเยาวชน ของกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬ

บุรีรัมย์ - โครงการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งและอบอุ่นให้แก่ครอบครัวตามธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์

มหาสารคาม - โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด, โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมหาสารคาม บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม, โครงการปฏิบัติธรรมและครอบครัวอบอุ่นด้วยพระธรรมเฉลิมพระเกียรติ, โครงการสัปดาห์ส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเนื่องในเทศกาลวันมาฆบูชา, โครงการสัปดาห์ส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา ของคณะสงฆ์จังหวัดมหาสารคาม ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดมหาสารคาม

มุกดาหาร - โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม ปีการศึกษา 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร, โครงการพัฒนาหน่วยบริการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2562 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร

ร้อยเอ็ด - โครงการสร้างความเข้มแข็งกลไก สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับให้มีคุณภาพ (เยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด) ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมุกดาหาร, โครงการพัฒนาคุณภาพภาวะผู้นำและทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนที่เท่าทันยุค 4.0 ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด, โครงการส่งเสริมเด็กร้อยเอ็ดเก่ง ดี มีสุข ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด

ศรีสะเกษ - โครงการจัดประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาศูนย์ระดับจังหวัด ศรีสะเกษ 2 ครั้ง/ปี ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ

สกลนคร - โครงการพัฒนาเยาว์ปัญญาเด็ก อายุ 1-12 ปี ของสาธารณสุขจังหวัด/สถานศึกษา, โครงการวัยรุ่นห่างไกลยาเสพติด ของเขตการศึกษาจังหวัดสกลนคร, โครงการสร้างการรับรู้เรื่องกฎหมายด้านเด็กและเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

หนองคาย - โครงการฝึกอบรมลูกเสือต้านภัยยาเสพติดในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, โครงการพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชนของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดหนองคาย, โครงการเตรียมความพร้อมแก่กำลังงานของสำนักงานจัดหางานจังหวัดหนองคาย

หนองบัวลำภู - โครงการรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึก สร้างกระแสที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายัยรุ่น ของสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครกในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภู, โครงการสร้างการตระหนักรู้ให้เด็กเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดในเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองบัวลำภู

อุดรธานี - โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการจังหวัดอุดรธานี ของศูนย์สาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี, โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานี, โครงการการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสเด็กออกกลางคัน และเด็กตกหล่นในรูปแบบที่เหมาะสม ของศูนย์สาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี

อุบลราชธานี - โครงการกล้าทำดี ยุติการรังแกในโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน สังกัด สพป.4 อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ของมูลนิธิรักษไทยสำนักงานอุบลราชธานี, โครงการสงเคราะห์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี

อำนาจเจริญ - โครงการค่ายทักษะชีวิตป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ, การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส เด็กออกกลางคัน และเด็กตกหล่นในรูปแบบที่เหมาะสม, โครงการส่งเสริมศักยภาพการตรวจติดตามความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ของศูนย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ, กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของประชาชนเพื่อความอยู่ดีมีสุข ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอำนาจเจริญ

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้แก่

กาฬสินธุ์ - โครงการปฏิบัติธรรมและครอบครัวอบอุ่นด้วยพระธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดกาฬสินธุ์, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาทในเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์

ขอนแก่น - โครงการเด็กเยาวชนขอนแก่น Smart & Smile เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน จังหวัดขอนแก่น ของเทศบาลนครขอนแก่น ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น และองค์กรบริหารส่วนตำบลนาหว้า อำเภอกุเวียง

ชัยภูมิ - โครงการรณรงค์การส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยภูมิ, โครงการโรงเรียนครอบครัว, โครงการส่งเสริมโครงการให้แก่ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บึงกาฬ - โครงการเยาวชนวัยรักจริงรอไหว ในใจป้องกัน รู้ทันเอดส์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม, โครงการจัดงานพิเศษให้นักเรียน นักศึกษา ของสำนักงานจัดหางานจังหวัดบึงกาฬ, โครงการอบรมเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ ของศึกษาธิการจังหวัดบึงกาฬ

บุรีรัมย์ - โครงการพัฒนากลไกคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดบุรีรัมย์

มหาสารคาม - โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

ร้อยเอ็ด - โครงการประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นไทย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด, โครงการอบรมรู้เท่าทันสื่อสำหรับเยาวชน ในสถานศึกษา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

เลย - โครงการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชน, โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเลย สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเลย

ศรีสะเกษ - โครงการเงินสงเคราะห์รายบุคคลกองทุนคุ้มครองเด็ก, โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด, โครงการการช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ

สกลนคร - โครงการบริการสวัสดิการแก่เด็กยากจน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร, โครงการคุ้มครองสวัสดิภาพและจัดสวัสดิการทางสังคมแก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคมในบ้านพักเด็กและครอบครัว ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสกลนคร

หนองคาย - โครงการปรับเปลี่ยนบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดหนองคาย, โครงการความปลอดภัยสู่สถานศึกษา ของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดหนองคาย, โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ประจำปี 2562 ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย

หนองบัวลำภู - โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภู, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภู, โครงการพัฒนาทักษะการดูแลเด็กวัยรุ่น และส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว ของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู

อุดรธานี - โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี, โครงการเฝ้าระวังและป้องกันการกระทำความรุนแรงต่อเด็กหญิงพิการและสตรีพิการ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานี

อุบลราชธานี - โครงการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน, โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี, โครงการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนทั่วไป ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี

อำนาจเจริญ - โครงการเงินอุดหนุนสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน, โครงการเงินสงเคราะห์รายบุคคลกองทุนคุ้มครองเด็ก ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้แก่

กาฬสินธุ์ - โครงการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชน, โครงการจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกาฬสินธุ์

ขอนแก่น - โครงการศึกษาดี มีอาชีพมั่นคง เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น ของเทศบาลนครขอนแก่น

ชัยภูมิ - โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ, โครงการส่งเสริมเด็กและเยาวชนร่วมรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ จังหวัดชัยภูมิ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ และสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด, การจัดโครงการพัฒนาหลักประกันสุขภาพสำหรับแรงงานต่างด้าวและเหยื่อจากการค้ามนุษย์ “สุขภาพดี ไม่มีพรมแดน” (Healthy Seamless) จังหวัดชัยภูมิ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ, กิจกรรมการผลิตสื่อ การจัดรายการวิทยุ ในโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยภูมิ, กิจกรรมการผลิตสื่อรณรงค์พื้นบ้าน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด ร่วมกับเครือข่ายเด็กและเยาวชน DJ Teen และสภาเด็กและเยาวชน ตำบลโคกสูงและตำบลบ้านแท่น

นครพนม - โครงการกิจกรรมฉลองวันเด็กแห่งชาติ, การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ (สร้างรายได้จาก social media) ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม

บุรีรัมย์ - โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ, โครงการถนนเด็กเดิน พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดบุรีรัมย์, โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย, โครงการวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดบุรีรัมย์ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ ร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดบุรีรัมย์

มุกดาหาร - โครงการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส ของการศึกษานอกระบบจังหวัดมุกดาหาร, โครงการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน อบรมเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงสำหรับ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมุกดาหาร

ร้อยเอ็ด - โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา, โครงการประชาชนในท้องถิ่นน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต, โครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ดจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

เลย - โครงการจิตอาสาทำฝายปลูกป่าพัฒนาชุมชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเลย สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเลย, โครงการอบรมแกนนำนักเรียนเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

สกลนคร - โครงการรณรงค์วัยรุ่นยุคใหม่รู้เท่าทัน ป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม, โครงการพี่สอนน้อง, กิจกรรมเยาวชนจิตอาสา อพม.น้อย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสกลนคร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนคร

หนองคาย - โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบลระดับอำเภอและระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2562 ของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดหนองคาย, โครงการเพิ่มทักษะกำลังแรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ของสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย

หนองบัวลำภู - โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภู, กิจกรรมรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรีและบุคคลในครอบครัว ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองบัวลำภู

อุดรธานี - โครงการเยาวชนอาสารักษาดินแดนด้านภัยยาเสพติดจังหวัดอุดรธานี ของที่ทำการปกครองจังหวัดอุดรธานี, โครงการอนุรักษ์ พื้นที่ศิลปะการร้องหมอลำในมิติทางวัฒนธรรม ของวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

อุบลราชธานี - โครงการให้ความรู้และเพิ่มทักษะให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี, โครงการส่งเสริมสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด (เยาวชนหัวใจใสสะอาด) ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี

อำนาจเจริญ - โครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวพระมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2562 ของศูนย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ, วันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดอำนาจเจริญ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ได้แก่

กาฬสินธุ์ - โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์, โครงการเครือข่ายเยาวชนแกนนำด้านยาเสพติด ตามโครงการตำรวจประสานงาน (1 ตำรวจ 1 โรงเรียน) ของกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์

ขอนแก่น - โครงการเด็กและเยาวชนสู่สังคมภาคธุรกิจ ของเทศบาลนครขอนแก่น

ชัยภูมิ - การจัดทำแผนบูรณาการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชัยภูมิ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ และหน่วยงานเครือข่ายต่างๆ, การช่วยเหลือเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ, โครงการประชุมชี้แจงเครือข่ายเด็กและเยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยภูมิ, โครงการส่งเสริมสถานประกอบการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชัยภูมิ

นครพนม - โครงการประชารัฐร่วมใจป้องกันภัยอาชญากรรม, โครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ภายใต้ชื่อ “คุมประพฤติ ให้ความรู้ สู่เยาวชน” ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครพนม

มุกดาหาร - โครงการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อ เด็ก สตรี บุคคลในครอบครัวและความรุนแรงในสังคมทุกรูปแบบ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร

ร้อยเอ็ด - โครงการทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด, โครงการครูและบุคลากรทางการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ดมีคุณภาพ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

เลย - โครงการประชุมคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเลย, โครงการประชุมสามัญประจำปี ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเลย สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเลย

ศรีสะเกษ - โครงการการส่งเสริมสนับสนุนอาหารเสริมและสื่อพัฒนาการเด็กกับสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ, โครงการสนับสนุน

งบประมาณการดำเนินโครงการสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดศรีสะเกษ

สกลนคร - โครงการส่งเสริมทักษะการเป็นวิทยากรแกนนำระบบคุ้มครองเด็ก ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสกลนคร, โครงการส่งเสริมการฝึกทักษะอาชีพพระยาสัน ของสำนักงานพัฒนาฝีมือฯ การศึกษานอกระบบ

หนองคาย - โครงการ 1 สถานพินิจ 6 สถานศึกษาของสถานพินิจจังหวัดหนองคาย, โครงการเสริมสร้างศักยภาพกลไกเครือข่ายในการคุ้มครองสวัสดิการเด็กและเยาวชนจังหวัดหนองคาย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย, โครงการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบการช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนอย่างยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ 2562 ของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21

อุดรธานี - โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี, โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ท้องถิ่นไทย ผ่านการเล่น ของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี, โครงการรณรงค์เสริมสร้างจริยธรรม ป้องกัน และต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี

อุบลราชธานี - โครงการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อสตรีและบุคคลในครอบครัวและความรุนแรงในสังคมทุกรูปแบบ, โครงการสนับสนุนความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดสวัสดิการสังคมกองทุนสวัสดิการชุมชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี

อำนาจเจริญ - โครงการนิเทศการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาและฝึกทบทวนความรู้ด้านลูกเสือ ของศูนย์สารสนเทศจังหวัดอำนาจเจริญ, โครงการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้แก่

กาฬสินธุ์ - โครงการเยาวชนคนกาฬสินธุ์ หัวใจใสสะอาด ร่วมใจ ตายภัยคอร์ปชั่น บูรณาการร่วมกับการจัดงานวันต่อต้านคอร์ปชั่นสากล (ประเทศไทย) จังหวัดกาฬสินธุ์ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์, โครงการสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันการกระทำผิดในเด็กและเยาวชนตำบลดอนสมบูรณ์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนสมบูรณ์

ขอนแก่น - โครงการเฝ้าระวังเด็กและเยาวชน ตื่นรู้ ดูแลกัน ของเทศบาลนครขอนแก่น

ชัยภูมิ - การจัดทำฐานข้อมูลคณะกรรมการบริหารสภาเด็กและเยาวชนระดับต่าง ๆ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การอบรมครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาทางออนไลน์ ของมูลนิธิแพथทูเฮลท์

มุกดาหาร - โครงการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สร้างการรับรู้เข้าใจนโยบายและการพัฒนาเด็ก เยาวชน จังหวัดมุกดาหาร “รู้เท่าทันสื่อและใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์” ของสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดมุกดาหาร

ร้อยเอ็ด - โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

สกลนคร - โครงการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน ของสถานพินิจสำนักงานยุติธรรม, โครงการอบรมให้ความรู้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร

หนองบัวลำภู - โครงการควบคุมร้านเกมสล็อตอินเทอร์เน็ตภายใต้พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.2551 ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู, การกำหนด “Zoning” สถานบันเทิง ของที่ทำการปกครองจังหวัดหนองบัวลำภู, โครงการการกำหนดแนวทางพื้นที่ Zoning บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา

อุดรธานี - โครงการพัฒนาบุคลากรศูนย์พึ่งได้ ของโรงพยาบาลอุดรธานี, โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย กิจกรรม: การประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนการจัดทำข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุดรธานี

อุบลราชธานี - โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพเด็กตามพ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี, โครงการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ตัวอย่างโครงการที่ไม่ระบุยุทธศาสตร์ ได้แก่

นครพนม - โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน, โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวอุปถัมภ์, โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครพนม

มหาสารคาม - โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด ปีงบประมาณ 2562, โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ จำนวน 13 อำเภอ, โครงการเอดส์และอนามัยเจริญพันธุ์ ของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมหาสารคามร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น, โครงการพัฒนาระบบป้องกันคุ้มครองเด็กและเยาวชนของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

เลย - โครงการเอดส์อนามัยเจริญพันธุ์, โครงการฝึกอาชีพคุณธรรมนำใจ ป้องกันภัยคอร์ปชั่นของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเลย สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเลย

3. ภาคกลาง พบว่า มีรายงาน 26 จังหวัด มีการดำเนินงานทั้งสิ้น 666 โครงการ แบ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 จำนวน 275 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 จำนวน 156 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 จำนวน 118 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 จำนวน 89 โครงการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 จำนวน 28 โครงการ ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ภาคกลาง

โครงการที่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564						
จังหวัด	ยุทธศาสตร์ ที่ 1	ยุทธศาสตร์ ที่ 2	ยุทธศาสตร์ ที่ 3	ยุทธศาสตร์ ที่ 4	ยุทธศาสตร์ ที่ 5	รวม (โครงการ)
1. กาญจนบุรี	3	0	1	0	0	4
2. จันทบุรี	14	5	1	0	1	21
3. ฉะเชิงเทรา	27	0	0	0	0	27
4. ชลบุรี	3	0	3	0	0	6
5. ชัยนาท	24	11	5	9	4	53
6. ตราด	36	16	17	13	2	84
7. นครนายก	4	8	4	3	1	20
8. นครปฐม	16	7	6	4	0	33
9. นครสวรรค์	3	0	3	0	0	6
10. นนทบุรี	2	4	3	1	2	12
11. ปทุมธานี	1	3	0	0	0	4
12. ปราจีนบุรี	3	1	1	2	0	7
13. พระนครศรีอยุธยา	19	0	0	0	3	22
14. เพชรบุรี	9	19	11	8	10	57
15. เพชรบูรณ์	4	2	4	0	0	10
16. ระยอง	20	12	16	7	0	55
17. ราชบุรี	12	24	10	0	0	46
18. ลพบุรี	0	0	0	0	0	0
19. สระแก้ว	10	3	1	2	2	18
20. สระบุรี	1	1	0	0	0	2
21. สิงห์บุรี	10	7	2	5	1	25
22. สมุทรปราการ	12	11	16	29	0	68
23. สมุทรสงคราม	0	2	0	0	0	2
24. สมุทรสาคร	21	10	3	2	0	36
25. สุพรรณบุรี	12	8	6	4	2	32
26. อ่างทอง	9	2	5	0	0	16
รวม (โครงการ)	275	156	118	89	28	666

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้แก่

กาญจนบุรี - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาญจนบุรี

จันทบุรี - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดจันทบุรี, โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดจันทบุรี, โครงการจัดบริการ/สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย ของสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี

ฉะเชิงเทรา - โครงการค่ายทักษะชีวิตรวมพลังเด็กและเยาวชนประจำปี 2562 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1, โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ของกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม, โครงการกิจกรรมค่ายเยาวชนรักษาสีน้ำผึ้งของโรงเรียนข้าป่าแกววิทยาคม

ชลบุรี - โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี, โครงการเรียนรู้เกษตรธรรมชาติสู่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานการศึกษานอกระบบ จังหวัดชลบุรี

ชัยนาท - โครงการเพิ่มประสิทธิภาพความเป็นธรรมและสร้างความปลอดภัยในสังคม ของที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท, โครงการ “วัยเรียน วัยรัก วัยใส ห่างไกลการตั้งครรภ์ มีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยนาท

ตราด - โครงการพัฒนาระบบแนะแนวอาชีพเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง, โครงการปลูกฝังเด็กและเยาวชนตำบลหนองเสม็ด “กิจกรรมวินัยจราจรและการลดอุบัติเหตุ” ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตราด, โครงการค่ายพุทธบุตรของกองการศึกษา เทศบาลตำบลข่าราก, การเล่นนิทานประกอบสื่อพัฒนา IQ EQ ของกองการศึกษาเทศบาลตำบลคลองใหญ่

นครนายก - โครงการอบรมแกนนำวัยรุ่นเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านสุขภาวะทางเพศ จังหวัดนครนายก ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก, โครงการจัดสวัสดิการในบ้านพักเด็กและครอบครัวของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครนายก

นครปฐม - โครงการธรรมะบำบัด ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครปฐม, โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลเมืองสามพราน

นครสวรรค์ - โครงการส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์, โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครสวรรค์, โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

นนทบุรี - โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี, โครงการจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ (ครอบครัวทดแทนสำหรับเด็กในสภาวะยากลำบาก) ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี

ปทุมธานี - โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด ปราศจากคอร์รัปชั่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัว สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี

ปราจีนบุรี - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปราจีนบุรี

พระนครศรีอยุธยา - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็ก และครอบครัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, การอบรมให้ความรู้กฎหมายจราจร ของกองบังคับ การตำรวจภูธรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เพชรบุรี - กิจกรรมการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี (งานเพชรบุรีดีจัง) ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเพชรบุรี สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี, โครงการวัยเรียน วัยใส รัก อย่างไม่ให้เสี่ยง ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

เพชรบูรณ์ - โครงการกระบวนการ 6 โปรแกรมคุณค่า สร้างเด็กไทยคุณภาพ ของสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์, โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยจังหวัดเพชรบูรณ์ ของ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบูรณ์, โครงการการพัฒนาเด็กปฐมวัยใน สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์

ระยอง - โครงการอนุรักษ์รักษาทอสาใยครอบครัว ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง, โครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง

ราชบุรี - โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งครอบครัวกลุ่มเสี่ยง ของสำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดราชบุรี, โครงการบริการอนามัยเจริญพันธุ์และการป้องกันและควบคุมการ ตั้งครรภ์วัยรุ่นและการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จังหวัดราชบุรี ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี, โครงการถอดบทเรียนการดำเนินงานด้านการคุ้มครองพัฒนาเด็กและเยาวชนจังหวัด ของบ้านพักเด็กและ ครอบครัวราชบุรี

สระแก้ว - โครงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาจังหวัดสระแก้ว, โครงการ ส่งเสริมโภชนาการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต1, โครงการการ ป้องกันปัญหาพฤติกรรมไม่เหมาะสมในวัยรุ่น ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว, โครงการเงินอุดหนุน ช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

สระบุรี - โครงการจัดซื้อสื่อพัฒนาการเด็กให้แก่สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน สำนักงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระบุรี

สิงห์บุรี - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและ ครอบครัวจังหวัดสิงห์บุรี, โครงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดสิงห์บุรี ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสิงห์บุรี

สมุทรปราการ - โครงการคัดแยกขยะในชุมชนโดยใช้หลัก 3R ขององค์การบริหารส่วนตำบล นาเกลือ, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว องค์การบริหาร ส่วนตำบลเทพารักษ์

สมุทรสาคร - โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำวัยรุ่นต้นแบบด้านสุขภาพแบบองค์รวมใน ชุมชน จังหวัดสมุทรสาคร ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร, โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็ก และครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร, โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน นักศึกษาใหม่ ของวิทยาลัย ประมงจังหวัดสมุทรสาคร

อ่างทอง - โครงการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอ่างทอง

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้แก่

จันทบุรี - โครงการเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองและบริการสวัสดิการสังคมของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจันทบุรี, โครงการประชุมเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยพันธุ์ ของสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี

ชัยนาท - สื่อกีฬาโย ของโรงเรียนวัดสิงห์, โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยนาท

ตราด - โครงการพาน้องท่องเที่ยวธรรมะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโสม, โครงการบทบาทครอบครัว ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด, โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิต “เติบโตอย่างมีคุณภาพครอบครัวมีสุข” ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตราด

นครนายก - โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน (เงินอุดหนุน) ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครนายก, โครงการคลินิกให้คำปรึกษาเด็กและครอบครัวอบอุ่น ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายก

นครปฐม - โครงการรณรงค์เพื่อป้องกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชน, โครงการวันเด็กแห่งชาติ ของเทศบาลตำบลศาลายา

นครสวรรค์ - โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์, โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ของสำนักงานศึกษาธิการนครสวรรค์

นนทบุรี - โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการป้องกันอัคคีภัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเครือข่ายสร้างเด็กไทยพัฒนาการสมวัยเติบโตใหญ่แข็งแรงตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี

ปทุมธานี - โครงการครอบครัวสุขสันต์เพื่อการพัฒนาเยาวชน เทศบาลเมืองท่าโขลง, โครงการรื้ออย่างปลอดภัยในวันวาเลนไทน์ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี ของบ้านพักเด็กและครอบครัว สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ของบ้านพักเด็กและครอบครัว สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี

ปราจีนบุรี - โครงการวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดปราจีนบุรี ประจำปีงบประมาณ 2562 ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปราจีนบุรี ร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัว และองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี

เพชรบุรี - โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี, หน่วยบริการให้คำปรึกษาตามแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคแก่เด็ก ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี

เพชรบูรณ์ - โครงการยุติธรรมเคลื่อนที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำคู่มือการจัดโครงการค่ายครอบครัวสัมพันธ์ สร้างสรรค์คนดี ของสำนักศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์

ระยอง - โครงการตรวจค้นจุโจมแบบบูรณาการ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดระยอง, โครงการส่งเสริมความปลอดภัย รู้ระเบียบ มีวินัย ปฏิบัติได้ 100% ขององค์การบริหารส่วน จังหวัดระยอง

ราชบุรี - โครงการ แม่-ลูกเกิดปลอดภัย จังหวัดราชบุรี ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ราชบุรี, โครงการเยาวชนวัยใสร่วมใจต้านภัยเอดส์ ของฝ่ายพัฒนาสังคม สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดราชบุรี

สระแก้ว - โครงการส่งเสริมการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้ว เขต1, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดสระแก้ว, โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของสำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระแก้ว

สระบุรี - โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัย ของ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระบุรี

สิงห์บุรี - โครงการกิจกรรมการฝึกอบรมหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง สำหรับพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง, โครงการสวดมนต์ข้ามปี ของวัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรี

สมุทรปราการ - โครงการรณรงค์และปลูกจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อม ขององค์การ บริหารส่วนตำบลหนองปรือ, โครงการคนรุ่นใหม่ใส่ใจเรื่องไฟฟ้า ของเทศบาลนครสมุทรปราการ

สมุทรสงคราม - โครงการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กในระดับพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม ของ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม, โครงการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสมุทรสงคราม ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สมุทรสงคราม

สมุทรสาคร - โครงการสานสัมพันธ์สร้างสายใยครอบครัวอบอุ่น ของเทศบาลนครอ้อมน้อย, โครงการฝึกอบรมหลักสูตรเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง ของบ้านพักเด็กและ ครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร

อ่างทอง - โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดอ่างทอง

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้แก่

กาญจนบุรี - โครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ของสภาเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี, โครงการเพาะกล้าร่วมใจปฏิบัติตามวิถีชาวพุทธเนื่องในวัน อาสาฬหบูชา ของสถาบันเพาะกล้าคุณธรรม, โครงการเสริมทักษะชีวิตด้วยคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา ของสถาบันเพาะกล้าคุณธรรม

จันทบุรี - สนับสนุนการจัดกิจกรรมลูกเสือจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์โครงการชุมนุม ลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์เฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ของสำนักงาน เขตพื้นที่ประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี เขต1

ชลบุรี - โครงการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี ของฝ่ายสวัสดิการ สังคมกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

ชัยนาท - โครงการส่งเสริมศักยภาพการตรวจติดตาม ความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา จังหวัดชัยนาท ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท, โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยนาท

ตราด - การส่งเสริม/สนับสนุน การขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด ของบ้านพักเด็ก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, โครงการเด็กและเยาวชน หัวใจสะอาดต้านคอร์รัปชั่น ประจำปี 2561 ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตราด

นครสวรรค์ - กิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2562 ภายใต้แนวคิด “จิตอาสาพัฒนาชุมชนด้านภูมิปัญญา” ของสำนักงานสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัวนครสวรรค์

นครนายก - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครนายก, โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครนายก

นครปฐม - โครงการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลบางเลน ของเทศบาลบางเลน, โครงการศึกษาดูงานสภาเด็กและเยาวชนต่างพื้นที่ ของสภาเด็กและเยาวชนตำบลไทยาวาส

นนทบุรี - โครงการสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชน, กิจกรรมรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรีและบุคคลในครอบครัว ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี

ปราจีนบุรี - โครงการเสริมสร้างบทบาทเครือข่ายคุ้มครองเด็ก สตรี และสถาบันครอบครัวในระดับพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปราจีนบุรี

เพชรบุรี - โครงการค่ายกิจกรรมเยาวชนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรี, โครงการเยาวชนไทยหัวใจสะอาดของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเพชรบุรี สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี, โครงการขับเคลื่อนพลอดภัยใส่ใจวินัยจราจร ของวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล

เพชรบูรณ์ - โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเพชรบูรณ์, งานวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดเพชรบูรณ์ประจำปี 2562 ภายใต้แนวคิด จิตอาสาพัฒนาชุมชนด้านภูมิปัญญา ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบูรณ์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเพชรบูรณ์

ระยอง - กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตามโครงการจิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ” ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง, โครงการอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขโรงเรียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง

ราชบุรี - โครงการ Local Agents ชุมชนมีอ้า ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรีและกลุ่มเครือข่ายบ้านนอก (หนองโพ), โครงการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวราชบุรี

สระแก้ว - โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต1

สิงห์บุรี - โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสิงห์บุรี, โครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเจ้าบ้านอาสาพาเที่ยว ของสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี

สมุทรปราการ - โครงการเยาวชนรุ่นใหม่ยุคความรุนแรง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง, โครงการเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่นแข็งแรง ของเทศบาลตำบลเทพารักษ์

สมุทรสาคร - โครงการงานวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดสมุทรสาคร ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร, โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ของเทศบาลนครอ้อมน้อย

อ่างทอง - โครงการค่ายสุดยอดโรงเรียนรักษาศีล 5 ตามวิถีพุทธ ของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดอ่างทอง, โครงการเด็กและเยาวชนอ่างทองรุ่นใหม่ใส่ใจปัญหาสังคม ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอ่างทอง

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ได้แก่

ตราด - การจัดตั้งเครือข่ายสุขภาพมารดาและทารก ของสาธารณสุขจังหวัดตราด, โครงการกองทุนคุ้มครองเด็ก ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตราด

นครนายก - โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครนายก

นครปฐม - โครงการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการและสมาชิกศูนย์พัฒนาครอบครัวเทศบาลตำบลบางเลน ของเทศบาลตำบลบางเลน, โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการบริหารสถานศึกษา ของเทศบาลตำบลศาลายา

นนทบุรี - โครงการเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรีร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนนทบุรี

ปราจีนบุรี - โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปราจีนบุรี

เพชรบุรี - โครงการโรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี, โครงการรณรงค์เผยแพร่เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็ก ของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ระยอง - การประชุมคณะอนุกรรมการสหวิชาชีพจังหวัดระยอง ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระยอง, โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในด้านการศึกษา อาชีพ และกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง, โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง

สระแก้ว - โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน, โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

สิงห์บุรี - โครงการเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวช่วยเหลือเด็กขาดแคลนและเด็กฝากเลี้ยงตามบ้าน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสิงห์บุรี, โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนของสภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล

สมุทรปราการ - โครงการออกกำลังกายต้านภัยยาเสพติด ของเทศบาลเมืองลาดหลุม, โครงการพัฒนาศักยภาพครอบครัว ของเทศบาลตำบลด่านสำโรง

สมุทรสาคร - โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในด้านการศึกษา อาชีพ และการกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จังหวัดสมุทรสาคร, งานวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดสมุทรสาคร ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้แก่

จันทบุรี - โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนจังหวัดจันทบุรี ประจำปี 2562 ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจันทบุรี

ตราด - โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดตราด ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด, โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี ภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม (จีน/เขมร/พม่า/ญี่ปุ่น) ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาในจังหวัดตราด

นครนายก - กิจกรรมเยี่ยมญาติทางไกลผ่านจอภาพ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายก

นนทบุรี - โครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยจังหวัดนนทบุรี ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี

พระนครศรีอยุธยา - โครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทาง การจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธี ของศึกษาธิการจังหวัด, โครงการชุมนุมยุวกาชาดทั่วประเทศ เณริมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสสมโภชมงคล พระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก ของศึกษาธิการจังหวัด

เพชรบุรี - โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี, โครงการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ (สร้างรายได้จาก Social Media) ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรี

สระแก้ว - โครงการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานของบุคลากรด้านเด็กและเยาวชนบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

สิงห์บุรี - โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาดจังหวัดสิงห์บุรี สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสิงห์บุรี

4. ภาคใต้ พบว่า มีรายงาน 15 จังหวัด มีการดำเนินงานทั้งสิ้น 646 โครงการ แบ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 จำนวน 395 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 จำนวน 136 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 จำนวน 50 โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 จำนวน 45 โครงการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 จำนวน 20 โครงการ ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ภาคใต้

โครงการที่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564						
จังหวัด	ยุทธศาสตร์ ที่ 1	ยุทธศาสตร์ ที่ 2	ยุทธศาสตร์ ที่ 3	ยุทธศาสตร์ ที่ 4	ยุทธศาสตร์ ที่ 5	รวม (โครงการ)
1. กระบี่	10	8	0	0	0	18
2. ชุมพร	0	0	1	0	0	1
3. ตรัง	10	7	2	1	1	21
4. นครศรีธรรมราช	28	6	0	2	6	42
5. นราธิวาส	1	2	1	0	0	4
6. ประจวบคีรีขันธ์	11	24	2	4	2	43
7. ปัตตานี	27	6	3	2	5	43
8. พังงา	18	13	4	3	2	40
9. พัทลุง	6	5	5	3	0	19
10.ภูเก็ต	10	5	4	2	0	21
11.ยะลา	26	7	7	0	0	40
12.ระนอง	143	14	12	17	0	186
13.สงขลา	16	3	1	1	1	22
14.สตูล	56	33	8	8	2	107
15.สุราษฎร์ธานี	33	3	0	2	1	39
รวม (โครงการ)	395	136	50	45	20	646

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้แก่

กระบี่ - กิจกรรมส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน, โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกระบี่, โครงการดูแลสุขภาพหญิงตั้งครรภ์, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่

ตรัง - โครงการเสริมสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตรัง, โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ของกระทรวงศึกษาธิการ, โครงการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการและการเจริญเติบโต ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

นครศรีธรรมราช - โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช, โครงการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ในการป้องกันตนเอง, โครงการหลักสูตรคุณแม่วัยใส ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช

นราธิวาส - โครงการการจัดหาครอบครัวขาดแคลน (บุตรบุญธรรม) ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนราธิวาส

ประจวบคีรีขันธ์ - โครงการจัดสวัสดิการในบ้านพักเด็กและครอบครัว, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, โครงการเยาวชนร่วมใจรักดีรักในหลวง ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัตตานี - โครงการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพพฤติกรรมไม่พึงประสงค์, โครงการสุขภาพเด็กวัยเรียน ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี, โครงการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กในสถานสงเคราะห์ ของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี

พังงา - โครงการส่งเสริมโภชนาการและอนามัยเด็กระดับปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพังงา, โครงการฝึกวิชาชีพและครอบครัวเข้มแข็ง ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพังงา, โครงการคุ้มครองและสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กและเยาวชนในมิติความรุนแรงด้านยาเสพติด ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพังงา

พัทลุง - โครงการพัฒนาศักยภาพครูศูนย์เด็กเล็กเอกชนและศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือและการจัดการส่งเสริมการอ่านในจังหวัดพัทลุง, โครงการป้องกันภัยในวัยรุ่น ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง

ภูเก็ต - โครงการขับเคลื่อนอนามัยแม่และเด็ก โดยใช้ Board Surveillance Accredits ของสำนักงานสำนักสาธารณสุขจังหวัด, โครงการอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันไม่ให้ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศทุกรูปแบบและสื่อออนไลน์ของมูลนิธิศรีชุมภบาล FFI, โครงการรองรับเด็กในสถานแรกรับเพื่อสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต

ยะลา - โครงการป้องกันเอดส์และอนามัยเจริญพันธุ์, โครงการแผ่นดินเดียวกัน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดยะลา, โครงการเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานสงเคราะห์เด็กชายจังหวัดยะลา

ระนอง - โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระนอง, โครงการคุ้มครองสวัสดิภาพและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน, โครงการคุ้มครองและสร้างภูมิคุ้มกันความรุนแรงด้านยาเสพติด ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง

สงขลา - โครงการลดการคลอดก่อนกำหนดในประเทศไทย ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา, โครงการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา, โครงการเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองและบริการสวัสดิการสังคม ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสงขลา

สตูล - โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสตูล, โครงการอนามัยเด็กวัยเรียนและเยาวชน ของกองสาธารณสุขเทศบาลเมืองสตูล

สุราษฎร์ธานี - โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันการกระทำผิดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ของกองส่งเสริมคุณภาพชีวิตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี, โครงการเข้าวัดฟังธรรม ของฝ่ายสวัสดิการสังคม

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้แก่

กระบี่ - โครงการค่ายครอบครัวชาวไทยสร้างสายใยสัมพันธ์, โครงการจัดการศึกษาและอบรมคุณธรรมอิสลามประจำมัสยิด, โครงการเยาวชนชาวไทยห่วงใยสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไสไทย

ตรัง - โครงการป้องกันและแก้ไขความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตรัง, โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตรัง

นครศรีธรรมราช - โครงการเตรียมความพร้อมก่อนพิจารณาคดีสำหรับเด็กและเยาวชนและผู้ปกครอง ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครศรีธรรมราช, โครงการครอบครัวสุขสันต์สมานฉันท์สังคมไทย ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช

นราธิวาส - โครงการการผลิตสื่อสร้างสรรค์ ลดพฤติกรรมสร้างปัญหาให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลเบตง, โครงการเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนราธิวาส

ประจวบคีรีขันธ์ - โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวทุกช่วงวัย ของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลหินเหล็กไฟ, โครงการพาลูกจุฬาลานเข้าวัด ของเทศบาลตำบลปรานบุรี

ปัตตานี - โครงการป้องกันยาเสพติดในเขตเมือง, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาทต่อเด็กและเยาวชนในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี ของเทศบาลเมืองปัตตานี, โครงการสานสัมพันธ์พุทธวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปัตตานี

พังงา - โครงการอบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำสื่อดิจิทัลในรูปแบบคลิปวิดีโอภายใต้หัวข้อ “การรู้เท่าทันสื่อ” ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพังงา, โครงการวันเด็ก ของกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา, โครงการสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพังงา

พัทลุง - โครงการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล, โครงการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง

ภูเก็ต - โครงการการสื่อสารในครอบครัว ของเทศบาลตำบลเกาะแก้ว, โครงการอุ่นไอรัก ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต, โครงการเครือข่ายคุ้มครองเด็กระดับตำบล ของบ้านเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต, โครงการโรงเรียนร่วมโพธิ์ร่มไทรสร้างสายใยครอบครัวของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต

ยะลา - โครงการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่อต้านการค้ามนุษย์ของสภาเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยะลา, โครงการจัดสมัชชาเด็กและเยาวชนจังหวัดยะลา, โครงการจิตอาสา ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดยะลา

ระนอง - โครงการการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระนอง, โครงการพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง

สงขลา - โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาทต่อเด็กและเยาวชน, โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาทต่อเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสงขลา, โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวเข้มแข็ง ของเทศบาลตำบลคลองแห

สตูล - โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก ของกองสวัสดิการองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนุ้ย, โครงการลานเพลินยิ้มเทศบาลเมืองสตูล ของกองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองสตูล, โครงการครอบครัวเข้มแข็งไร้ความรุนแรง ของกองสวัสดิการฯ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ

สุราษฎร์ธานี - โครงการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ของกองส่งเสริมคุณภาพชีวิตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี, โครงการเตรียมความพร้อมก่อนพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนในสถานแรกรับ, โครงการครอบครัวเข้มแข็ง ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้แก่

ชุมพร - โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชนของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดชุมพร

ตรัง - โครงการปฎิหาริย์แห่งชีวิต ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดตรัง, โครงการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ จังหวัดตรัง ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตรัง

นราธิวาส - โครงการจัดงานวันเยาวชนแห่งชาติ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนราธิวาส บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนราธิวาส สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนราธิวาส

ประจวบคีรีขันธ์ - โครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, โครงการสนับสนุนสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัตตานี - โครงการจัดงานวันต่อต้านคอร์รัปชันสากลภายใต้แนวคิด Zero Tolerance คนไทย คนตานีไม่ทนต่อการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัดปัตตานี, โครงการวันเยาวชนแห่งชาติจังหวัดปัตตานี ประเด็นพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาส ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปัตตานี

พังงา - โครงการค่ายเยาวชนภาคฤดูร้อนด้านภัยยาเสพติด, โครงการค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา

พัทลุง - โครงการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพัทลุง, โครงการกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง

ภูเก็ต - โครงการสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน, โครงการวันเยาวชนแห่งชาติภายใต้กรอบแนวคิด “จิตอาสาเพื่อผู้ด้อยโอกาส” ปันปันน้ำใจจากพี่สู่น้อง ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต ร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัด และสภาเด็กและเยาวชน, โครงการวันเด็กแห่งชาติ กิจกรรม “Learn and Play” เรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต ร่วมกับสภาเด็กและเยาวชน

ยะลา - โครงการฝึกทักษะเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเอง, โครงการเสริมสร้างทักษะการดูแลเด็ก พิเศษ ของสถานสงเคราะห์เด็กชายจังหวัดยะลา

ระนอง - โครงการเยาวชนอาสา รักษ์ป่า รักโลก, โครงการจิตอาสาทำความดีพัฒนาชุมชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดระนอง

สงขลา - โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน ของบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดสงขลา

สตูล - โครงการส่งเสริมกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน ของกองสวัสดิการฯ องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง, โครงการ Stop Cyberbullying หยุดดู หยุดแชร์ หยุดรังแกฉัน ของสภาเด็กและเยาวชน จังหวัดสตูล

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ได้แก่

ตรัง - โครงการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตรัง นครศรีธรรมราช - โครงการสนับสนุนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เทศบาล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครศรีธรรมราช, โครงการอบรมความรู้ในการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประจวบคีรีขันธ์ - โครงการวัยรุ่นวังพงสดใส ไม่ท้องไม่ทุกข์ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังพง, โครงการครอบครัวยุคใหม่ เข้าใจวัยรุ่น ของศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลไร่ไหม

ปัตตานี - โครงการ Pattani Smart Kids ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี, โครงการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ ของสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เขต 1

พังงา - โครงการการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพังงา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพังงา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพังงา สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพังงา, โครงการประชุมคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดพังงา ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพังงา

พัทลุง - โครงการพัฒนาศักยภาพการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนจังหวัดพัทลุง ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพัทลุง, โครงการวันเยาวชนแห่งชาติ ตอน เยาวชนจิตอาสา สานฝัน ปันรักให้น้อง ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพัทลุง ผู้นำชุมชน

ภูเก็ต - โครงการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดภูเก็ต, โครงการพัฒนาเครือข่ายสหวิชาชีพและชุมชนร่วมขจัดความรุนแรงในครอบครัว ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต

ระนอง - โครงการวันเด็กแห่งชาติจังหวัดระนอง ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดระนอง, โครงการส่งเสริมกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชนตำบลเกาะพยาม ของเทศบาลตำบลเกาะพยาม

สงขลา - โครงการสภาเด็กและเยาวชน ของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสงขลา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

สตูล - โครงการการประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนคุ้มครองเด็กจังหวัดสตูล ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล, โครงการฝึกอบรมค่ายสภาเด็กและเยาวชน ของงานพัฒนาชุมชน สำนักปลัดเทศบาลตำบลกำแพง

สุราษฎร์ธานี - โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพ ภายใต้โครงการคืนคนดีสู่สังคม ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี, โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของกลุ่มส่งเสริมจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 11

ตัวอย่างโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้แก่

ตรัง - โครงการการคัดกรองการเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดตรัง

นครศรีธรรมราช - โครงการกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการใช้ข้อมูลสารสนเทศ, โครงการการจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านเด็กปฐมวัย ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประจวบคีรีขันธ์ - โครงการเสริมสร้างบทบาทเครือข่ายการคุ้มครองเด็กในระดับพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ของบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัตตานี - โครงการกองทุนคุ้มครองเด็กจังหวัดปัตตานี ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปัตตานี, โครงการการพัฒนาเครือข่ายระบบบริการงานอนามัยแม่และเด็กจังหวัดปัตตานี: เฝ้าระวังหญิงตั้งครรภ์ หลังคลอด ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี

พังงา - โครงการพัฒนาระบบการดูแลและให้ความช่วยเหลือเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพังงา, โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัยจังหวัดพังงา ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพังงา

สงขลา - โครงการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้ประกอบการกิจการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา

สตูล - โครงการสร้างการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสตูล ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล, โครงการ อพม. น้อย ประจำตำบลควนโพธิ์ ของชมรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล

สุราษฎร์ธานี - โครงการการจัดกิจกรรม Green School Camp ค่ายนวัตกรรมห้องสีเขียวสู่โรงเรียนสีเขียวที่ยั่งยืน ของกลุ่มส่งเสริมจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 11

ภาคผนวก ข

ชื่อและสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากหัวข้อ 4.3 ภาควิชาการกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน พบว่า การดำเนินงานของภาควิชาการต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี 2562 จำแนกการดำเนินงานได้ 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจากสถาบันการศึกษา (2) ด้านการผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัย (3) ด้านการบริการวิชาการ (4) ด้านทุนสนับสนุนทางวิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

โดยหัวข้อ 4.3.2 ด้านการผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัย พบว่า ในปี 2562 มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 32 เรื่อง

เมื่อจำแนกงานวิจัย 32 เรื่องตามสาขาวิชา พบว่า เป็นสาขาศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ มากที่สุด คือ 14 เรื่อง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 6 เรื่อง สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4 เรื่อง สาขาสาธารณสุข 3 เรื่อง สาขารัฐประศาสนศาสตร์ 2 เรื่อง สาขานิติศาสตร์ สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสาขาพัฒนาสังคม สาขาวิชาละ 1 เรื่อง

เมื่อจำแนกงานวิจัย 32 เรื่องตามสถาบัน/มหาวิทยาลัย พบว่า เป็นงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวนมากที่สุด คือ 8 เรื่อง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 5 เรื่อง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 4 เรื่อง มหาวิทยาลัยนเรศวร 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยศิลปากร 2 เรื่อง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพระปกเกล้า สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันละ 1 เรื่อง

เมื่อจำแนกงานวิจัย 32 เรื่องตามประเด็นที่ศึกษา สรุปประเด็นได้ดังนี้

1) ด้านสถานการณ์เด็กและเยาวชน

จากการค้นคว้าพบว่า มีงานวิจัย 9 เรื่องที่เกี่ยวข้อง คือ งานวิจัยของ **ฉัตรชัย บุชบงค์ และคณะ (2562)** ศึกษา รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชนโคโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง, **เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และคณะ (2562)** ศึกษา ประชากรเด็กข้ามชาติ: การเลี้ยงดู การเข้าถึงบริการสุขภาพและการศึกษา ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, **เบญจมาภรณ์ นาคามตี (2562)** ศึกษา รูปแบบการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, **ประทีป นรากล้า (2562)** ศึกษา รูปแบบการแก้ไขปัญหาการแข่งรถจักรยานยนต์บนท้องถนนของเด็กแว้น ในเขตความรับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 3, **ประมวล ดวงนิล และคณะ (2562)** ศึกษา แนวทางการสร้างกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ, **พัชรภาพร วรรณสุ (2562)** ศึกษา ข้อเสนอเชิงนโยบายการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นหญิง จังหวัดนครพนม, **ภัทรจรัส บำรุงพงษ์ (2562)** ศึกษา การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ, **อรัญญา อินอ่อน (2562)** ศึกษา รูปแบบการพัฒนาเด็กผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด และ **อัจฉรี สุริคา (2562)** ศึกษา สิทธิในการเข้าถึงการทำงานของเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้ข้อค้นพบดังนี้ ในส่วนของ **พัชรภาพร วรรณสุ (2562)** พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นหญิง มี 3 ตัวแปร คือ 1) หญิงวัยรุ่นที่ไม่ได้พักอาศัย

อยู่กับพ่อแม่มีโอกาสดังตั้งครรมากกว่า 1.53 เท่า 2) วัยรุ่นหญิงที่มีทัศนคติเชิงบวกในประเด็นการมีเพศสัมพันธ์และการป้องกันการตั้งครรภ์ในระดับน้อยจะมีโอกาสในการตั้งครรมากกว่า 1.33 เท่า 3) หญิงวัยรุ่นที่คิดว่าการตั้งครในวัยรุ่นมีความรุนแรงในระดับน้อยมีโอกาสดังตั้งครไม่พึงประสงค์มากกว่า 1.62 เท่า ในส่วนของ **ภัทรจรัส บำรุงพงษ์ (2562)** พบว่า รูปแบบของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษพบเจอบ่อยครั้ง ได้แก่ การกลั่นแกล้งทางสังคม และการกลั่นแกล้งทางวาจา ซึ่งสาเหตุของการถูกกลั่นแกล้งเกิดขึ้นจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความไม่เข้าใจในลักษณะอาการหรือพฤติกรรมที่แตกต่าง และพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างจากผู้อื่นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเมื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการกลั่นแกล้งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจ และผลกระทบทางด้านการเรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ บทบาทของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนนั้น อาจเป็นได้ทั้งผู้ช่วยเหลือทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ปกป้องหรือให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการกลั่นแกล้ง และในขณะเดียวกัน อาจเปลี่ยนบทบาทกลายเป็นผู้กลั่นแกล้งหรือผู้ให้การสนับสนุนการกลั่นแกล้งได้เช่นกัน ในส่วนของ **ประมวล ดวงนิล และคณะ (2562)** พบแนวทางและกรอบการดำเนินการสร้างกลไกการขับเคลื่อนงานพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ 3 ระดับ คือ 1) ระดับชุมชนจะมีภาคที่เป็นองค์ประกอบของชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาชนผู้รู้ ชาวบ้าน ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน วัด โรงเรียน จะเป็นภาคที่ช่วยหนุนเสริมการดำเนินโครงการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ 2) ระดับตำบลจะมีภาคที่เป็นองค์ประกอบองค์กรหน่วยงานในระดับตำบล ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล รพ.สต. เครือข่ายนักวิจัยท้องถิ่นในบางพื้นที่ตำบล ฯลฯ และ 3) ระดับจังหวัดมีภาคที่เป็นหน่วยงานภาครัฐที่การขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชน ภาคประชาสังคมที่ทำงานพัฒนาในพื้นที่ และภาคองค์กรส่วนกลางที่สนับสนุนจังหวัด ในส่วนของ **เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และคณะ (2562)** พบว่า ในจำนวนเด็กข้ามชาติ 803 คน ประมาณ 3 ใน 4 เกิดในประเทศไทย โดยมีการเข้าถึงการจดทะเบียนการเกิดอยู่ที่ร้อยละ 73.7 หลังจากมีอายุ 15 ปีขึ้นไป ประมาณร้อยละ 71.5 ของเด็กข้ามชาติทั้งหมด ครอบครัวมีแผนที่ยากจะให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยต่อไป ในด้านการศึกษาเด็กข้ามชาติที่เกิดในช่วงหลังมีโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่ค่อนข้างดีกว่าเด็กข้ามชาติที่เกิดในช่วงก่อน โดยมีสัดส่วนที่เข้าศึกษาในโรงเรียนไทยเพิ่มขึ้นมากกว่าการเข้าศึกษาในศูนย์เรียนรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม เด็กข้ามชาติจำนวนมากไม่มีหลักประกันทางสุขภาพ ในการเข้าถึงการศึกษาและการมีหลักประกันทางสุขภาพของเด็กข้ามชาติ มี 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกที่สำคัญ ได้แก่ การได้รับการจดทะเบียนการเกิด แผนของครอบครัวในการให้เด็กข้ามชาติอาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด หรือในประเทศไทยหลังจากอายุ 15 ปี ขึ้นไป การรับรู้ของผู้ดูแลหลักเกี่ยวกับสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาและการซื้อบัตรประกันสุขภาพสำหรับเด็กข้ามชาติ และความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้ดูแลหลัก ในส่วนของ **ประทีป นรากล่ำ (2562)** พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหการแข่งรถจักรยานยนต์บนท้องถนนของเด็กแว่นในเขตความรับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 3 พบว่า มี 3 ตัวแปรที่มีผลคือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจการขับขี่รถจักรยานยนต์บนท้องถนน 2) ด้านเจตคติต่อการขับขี่รถจักรยานยนต์บนท้องถนน และ 3) ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกในการขับขี่รถจักรยานยนต์บนท้องถนน ในส่วนของ **อรัญญา อินอ่อน (2562)** พบว่า 1) กระบวนการขัดเกลาทางสังคมแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยด้านครอบครัว รองลงมาคือปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน ปัจจัยด้านการลงโทษ ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ด้านศาสนา/ตัวแทนศาสนา และปัจจัยด้านสถานศึกษา ตามลำดับ 2) การพัฒนาเด็กผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมแบบบูรณาการในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการพัฒนาอยู่ในระดับ

มากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการพัฒนาทางการมีความซื่อสัตย์ สุจริต รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทางอารมณ์ ด้านการพัฒนาทางการมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ ด้านการพัฒนาทางกาย ด้านการพัฒนาทางสังคม ด้านการพัฒนาทางสติปัญญา และด้านการพัฒนาทางการมีจิตสาธารณะ ตามลำดับ ในส่วนของ **เบญจมาภรณ์ นาคามดี (2562)** พบว่า รูปแบบการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการดำเนินการภายใต้ SEMAP model ได้แก่ การเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว การสอนเพศวิถีอย่างรู้สักรู้แจ้งเห็นจริง การปรับทัศนคติเรื่องเพศให้วัยรุ่น ครอบครัวและครู การควบคุมกำกับการใช้สื่อโซเชียล และการป้องกันภาวะซึมเศร้าในนักเรียน และการดำเนินการรูปแบบดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพอย่างยิ่งขึ้นก็ต่อเมื่อมีการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่าย และรูปแบบนี้ควรเริ่มใช้ตั้งแต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในส่วนของ **อังฉรี สุริศา (2562)** พบว่า ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้กำหนดอายุของแรงงานเด็กไว้ในมาตรา 44 ห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง เมื่อมองบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันมีการส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น แต่ข้อมูลจากสถิติแล้วกลับปรากฏว่าเด็กที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มที่ว่างงานสูงสุดเมื่อเทียบกับระดับอื่นๆ ส่วนการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีการดำเนินการโดยบุคคลในครอบครัว ช่วงปิดภาคเรียนเด็กจะช่วยผู้ปกครองทำงานทั้งช่วยธุรกิจของครอบครัวและทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้พิเศษ ซึ่งการทำงานดังกล่าวจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์จากการทำงานรู้คุณค่าของเงิน รู้จักการเก็บออม และที่สำคัญคือการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษา แต่เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวกำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีทำงาน ซึ่งยังมีกลุ่มบุคคลที่อายุยังไม่ถึง 15 ปีและมีความประสงค์ที่จะทำงานถูกจำกัดสิทธิในการเข้าถึงการทำงาน และในส่วนของ **ฉัตรชัย บุษบงค์ และคณะ (2562)** พบว่า ปัญหาและคุณภาพชีวิตของเด็กในตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ 1) ปัญหาของเด็กในตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า จะมีปัญหาที่สำคัญ 4 ปัญหา ได้แก่ (1) ด้านร่างกาย (2) ด้านอารมณ์-จิตใจ (3) ด้านสังคม-วัฒนธรรม (4) ด้านปัญญา 2) องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในตำบลโคกโคเฒ่า นั้นแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ (1) อาหาร (2) ที่อยู่อาศัย (3) เครื่องนุ่งห่ม (4) สุขภาพ (5) การศึกษา (6) ครอบครัวอบอุ่น (7) การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และ (8) การที่จะประสบความสำเร็จมีโอกาสก้าวหน้า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กในตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ 1) สิ่งที่มีอิทธิพลที่มาจากสภาพของตัวเด็กเอง พบว่า มี 4 ด้าน ได้แก่ (1) สิ่งที่มีอิทธิพลที่มาจากสภาพครอบครัว (2) เรื่องการเรียน (3) สภาพจิตใจ และ (4) ด้านสังคม 2) อิทธิพลจากปัจจัยภายนอกของเด็กในตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า มี 5 ด้าน ได้แก่ (1) ความช่วยเหลือจากแหล่งอื่น (2) การมีส่วนร่วมสนับสนุนจากชุมชน (3) ศักยภาพชุมชน (4) โครงสร้างชุมชน และ (5) เศรษฐกิจชุมชน

2) ด้านสุขภาพและความเจ็บป่วย

จากการค้นคว้าพบว่ามีการวิจัย 2 เรื่องที่เกี่ยวข้อง คือ งานวิจัยของ **มารุต ภูพะเนียด และ สุวิทย์ คุณาวิศรุต (2562)** ศึกษา ปัจจัยทางสังคมและพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กวัยเรียน ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และ **รัตวัลย์ ศิริเลี้ยง (2562)** ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่นในจังหวัดเลย

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้ข้อค้นพบดังนี้ ในส่วนของ **มารุต ภูพะเนียด และ สุวิทย์ คุณาวิศรุต (2562)** พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปริมาณคราบจุลินทรีย์อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 55.05 ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเหงือกอักเสบ ร้อยละ 87.11 และมีฟันแท้ผุ ร้อยละ 55.99 โดยมีค่าเฉลี่ยผุ ถอน อุด เท่ากับ 1.11 ซึ่ง ต่อคน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กของผู้ปกครองมี

ความสัมพันธ์ทางลบกับปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน และการเกิดฟันผุ พฤติกรรมการบริโภคอาหารมีความสัมพันธ์ทางลบกับปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน และทักษะการแปรงฟันที่ถูกวิธีมีความสัมพันธ์ทางลบกับปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน และการเกิดฟันผุ ซึ่งสรุปได้ว่า ปัจจัยทางสังคม ครอบครัว และพฤติกรรมมีผลต่อสภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียน และในส่วนของ **รัตวัลย์ ศิริเลี้ยง (2562)** พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ (ABI) ปัจจัยด้านการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ สถานภาพ การกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพด้านจิตใจของวัยรุ่นในจังหวัดเลย ได้ร้อยละ 27.0 ตัวแปรที่ทำนายได้สูงสุดคือ ปัจจัยด้านการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ (BAR) ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ และการเจ็บป่วยจนต้องเข้าโรงพยาบาล ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพด้านสังคมของวัยรุ่นในจังหวัดเลย ได้ร้อยละ 33.0 ตัวแปรที่ทำนายได้สูงสุด คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ (ABI)

3) ด้านการศึกษา

จากการค้นคว้าพบว่า มีงานวิจัย 10 เรื่องที่เกี่ยวข้อง คือ งานวิจัยของ **กัญญารัตน์ ชูเกลี้ยง และคณะ (2562)** ศึกษา การพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง การประกอบอาหารประเภทขนมไทยพื้นเมือง 4 ภาค **ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ และคณะ (2562)** ศึกษา การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในโรงเรียนเครือข่ายมหาวิทยาลัยสวนดุสิต **ชนมธิดา ยาแก้ว และคณะ (2562)** ศึกษา การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแหล่งโบราณสถานและบุคคลสำคัญ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี **ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล (2562)** ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ **ธนพรรณ เพชรเศษ และคณะ (2562)** ศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการผลานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี **ธัญพร พุยบัวค้อ (2562)** ศึกษา การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจากเมล็ดพืช เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย **เบญจวรรณ คำมา (2562)** ศึกษา การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบสื่อประสม เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 **วัฒนพล ชุมเพชร (2562)** ศึกษา การพัฒนาสื่อการสอนเสริมภาษาอังกฤษในระดับปฐมวัย ผ่านเทคโนโลยีภาพเสมือนจริงสามมิติ **วรวิมล มั่นสุขผล (2562)** ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา และ **อาชัญวิษญ์ ชุมภณพงษ์ศักดิ์ (2562)** ศึกษา การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้ข้อค้นพบดังนี้ ในส่วนของ **กัญญารัตน์ ชูเกลี้ยง และคณะ (2562)** พบว่า 1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง การประกอบอาหารประเภทขนมไทยพื้นเมือง 4 ภาค สามารถพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) ของเด็กปฐมวัย ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีคะแนนหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง 2) คะแนนเฉลี่ยของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) โดยผ่านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง การประกอบอาหารประเภทขนม

ไทยพื้นเมือง 4 ภาค สูงกว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) โดยผ่านการจัดประสบการณ์ตามแผน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ในส่วนของ **ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ และคณะ (2562)** พบว่า 1) รูปแบบการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟสำหรับเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ และ (4) การประเมิน โดยในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศเชิงบวกโดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์ ด้วยการสืบทอดจากสร้างสรรค์ และสัมผัสที่อบอุ่นให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย โดยมีความรักและความผูกพันเป็นฐาน และส่วนที่ 2 จัดกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นตามรอยพระยุคลบาท โดยบูรณาการเข้าไปในกิจกรรมประจำวันของโรงเรียน และวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันที่บ้านของแต่ละครอบครัว 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า พัฒนาการด้านทักษะสมอง-อีเอฟเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมและรายด้าน หลังใช้รูปแบบฯ สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบฯ นอกจากนี้ ครูและผู้ปกครองต่างเห็นพ้องกันว่า หลังใช้รูปแบบฯ เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านทักษะสมอง-อีเอฟเพิ่มมากขึ้น 3) ผลการพัฒนาแบบการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟสำหรับเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และคู่มือการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อการเผยแพร่ มี 5 ตอน คือ (1) ความรู้เรื่องทักษะสมอง-อีเอฟ (2) รูปแบบการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟ (3) การเล่นตามรอยพระยุคลบาทโดยครอบครัว (4) การเล่นตามรอยพระยุคลบาทโดยโรงเรียน และ 5) การประเมินตามสภาพจริง

ในส่วนของ **ชนมธิดา ยาแก้ว และคณะ (2562)** พบว่า ผลการประเมินความสอดคล้องของชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแหล่งโบราณสถานและบุคคลสำคัญ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีความสอดคล้องของชุดการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักการของชุดจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแหล่งโบราณสถานและบุคคลสำคัญของเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี และที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีจำนวนหน่วยเหมาะสมกับเด็ก ส่วนรายข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ในส่วนของ **ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล (2562)** พบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น พบว่า ผู้บริหารและครูต่างต้องการให้มีหลักสูตรอบรมในเรื่องการอ่านและเขียนภาษาไทย โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อที่ครูจะได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนอ่านและเขียนภาษาไทย ได้นำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน อีกทั้งต้องการให้คณะครูร่วมพัฒนานักเรียนด้านอ่านและเขียนภาษาไทยโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพราะจะได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาผู้เรียนต่อไป 2) ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีการอ่านและเขียนภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based-Learning) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการเรียนรู้การอ่านและเขียนภาษาไทยโดยใช้สมองเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน 3) ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่า ครูระดับประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม และ ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ในส่วนของ **ธนพรรณ เพชรเศษ และคณะ (2562)** พบว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งที่ได้รับการจัดกิจกรรมบูรณาการผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมีทักษะความคิดสร้างสรรค์โดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ในส่วนของ **ธัญพร พุยบัวค้อ (2562)** พบว่า 1) การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจากเมล็ดพืช

เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.72/84.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจากเมล็ดพืช เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 0.7074 คิดเป็นร้อยละ 70.74 และ 3) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจากเมล็ดพืชสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจากเมล็ดพืช

ในส่วนของ **เบญจวรรณ คำมา (2562)** พบว่า 1) ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบสื่อประสม เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 84.33/86.8 2) ผลการวิเคราะห์พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบสื่อประสมเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ด้านความแข็งแรงในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และด้านการทำงานประสานความสัมพันธ์ของมือกับตาในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบสื่อประสมเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดสร้างสรรค์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.45 คิดเป็นร้อยละ 86.42 4) ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบสื่อประสมเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 นักเรียนมีความพึงพอใจด้านเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 92.68 มีความพึงพอใจด้านสื่อและอุปกรณ์ในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 95.12 มีความพึงพอใจด้านเทคนิคการนำเสนอ คิดเป็นร้อยละ 97.56

ในส่วนของ **วัฒนพล ชุมเพชร (2562)** พบว่า สื่อการสอนเสริมภาษาอังกฤษในระดับปฐมวัย ผ่านเทคโนโลยีภาพเสมือนจริงสามมิติ สามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของเด็กปฐมวัยได้จริง โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.29/90.71 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 90/90 กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อสื่อการสอนเสริมภาษาอังกฤษในระดับปฐมวัย ผ่านเทคโนโลยีภาพเสมือนจริงสามมิติ อยู่ในระดับมาก ในส่วนของ **วรุฒิ มั่นสุขผล (2562)** พบว่า 1) ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา โดยประเมินจากผลงานการปฏิบัติโครงงานของนักศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 8 กลุ่ม มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 79.38 2) ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการทำโครงงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา แบ่งเป็น 2.1) ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักศึกษา โดยประเมินจากการสังเกตของผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2.2) ผลการประเมินตนเองในการทำงานร่วมกันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา โดยให้นักศึกษาประเมินตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ในส่วนของ **อาชัญวิษณุ ชุมภณพงษ์ศักดิ์ (2562)** พบว่า 1) ปัญหาของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ที่นำมาจัดกิจกรรมในโปรแกรม เรียงจากมากไปหาน้อย คือ การใช้ยาเสพติด การทะเลาะวิวาท และภัยจากอินเทอร์เน็ต ปัญหาเกี่ยวกับทักษะทางสังคมที่สำคัญของเยาวชน คือ ขาดการวางแผนการทำงาน ขาดความสามารถในการแก้ปัญหา และขาดการจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม แนวทางการเสริมสร้างทักษะทางสังคม มีดังนี้ เยาวชนนอกระบบการศึกษาส่วนใหญ่ต้องการเสริมสร้างทักษะทางสังคม เรียงตามลำดับ คือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา และด้านการจัดการกับอารมณ์ ผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนนอกระบบการศึกษาเห็นว่า กิจกรรมควรหลากหลาย มีลักษณะท้าทาย กระตุ้นและเร้าความสนใจ ไม่เกิดความเครียด เน้นสนุกสนาน และเกิดความ

ภูมิใจในผลงานของตนเอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการเผชิญอุปสรรค และฝึกสมาธิเพื่อควบคุมอารมณ์ของตนเอง 2) โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่สร้างขึ้น ยึดรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน บนพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของนีโอฮิวแมนนิส เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคม มี 4 หน่วย 8 กิจกรรม ได้แก่ หน่วยที่ 1 ปฐมนิเทศ กิจกรรม “คุณ! ทำได้”, “ชีวิตดี ถ้ามีทักษะสังคม” หน่วยที่ 2 เสริมสร้างทักษะทางสังคม กิจกรรม “ก้าวคนละก้าว เพื่อบ้านของเรา”, “คิดส์กนิตชีวิตไม่ติดยา”, “ใจร่มๆ” หน่วยที่ 3 สร้างสรรค์ผลงาน กิจกรรม “ออกแบบโลโก้และสกรีนเสื้อ” กิจกรรม “การแสดงจินตลีลา เพลง “เดินตามรอยพ่อ หน่วยที่ 4 สรุปและสะท้อนปัญหา กิจกรรม “ภาพอนาคต” โดยโปรแกรมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 84.06/80.19 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) เยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยรวมหลังจากการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะทางสังคม พบว่า มีทักษะทางสังคมสูง และมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมอยู่ในระดับมาก

4) ด้านสื่อและเทคโนโลยี

จากการค้นคว้าพบว่ามีงานวิจัย 3 เรื่องที่เกี่ยวข้อง คือ งานวิจัยของ **ฐิตียา เนตรวงษ์ (2562)** ศึกษา การพัฒนาการจัดบริการสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 นิยม **จันทร์แนม และ เบญจทิรา รัชตพันธนากร (2562)** ศึกษา การพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ โฆษณาเพื่อการตลาดของธุรกิจจำหน่ายอาหารจานด่วนและอาหารขยะในเด็กวัยเรียน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา และ **สุนันทา กลิ่นถาวร และ ณัฐพงษ์ พันธุ์มณี (2562)** ศึกษา การวิเคราะห์และออกแบบ สื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค 3R.

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้ข้อค้นพบดังนี้ ในส่วนของ **ฐิตียา เนตรวงษ์ (2562)** พบว่า 1) สภาพการจัดบริการสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วม การปฏิบัติในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้าน การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สามารถเรียงลำดับการ ปฏิบัติจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านบุคลากร การบริการ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้การบริหาร การจัดการ ทรัพยากรสารสนเทศและคลังความรู้ สุดท้ายด้านทรัพยากรสารสนเทศ ความต้องการการจัดบริการสารสนเทศ ห้องสมุดโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมของกลุ่มผู้ใช้บริการสารสนเทศ ความคิดเห็นในภาพรวม อยู่ ในระดับมาก 2) องค์ประกอบการจัดบริการสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนเด็กพิเศษเรียนร่วมเพื่อ ส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 5 องค์ประกอบคือ (1) การบริหารจัดการบริการ สารสนเทศห้องสมุดโรงเรียน เด็กพิเศษเรียนร่วม (2) บุคลากรที่งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการ สารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนเด็กพิเศษ เรียนร่วม (3) ทรัพยากรสารสนเทศ (4) กลยุทธ์การสอนและการ ดำเนินกิจกรรม (5) การประเมินผลและการ สะท้อนกลับ องค์ประกอบมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.80 3) ความคิดเห็นการจัดบริการสารสนเทศ ของห้องสมุดโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษเรียน ร่วมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ได้ว่า ภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยขั้นตอนที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ขั้นเตรียมความพร้อมและละลาย พฤติกรรม รองลงมาคือ ขั้นการนำเสนองานสรุปผลการดำเนินงาน และการสะท้อนกลับ 4) การดำเนิน กิจกรรมการจัดบริการสารสนเทศเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการใช้สื่อเพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเข้าถึงความรู้ ทุกกลุ่มจะมีความสนใจในการใช้คิวอาร์โค้ดเพื่อการเข้าถึง ข้อมูล การใช้ไอซีทีเพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพราะความสะดวกและรวดเร็วต่อการใช้งาน ความพึง พอใจต่อการจัดบริการสารสนเทศเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาพรวมความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับมาก โดยทุกขั้นตอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ชั้นเตรียมความพร้อมและละลายพฤติกรรม ขั้นการนำเสนองานสรุปผลการดำเนินงาน และการสะท้อนกลับ ขั้นการเรียนรู้ชื่อ ขั้นการเรียนรู้เทคโนโลยี ขั้นอ่านดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และขั้นการเรียนรู้สารสนเทศ ตามลำดับ

ในส่วนของ **นิยม จันทรแนม และ เบญจทิรา รัชตพันธนากร (2562)** พบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 2 โรงเรียน โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนการรู้เท่าทันสื่อโฆษณามากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มควบคุม 2) กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารจานด่วนและอาหารขยะน้อยกว่าก่อนการทดลอง และน้อยกว่ากลุ่มควบคุม 3) กลุ่มทดลองมีภาวะโภชนาการอ้วนลดลงร้อยละ 4.76 เริ่มอ้วนคงที่ และสมส่วนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.57 ส่วนกลุ่มควบคุมมีภาวะโภชนาการอ้วนคงที่ เริ่มอ้วนลดลงร้อยละ 2.22 และสมส่วน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.22 และในส่วนของ **สุนันทา กลิ่นถาวร และ ญัฐพงษ์ พันธุ์มณี (2562)** พบว่า ผลการวิเคราะห์และออกแบบสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค 3R พบว่า สื่อคอมพิวเตอร์ที่ออกแบบมีโครงสร้างบทเรียนในรูปแบบผสม เป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่มีรูปแบบผสมผสานทั้งแบบการเรียนรู้เรียงไปตามลำดับ และการเรียนรู้แบบแยกสาขา 2) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค 3R ที่พัฒนาขึ้นโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเข้ากิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อคอมพิวเตอร์โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

5) ด้านพฤติกรรม

จากการค้นคว้าพบว่ามีงานวิจัย 8 เรื่องที่เกี่ยวข้อง คือ งานวิจัยของ **จิรพล จิตต์น้อม (2562)** ศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของเยาวชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม **ณรงค์ ผัดอ่อนอ้าย และคณะ (2562)** ศึกษา โครงการขยายผลการส่งเสริมการบริโภคผักและผลไม้ในเด็กนักเรียนสู่โรงเรียนในเครือข่าย **ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2562)** ศึกษา การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs): กรณีศึกษาการใช้แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชนไทยเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยทางถนน **บุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี (2562)** ศึกษา การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 **พิเชษฐ สุนทรโชติ (2562)** ศึกษา ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนา และการสร้างสรรค์จิตกรรม เรื่องการต่อต้านคอร์รัปชันที่ส่งเสริมความรู้ และทัศนคติเชิงบวกสำหรับนักเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร **ภาริณี นิลภรณ์ (2562)** ศึกษา รูปแบบการป้องกันพฤติกรรมกาเสพติดร้ายใหม่ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม **วิชุดิ สุริยวงศ์ (2562)** ศึกษา การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างการนับถือตนเองของนักเรียนโรงเรียนฟ้าไสลวิทยา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ **วิระ ชัยบุตร (2562)** ศึกษา การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้ข้อค้นพบดังนี้ ในส่วนของ **จิรพล จิตต์น้อม (2562)** พบว่า เยาวชนในจังหวัดมหาสารคามที่ใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ มีความคิดเห็นด้านความปลอดภัยในเรื่องป้ายสัญลักษณ์บนท้องถนนมากที่สุด เฉลี่ย 4.50 ส่วนด้านเจตคติเกี่ยวกับความปลอดภัย จะให้ความสำคัญในการพักผ่อนที่เพียงพอก่อนการขับขี่มากที่สุด เฉลี่ย 4.43 และในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัย มากที่สุด คือ การปฏิบัติตามกฎจราจรบนท้องถนน มีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนผลกระทบในการใช้รถจักรยานยนต์

บีกไบค์ของเยาวชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามในด้านสังคมมีผลกระทบ 2 ด้าน ได้แก่ อุบัติเหตุ มลภาวะทางเสียง ด้านวัฒนธรรมมีผลกระทบ 2 ด้าน ได้แก่ ความนิยม การรวมกลุ่ม และ ด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบ 2 ด้าน ได้แก่ ราคา และการจัดกิจกรรม ในส่วนของ **ณรงค์ ผัดอ่อนอาย และคณะ (2562)** พบว่า โครงการขยายผลการส่งเสริมการบริโภคผักและผลไม้ในเด็กนักเรียนสู่โรงเรียนในเครือข่าย มีกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนจำนวน 110 แห่ง มีคุณครูที่ได้ใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องคุณค่าผักและผลไม้ จำนวน 330 คน มีเด็กนักเรียนจำนวน 20,727 คน ที่ได้รับความรู้เรื่องคุณค่าผักและผลไม้ ความสำเร็จที่ได้พบก็คือ ครูสามารถจัดการเรียนการสอนบูรณาการได้ตามหน่วยการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำสื่อเพิ่มในการเรียนการสอน สร้างกิจกรรมให้ เด็กนักเรียนทำงานร่วมกัน รู้จักแบ่งปันกัน เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน สนุกกับการเรียนรู้ไปสู่ปฏิบัติจริง ด้วยการได้ฝึกปฏิบัติการปลูกผักและผลไม้ในโรงเรียน การประกอบอาหารเมนูผักและผลไม้ ทำให้เด็กนักเรียนได้เห็นคุณค่าและรู้ประโยชน์ผักและผลไม้ 5 สี จนสามารถปรับพฤติกรรมที่ดีในการนิยมบริโภคผักและผลไม้เพิ่มมากขึ้น เมื่อเด็กนักเรียนได้รับประทานอาหารที่ดีมีคุณค่าก็จะเป็นจุดเริ่มต้นส่งผลสุขภาพดีต่อไปในอนาคต

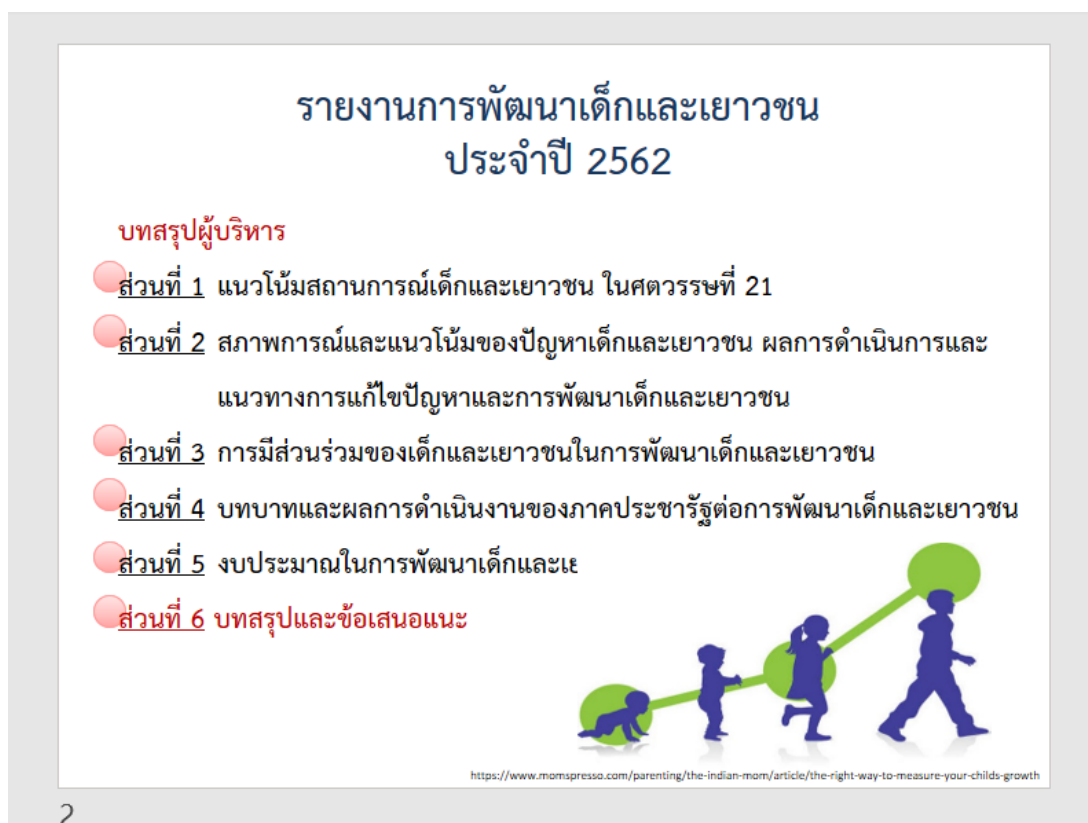
ในส่วนของ **ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2562)** พบว่า กลุ่มเป้าหมายจากสถานศึกษาสองแห่งรวม 116 คน สามารถหยิบยกสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหาและจัดทำโครงการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางจราจรได้ โครงการส่วนใหญ่สอดคล้องกับมาตรการด้านการศึกษาด้านวิศวกรรม โดยยังขาดโครงการที่สอดคล้องกับมาตรการด้านการบังคับใช้ และพบว่ากระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมบนท้องถนนที่ถูกต้องและปลอดภัยได้ ในส่วนของ **บุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี (2562)** พบว่า 1) โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมี 17 กิจกรรม ใช้เวลา 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงร่างโปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการใช้โปรแกรม (Post-test) และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow-up) มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่ำกว่าก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test)

ในส่วนของ **พิเชษฐ สุนทรโชติ (2562)** พบว่า ผลการศึกษารูปแบบ เนื้อหาเรื่องราวและเทคนิคกลวิธี พบว่า การสร้างผลงานจิตรกรรม ควรนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวให้เข้ากับยุคสมัยของเด็กแสดงเรื่องราวปัจจุบัน หรือการสะท้อนบางมุมมองของการทุจริตคอร์รัปชันในเรื่องราวต่างๆ และพฤติกรรมของมนุษย์ผ่านทางหน้าต่างหรือเชิงสัญลักษณ์ มีการตั้งชื่อภาพเป็นภาษาวัยรุ่น ที่เด็กทำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว และทำให้เข้าใจความหมายของภาพได้ง่ายขึ้น เป็นการตอบโจทย์ที่สามารถเข้าใจได้โดยธรรมชาติของเด็ก จากการดูภาพแล้วทำให้เด็กอยากจะทำภาพเนื้อหา เรื่องราวตามมา การใช้ภาพการ์ตูนหรือภาพแฟนตาซีมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกทางรูปทรง โดยลักษณะผลงานไม่มีการตีกรอบทางความคิดมากนัก เพื่อให้เหมาะสมกับวัยของเด็กได้ การประเมินผลการใช้ เด็กนักเรียนได้ทำการประเมินจิตรกรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุดทุกด้าน ส่วนแนวทางในการสร้างสรรค์ควรเน้นรูปแบบที่เป็นกึ่งเหมือนจริง มีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมของคน สะท้อนความจริงของการคอร์รัปชัน การจัดองค์ประกอบต้องไม่ซับซ้อน ใช้เทคนิคกลวิธีในการสร้างสรรค์ไม่จำกัด ถ่ายทอดได้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้ชมแต่ละช่วงวัยเป็นสำคัญ

ในส่วนของ **ภาริณี นิลภรณ์ (2562)** พบว่า 1) สาเหตุและที่มาของพฤติกรรมกาเสพติดการเสพยาบ้ารายใหม่ พบว่าเกิดจากพฤติกรรมส่วนบุคคล ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเสพยาบ้า สภาพแวดล้อมแหล่งที่อยู่อาศัยที่เอื้อต่อการใช้ยาบ้า บริบทของครอบครัว บริบทของสถานศึกษา อิทธิพลจากเพื่อน ความเข้มแข็งของชุมชน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาเสพติดการเสพยาบ้ารายใหม่โดยเรียงลำดับทางสถิติ คือ อิทธิพลจากเพื่อน

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการใช้ยาเสพติด การนอนค้างบ้านเพื่อนเป็นประจำ เคยคิดจะทดลองใช้ยาบ้า และเคยอยู่ในกลุ่มคนเสพยาบ้า 3) รูปแบบการป้องกันพฤติกรรมกาเสพยาบ้ารายใหม่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) พัฒนาศักยภาพผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันนักเสพยาบ้ารายใหม่ โดยบุคลากรทางด้านสาธารณสุขและทีมที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างทีมเครือข่ายป้องกันยาบ้าในพื้นที่ 3) สร้างครอบครัวมีรัก 4) การสร้างแผนชุมชนแบบบูรณาการด้านการป้องกันยาบ้าของทีมเครือข่ายชุมชน (ภาคประชาชน ครอบครัว หน่วยงานภาครัฐ) 5) สร้างระบบการเชื่อมต่อสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล 6) กระบวนการค้นหา วิเคราะห์ความสนใจอย่างไม่เป็นทางการ 7) จัดเวทีปล่อยของตามความสนใจของเยาวชนในชุมชน 8) จัดเวทีปล่อยของตามสนใจของเยาวชนในโรงเรียน 9) กำหนดและแสดงบทบาทร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในส่วนของ **วิชุดิ สุริยวงศ์ (2562)** พบว่า 1) ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนับถือตนเอง ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อย คือ (1) ความรู้สึกมีคุณค่าที่เกิดจากตนเอง มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ (1.1) การเข้าใจตนเองและพึงพอใจในภาพลักษณ์ของตนเอง (1.2) การจัดการทางอารมณ์ (1.3) ความมุ่งมั่นและเพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ 1.4) ความเข้มแข็งและความอดทน (2) ความรู้สึกมีคุณค่าที่เกิดจากการยอมรับของผู้อื่น มี 3 องค์ประกอบย่อย คือ (2.1) สภาพครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว (2.2) บทบาทของเพื่อนที่ดี (2.3) บทบาทของสมาชิกที่ดีของสังคม 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการเสริมสร้างการนับถือตนเองของนักเรียนโรงเรียนฟ้าใสวิทยา พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันอยู่ใน ระดับมากทุกองค์ประกอบ และ 3) แนวทางเสริมสร้างการนับถือตนเองของนักเรียนโรงเรียนฟ้าใสวิทยาสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อย 41 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างการนับถือตนเองของนักเรียนโรงเรียนฟ้าใสวิทยา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวม พบว่า แนวทางมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดการทางอารมณ์ ความเข้มแข็งและความอดทน และความมุ่งมั่นและเพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ และในส่วน **วิระ ชัยบุตร (2562)** พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่าดัชนีมวลกายอยู่ในระดับสมส่วน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีสมรรถภาพทางกายในแต่ละรายการเมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทางกายแตกต่างกัน

ส่วนที่ 1

แนวโน้มสถานการณ์เด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

- 1.1 สถิติข้อมูลประชากรเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562
- 1.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 1.3 รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560–2564
- 1.4 สารสำคัญงานครบรอบ 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย

3

ข้อมูลและบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

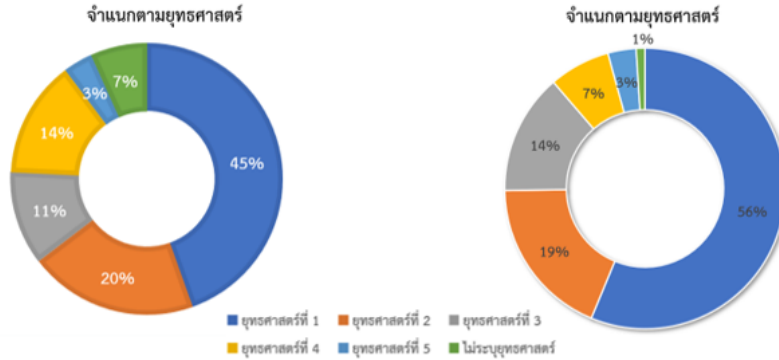
4

ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2560-2564)

ในปีงบประมาณ 2562 เกิดโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2

รวม 2,575 โครงการ ใน 75 จังหวัด ใช้งบประมาณรวม 446,194,965 บาท

รูปแบบโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 งบประมาณที่ใช้ในโครงการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2

- ➡ โครงการยุทธศาสตร์ที่ 1 มีมากที่สุด (44.54%) ใช้งบประมาณมากที่สุด (56.25%)
- ➡ การดำเนินงานตามแผนฯ มีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ เช่น ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของงาน ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านงบประมาณ และความร่วมมือจากหน่วยงาน/กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง

5

การครบรอบ 30 ปี ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

งานเฉลิมฉลอง 30 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภายใต้หัวข้อ CRC@30 and Beyond

คณะกรรมการฯ ได้จัดทำรายงาน “ประเทศไทยกับ 31 ปี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก”

มีข้อเสนอตามข้อผูกพันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ในประเด็นสุขภาพพื้นฐานและสวัสดิการ 5 เรื่อง คือ

- (1) การเข้าถึงบริการสุขภาพของเด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่มีผู้ปกครอง
- (2) การดื่มนมแม่
- (3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- (4) ปัญหาเสพติดและสารเสพติด
- (5) ปัญหาเด็กยากจน

6

ส่วนที่ 2

สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินการ
และแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน

- 2.1 ช่วงปฏิสนธิ - 2 ปี
- 2.2 ช่วงเด็กปฐมวัย 3-5 ปี
- 2.3 ช่วงเด็กวัย 6-12 ปี
- 2.4 ช่วงเด็กวัย 13-17 ปี
- 2.5 ช่วงเยาวชน 18-25 ปี
- 2.6 เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ
- 2.7 เด็กที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม
- 2.8 เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ

7

สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน

ปัญหาของเด็กและเยาวชน: (1) ด้านสุขภาพอนามัย (2) ด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

กลุ่มเด็กแรกเกิด ถึงช่วงวัย 12 ปี

ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย

จากความพร้อมของพ่อแม่ และครอบครัว
และ ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ปัญหา

ปฏิสนธิ-2 ปี การฝากครรภ์/ ขาดไอโอดีน/ ทารกน้ำหนักน้อย
การตายมารดา/ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
ปฐมวัย 3-5 ปี พัฒนาการล่าช้า/ ภาวะโภชนาการ/ ฟันผุ
เด็ก 6-12 ปี การจมน้ำ/ ภาวะอ้วน/ ปัญหาการศึกษา

กลุ่มเด็กและเยาวชน 13 ปีขึ้นไป

ปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ
โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

ปัญหา

เด็ก 13-17 ปี ปัญหาติดพนัน/ เกม/ การล้นแก๊งออนไลน์
ยาเสพติด/ การตั้งครรภ์ในแม่วัยรุ่น
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
เยาวชน 18-25 ปี การพัฒนาความสามารถ/ การมีงานทำ
การดื่มแอลกอฮอล์/ สูบบุหรี่
ภาวะซึมเศร้าและฆ่าตัวตาย
เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ
เด็กพิการทางสติปัญญา/ เด็กยากจน
เด็กกำพร้า/ เด็กเรื้อรัง/ เด็กถูกทิ้งในที่สาธารณะ
เด็กที่เป็นเหยื่อความรุนแรง/ เด็กกระทำความผิดทางอาญา

<https://www.pikpng.com/transpng/hTRRIm/>
<https://www.pikpng.com/transpng/hTRRIm/>
<https://www.pikpng.com/transpng/hTRRIm/>

8

สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน

ปัญหาของเด็กและเยาวชน: (1) ด้านสุขภาพอนามัย (2) ด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

กลุ่มเด็กแรกเกิด ถึงช่วงวัย 12 ปี

ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย

จากความพร้อมของพ่อแม่ และครอบครัว
และ ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ข้อเสนอแนะ

- 1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลติดตามพัฒนาการ 2,500 วันแรก
- 2) สนับสนุนนโยบายเรียนฟรีโดยไม่ต้องสบทบเพิ่มเติม
- 3) สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- 4) พัฒนาและยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กลุ่มเด็กและเยาวชน 13 ปีขึ้นไป

ปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ
โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะ

- 1) ป้องกันปัญหาเยาวชนจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวสู่รูปแบบครอบครัวข้ามรุ่น
- 2) สร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (digital literacy)
- 3) ป้องกันเด็กวัยรุ่นไม่ให้ตั้งครรภ์
- 4) บูรณาการเพื่อแก้ปัญหาเด็กเร่ร่อน/เด็กถูกทอดทิ้ง/เด็กยากจน

<https://www.pikpng.com/transpng/hTRRJm/>
<https://www.pinclipart.com/maxpin/ToRbmo/>

ส่วนที่ 3

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

- 3.1 ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย
- 3.2 เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- 3.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในอาเซียนและเวทีนานาชาติ

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

★ การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ จำนวน 8,780 แห่ง

บทบาทของสภาเด็กและเยาวชน

1 โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน

(ก) รวมทั้งสิ้น 200,030,000 บาท

2 โครงการเยาวชนไทย หัวใจใสสะอาด

(ก) รวมทั้งสิ้น 13,335,000 บาท

กิจกรรม : รวมทั้งสิ้น 20,201 กิจกรรม

ปัญหาอุปสรรคของสภาฯ

ยังขาดการประชาสัมพันธ์องค์กร

ขาดการประสานงานระหว่างองค์กร

เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบ่อย

การทำงานซ้ำซ้อน ไม่ต่อเนื่อง

องค์กรภายนอกยังไม่เข้าใจบทบาท

ของสภาเด็กและเยาวชน

เจ้าหน้าที่ยังไม่เปิดโอกาสให้

เยาวชนแสดงความสามารถเต็มที่

กิจกรรมด้านจิตอาสา

6,310 กิจกรรม

กิจกรรมการป้องกัน

การทุจริตคอร์รัปชัน

3,525 กิจกรรม

กิจกรรมการป้องกัน

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

4,918 กิจกรรม

กิจกรรมสื่อสร้างสรรค์

2,718 กิจกรรม

กิจกรรมรณรงค์ป้องกัน

และแก้ไขปัญหายาเสพติด

535 กิจกรรม

กิจกรรมรณรงค์ยุติความรุนแรงในสังคม

2,195 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

- 1) ประชาสัมพันธ์สภาเด็กและเยาวชนให้เป็นที่รู้จักของท้องถิ่น
- 2) สถาบันการศึกษาต้นสังกัดมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาของสภา สนับสนุนงานให้มีความต่อเนื่อง
- 3) กำหนดให้สภาฯ เป็นผู้รวบรวมข้อมูลเครือข่ายเด็กและเยาวชน/ ปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- 4) ผลักดันการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาและความ ต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เพื่อเป็นกระบอกเสียงที่แท้จริง

ส่วนที่ 4

บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.2 องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.3 ภาควิชาการกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.4 บทบาทของสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.5 อาสาสมัครกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.6 ภาคประชาสังคมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.7 การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนเพื่อทำงานด้านเด็กและเยาวชน

บทบาทและผลการดำเนินงานของภาคประชาชนรัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในปี 2562 การระดมสรรพกำลังของภาคส่วนต่างๆ ทำให้โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต

ขับเคลื่อนและผลักดันจนกลายเป็น “โครงการมหัศจรรย์ 2,500 วันแรก”

ยังปรากฏปัญหาการดำเนินงานในเชิงพื้นที่ คือ ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของเจ้าหน้าที่ในด้านการปฏิบัติงานตามนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น การคัดกรองบุคคลที่จะได้รับเงินอุดหนุน และการติดตามพัฒนาการของเด็กในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลเด็กแรกเกิดให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีรูปแบบการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้

<http://prsthailand.com/en/aboutus>

https://www.pindetail.com/pindetail/ibbbTTm_cooperative-png-clipart/

https://meded.psu.ac.th/binlaApp/class05/388_551/NormalDevelopment/index.html

13

ส่วนที่ 5

งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

5.1 งบประมาณภาครัฐบาล

- 5.1.1 กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์
- 5.1.2 กระทรวงแรงงาน
- 5.1.3 กระทรวงยุติธรรม
- 5.1.4 กระทรวงมหาดไทย
- 5.1.5 กระทรวงสาธารณสุข
- 5.1.6 กระทรวงศึกษาธิการ
- 5.1.7 กระทรวงวัฒนธรรม
- 5.1.8 กระทรวงกลาโหม
- 5.1.9 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

5.2 งบประมาณนอกภาครัฐราชการ

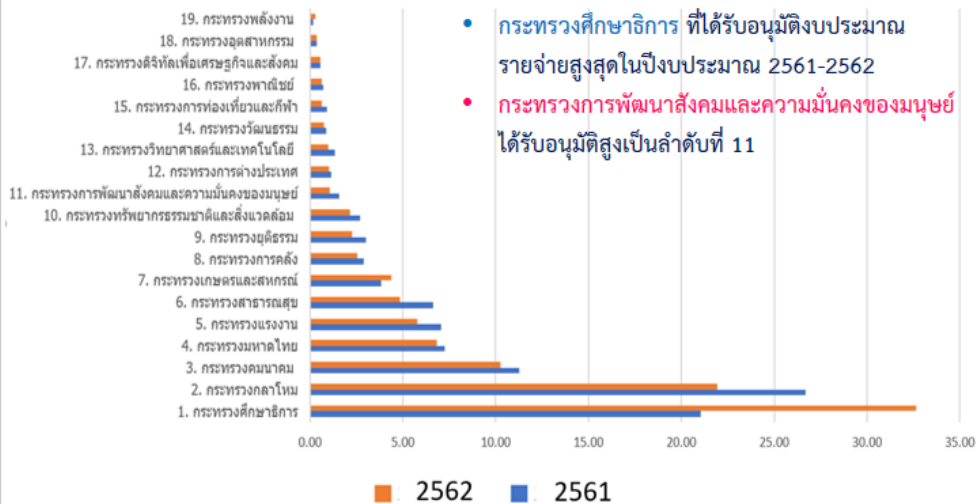
5.3 งบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ

<https://www.pikpng.com/transpng/ibRRxbR/>

14

งบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

- กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายสูงสุดในปีงบประมาณ 2561-2562
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับอนุมัติสูงเป็นลำดับที่ 11

แผนภูมิเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561-2562
ที่มา: พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2562

15

งบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

- ปี 2562 มีรายงานการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน 9 กระทรวง
- การสำรวจ พบว่า ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรภาคธุรกิจได้รับผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านเด็กและเยาวชน
- ข้อมูลงบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและนอกภาครัฐเป็นข้อมูลที่มีข้อจำกัดมาก เพราะยังขาดระบบการรวบรวมข้อมูลด้านงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำหนดผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศด้านข้อมูลโครงการ/กิจกรรมและงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน พร้อมกับการพัฒนาระบบการรายงานผลการดำเนินงานและรายงานการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกันกับการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

<https://financeviewer.blogspot.com/1989/07/finance-clipart-png.html>
<https://www.kissclipart.com/child-development-stages-parent-4buysu/>

16

